

VANTAA

Vantaan kaupunkitasoinen
palveluverkkosuunnitelma
2014–2023

Luonnos 16.5.2014

Kansi	Anitta Mäkinen, Elinkeinopalvelut/Viestintä
Kannen kuvat	Sakari Manninen, Elinkeinopalvelut/Viestintä
Ulkoasu ja taitto	Sirpa Rönn, Taloussuunnittelu/Tietopalveluyksikkö

Esipuhe

Vantaan kaupungin kaupunkitasoinen palveluverkkosuunnitelma vuosille 2014–2023 on laadittu palveluverkkoon liittyvien muutos- ja kehittämistarpeiden luotaamiseksi pidemmälle tulevaisuuteen. Palveluverkkosuunnitelma on pohja tulevien vuosien toimitilainvestointiohjelman päivittämiselle ja sen keskeiset linjaukset ohjaavat myös yksittäisiä palveluverkon kehittämishankkeita. Suunnitelmassa on käsitelty kaupungin rakentumista ja väestökehitystä, palveluverkon nykytilaa sekä palveluittain keskeisimpiä palveluverkon kehittämistarpeita.

Kuntataloudessa eletään parhaillaan ja suurella todennäköisyydellä myös lähivuosina vaikeita aikoja taantuman jatkuessa jo kolmatta vuotta ja valtion leikatessa kuntien peruspalvelujen rahoitusta velkaantumispaineidensa keskellä. Näin ollen myös kuntien palvelujen ja palveluverkkojen kustannustehokkuuteen kohdistuu entistä enemmän paineita. Kaupunkitasoinen palveluverkkosuunnitelma vuosille 2014–2023 tukeekin osaltaan jo aiemmin aloitettua Vantaan kaupungin talouden tasapainottamistyötä.

Kaupungin pitkään jatkuneen voimakkaan kasvun haasteiden keskellä Vantaa on jo pitkään kehittänyt menestyksekkäästi palveluverkkojaan. Vantaalla on ollut kykyä tarkastella palveluverkkoja ennakkoluulottomasti ja tehdä niihin kokonaisedun kannalta tarpeellisia muutoksia. Hyvänä esimerkkinä tästä on lukioverkon pitkäjänteinen uudistaminen nykyiseksi viiden suomenkielisen lukion verkoksi, joka on kilpailukykyinen myös tulevaisuuden haasteisiin. Väestömuutosten, kaupunkirakenteen eheytyksen ja joukkoliikenteen kehittymisen myötä palveluverkon kehittämismahdollisuuksia ja –tarpeita on arvioitava myös jatkossa.

Seuraavan 10 vuoden aikana Vantaan väestö kasvaa noin 24 000 asukkaalla, mikä tarkoittaa lisääntyviä palvelutarpeita ja niihin vastaamista. Nopeimmin kasvava alue kymmenvuotiskaudella on Kivistö, jonka palvelutarpeisiin vastataan alkuvaiheessa monikäyttöisellä Aurinkokivi-kokonaisuudella. Nuorimpien ja vanhimpien ikäluokkien kasvu tiukassa taloustilanteessa edellyttää omien palveluverkkojen kehittämisen lisäksi kumppanuuksien käytön lisäämistä.

Kehärata valmistuu ja otetaan käyttöön vuonna 2015, mikä on merkittävä muutos myös kaupungin palveluverkkojen suunnittelun kannalta. Kehärata yhdessä keskustan kehittämisen ja keskeisten joukkoliikenneväyöhykkeiden täydennysrakentamisen kanssa parantavat kaupungin ja sen kumppanien tuottamien palvelujen saavutettavuutta uudella tavalla.

Palveluverkkosuunnitelmaa on laadittu tilanteessa, jossa merkittävät valtakunnalliset koko kuntakenttää koskevat ratkaisut ovat vielä auki. Emme tiedä tarkasti, mitä mahdollinen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen viidelle vastuualueelle kuntakentän palvelutuotannolle merkitsee. Myös metropolihallintoon ja kuntarakenteeseen liittyvät ratkaisut ovat edelleen auki. Nämä muutokset toteutuessaan saattavat muuttaa toimintaympäristöä tavalla, jota emme nyt pysty ennakoimaan. Siksi on syytä varautua palveluverkkosuunnitelman tarkistamiseen nopeallakin aikataululla, mikäli muuttuneet olosuhteet sitä edellyttävät.

Kari Nenonen
Kaupunginjohtaja

Sisällys

Esipuhe	1
Johdanto	5
Kaupunkitasoinen palveluverkkosuunnittelu	7
Palveluverkkosuunnittelun tavoitteet, kaupunkitasoinen koordinointi ja kehittäminen	7
Aiemmat kaupunkitasoiset palveluverkkoselvitykset	8
Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman palveluverkkoa koskevat linjaukset	9
Kaupunkirakenteen kehittämisperiaatteet ja ennusteet	11
Kaupunkirakenteen nykytila	11
Kaupunkirakenteen keskeiset kehittämisperiaatteet	15
Asuntorakentamisennuste 2014–2023	16
Väestöennuste 2015–2024, väestön määrän ja ikärakenteen kehitys alueilla	19
Kaupunkitasoiset palveluverkkoja koskevat muutostekijät	25
Kaupungin palveluverkkojen kehittäminen	27
Kaupungin palveluverkot ja kehämalli, palvelujen sijoittumisen nykytilanne	27
Toimialojen yhteishankkeet osana palveluverkkojen kehittämistä	28
Toimialojen yhteishankkeita ja uusia ideoita	28
Sosiaali- ja terveystoimen palvelut	29
Terveyspalvelut	29
Perhepalvelut	32
Vanhus- ja vammaispalvelut	38
Suun terveydenhuolto	45
Ensihoidon palvelut	47
Sivistystoimen palvelut	49
Varhaiskasvatus	49
Perusopetus	54
Lukiokoulutus	57
Ammatillinen koulutus	59
Vapaan sivistystyön kansalaisopetus (Aikuisopisto)	62
Nuorisopalvelut	62
Kirjastot	65
Kulttuuripalvelut	67
Liikuntapalvelut	70
Konserni- ja asukaspalvelujen palvelut	73
Työllisyyspalvelut	73
Kuntalaispalvelut	75
Pelastustoimen palvelut	81
Toimitilojen tukipalvelut	84
Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön palvelut	86
Toimialan asiakaspalvelu	86
Julkinen kaupunkitila eli liikenneverkko, puistot ja torit	88
Yleisten alueiden rakentamisen ja kunnossapidon palvelut	89
Saavutettavat palvelut	94
Palveluverkkoihin liittyvät erilliskysymykset	97
Johtopäätökset ja toimenpiteet palveluverkkojen kehittämiseksi	99
Lähteet	104
Liite 1. Väestö- ja rakentamisennustemenetelmän kuvaus	106

Johdanto

Kaupunginvaltuuston 18.11.2013 hyväksymien sitovien tavoitteiden mukaisesti taloussuunnittelu on laatinut yhteistyössä toimialojen kanssa kaupunkitasoisen palveluverkkosuunnitelman vuosille 2014–2023 käsiteltäväksi kaupunginvaltuuston kevään seminaarissa 2014.

Työryhmän tehtävänä oli laatia esitys palveluverkon kehittämiseksi muuttuvien palvelutarpeiden mukaisesti. Tavoitteena on palvelutarpeiden mukaisen taloudellisesti ja toiminnallisesti tehokkaan sekä monikäyttöisen palveluverkon kehittäminen. Palveluverkkosuunnitelma ohjaa vuotuista toimitilainvestointiohjelman laatimista.

Palveluverkkosuunnitelmassa käsitellään asukkaita koskevia palveluja sekä asukkaan kannalta välttämättömiä tukipalveluja koskevia palveluverkkoja.

Työryhmän jäseninä sivistystoimen toimialalta ovat olleet talous- ja hallintojohtaja Eila Tanninen ja suunnittelija Päivi Riehungangas, sosiaali- ja terveystoimesta talous- ja hallintojohtaja Ari Toiva, kehittämisspäälikkö Heli Bäckmand ja suunnittelija Asta Mellais, maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialalta kuntatekniikan kehittämisspäälikkö Tuula Markkanen, kaupunginarkkitehti Arja Lukin, rakennuttaja-arkkitehdit Ritva Tanner, Arja Törmä ja Mikko Juolahti, asumisasioiden erityisasiantuntija Tomi Henriksson, yleiskaavasunnittelija Sakari Jäppinen, konserni- ja asukaspalvelujen toimialalta palvelupäälikkö Tiina Hörkkö sekä pelastustoimesta palvelupäälikkö Mikko Ilmonen. Työryhmän puheenjohtajana on toiminut kaupunginjohtajan toimialalta talousarviopäälikkö Pia Ojavuo ja sihteerinä erityisasiantuntija Kirsi Vatén.

Palveluverkkosuunnitelman sisältö määriteltiin työryhmässä yhdessä toimialojen asiantuntijoiden kanssa. Asiantuntijat koordinoivat palveluverkkosuunnitelman tietojen kokoamisen omalta toimialaltaan sekä osallistuivat suunnitelman laatimiseen. Kaupunkitasoinen investointiryhmä (hankejoto) on toiminut kaupunkitasoisen palveluverkkosuunnitelman ohjausryhmänä ja suunnitelmaa on käsitelty myös kaupungin johtoryhmässä 3.3., 31.3., 28.4. ja yhteistoimintaryhmässä 22.4.2014.

Työryhmä on kokoontunut syksyn 2013 ja alkuvuoden 2014 aikana, lisäksi palveluverkkosuunnitelmaa on käsitelty workshopeissa 11.2., 26.3. ja 10.4.2014.

Kaupunkitasoinen palveluverkkosuunnittelu

Palveluverkkosuunnittelun tavoitteet, kaupunkitasoinen koordinointi ja kehittäminen

Palveluverkkosuunnittelun tavoitteena on palvelutarpeiden mukaisen taloudellisesti ja toiminnallisesti tehokkaan sekä monikäyttöisen palveluverkon kehittäminen. Kaupunkitasoinen palveluverkkosuunnitelma ohjaa vuotuista talousarvioprosessiin kuuluvaa toimitilainvestointiohjelman päivittämistä.

Valtuustokauden 2013–16 strategisena painopistealueina ovat kaupunkirakenteen eheyttäminen sitä tiivistämällä. Tähän pyritään keskittämällä asumista raideliikenteen varteen sekä kehittämällä keskustoja ja joukkoliikennettä. Tämä mahdollistaa palvelurakenteen uudistamisen. Tavoitteena on, että palvelut ovat hyvin saavutettavissa, palvelujen laatu ja toimivuus varmistetaan ja että palvelujen järjestäminen on taloudellisesti tehokasta.

Palveluverkkosuunnitteluprosessissa arvioidaan ja ennakoidaan alueiden väestömuutoksista aiheutuvia palvelutarpeiden muutoksia sekä palvelujen kehittämistarpeita. Palveluverkkosuunnitteluprosessissa etsitään uusia keinoja vastata lisääntyvään tilatarpeeseen muun muassa lisäämällä tilojen yhteiskäyttöä, tilojen keskittämistä sekä lisäämällä moneen erilaiseen käyttötarkoitukseen soveltuvia kiinteistöjä (monikäyttökiinteistöjä). Palvelu- ja toimitilaverkon suunnittelu perustuu tilatehokkuuden kasvattamiseen, tilojen monikäyttöisyyden lisäämiseen sekä eri vaihtoehtojen kokonaistaloudellisten vaikutusten arviointiin.

Kaupunkitasoisen palveluverkkosuunnittelun periaatteet:

- Palveluverkkoratkaisut perustuvat palvelutarpeen kehittämiseen ja kaupunkitason priorisointiin.
- Palvelut sijaitsevat pääsääntöisesti raideliikenteen ja joukkoliikenteen laatuikäytävien varsilla
- Palvelut ovat helposti saavutettavissa (esteettömyys, sähköiset palvelut, matka-aika julkisilla liikennevälineillä)
- Palvelujen sijainnin suunnittelussa hyödynnetään täydennysrakentamisen tuomat keskittämismahdollisuudet
- Palveluverkon kehittämiseksi tehdään tarvittavia palveluverkkoja koskevia erillisselvityksiä
- Rakentamisessa ja toimitilojen kehittämisessä painotetaan taloudellisuutta
- Tilojen yhteiskäyttöä lisätään ja tilatehokkuutta kasvatetaan
- Toimitiloista suunnitellaan monikäyttötiloja/monikäyttökiinteistöjä
- Palveluverkon investoinneilla tuetaan kaupunkirakenteen eheyttämistä

Kaupunkitasoinen koordinointi ja kehittäminen

Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman ja kaupungin johtosääntöjen uudistamisen yhteydessä vuonna 2012 sovittiin kaupunkitasoisen palveluverkkosuunnittelun kehittämisestä. Tavoitteeksi asetettiin palveluverkkosuunnittelun sovittaminen yhteen taloussuunnitelman valmistelun kanssa, palveluverkkosuunnittelun kaupunkitasoinen ohjaus sekä kaupunginhallituksen roolin vahvistaminen.

Johtosääntöjä uudistettaessa kaupunginjohtajan toimialan johtosäännössä taloussuunnittelun tulosalueen tehtäväksi määriteltiin vastaaminen kaupungin palveluverkon kehittämisestä ja yhteensovittamisesta osana kaupungin talousarviovalmistelua. Samassa yhteydessä kaupunginhallituksen roolia vahvistettiin siten, että sekä toimialojen yhteishankkeiden hankesuunnitelmat että yli 3 milj. euron hankkeiden ja kaikkien konserniyhtiön hankkeiden tarveselvitykset viedään lautakuntakäsittelyyn lisäksi kaupunginhallituksen hyväksyttäväksi.

Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman mukaisesti investointitasoa lasketaan siirtämällä uusien asuinalueiden avaimista, ottamalla toimialojen palveluverkot yhteistarkasteluun sekä lisäämällä tilojen yhteiskäyttöä ja arvioimalla kriittisesti toimitilakantaa.

Kaupunkitasoisen palveluverkkosuunnittelun vaiheet kaupunkikonsernissa

Kaupunkitasoista palveluverkkosuunnittelua koordinoidaan workshopeissa ja kaupunkitasoisessa investointiryhmässä (hankejeto), jotka myös valmistelevat ja ylläpitävät kaupungin kymmenen vuoden toimitila- ja kunnallistekniikan investointiohjelmia.

Toimialojen kaupunkitasoiseen palveluverkkosuunnitteluprosessiin liittyvät tehtävät:

- Palvelutarpeet tarkennetaan vuosittain päivitetyn asuntorakentamis- ja väestöennusteen sekä muiden havaittujen palvelu- ja toiminnallisten muutostarpeiden perusteella.
- Voimassa oleva palveluverkkosuunnitelma tarkistetaan palvelutarpeiden muutoksiin perustuen.
- Toimialan investointiesityksen perustana on aina hyväksytty talousarvio ja taloussuunnitelma. Voimassa oleva toimitilainvestointiohjelma päivitetään ja muutostarpeet ilmoitetaan tilakeskukseen toimitilainvestointiesityksessä investointiohjelman päivityksenä.
- Toimiala sovittaa toimitilainvestointiesityksensä toimialan tavoitteisiin ja talouden tasapainottamisen reunaehdoin.

Toimialojen palvelu- ja toimitilatarpeen muutostarpeet käsitellään workshopeissa yhteistyössä tilakeskuksen ja taloussuun-

Kuva 1. Kaupunkitasoisen palveluverkkosuunnittelun vaiheet kaupunkikonsernissa

nittelun kanssa. Tilakeskus valmistelee muutostarve-esitykset kaupunkitasoisen investointiryhmän eli hankejohtoryhmän (hankejoton) käsiteltäväksi. Hankejotossa käsitellään tilakeskuksen valmistelemat toimitilainvestointiesitykset. Hankejoto priorisoi hankkeet, sovittaa ne talouden kehikseen ja päättää hankkeiden rahoitustavasta. Hankejohtoryhmässä valmistellaan kaupunginjohtajan esitys kaupunkitasoisesta talousarvion toimitilainvestointikokonaisuudesta. Kaupunginjohtajan esitys käsitellään kaupunginhallituksessa ja päätöksenteko tapahtuu kaupunginvaltuustossa osana talousarvio- ja taloussuunnitelman käsittelyä.

Kaupunginhallituksen ja kaupunginjohtajan toimialan johtosäännössä on määritelty missä tapauksissa tarveselvitykset ja hankesuunnitelmat viedään kaupunginhallituksen käsiteltäväksi ja päätettäväksi. Toimitilahankkeiden valmisteluprosessi ja toimitiloista luopumisen periaatteet on kuvattu tarkemmin ohjeessa ”Menettelytapaohjeet uusia toimitiloja hankittaessa”.

Aiemmat kaupunkitasoiset palveluverkkoselvitykset

Vantaan kaupungilla kaupunginhallituksen asettamat palveluverkkotoimikunnat (PAVE-toimikunnat) ovat laatineet palveluverkkoselvityksiä vuosina 2005, 2007 ja 2008.

Kaupunginhallitus päätti 16.6.2005 asettaa työryhmän, jonka tehtävänä oli selvittää mahdollisuudet löytää konsernitason säästöjä sosiaali- ja terveystoimen, koulu-, kirjasto ja yhteis-palvelun tilojen ja palveluverkon kustannuksista. Palveluverkkoja ja niihin kohdistuvia muutoksia tarkasteltiin ajanjaksolla 2006–2015. Toimialojen palvelutuotantoa määriteltiin lähipalveluiksi tai seudullisiksi palveluiksi. Näiden lisäksi palveluverkkoon sisältyi suppeamman palvelun toimipisteitä. (Palveluverkkotoimikunta, loppuraportti 31.10.2005).

Palveluverkkotoimikunta (PAVE07) laati ”Vantaan palveluverkkojen kehittämisselvitys 2007–2015” -raportin. Tämä selvitys oli tarvekartoitus, joka toimi pohja-aineistona palveluverkkojen pitkäjänteisessä kehittämisessä ja investointisuunnittelussa. Kaupunginhallitus hyväksyi selvityksen 18.6.2007. Palveluverkkotoimikunta (PAVE07) arvioi vielä palveluverkkojen muutostarpeita pidemmällä tähtäimellä vuoteen 2025 asti ja laati ”Vantaan palveluverkkojen kehittämisselvitys 2015–2025 ja muutokset palveluverkkoselvitykseen 2007–2015” -raportin. Kaupunginhallitus hyväksyi 14.1.2008 selvityksen ohjeellisenä noudatettavaksi kaupungin investointisuunnittelun ja palveluverkkojen kehittämisen lähtökohtana.

Palveluverkkotoimikuntien esittämät toimenpiteet palveluverkkojen kehittämiseksi ovat ohjanneet osaltaan palveluverkkoratkaisuja ja investointeja.

Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman palveluverkkoa koskevat linjaukset

Vantaan kaupunginvaltuusto hyväksyi talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman (TVO) 18.6.2012. Talous- ja velkaohjelmassa on kuvattu kaupungin toiminnan kehittämistä koskevat linjaukset sekä sovittu toimenpiteistä, joilla kaupungin velkaantumiskehitys saadaan hallintaan. Investointien osalta TVO:ssa todetaan, että on voitava luopua hankkeista ja siirtää investointeja, joilla on merkittäviä käyttötalousvaikutuksia.

TVO:n tavoitteena on hillitä toimintamenojen kasvua sekä investointimenoja siten, että TVO-kauden lopussa vuosittaiset investoinnit pystyttäisiin rahoittamaan tulorahoituksella.

Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman mukaisesti investointitasoa sovittiin karsittavan vuosina 2013–2022 seuraavien periaatteiden mukaisesti:

- Uusien alueiden avaamista siirretään.
- Toimitilainvestointeja karsitaan ja siirretään priorisoimalla.
- Rakentamiskustannuksissa säästetään.
- Kattavista perusparannuksista siirrytään kohdennettuihin korjaustöihin.
- Sisäilmaongelmien selvitys- ja korjausmäärärahat turvataan.
- Investointisuunnittelua ja palveluverkkoa kehitetään.

Säästötoimenpiteistä huolimatta hyvinvointipalvelut säilyvät ja kaupunki vastaa jatkossakin palveluvalvoitteenaan.

Toimitilojen alueellisen kehittämisen periaatteet

Tilakeskuksen investointisuunnitteluryhmä laatii yhdessä asiakas-toimialojen ja kaavoituksen kanssa kohdennettuja alueellisia tai palvelukohtaisia selvityksiä pitkän ja lyhyen aikavälin investointisuunnittelua varten.

Toimitilaverkkosuunnittelussa selvitetään olemassa olevien toimitilojen määrää, laatua ja kuntoa suhteessa palvelutarpeeseen. Esiselvityksillä tavoitellaan toimitilakustannusten optimointia ja synergiaetuja tarkastelemalla useiden kiinteistöjen muodostamia alueellisia kokonaisuuksia. Selvityksissä esitetään vaihtoehtoiset tilatarpeen toteuttamistavat. Toiminnallisesti huonoista tai käyttötarkoitukseen sopimattomista, korjaus- ja käyttökustannuksiltaan kalliista kohteista sekä pienistä vuokratiloista pyritään luopumaan ja korvaamaan ne taloudellisemmilla, toimivammilla ja tehokkaammilla hankkeilla.

Valtaosa julkisista palveluista sijaitsee Y-tonteilla, jotka ovat yleisten rakennusten korttelialueeksi varattuja tontteja. Kaupunkitasoisen palveluverkkosuunnitelman yhteydessä on tehty kattava selvitys kaupungin olemassa olevista Y-tontteista sekä Y-tonttivarannosta. Suuremmat yhteis- ja monikäyttöiset kiinteistöt tuottavat uusia Y-tonttitarpeita.

Esiselvitystyön tuloksena laaditaan raportti, joka sisältää tietoa kiinteistöomistamisen, käyttäjätoimialojen tarpeiden ja maankäytön näkökulmasta.

Toistaiseksi on laadittu seuraavat palvelu- ja toimitilaverkkoja koskevat selvitykset:

- VAV–Soster–Tilakeskus -yhteistyöselvitys 12/2012
- Erityisasumista nykyisiin VAV-kiinteistöihin -selvitys 3/2013
- Hakunilan alueen päiväkotiverkoston kehityshanke 4/2013
- Geriatrisen akuuttiyksikön (akos) laajennus Peijaksen sairaalan nykyisiin tiloihin – esiselvitys 5/2013
- Katriinan sairaalan B-osan kehittäminen -esiselvitys 5/2013
- Metsonkodin perusparannus -kustannustarkastelu 6/2013
- Västersundom koulu- ja päiväkotikeskusselvitys 10/2013
- Kielotie 20C (Säästöalo) tilatehokkuuspilotti 10/2013
- Martinlaakson alueen päiväkotiverkoston esiselvitys 11/2013
- Selvitys Märtsdals koulu- ja päiväkotikeskuksesta 11/2013

Vuonna 2014 laaditaan seuraavat selvitykset:

- Keski-Vantaan toimitilojen kehittäminen
- Kivistön kaupunkikeskuksen toimitilojen kehittäminen
- Tikkurilan alueen koulu- ja päivähoitoverkoston esiselvitys
- Terveystieteiden toimitilaverkkoselvitys

Tarvetta on tehdä selvitykset myös Korson, Koivukylän ja Myyrmäen suuralueen päivähoitotiloista. Lisäksi laaditaan pienempiä, kohdennettuja erillisselvityksiä.

Valmistuneet selvitykset käsitellään palveluverkko- ja investointisuunnitteluun liittyvissä workshoppeissa ja annetaan tiedoksi hankejohtoryhmälle investointiesitysten yhteydessä. Toimialat esittävät palvelutarpeensa ja hankejohtoryhmä päättää hankkeen toteutustavasta ml. konserniyhtiöiden toteutettavaksi tulevat hankkeet.

Toimitilahankkeiden tarveselvitykset ja hankesuunnitelmat valmistellaan tilakeskuksen ja toimialojen sekä mahdollisten yhtiöiden kanssa yhteistyössä.

Pääsääntöisesti kaikki tarveselvitykset ja hankesuunnitelmat käsitellään ja hyväksytään ao. käyttäjälautakunnissa ja teknisessä lautakunnassa.

Teknisten perusparannusten sekä alle 1 M€:n hankkeiden tarveselvitysten ja hankesuunnitelmien hyväksyminen on delegoitu maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajalle.

Yli 3 milj. euron (alv 0%) hankkeiden ja kaikkien konserniyh-tiön hankkeiden tarveselvitykset sekä useamman toimialan yhteishankkeiden hankesuunnitelmat viedään lautakuntakä-sittelyn lisäksi kaupunginhallituksen hyväksyttäväksi.

Toimitilojen kunto

Ikärakenteeltaan Vantaan kaupungin rakennuskanta on pai-nottunut 1960–2000 luvulla rakennettuihin rakennuksiin. Näiden vuosien aikana on valmistunut lukumäärällisesti noin puolet koko Vantaan kaupungin rakennuksista ja pinta-alalla mitaten noin 68 % koko pinta-alasta. Myös Vantaan kaupungin korjausvelasta 38 % ja perusparannustarpeesta vajaa puolet on vuosien 1960–1980 välillä valmistuneissa rakennuksissa.

Korjausvelan absoluuttinen rahamäärä oli vuoden 2013 lopus-sa hieman alle 70 miljoonaa euroa ja perusparannustarpeen puolestaan noin 127 miljoonaa euroa. Vuoden 2013 peruspa-rannusinvestointitaso (26,3 milj. €) oli edelleen korkea raken-nusten kulumiseen (19,8 milj. €) verrattuna. Myynnit ja purut alensivat korjausvelkaa n. 6,5 milj. € ja perusparannustarvetta 15,5 milj. €. Kiinteistöomaisuuden kuntoluokka parani sekä korjausvelka ja perusparannustarve laskivat huomattavasti oi-keiden kiinteistönpidollisten toimenpiteiden ansiosta.

Reaalisesti Vantaan kaupungin kiinteistöomaisuuden kor-jausvelka on laskenut vuoden 2005 noin 85 miljoonan euron tasosta vuoteen 2013 noin 15 milj. €. Vastaavasti perusparan-nustarpeen reaalihintana vuonna 2007 oli vajaat 170 milj. €, josta vuoteen 2013 mennessä laskua on tullut yli 40 milj. €.

Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman periaatteiden mukaisesti koko kiinteistöä koskevista perusparannuksista on siirrytty toistaiseksi pieniin, pääosin teknisiin osakorjauksiin, joilla jatketaan rakennusten käyttöikää joitakin vuosia. Lisäk-si korkean peruskorjausasteen kohteiden suhteen arvioidaan vaihtoehtoiset palveluverkko- ja uudisrakentamismahdollisuudet.

Kaupungilla on runsaasti etenkin 1980-luvulla rakennettuja tiloja, jotka kaipaavat peruskorjausta, mutta usein myös toi-minnallisia muutoksia. Huonokuntoisia ja peruskorjauksen tai korvaamisen tarpeessa olevia tiloja on jokaisella toimialalla, mm. noin 10 koulua sekä noin 40 kaupungin omaa päiväkotia. Lisäksi monet osake- ja vuokratiloihin sijoitetut toiminnot kai-paavat toiminnallisia ja teknisiä parannuksia tiloihin.

Kiinteistöomaisuuden arvon säilymisen ja käytettävyyden kannalta olennaista on korjausvelan sekä sisäilmaolosuhteiden hallinta. Huonokuntoisimmista tiloista luopuminen ja investointien suunnitelmallinen kohdentaminen ovat eduksi tavoitteiden saavuttamisessa. Ratkaisevaa on samalla myös se, miten uuden kiinteistökannan ylläpidossa onnistutaan. Kor-jausvelan viimeaikaisesta hyvästä kehityssuunnasta huolimatta sisäympäristöolosuhteiden koettu laatu on heikentynyt edel-leen ja tämän ongelman ratkaisemiseksi on löydettävä nopeasti uusia tehokkaampia keinoja. Kyse ei ole niinkään rahasta vaan siitä, että tunnistetaan ja löydetään terveyshaittaa aiheuttavat ympäristötekijät niiden korjaamiseksi.

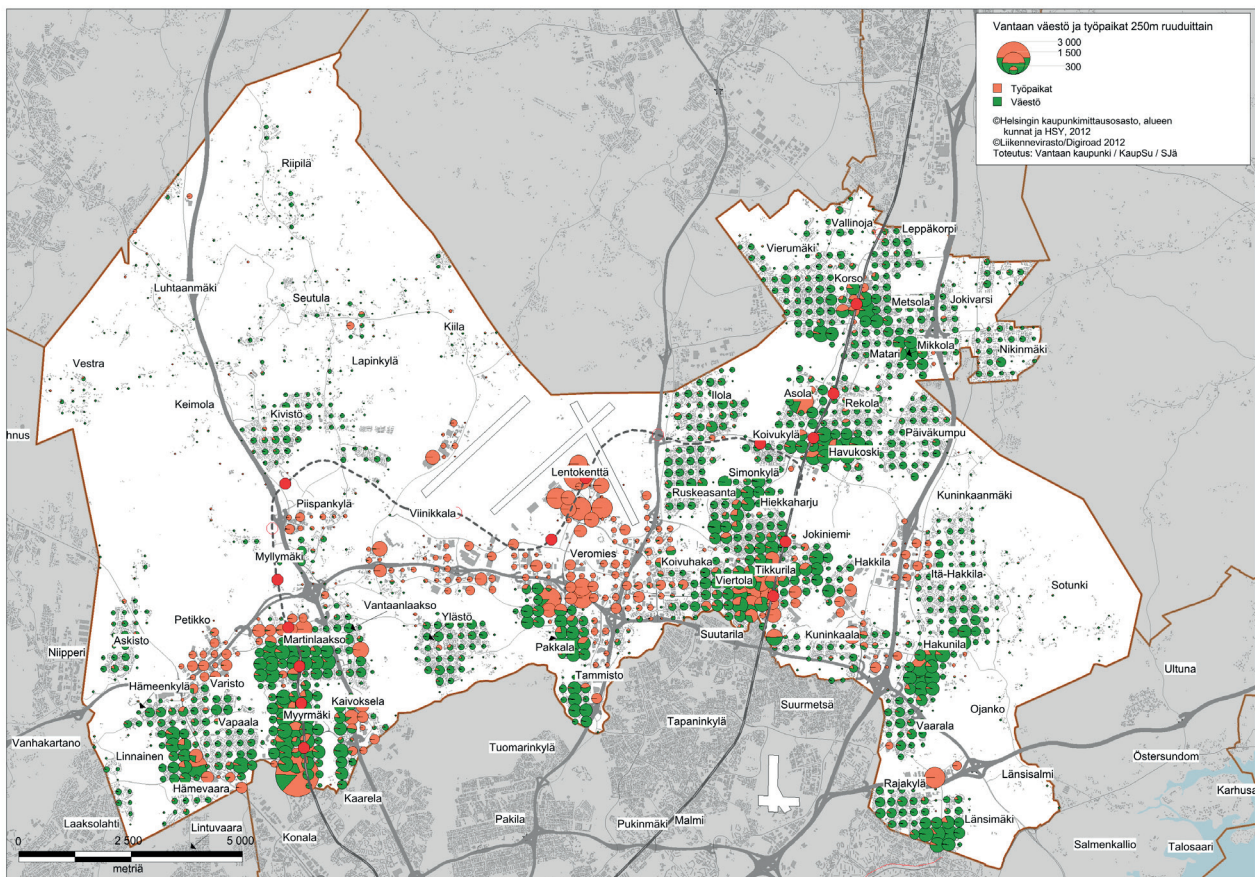
Merkittävimmät työpaikka-alueet sijaitsevat suurten väylien varsilla, lentoaseman läheisyydessä sekä Tikkurilan ja Myyrmäen kaupunkikeskustoissa (kuva 3). Teollisuuden ja kaupan työpaikat keskittyvät vahvasti Aviapoliksen sekä Myyrmäen suuralueille. Aviapoliksen alueella sijaitsee myös huomattava osa kuljetuksen ja varastoinnin työpaikoista, kun taas Tikkurila erottuu selkeästi julkisen hallinnon työpaikka-alueena. Työpaikkamäärät Kivistön, Korson, Koivukylän sekä Hakunilan suuralueilla ovat pieniä kolmeen edellä mainittuun alueeseen verrattuna. Kaupalliset palvelut sijaitsevat pääosin keskusta-alueille sekä etenkin tilaa vaativan kaupan osalta myös Kehä III varrelle.

Luonteenomaista Vantaan yhdyskuntarakenteelle on asunto- ja työpaikka-alueiden sijaitseminen hyvin vahvasti erillään.

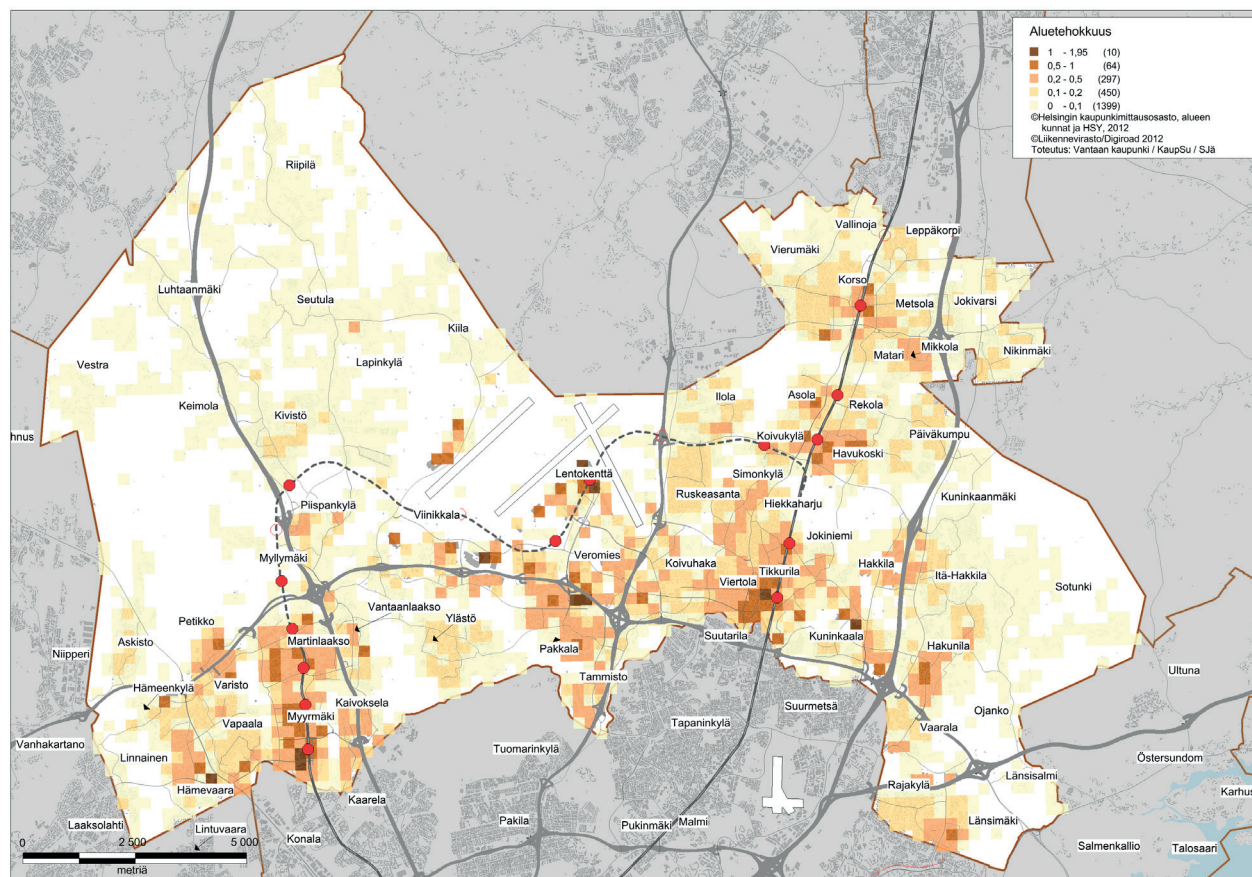
Sekä työpaikkoja että asumista sisältäviä sekoittuneita alueita on hyvin vähän, joista selkeimpänä poikkeuksena esiin nousee Tikkurilan keskusta ja Myyrmäki (kuva 3).

Vantaa on voittopuolisesti pientaloaluevaltainen kaupunki, vaikka noin puolet kaupungin väestöstä asuukin kerrostaloasunnoissa (kuva 5). Laajemmat kerrostalovaltaiset alueet sijaitsevat Martinlaakson radan ja pääradan varrella, Hakunilassa, Länsimäessä, Pakkalassa, Mikkolassa sekä Pähkinärinteessä. Muualla asuinalueet koostuvat pääosin pientaloista.

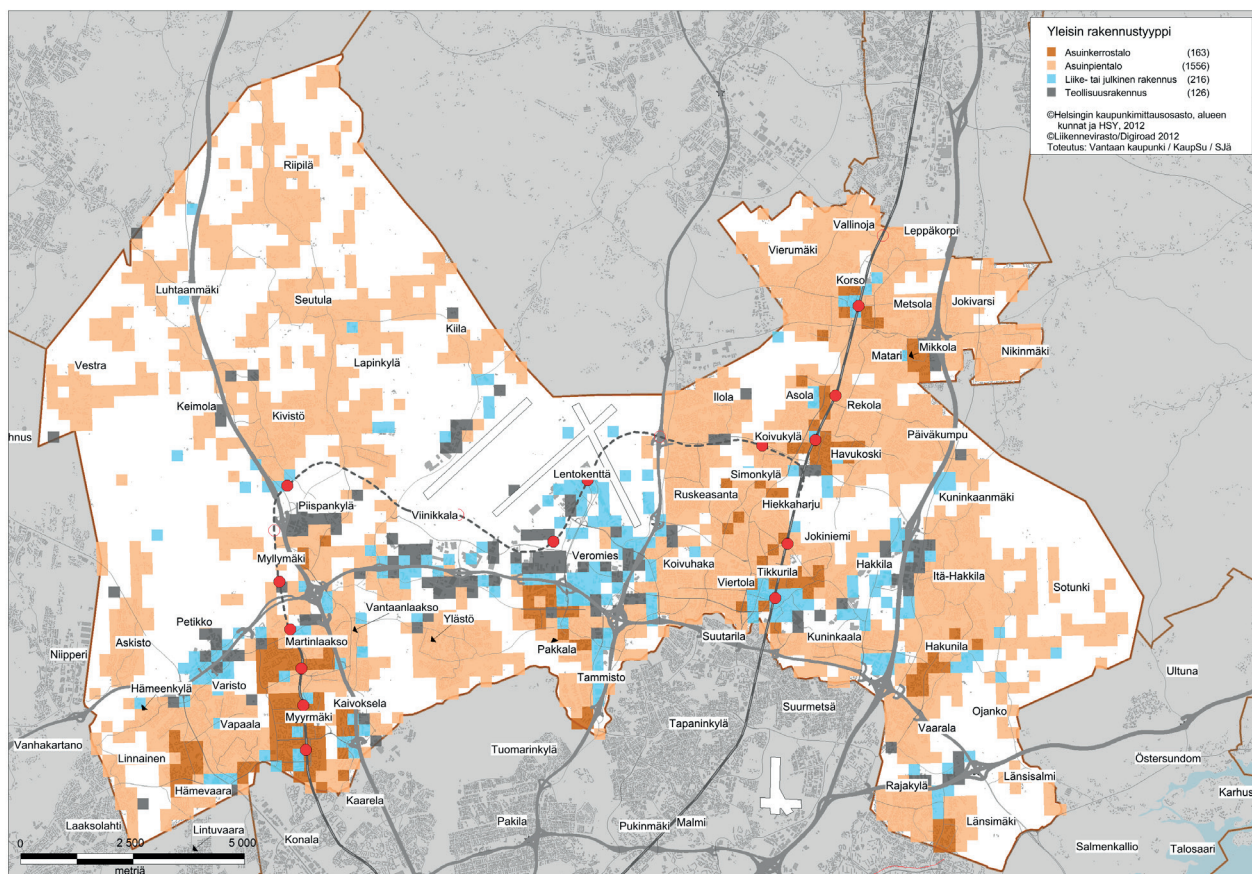
Teollisuus on keskittynyt vahvasti Kehä III:n sekä säteittäisten pääväylien varsille, kun liike- ja julkiset rakennukset sijaitsevat tasaisemmin niin keskusta-alueilla kuin väylien varsillakin.

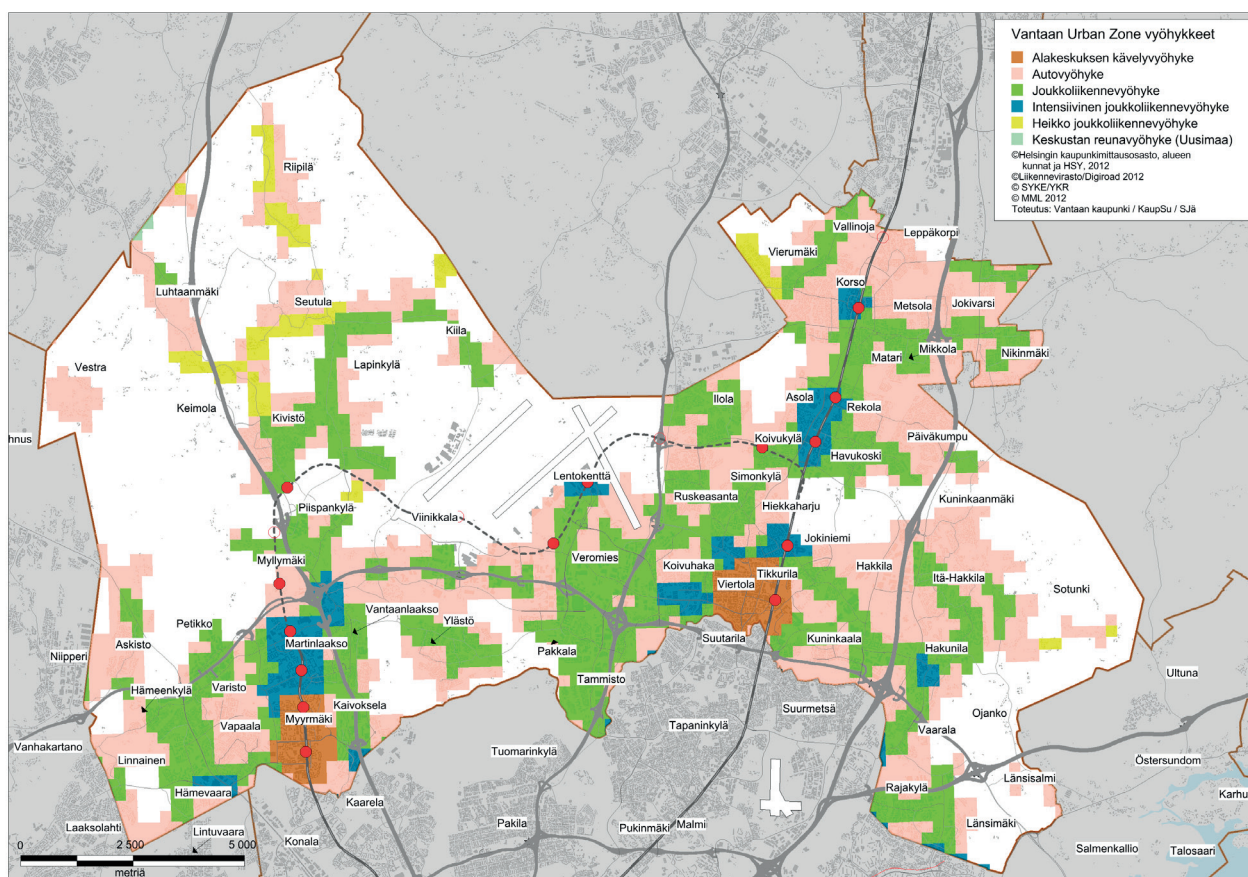
Kuva 3. Vantaan väestö ja työpaikat 250 x 250 m ruuduissa.

Kuva 4. Aluetehekkuus Vantaalla 250m x 250m ruuduissa. Mitä suurempi aluetehekkuus, sitä enemmän rakennettua kerrosalaa ruudussa on.

Kuva 5. Yleisin rakennustyyppi Vantaalla 250m x 250m ruuduissa.

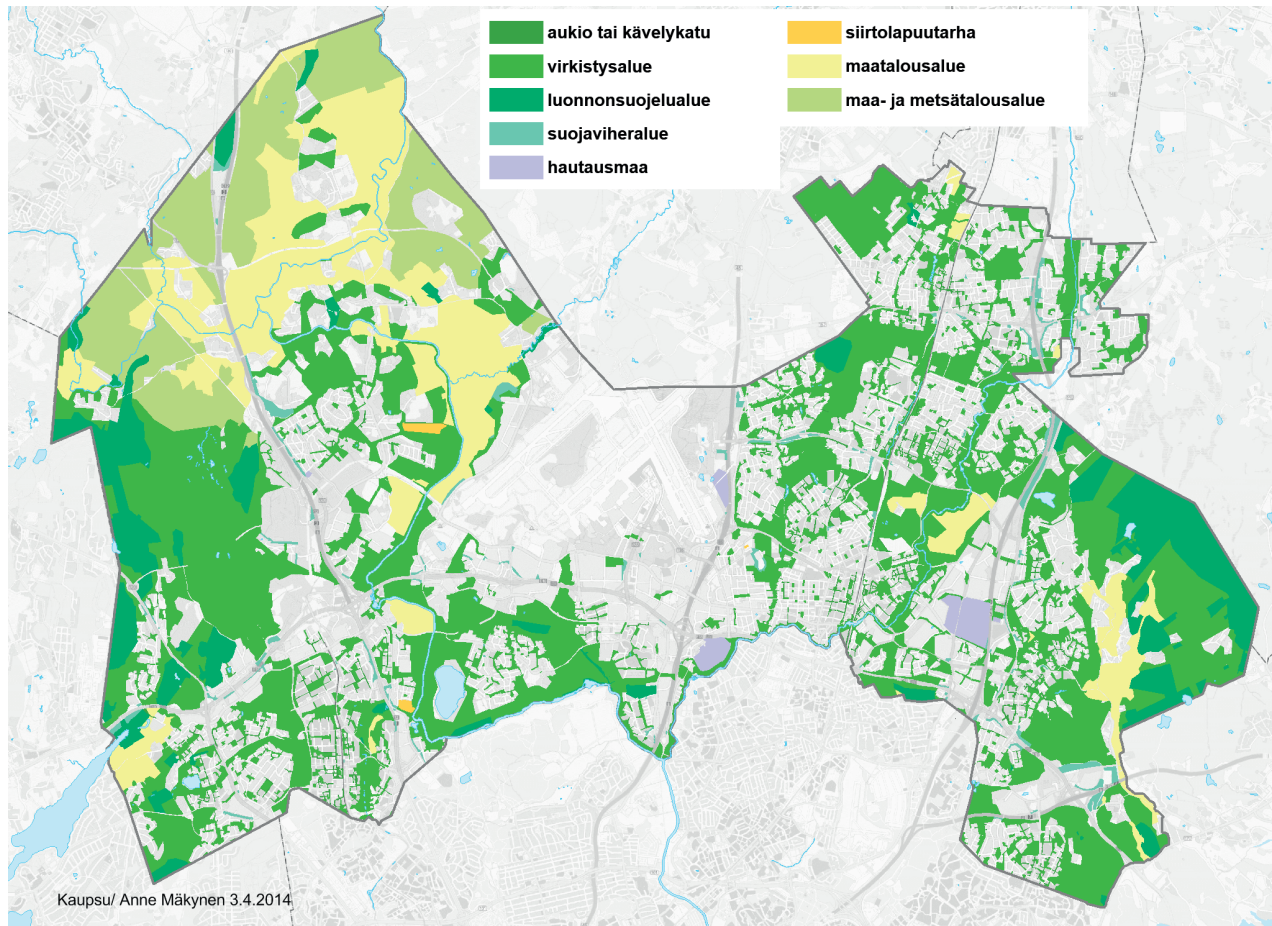

Kuva 6. Vantaa jaoteltuna liikkumisvyöhykkeisiin (Ristimäki et al. 2013).

Päärata ja Martinlaakson rata tarjoavat asemanseutujen asukkaille sekä yrityksille erinomaisen joukkoliikenteen palvelutason ja mahdollistavat kestävien kulkumuotojen kilpailukykyisyyden suhteessa henkilöautoon (kuva 6). Näiden intensiivisten joukkoliikenteen vyöhykkeiden ohella iso osa Vantaasta kuuluu ns. joukkoliikennevyöhykkeeseen, jossa busseihin perustuva joukkoliikenne tarjoaa kattavat liikkumismahdollisuudet etenkin ruuhka-aikaan. Joukkoliikennekaupungin ohella Vantaalta löytyy myös henkilöautoiluun tukeutuvia alueita, etenkin vähemmän rakennetuilta pientaloalueilta eri puolilta kaupunkia.

Vyöhyke kuvaa liikkumismahdollisuuksia alueella. Kävelyvyöhykkeillä on hyvä joukkoliikenteen tarjonta, hyvät kaupalliset palvelut sekä runsaasti asukkaita sekä työpaikkoja. Intensiivisellä joukkoliikennevyöhykkeellä joukkoliikenteen palvelutaso on parempaa kuin muilla joukkoliikennevyöhykkeillä. Autovyöhykkeellä liikkuminen tukeutuu pääasiassa yksityisauton varaan.

Viheralueverkoston selkärangan muodostavat Vantaanjoki sekä Keravanjoki ranta-alueineen (kuva 7). Seudullisesti merkittäviin viheralueisiin lukeutuvat myös Sotunginmetsä Itä-Vantaalla sekä Petikonmetsä Länsi-Vantaalla, jotka liittyvät osiksi Sipoonkorven ja Nuuksion kansallispuistoja. Vantaalaiselle kaupunkirakenteelle tyypillistä on myös viheralueiden runsaus asuinalueiden sisällä.

Kuva 7. Vantaan viheralueverkosto.

Kaupunkirakenteen keskeiset kehittämisperiaatteet

Vantaan kaupunkirakenteen keskeisin kehittämisperiaate on jo pidemmän aikaa ollut kaupunkirakenteen eheyttäminen, joka on myös voimassa olevan, kaupungin kehitystä yleispiirteisesti ohjaavan yleiskaavan päätavoite. Kaupungin kasvua ohjataan ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen tiivistämällä ja täydentämällä nykyisiä alueita, uudistamalla korttelirakenteita sekä laajentamalla jo rakennettujen alueiden reunoja. Tämä mahdollistaa jo rakennetun infrastruktuuriin sekä palveluverkon tehokkaamman käytön.

Kaupunkirakenteen kehittämisen perustana ovat myös Vantaan maapoliittiset linjaukset, joiden tärkein tavoite on luoda kaupungille mahdollisuus rakentamisen ja tonttimarkkinoiden hallintaan. Vahvalla maapoliittisella otteella kaupunki voi tasapainottaa talouttaan ja hallita entistä enemmän rakentamisen suuntaamista ja ajoittamista. Näin saadaan sekä kaupungin kunnallistekniset -, että palveluinvestoinnit täysimääräisesti ja oikea-aikaisesti hyödynnettyksi.

Kaupungin hankkiessa itselleen eri maapoliittisin keinoin lisää maaomaisuutta se voi luovuttaa tontteja rakentamiseen sieltä, missä se palvelee parhaiten kaupungin kulloinkin voimassa

olevia asunto-, elinkeino- ja palvelurakentamisen strategisia tavoitteita. Kaupungin luovuttaessa omistamaansa maata se pystyy varmistamaan alueiden laadun ja erityisesti asumisen osalta turvaamaan kohtuuhintaisen asuntotuotannon ja alueiden sosiaalisen eheyden. Työpaikka-alueiden osalta se mahdollistaa erityisesti alueen profiloinnin ja monipuolisen elinkeinorakenteen.

Maankäyttöä kehitetään kaupungin strategian mukaisesti tukeutumaan yhä vahvemmin kestäväan liikkumiseen, jolloin kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikenteestä voi muodostua kilpailukykyinen vaihtoehto henkilöautoilulle. Keskeisessä roolissa tavoitteen saavuttamiseksi on liikkumismuotojen priorisointi erilaisissa kaupunkiympäristöissä.

Keskusta-alueiden merkitys korostuu tulevaisuuden kaupunkirakenteessa. Keskustoja kehitetään nykyistä vahvemiksi ja monipuolisemmiksi asumisen, työnteon ja palvelujen alueeksi. Samalla pyritään siirtymään funktionaalisesta, toimintoja erittelevästä, suunnitteluperinteestä kohti sekoitettua kaupunkirakennetta, jolloin keskustoista voi muodostua eloisia urbaanin elämän näyttämöitä.

Samalla kaupunkirakenteen sosiaalisesti eheydestä pyritään pitämään huolta ohjaamalla kasvua tasapainoisesti eri alueille, jotta alueellisen eriarvoistumisen kehitys ei jatkuisi.

Kaupunkirakenteen tiivistäminen, kestävien liikkumismuotoihin tukeminen, keskustojen kehittäminen sekä sosiaalisesta eheydestä huolehtiminen liittyvät moneen yhteiskunnassa havaittavaan muutostrendiin. Seuraavien vuosikymmenten aikana vanhusväestön osuus kasvaa merkittävästi nykyisestä. Samanaikaisesti nuorempi väestö näyttäisi hakeutuvan aiempaa vahvemmin urbaaneille kaupunkialueille hyvien palvelujen ja liikkumismahdollisuuksien ääreen. Myös perherakenteissa on tapahtunut suuri muutos, yhä useamman asuessa yksin tai kahden hengen taloudessa.

Palveluverkkosuunnittelun kannalta kaupunkirakenteen kehitys ohjaa palvelujen kysyntää yhä vahvemmin joukkoliikenteen solmukohtiin, keskusta-alueille, sekoittuneeseen rakenteeseen ja urbaanimpaan ympäristöön. Oleellista kestävä kaupunkin tavoitteen kannalta on, että arjen kokonaisuus voi tukeutua kestäviin liikkumismuotoihin eri puolilla kaupunkia. Tämä tarkoittaa rakenteen kehittämistä siten, että päivittäin tarvittavat palvelut ovat saavutettavissa kävellen ja pyörällä, erikoistuneempien palvelujen sijaitessa kilpailukykyisten joukkoliikenneyhteyksien varrella. Päiväkodin ja lähikaupan sijainnilla on merkittävä vaikutus liikkumiskäyttäytymiseemme.

Kehäradan valmistuminen vuonna 2015 mullistaa Vantaan kaupunkirakenteen sen avatessa raideyhteyden Länsi- ja Itä-Vantaan välille helpottaen kestävästä liikkumisesta koko kaupunkiseudulla. Iso osa Vantaan tulevasta kasvusta sijoittuu kehäradan asemanseuduille ja keskustoihin. Kivistö ja Leinela kehittyvät asumispainotteisina alueina, Lentoaseman ja Vehkalan painopisteen ollessa työpaikkarakentamisessa. Aviapoliksen asemanseutu kehittyy monipuolisena sekoittuneen rakenteen kaupunkina.

Kehäradan asemanseutujen ohella täydennysrakentamismahdollisuuksia edistetään vahvojen joukkoliikennekäytävien ympäristössä. Valmistuilla olevassa Joukkoliikennekaupunki-työssä pyritään vahvistamaan keskeisten joukkoliikennevyöhykkeiden maankäyttöä ja tukemaan näin myös niiden kehittymistä entistä paremman palvelutason joukkoliikennealueiksi.

Tikkurilan ja Martinlaakson keskustauudistukset ovat jo hyvässä vauhdissa. Koivukylän ja Myyrmäen keskusta-alueille on valmistumassa lisää rakennusoikeutta etenkin kaupallisille palveluille. Korson keskustan kehittäminen on käynnistynyt suunnittelu- ja tontinluovutuskilpailulla, Hakunilan keskustan kasvaessa entisen tiehallinnon varikon muuntuessa asumiseen. Työpaikkarakentamisen painopistealueina kehäradan asemanseutujen ja keskusta-alueiden ohella on myös Vantaan akselin alue Hakkilassa.

Vanhoilla pientaloalueilla eri puolilla kaupunkia on noin 650 rakentamatonta rakennuspaikkaa (asuntotonttia), joiden rakentamista kaupunki edistää erilaisin toimenpitein.

Asuntorakentamisennuste 2014–2023

Asuntorakentamisesta tehdään vuosittain ennuste, joka toimii samalla sekä yleiskaavan toteutumisen seurannan työkaluna että yhtenä kaupunginosittaisen väestöennusteen lähtöaineistona. Väestöennuste on puolestaan tärkeä lähtökohta palveluverkon suunnittelussa. Asuntorakentamisen osalta yleiskaavojen mitoitus on niukempi verrattuna työpaikkarakentamiseen ja niiden mahdollistamat suuret asunto-aluekokonaisuudet tulevat rakennetuiksi arviolta 2040-luvun puoliväliin mennessä.

Asuntorakentamisessa on Vantaalla keskitytty 2000-luvulla keskustan ja asuinalueiden täydennysrakentamiseen sekä Keski-Vantaan uusien asuinalueiden rakentamiseen Pakkalan ja Tammistossa. Tällä hetkellä asuntorakentamisen painopistealueita on Länsi-Vantaalla Myyrmäen ja Martinlaakson täydennysrakentaminen, Pähkinärinteeseen täydennysrakentaminen ja laajentaminen sekä Etelä-Kaivokselan laajentaminen. Kivistössä keskustan ensimmäiset asuntokohteet ovat lähteneet rakenteille. Keski-Vantaalla asuntoja rakennetaan erityisesti Tikkurilan keskustassa, Jokiniemessä, Malminiityssä, Pakkalanrinteessä ja Hiekkaharjussa. Itä-Vantaalla asuntorakentamisen painopistealue on Leinelässä ja pientaloalueiden täydennysrakentamisessa, erityisesti Nikinmäessä.

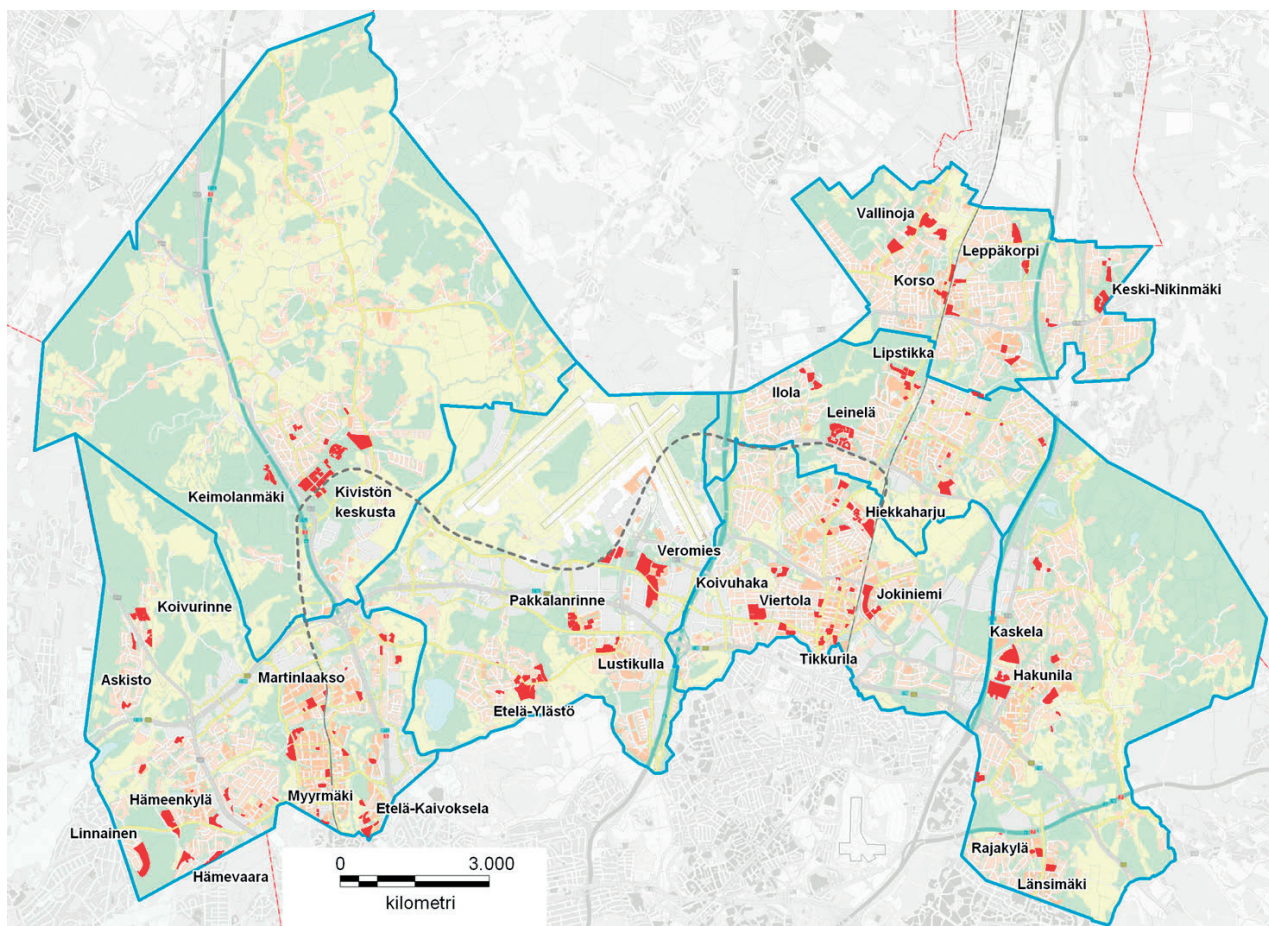
Vantaalle on mahdollista rakentaa virallisen kahden tuhannen asunnon tavoitteen mukainen määrä asuntoja (MAL-aiesopimus) ja tarvittaessa enemmänkin. Vuosina 2014–2023 aloitetaan useita uusia asuntorakentamiskohteita eri puolilla Vantaata. Suurin osa niistä täydentää nykyistä kaupunkirakennetta tai laajentaa nykyisiä asuntoalueita niiden reunoilta. Uusista suuremmista kasvusuunnista avataan vain Kivistön keskusta-alue ja Keimolanmäki. Ennusteen mukaisesti Vantaalle on mahdollista rakentaa yhteensä 22 800 asuntoa vuoden 2023 loppuun mennessä.

Kivistö

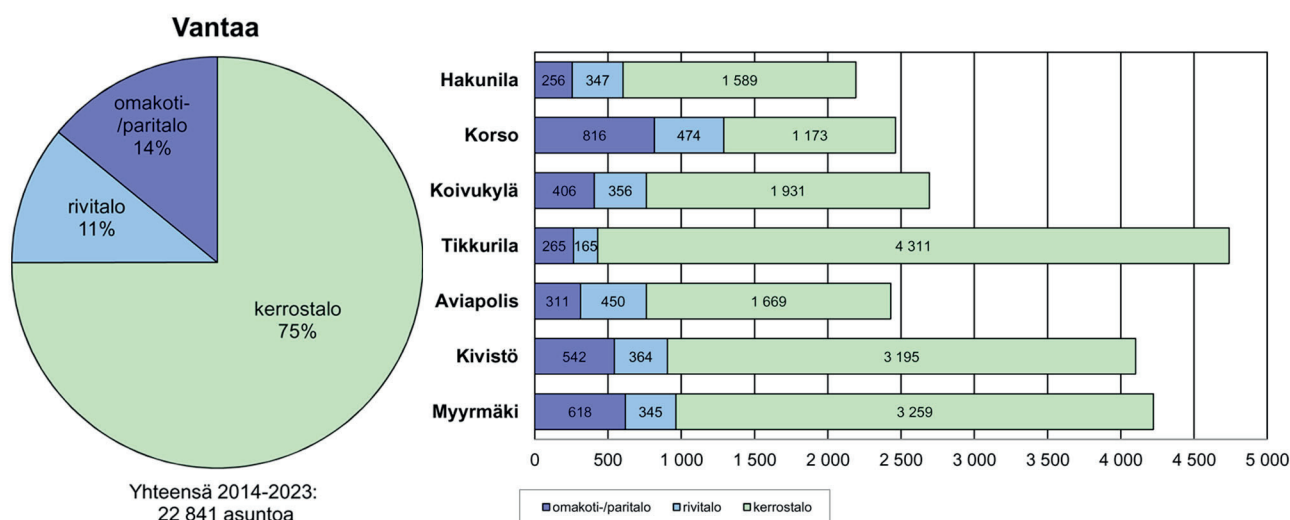
Kehäradan valmistumisen myötä asuntorakentaminen vilkas-tuu vuoden 2015 asuntomessualueella, Keimolanmäessä ja keskusta-alueella Kivistön aseman tuntumassa. Rakentaminen jatkuu ennusteen mukaan vilkkaana sekä Keimolanmäessä että Kivistön keskustassa. Yhteensä Kivistön suuralueelle on ennusteen mukaan tulossa 10 vuoden aikana 4 100 uutta asuntoa, joista noin 78 prosenttia kerrostaloihin.

Myyrämäki

Myyrmäen suuralueella asuntoja rakennetaan paljon mm. Myyrmäen keskustaan, Kaivokselan etelä-osiin, Hämeenky-lään, Hämevaaraan ja Linnaisiin. Suuralueelle on ennustettu noin 4 200 uuden asunnon rakentamista 10 vuoden aikana, joista noin 77 prosenttia on kerrostaloissa. Myyrmäen suuralu-eelle on jo kaavoitettu ja kaavoitetaan lisää pientaloalueita mm. Askistoon, Petikkoon, Linnaisiin ja Hämevaaraan.

Kuva 8. Asuntorakentamisennusteen suurimmat asuntorakentamiskohteet 2014–2023.

Kuva 9. Asuntorakentamisennusteen mukaiset asuntojen määrät suuralueittain 2014–2023

Aviapolis

Keski-Vantaalla Aviapoliksessa asuntorakentamisen määrä ensin vähenee, kun Pakkalanrinteen alue valmistuu, mutta kasvaa jälleen Veromiehen alueen rakentamisen käynnistytessä. Pientalorakentaminen jatkuu vilkkaana Ylästön etelä- ja itäosissa. Lisäksi uusia asuntoja on tulossa Kehäradan Aviapolis-aseman ympäristöön ja Pakkalan keskusta-alueelle Lustikullaan. Yhteensä suuralueelle ennustetaan noin 2 500 uuden asunnon rakentamista 10 vuoden aikana. Kerrostaloasuntojen osuus on lähes 70 prosenttia.

Tikkurila

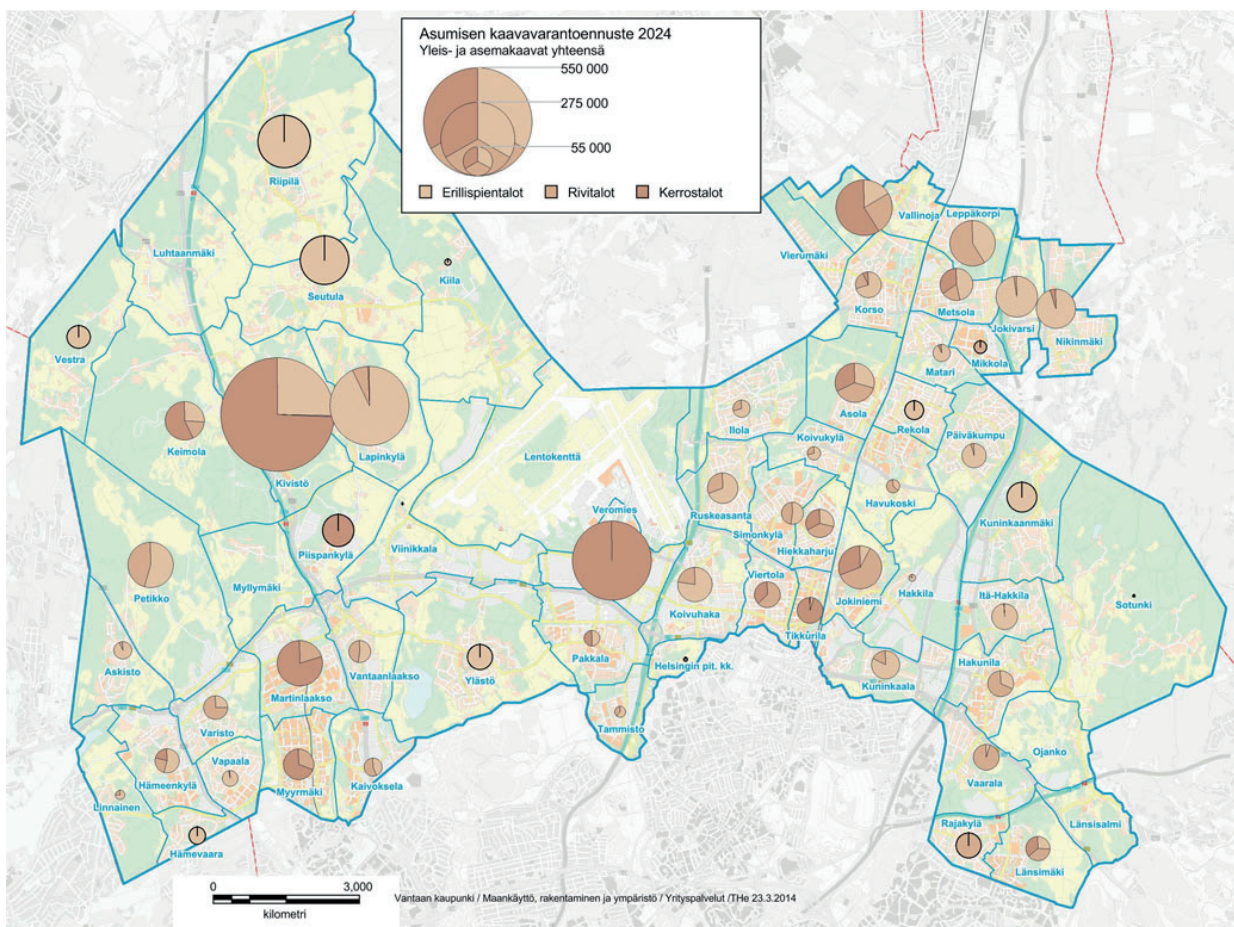
Asuntorakentamisenennusteessa Tikkurilan suuralueen ennustettu kasvu on suurinta. Alueelle on arvioitu tulevan 10 vuodessa noin 4 700 asuntoa, joista suurin osa valmistuu Tikkurilan keskustaan, Jokiniemeen, Hiekkaharjuun ja Koivuhakaan. Merkittäviä asuntorakentamiskohteita on myös Simonkylässä ja Viertolassa. Kerrostaloasuntojen osuus on yli 90 prosenttia.

Koivukylä

Ennusteen mukaisesti Koivukylän suuralueelle olisi luvassa yhteensä lähes 2 700 uutta asuntoa 10 vuoden aikana, joista noin 72 prosenttia kerrostaloihin. Suurimpia asuntorakentamiskohteita ovat Leinelä Kehäradan varrella sekä Lipstikan asuntoalue Asolan pohjoisosissa. Pientalorakentaminen on ennustekaudella edelleen vilkasta Ilolassa ja Rekolassa.

Korso

Korson suuralueella merkittävimmät ennusteen asuntorakentamiskohteet sijaitsevat Korson keskustassa radan molemmin puolin. Mikkolassa rakennetaan uusia asuntoja alueen keski- ja eteläosiin ja pientaloalueita laajennetaan erityisesti Vallinojalla, Leppäkorvessa ja Nikinmäessä. Yhteensä asuntoja on ennusteen mukaan tulossa lähes 2 500, joista noin 52 % pientaloihin.

Kuva 10. Asuntorakentamisen arvioitu varanto Vantaalla vuoden 2024 alussa

Hakunila

Suurimmat uudet asuntorakentamiskohteet Hakunilan suuralueella sijaitsevat keskustan tuntumassa Jokiniementien varrella ja Kaskelassa. Lisäksi asuntoja rakennetaan Hakunilan urheilupuiston viereen Hevoshaantien varteen. Merkittäviä kohteita on myös Rajakylässä ja Länsimäessä Latukankaan alue ja Pallaksen purettavan koulun tontti, joka muuttuu asumiseen. Suuralueelle on ennusteen mukaisesti tulossa yhteensä lähes 2 200 uutta asuntoa, joista noin 72 % tulee kerrostaloihin.

Asuntorakentamisen mahdollisuuksia vuoden 2023 jälkeen

Ennustekauden asuntorakentamisen jälkeen Vantaalle jää vielä merkittävät määrät, noin 3 miljoonaa kerrosneliömetriä, asuntorakentamisen varantoa. Arvion mukaan suurimmat asuntorakentamisen varannot sijaitsevat vuoden 2023 alussa Kivistössä, Veromiehessä ja Koillis-Vantaalla. Varannot kuitenkin jakautuvat melko tasaisesti eri puolille kaupunkia ja se antaa tulevaisuudessa hyvät mahdollisuudet puuttua alueelliseen kehitykseen suuntaamalla asuntorakentamista kysyntää vastaavasti (kuva 10).

Väestöennuste 2015–2024, väestön määrän ja ikärakenteen kehitys alueilla

Vantaan kaupunki tekee vuosittain väestöennusteet, jotka sisältävät sekä koko kaupungin että osa-alueittaisen ennusteen ikäluokittain ja sukupuolittain. Aikaistettu palveluverkkosuunnittelua varten tehty väestöennuste tehdään kuntarekisterin tietojen perusteella, kun taas virallinen kesäkuussa ilmestyvä ennuste tehdään Tilastokeskuksen aineistojen perusteella. Aikaistetun ja virallisen ennusteen tiedot vastaavat pitkälti toisiaan. Ennusteet perustuvat aiempaan väestökehitykseen ja rakentamisenennusteeseen. Väestö- ja asuntorakentamisen ennusteiden tarkempi kuvaus löytyy liitteestä 1. Viimeisin koko kaupungin aikaistettu ennuste kattaa vuodet 2015–2040 ja osa-alueittainen ennuste vuodet 2015–2024. Seuraavat tiedot perustuvat näihin tietoihin.

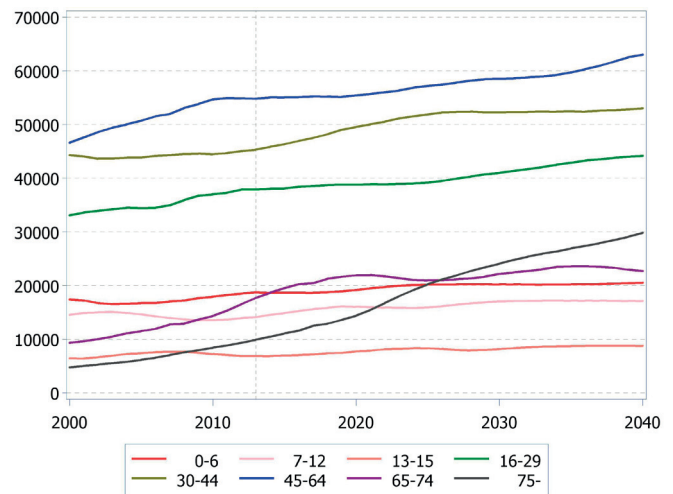
Koko kaupungin väestönkehitys 2014–2040

Alle oppivelvollisuusikäisten määrä kasvaa koko ennustekauden ajan hitaasti. Vuoteen 2040 mennessä 0–6-vuotiaiden määrän ennustetaan lisääntyvän vajaalla 2 000 lapsella. Tuolloin lapsia on Vantaalla noin 20 500.

Alakouluikäisiä, 7–12-vuotiaita, on hieman 0–6-vuotiaita vähemmän. 2040 heitä odotetaan olevan noin 17 000, joten kasvu (2 600 henkilöä) on hieman suurempaa kuin nuorimmissa ikäryhmässä. Yläkouluikäisten, 13–15-vuotiaiden, määrä lisääntyy reilulla 1 900 lapsella ollen ennustekauden lopulla noin 8 800 lasta. Yhteensä kouluikäisiä on vuonna 2040 Vantaan väestöstä noin kymmenesosa.

Työikäisten, 16–64-vuotiaiden, määrä kasvaa reilulla 21 000 henkilöllä vuodesta 2014 vuoteen 2040, mutta heidän osuutensa Vantaan väestöstä laskee kuitenkin 67 prosentista 62 prosenttiin.

Vanhuuseläkeikäisten (kaikki yli 65-vuotta täyttäneet) määrä lisääntyy Vantaalla eniten kaikista ikäryhmistä. Yli 65-vuotiaiden osuus väestöstä kasvaa nykyisestä 14 prosentista yli 20 prosenttiin. Vuoteen 2024 mennessä ikäryhmän koko suurenee hieman yli 40 000 henkilöön ja vuonna 2040 heitä ennustetaan asuvan Vantaalla yli 52 000 henkilöä, kun nykyinen määrä on noin 29 000 henkilöä, ts. ikäryhmän määrä lisääntyy yli 20 000 henkilöllä. 75–84-vuotiaiden määrän odotetaan kasvavan vuoteen 2024 mennessä lähes 15 000 henkilöön ja ennustekauden loppuun vuoteen 2040 mennessä lähes 19 000 henkilöön. Kaikista vanhimpien ikäryhmän, 85 vuotta täyttäneiden määrän ennustetaan lähes kaksinkertaistuvan seuraavan kymmenen vuoden aikana yli 4000 henkilöön ja vuoteen 2040 mennessä kasvavan lähes 11 000 henkilöön.

Kuva 11. Koko Vantaan väestönkehitys ikäryhmittäin vuosina 2014–2040.

Väestön määrän kehitys osa-alueilla vuosina 2014–2023

Myyrmäen suuralueella väestön määrä kasvaa seuraavan kymmenvuotisjakson aikana noin 3 400 henkilöllä. Suuralueen osuus Vantaan väestöstä laskee prosenttiyksiköllä nykyisestä 25,0 prosentista. Asukkaita alueella on jakson lopulla noin 55 500. Eniten väestö kasvaa ennusteen mukaan Kaivokselessa, noin 1 100 asukkaalla, ja Myyrmäessä, hieman yli 700 asukkaalla. Hämeenkylässä kasvu on noin 400 henkilöä ja Hämevaarassa, Petikossa ja Martinlaaksossa väestön määrän kasvuksi ennustetaan kussakin noin 300 henkilöä. Muissa kaupunginosissa muutokset ovat pieniä.

Kivistön suuralueella väestö lisääntyy huomattavasti vuosien 2014–2023 aikana. Vuoden 2024 alussa alueella ennustetaan olevan noin 14 000 asukasta. Väestönlisäys suuralueella on noin 5 700 henkilöä, joista suurin osa eli noin 4 500 asukasta tulee Kivistön kaupunginosaan. Keimolassa väkiluvun kasvu

on noin 1 000 asukasta. Muissa Kivistön suuralueen kaupunginosissa muutokset ovat pieniä.

Aviapoliksen suuralueen asukkaiden määrä lisääntyy seuraavan kymmenvuotiskauden aikana noin 3 700 henkilöllä. Alueella asui vuoden 2014 alussa noin 18 000 asukasta, mikä vastaa noin 8,8 prosentin osuutta koko Vantaan väestöstä. Eniten alueen väestön määrä kasvaa Pakkalassa, noin 1 300 asukkaalla, Veromiehessä, noin 1 600 asukkaalla, ja Ylästössä, noin 800 asukkaalla. Muut Aviapoliksen kaupunginosat ovat asukasmääriltään varsin pieniä, eikä niihin ennusteta suuria muutoksia tulevaisuudessa.

Tikkurila on väestömäärällisesti toiseksi suurin suuralue, ja sen osuus Vantaan väestöstä on noin 19 prosenttia. Alueella asui vuoden 2014 alussa hieman yli 39 000 asukasta. Asukasmäärän ennustetaan lisääntyvän seuraavan kymmenen vuoden aikana noin 3 500 asukkaalla. Suurimmat muutokset suuralueella tapahtuvat Tikkurilan (+1 500 asukasta), Koivuhaan (+600), Jokiniemen (+600), Hiekkaharjun (+450) ja Viertolan (+400) kaupunginosissa. Muissa kaupunginosissa muutokset ovat pieniä.

Koivukylän suuralueen väestön määrä lisääntyy vuosien 2014–2023 aikana noin 3 200 asukkaalla ollen vuoden 2024 alussa lähes 30 000 asukasta. Alueen osuus koko Vantaan väestöstä oli vuoden 2014 alussa vajaat 13 prosenttia. Koivukylän suuralueen kasvu painottuu Koivukylän kaupunginosaan, jonka osuus on lähes 50 prosenttia alueen kasvusta, noin 1 600 henkilöä. Ilolan väestön määrä kasvaa noin 600 ja Asolan noin 1 000 asukkaalla.

Korson suuralueella väestö lisääntyy noin 2 700 asukkaalla, joten vuoden 2024 alussa alueella asuu hieman alle 32 500 asukasta. Alueen osuus Vantaan väestöstä on tuolloin noin 14 prosenttia. Nikinmäki kasvaa Korson alueista eniten, noin 900 asukkaalla. Myös Vallinojalle (+700) ja Korson kaupunginosaan (+450) ennustetaan asukkaiden määrän kasvua kymmenvuotiskaudella 2014–2023.

Hakunilan suuralueen väestön määrä kasvaa Vantaan alueista vähiten, noin 1 600 asukkaalla. Vuoden 2024 alussa alueella ennustetaan asuvan hieman yli 30 500 asukasta. Kaupunginosista Hakunilassa (+1 400) ja Kuninkaanmäessä (+200) väestön määrä lisääntyy, mutta muissa kaupunginosissa ei tapahdu muutoksia juuri mihinkään suuntaan.

Alle kouluikäisten (0-6-vuotiaiden) määrän kehitys osa-alueittain

Myyrmäen suuralueella suurimmat muutokset 0-6-vuotiaiden määrissä tapahtuvat Kaivokselan ja Myyrmäen kaupunginosissa. Lasten määrä vähenee merkittävimmin Martinlaaksossa. Koko suuralueella alle kouluikäisten määrän kasvu on noin 300 lasta.

Kivistön suuralueella muutos alle kouluikäisten määrässä on varsin suuri seuraavien vuosien aikana. Kivistön ja Keimolan kaupunginosien uudisrakentamisen vaikutuksesta suuralueen

0-6-vuotiaiden määrä nousee nykyisestä vajaasta 900 lapsesta noin 1 600 lapseen vuoteen 2024 mennessä.

Aviapoliksen suuralueella 0-6-vuotiaiden määrä vähenee tulevan kymmenen vuoden aikana noin 100 lapsella. Suurimmat vähentymiset suuralueella tapahtuvat Ylästössä, Pakkalassa ja Tammistossa. Veromiehen kaupunginosassa 0-6-vuotiaiden lasten määrä lisääntyy noin 200 lapsella.

Tikkurilan suuralueella 0-6-vuotiaiden lasten määrä lisääntyy reilulla 500 lapsella. Lisäys ovat suurinta Tikkurilan kaupunginosassa. Suurehkoja lisäyksiä tapahtuu myös Viertolan, Hiekkaharjun ja Koivuhaan kaupunginosissa. Kuninkaan kaupunginosassa alle kouluikäisten lasten määrä vähenee jonkin verran.

Koivukylän suuralueella alle kouluikäisten lasten määrä lisääntyy hieman yli 150 lapsella. Alueella kasvu on suurinta Koivukylän kaupunginosassa. Lasten määrä vähenee eniten Päiväkummun kaupunginosassa.

Korson suuralueella lasten määrä laskee aluksi seuraavan kymmenen vuoden periodilla, mutta kohoaa jakson lopulla lähes samaan kuin jakson alussa. Suurimmat lisäykset tapahtuvat Korson ja Vallinojan kaupunginosissa, kun taas eniten lasten määrä vähenee Metsolan kaupunginosassa.

Hakunilan suuralueella lasten määrän muutos on pienin kaikista suuralueista; lasten määrää vähenee muutamalla kymmenellä hengellä ennustejaksolla 2014–2023. Selkeää alle kouluikäisten määrän lisäystä tapahtuu vain Hakunilan kaupunginosassa. Lasten määrän väheneminen on suurinta Rajakylän kaupunginosassa.

Oppivelvollisuusikäisten (7-15-vuotiaiden) määrän kehitys osa-alueittain

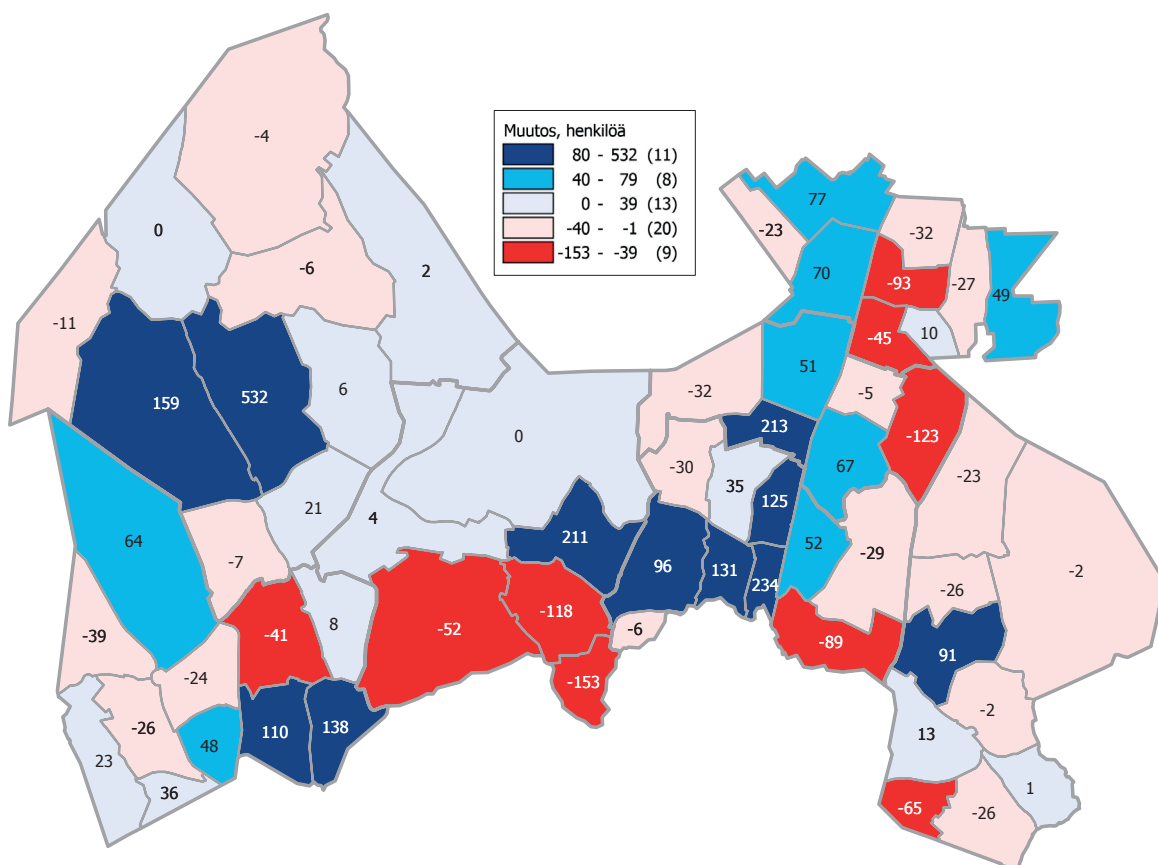
Myyrmäen suuralueella alakouluikäisten (7-12v) määrä kasvaa hieman yli 400 lapsella ja yläkouluikäisten (13-15v) määrä hieman alle 400 lapsella vuosina 2014–2023. Voimakkain alakouluikäisten lasten määrän kasvu keskittyy Myyrmäen, Kaivokselan ja Hämevaaran kaupunginosiin ja yläkoululaisten Myyrmäkeen.

Kivistön suuralueella ala- ja yläkouluikäisten lasten määrät kasvavat hieman yli 300 ja 200 lapsella. Valtaosa kasvusta si joittuu Kivistön kaupunginosaan.

Aviapoliksen suuralueella suurimmat alakouluikäisten määrien lisäykset tapahtuvat Veromiehessä ja Tammistossa. Pakkalan ja Ylästön alakouluikäisten määrä laskee hieman. Yläkouluikäisten määrä lisääntyy Tammistossa, Pakkalassa ja Ylästössä.

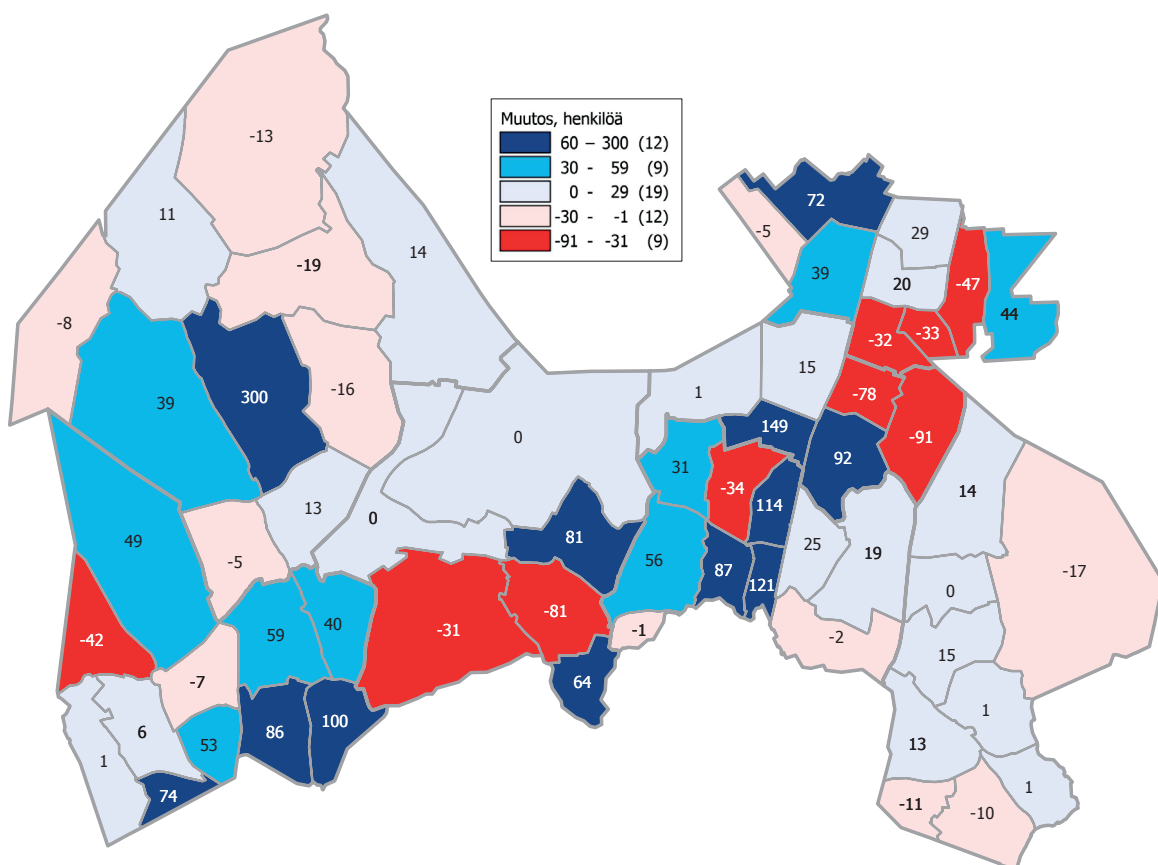
Tikkurilan suuralueella alakouluikäisten määrä lisääntyy noin 400 lapsella ja yläkouluikäisten määrä 100 lapsella. Alakouluikäisten määrä kasvaa useissa kaupunginosissa, eniten Tikkurilassa, Hiekkaharjussa ja Viertolassa. Yläkouluikäisten määrässä on pientä lisäystä Tikkurilan ja Hiekkaharjun kaupunginosissa ja vähenemistä Simonkylän kaupunginosassa.

0-6-vuotiaiden määrän muutos 1.1.2014-1.1.2024

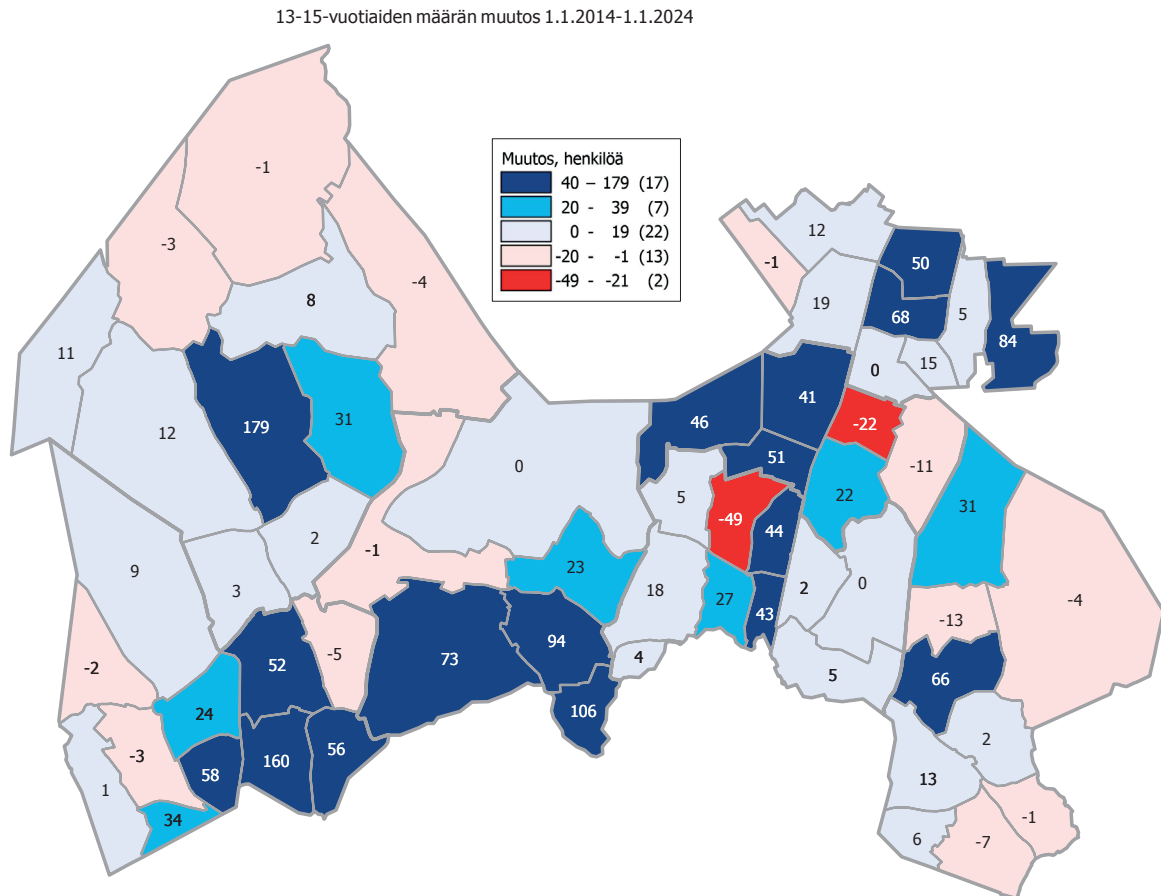

Kuva 12. 0-6-vuotiaiden määrän muutos vuodesta 2014 vuoteen 2024.

7-12-vuotiaiden määrän muutos 1.1.2014-1.1.2024

Kuva 13. 7-12-vuotiaiden määrän muutos vuodesta 2014 vuoteen 2024.

Kuva 14. 13-15-vuotiaiden määrän muutos vuodesta 2014 vuoteen 2024.

Koivukylän suuralueella sekä ala- että yläkouluikäisten määrät kasvavat hieman alle ja hieman yli sadalla vuosina 2014–2023. 7-12-vuotiaiden lasten määrät lisääntyvät Koivukylän ja Havukosken kaupunginosissa, kun taas vähenemistä tapahtuu Päiväkummussa ja Rekolassa. Sen sijaan 13-15-vuotiaiden ryhmässä huomattavampia muutoksia tapahtuu vain Iolassa ja Koivukylässä, joissa yläkouluikäisten määrät lisääntyvät.

Korson suuralueella alakouluikäisten määrä lisääntyy alle 100 lapsella ja yläkouluikäisten määrä noin 250 lapsella. Alakouluikäisten määrät kasvavat eniten Vallinojan kaupunginosassa. Yläkouluikäisten määrät kasvavat eniten Nikinmäessä, Metsolessa ja Leppäkorvessa.

Hakunilan suuralueella alakouluikäisten määrä kymmenvuotiskauden lopulla 2024 on sama kuin jakson alussakin 2014, mutta käy jakson puolessa välissä 100 lasta korkeammalla tasolla. Yläkouluikäisten määrä kasvaa lähes sadalla, mutta kasvu ajoittuu kymmenvuotiskauden loppupuolelle. Huomattavimmat muutokset yläkouluikäisten määrässä tapahtuu Hakunilan kaupunginosassa.

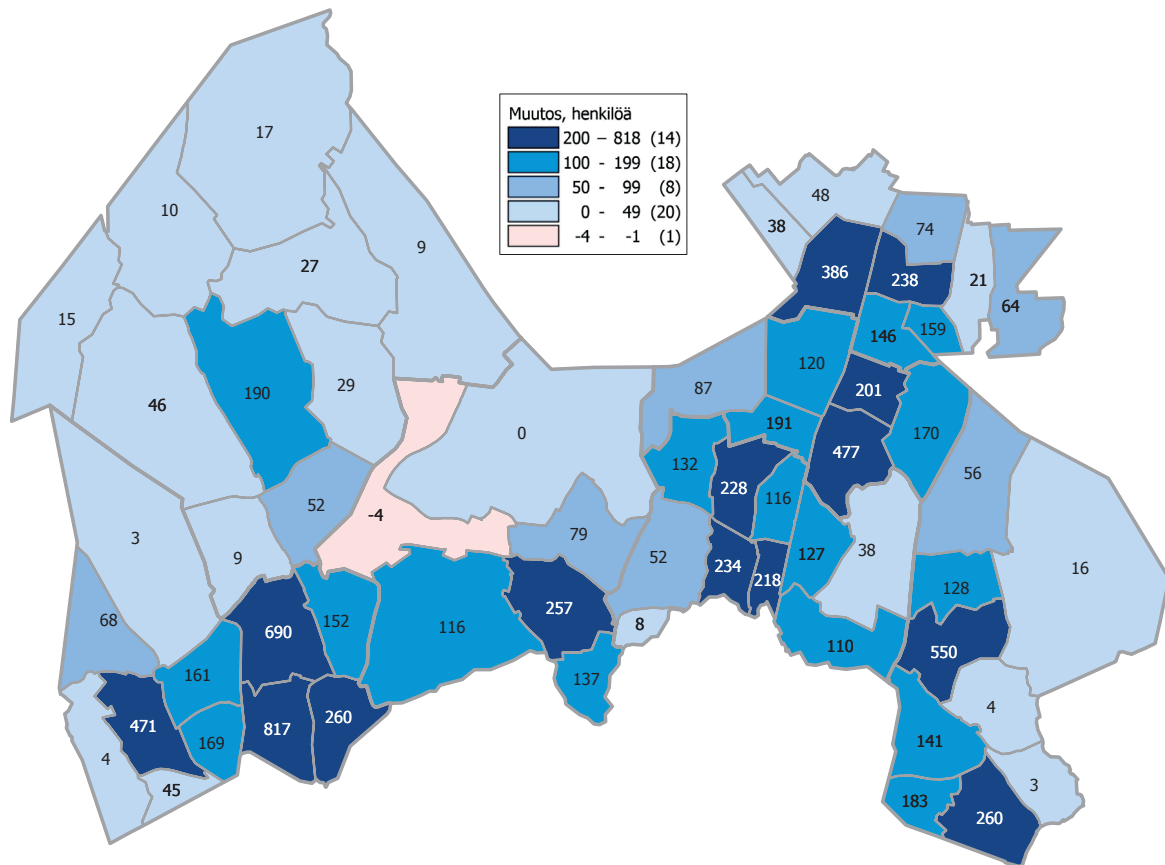
Työikäisen (16-64-vuotiaiden) väestön määrän kehitys osa-alueittain

Myyrmäen suuralueella työikäisten määrä pysyy jakson 2014–2023 aikana lähes samana. Suurimmat muutokset tapahtuvat Kaivokselassa, jossa 16-64-vuotiaiden määrä kasvaa reilulla 450 hengellä sekä Hämeenkylässä ja Varistossa, joissa kummassakin ikäryhmä pienenee yli 200 henkilöllä. Kivistön suuralueen muutokset keskittyvät Kivistön ja Keimolan kaupunginosiin, joissa työikäisten määrät lisääntyvät 3 000 henkilöllä ja 700 henkilöllä.

Aviapoliksen suuralueella suurin työikäisten määrän kasvu on ennusteen mukaan Veromiehessä, missä lisäys on 1 100 henkilöä. Lisäksi suurempia muutoksia tapahtuu Pakkalassa (+900) ja Ylästössä (+600). Koko Aviapoliksen alueella lisäys on työikäisten osalta noin 2 500 henkilöä. Tikkurilan suuralueella työikäisten määrässä on kasvua erityisesti Tikkurilassa (+650) ja Koivuhaassa (+350) ja vähentymistä Ruskeasannassa (-300). Koko suuralueen lisäys on yli 450 henkeä.

Koivukylän suuralueella 16-64-vuotiaiden määrä kasvaa reilulla 1 100 asukkaalla. Koivukylän kaupunginosassa ko. ikäryhmän määrä lisääntyy yli 800 henkilöllä ja Asolan kaupunginosassa yli 650 henkilöllä. Havukoskella kaupunginosassa työikäisten määrä sen sijaan pienenee huomattavasti, noin 500 henkilöllä. Korson suuralueella kasvavat eniten Nikinmäki, 600

75 vuotta täyttäneiden määrän muutos 1.1.2014-1.1.2024

Kuva 16. 75 vuotta täyttäneiden määrän muutos vuodesta 2014 vuoteen 2024.

Kaupunkitasoiset palveluverkkoja koskevat muutostekijät

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen uudistaminen

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen uudistamisessa järjestämisvastuu keskitetään koko maassa viidelle alueelliselle järjestäjälle nykyisten erityisvastuualueiden pohjalta, Uudellamaalla HUS, olemassa oleviin rakenteisiin tukeutuen. Uusi organisaatio on kuntayhtymä, jonka rahoitus tulee kunnilta painotetun kapitaatioperiaatteen mukaisesti. Kuntien asema muuttuu jatkossa palvelujen järjestäjästä palvelujen tuottajaksi. Koska sote-menot muodostavat suuren osan kuntien vuotuisista käyttömenoista, muuttaa sote-järjestämisvastuun siirtymisen olennaisesti kuntien roolia sote-palvelutuotannossa. Kesken kaupunkitasoisen palveluverkkosuunnitelman valmistelun syntynyt sote-ratkaisu on huomioitu sosiaali- ja terveystoimen palveluverkkosuunnitelmaesityksissä käytettävissä olevan tiedon mukaan. Sote-uudistukseen liittyvä laki tulee eduskuntaan syksyllä 2014 ja lain mukaisten sosiaali- ja terveystoimen vastaavien alueiden toiminta alkaa 1.1.2017.

Kuntauudistukset

Kunta hoitaa itsehallinnon nojalla itselleen ottamansa ja sille laissa säädetty tehtävät. Kuntien varsin laajaa yleistä toimialaa ei ole tarkoitus Kuntalain uudistuksessaan rajata. Tehdyn selvityksen mukaan näitä laissa säädettyjä tehtäviä on yli 500. Osana rakennepoliittisen ohjelman toimeenpanoa selvitetään kuntien tehtävien ja velvoitteiden purkua vaikutuksiltaan noin miljardin euron verran vuoden 2017 tasolla.

Kunta hoitaa sille laissa säädetty tehtävät itse tai yhteistoiminnassa muiden kuntien kanssa. Tehtävien hoidon edellyttämää palveluja kunta voi hankkia myös muilta palvelujen tuottajilta. Kuntalakiin sisältyy yhtiöittämisvelvollisuus kunnan hoitaessa tehtävää kilpailutilanteessa markkinoilla; sen on annettava tehtävä osakeyhtiön, osuuskunnan, yhdistyksen tai säätiön hoidettavaksi. Ei-kilpailutilanteessa ja yhtiöittämisvelvollisuutta koskevin poikkeuksin kunta hoitaa tehtävänsä omana toimintanaan.

Kuntalakiin valmistellaan säännös, jossa kerrotaan millä menettelytavoilla kunta voi luovuttaa kiinteistön taloudellista toimintaa kilpailutilanteessa markkinoilla harjoittavalle toimijalle. Samoin valmistellaan säännös kuntien välisen yhteistoiminnan ja hankintalainsäädännön välisestä rajapinnasta.

Kuntavertailuissa Vantaa tuottaa palvelunsa kustannustehokkaasti ja tuloksellisesti. Oman toiminnan ja palvelujen tuotannon kustannuskehitys on saatu viime vuosina hyvin hallintaan. Yleisen talouskehityksen heikot kehitysnäkymät ja väestönkasvun ja ikääntymisen paineet menojen kasvuun edellyttävät toimintojen jatkuvaa uudelleenarviointia ja kehittämistä. Kestäviä tuloksia saadaan parhaiten palvelustrategisilla uudistuksilla ja

kehittämällä palveluprosesseja, palveluketjuja ja palveluverkkoja.

Kuntauudistukseen liittyvillä kuntalain kokonaisuudistuksella, kuntarakennemuutoksella tai valtionosuusuudistuksella ei voi nähdä suoranaisia vaikutuksia kaupungin palveluverkkojen kehittämiseen. Metropolihallinto keskittyy valtion linjausten mukaisesti kansainväliseen kilpailukykyyn, maankäyttö-, asunto- ja liikennekysymyksiin sekä alueelliseen segregaaation estämiseen. Yhteys kaupungin palveluverkkojen kehittämiseen on vähäinen. Metropolilainsäädäntöä valmistelleen työryhmän väliraportti valmistui 1.4.2014. Siitä pyydetään kuntien lausunto ja ehdotus Metropolilaiksi valmistuu syksyllä 2014 ja annetaan hallituksen esityksenä eduskunnalle vuoden 2015 alussa. Uusi rakenne tulee voimaan 1.1.2017.

Valtion, Kuntaliiton ja 20 suurimman kaupungin tuottavuushankkeessa on nähty hyviä tuloksia kaupunkien palveluverkkojen kehittämisessä ja Vantaa on ollut tämän kehittämistyön kärkeä. Yhteistyö on jatkunut yhteisten, valittujen palvelujen tuottavuusmittareiden kehittämisellä. Mittareita on kehitetty erityisesti koulutuksen ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen osalta ja mittareita ollaan yhteistyössä laajentamassa tekniselle sektorille ja siellä muun muassa toimitilojen käytön seurantaan.

Väestön ikääntyminen

Kaupungin väestön ikärakenne vanhenee tulevana vuosina. Suhteellisesti suurin kasvu kohdistuu yli 75-vuotiaisiin, joiden määrä kaksinkertaistuu vuoteen 2025 mennessä. Vantaalla eläkeiän saavuttaneiden määrän kasvu on suurista kaupungeista nopeinta. Lasten osuus väestöstä pysyy vakiona ja työikäisen väestön osuus jopa hieman pienenee. Tämä merkitsee väestöllisen huoltosuhteen (alle 15-vuotiaiden ja 65+-vuotiaiden määrä 15–64-vuotiaiden määrän kohden) kasvua, vaikkakin Vantaalla huoltosuhde (46) on selvästi muuta maata (54) edullisempi.

Vantaalla toiminta-ajatuksena on edistää vanhusten ja vammaisten mahdollisuuksia elää normaalia elämää huolimatta toimintakyvyn alenemisesta. Asukkaille järjestetään tarpeen mukaisia palveluja ja etsitään ratkaisuja, jotka tukevat itsenäisyyttä ja kotona asumista. Palveluverkko- ja toimitilaratkaisuisa otetaan huomioon esteettömyys.

Vieraskielisen väestön määrä

Vieraskielisten osuus kaupungin väestöstä on kohonnut 2000-luvulla nopeasti. Vuoden 2014 alussa muita kuin kotimaisia kieliä puhuvia oli 12,5 prosenttia Vantaan väestöstä ja Vantaalla vieraskielisen väestön osuus olikin nyt suurten kaupunkien vertailussa suurin. Vieraskielisten määrän ennustetaan kasvavan edelleen nopeasti niin, että heitä on vuonna

2025 jo lähes 20 prosenttia kaupungin väestöstä. Kasvun enustetaan olevan Vantaalla hieman naapurikuntia nopeampaa.

Palvelujen järjestämisessä ja suunnittelussa on otettava huomioon väestöryhmän kulttuuriset ja kielelliset tekijät niin, että kaikille turvataan tasavertaiset palvelut. Palveluja kehitetään yhteistyössä kolmannen sektorin ja naapurikuntien kanssa.

Sähköinen asiointi

Sähköisten palvelujen kehittäminen on keskeinen tavoite kaupungin tietohallinto-ohjelmassa vuosille 2014–2017. Sähköiset itsepalvelut muodostavat keskeisen asiointitavan, jolla kuntalaiset hoitavat asioitaan Vantaan kaupungin kanssa. Tavoitteena on kuntalaisen asiointikokemuksen parantaminen ja palvelujen tuottavuuden lisääminen. Kunnan palveluja kehitetään yhä enenevässä määrin sellaisiksi, että asiakkaiden asiointitar-

ve palvelupisteissä vähenee tai että asiointi hoidetaan muuten kuin henkilökohtaisilla käynneillä palvelupisteessä.

Palvelujen järjestämistapaa koskevat muutokset

Palveluja voidaan tuottaa kunnan oman organisaation toimesta, yhteistyöllä muiden kuntien kanssa, hankkimalla palvelut yrityksiltä tai kolmannen sektorin toimijoiden kautta, palvelusetelillä jne. Toimialan palvelutarpeen lisääntyessä tulee aina selvittää vaihtoehtoiset palvelun tuotantotavat.

Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman tavoitteiden mukaisesti palvelujen ostamista ja kumppanuuksien käyttöä laajennetaan silloin kun se on kokonaistaloudellisesti edullista. Palvelujen järjestämisessä tulee huomioida kielilain asettamat vaatimukset.

Palvelujen järjestämistapaa koskevista muutoksista päättää toimialan lautakunta. Sote-uudistuksen voimaan tultua 1.1.2017 sosiaali- ja terveystalouden palvelujen järjestämistavasta ja palveluverkoista päättää erityisvastuualue.

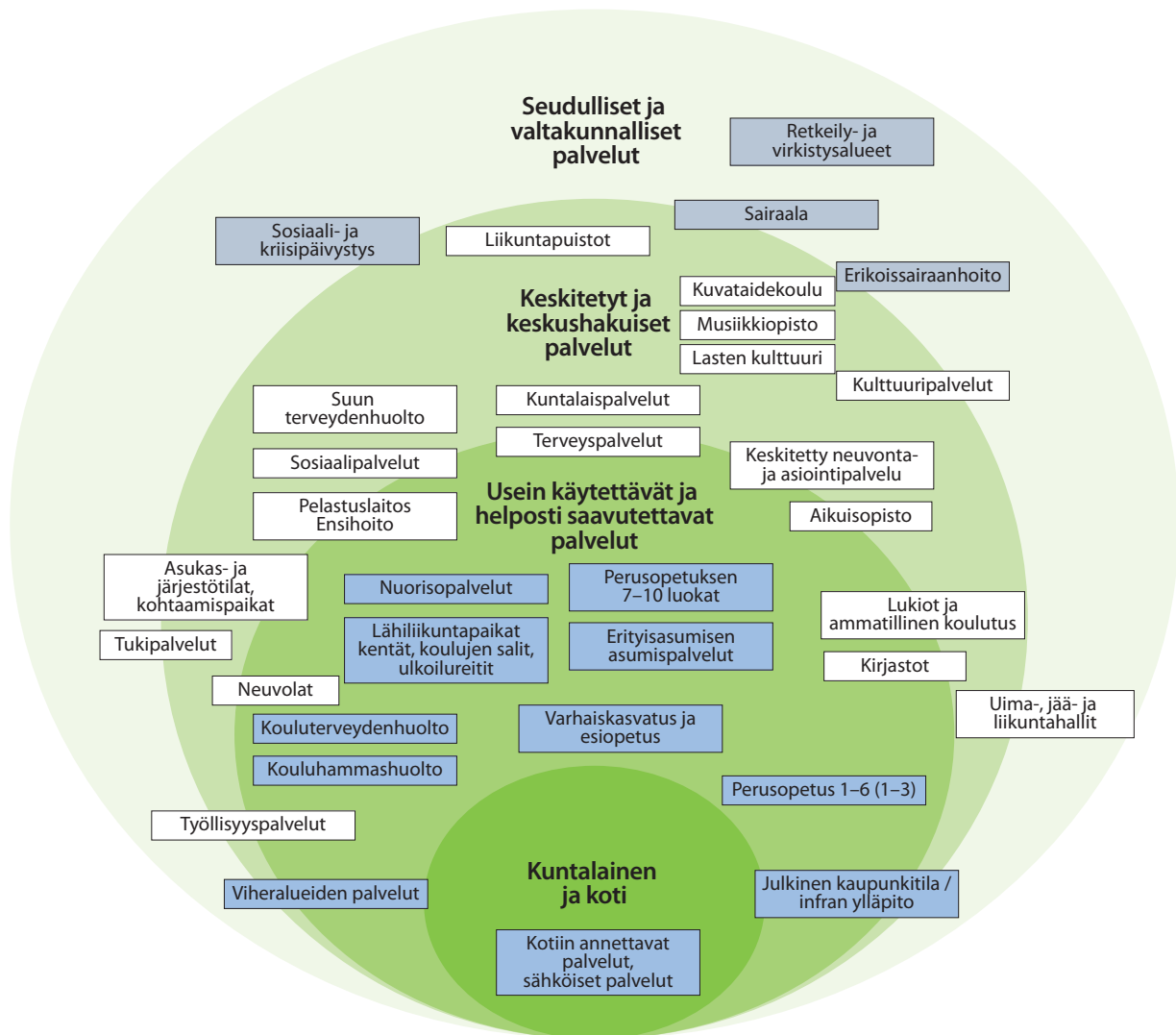
Kaupungin palveluverkkojen kehittäminen

Kaupungin palveluverkot ja kehämalli, palvelujen sijoittumisen nykytilanne

Palveluverkkoja on uudistettu Vantaalla suunnitelmallisesti jo 1990-luvun lopulta lähtien. Uudistuksia tehtiin lukioiden, ammatillisen koulutuksen, perusopetuksen sekä sosiaali- ja terveysasemien palveluverkkoihin.

Palveluverkkoja uudistettiin 2000-luvulla luottamushenkilöjohtoisesti kaupunginhallituksen asettamien PAVE-toimikuntien esitysten pohjalta. Kaupunginhallitus ohjeisti palveluverkkojen tarkistamista kehyspäätöksissään; kehys 2006–2008 linjasi esimerkiksi peruskoulujen, päiväkotien ja neuvola- ja terveysasemapalvelujen verkkojen kehittämistä. Toinen PAVE-toimikunnan selvitys ehdotuksineen valmistui keväällä 2007 ja tarkistettujen esitykset syksyllä ja ne vaikuttivat taas taloussuunnitelman 2008–2010 ratkaisuihin. Nykyisin palveluverkkojen tarkistaminen on vakiintunut osaksi taloussuunnitelman valmistelua.

Kaupungin palveluverkon nykytilannetta 2014 voidaan kuvata kehämallilla, jossa palvelut on sijoitettu eri kehävyöhykkeille:

Kuva 17. Kaupungin palvelujen sijoittuminen eri kehävyöhykkeille, nykytilanne.

Kuntalainen ja koti vyöhyke sisältää ne palvelut, joita kuntalainen saa kotiin tuotettuna joko sähköisesti tai henkilökohtaisena asiakaspalveluna.

Usein käytettävät ja helposti saavutettavat palvelut ovat peruspalveluja, joita käytetään päivittäin tai yleisesti paljon. Palvelut ovat ensisijaisesti lapsiin kohdistuvia palveluja, esimerkiksi päiväkotia, sekä esi- ja perusopetuspalveluja.

Keskitettyjä ja keskustahakuisia palveluja ei yleensä käytetä päivittäin ja nämä palvelut edellyttävät laajempaa väestöpohjaa. Tämän lisäksi keskittämällä palveluja tavoitellaan suurempien yksiköiden mittakaavaetuja ja kustannustehokkuutta.

Seudulliset ja valtakunnalliset palvelut ovat yhden kunnan asukkaita laajemmalle väestöpohjalle tuotettavia palveluja, joista on sovittu esimerkiksi pääkaupunkiseudun kuntien kesken tai valtion kanssa.

Kaupungin palveluverkkojen nykytilanne toimii lähtökohtana tulevaisuuden palveluverkkojen kehittämiselle.

Meneillään olevia uudisrakennushankkeita ovat myös mm. Kivikon pysäköintilaitoksen asukastila, Leinelän asukastupa ja Koivukylän uusi kirjasto. Kivistön asuomessualueelle rakennettavaa Rubiiniparkki-kiinteistöön tulevaa tilaa esitetään otettavaksi kuntalaispalvelujen käyttöön ja luovutettavaksi edelleen kolmannen sektorin toimijalle kumppanuussopimuksella toiminnan järjestämiseksi.

Esimerkkinä tilatehokkuuden merkittävästä parantumisesta ja tilojen käytön tehostamisesta uudella konseptilla toimii Kielotie 14:n konsernipalvelujen hallinnon tilajärjestelyt, jossa tietohallinto, talouspalvelu- ja hankintakeskus sekä rahoitus- ja konsernihallinto toimivat avokonttorissa.

Toimialojen yhteishankkeet osana palveluverkkojen kehittämistä

Toimialojen yhteishankkeita ja uusia ideoita

Toimialojen yhteishankkeita ovat toimitilat, jossa tarjotaan useamman toimialan palveluja samanaikaisesti tai limittäin. Yhteishankkeista esimerkkinä voidaan pitää Pähkinärinteeseen nuorisotilan sijoittamista kirjaston yhteyteen sekä nuorisotilojen ja neuvolan sijaintia Mikkolan koululla. Toimialojen yhteishankkeista laajin tulee olemaan Kivistöön sijoittuva Aurinkokiven palvelukeskuskokonaisuus, jonka suunnittelun lähtökohtana on tilojen monipuolinen yhteiskäyttö.

Uusia yhteishankkeita on Uomarinteen koulun laajennus, mikä sisältää esiopetuksen tilat. Pakkalaan ja Nikinmäkeen sijoitettiin koulutiloihin suunnitellaan myös nuorisotiloja. Kivistön kirjaston tilat suunnitellaan monikäyttöisiksi sekä vuokrati-lassa että uudisrakennuksessa. Toisen asteen oppilaitoksesta suunnitellaan myös monikäyttöinen ja tulevaisuuden oppimis-ympäristöä palveleva kokonaisuus.

Kirjastot, nuorisotilat, terveysasemien auditoriotilat ja kokouk-silat voidaan suunnitella niin, että kokouksilat tulevat erillisten ovien taakse, (so. omalla sisäänkäynnillä) jolloin niitä voidaan käyttää myös aukioloaikojen ulkopuolella ilman vahtimesta-ripalveluja. Tavoitteena on, että asukkailla ja yhdistyksillä on riittävästi tiloja, joissa kokoontua ja toimia.

Sosiaali- ja terveystoimen palvelut

Sosiaali- ja terveystoimi yhdistettiin Vantaalla vuonna 1991. Sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatio muuttui linjaorganisaatioksi vuoden 2007 alusta. Valtakunnallinen uusi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelmä tulee voimaan 1.1.2017, jolloin kuntien asema muuttuu palvelujen järjestäjästä tuottajaksi.

Tuleva palveluverkko nojaa nykyiseen palveluverkkoon ottaen huomioon Kivistön alueen kehittymisen ja erityisesti vanhus-
ten määrän kasvun koko kaupungissa. Palveluverkkoa kehitetään hyvinvointikeskustoiminnan suuntaan.

Terveyspalvelut

Palveluverkon nykytila

Terveyspalvelut jakaantuvat kolmeen alueeseen, joilla jokaisella on ns. isot, monipuolisemman palveluvalikon terveysasemat Myyrmäessä, Tikkurilassa ja Koivukylässä ja pienet terveysasemat Martinlaaksossa, Länsimäessä, Korsossa ja Hakunilassa. Hakunilan toiminta on ulkoistettu Attendo Oy:lle (sopimus vuoden 2014 loppuun asti). Isojen terveysasemien lisäksi samaan kiinteistöön on keskitetty muitakin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja.

Myyrmäen terveysasemalla on seuraavat palvelut: lääkäri- ja hoitajavastaanotot, päiväpoliklinikka, diabetesyksikkö, ehkäisy- ja perhesuunnitteluneuvola, skopiayksikkö, matkailijoiden rokotusvastaanotto. Lisäksi samassa rakennuksessa on HUS - Röntgen, Länsi-Vantaan psykologipalvelut, fysioterapia, puheterapia, toimintaterapia, apuvälinelainaamo, Länsi-Vantaan hoitotarvikejakelu, hammashoitola, Vantaan sosiaali- ja terveysneuvonta Vinkkari (suonen sisäisten huumeiden käyttäjille) ja työterveysyksikkö.

Tikkurilan terveysasemalla on seuraavat palvelut: lääkäri- ja hoitajavastaanotot, päiväpoliklinikka, diabetesyksikkö, ehkäisy- ja perhesuunnitteluneuvola, matkailijoiden rokotusvastaanotto. Lisäksi samassa rakennuksessa on HUS - Röntgen, vanhusten kotihoito ja tehostettu kotihoito, sosiaaliasema, hammashoitola, fysioterapia, puheterapia, toimintaterapia, Vantaan sosiaali- ja terveysneuvonta Vinkkari ja työterveysyksikkö.

Koivukylän terveysasemalla on seuraavat palvelut: lääkäri- ja hoitajavastaanotot, päiväpoliklinikka, silmänpohjavaukset, jalkaterapeutit, diabetesyksikkö sekä ehkäisy- ja perhesuunnitteluneuvola. Lisäksi samassa rakennuksessa on perheneuvola, äitiys- ja lastenneuvola, apuvälinelainaamo, Itä-Vantaan hoitotarvikejakelu, hammashoitola, fysioterapia, puheterapia, toimintaterapia, sosiaaliasema, kotihoito, kuulontutkimus, lääkinnällisen kuntoutuksen toimisto, omaishoidontuki, psykologipalvelut ja yli 65-vuotiaiden sosiaalityö.

Terveyspalvelujen palveluverkkomuutoksissa on otettava huomioon poikkeustilanteiden edellyttämä lisäsairaalaressurssitarve. Tällä hetkellä varasairaaloiksi on valmiussuunnitelmassa määritelty Myyrmäessä sijaitseva Myyrinkoti ja Koivukylän terveysasema.

Mielenterveyspalvelut

Mielenterveyspalvelujen depressiohoitajat työskentelevät kaikilla terveysasemilla. Psykiatristen sairaanhoitajien vastaanotto (myös sähköinen ajanvaraus) toimii Länsimäen, Martinlaakson ja Korson terveysasemilla. Palvelu on kaikkien vantaalaisten käytettävissä. Lisäksi psykiatrian avohuollon palveluja on tarjolla Myyrmäessä ja Tikkurilassa sekä Havukoskella ikäntyvien osalta HUS:n toimintana.

Kuntoutuspalvelut

Fysioterapeutit työskentelevät Myyrmäen, Tikkurilan ja Koivukylän terveysasemilla sekä Myyrinkodissa. Puheterapeuttien toimipaikkoja on Myyrmäen, Tikkurilan, Koivukylän ja Länsimäen terveysasemilla sekä Kartanonkosken neuvolassa, Katriinan sairaalassa ja Kielotie 20 -kiinteistössä. Toimintaterapeutit työskentelevät Myyrmäen, Tikkurilan, Koivukylän ja Länsimäen terveysasemilla. Kuulontutkimus ja lääkinnällinen kuntoutus ovat Koivukylän terveysasemalla. Apuvälinelainausta on keskitetty kahdelle terveysasemalle (Myyrämäki, Koivukylä). Apuvälinelainautointia on myös Katriinan sairaalassa sairaalasta kotiutuville potilaille.

Ehkäisy- ja perhesuunnitteluneuvola

Toimii neljässä toimipaikassa (Länsimäki, Myyrmäki, Koivukylä ja Tikkurila).

Äitiys- ja lastenneurolat

Äitiys- ja lastenneuroloiden palveluverkkoa on keskitetty suunnitelmallisesti pienistä yksiköistä suurempiin, toiminnallisesti vähemmän haavoittuviin yksiköihin (18 vuonna 2006, 11 vuonna 2014). Näin palvelua ja erilaista ryhmätoimintaa voidaan tarjota perheen omasta neuvolasta ympäri vuoden. Neurolan keskitetty puhelinpalvelu sijaitsee Tikkurilan neurolan tiloissa.

Kouluterveydenhuolto

Kouluterveydenhuollon palvelut ovat saatavilla pääsääntöisesti koulupäivän aikana koululta tai sen välittömästä läheisyydestä. Kouluterveydenhuollon palveluihin sisältyvät terveydenhoitaja ja lääkärin vastaanottopalvelut.

Opiskeluterveydenhuolto

Opiskeluterveydenhuollon palvelut järjestetään kokonaisuutena joko oppilaitoksessa tai keskitetyssä opiskeluterveydenhuollon toimipisteessä.

Muut terveyspalvelut

Edellä mainittujen lisäksi terveyspalvelua tarjotaan myös mm. perhe- ja nuorisoneuvoloissa sekä päihdepalvelujen yksiköissä, joista on tarkempi kuvaus perhepalvelujen selvityksessä. Peijaksen terveyskeskuspäivystyksen yhteydessä toimii selviämishoitoasema, jossa on viisi sairaansijaa.

Oman tuotannon ohella ostopalveluna järjestetään yhden terveysaseman toiminta (Hakunila) ja terveyskeskuspäivystys (Peijaksen sairaalassa). Mammografia-seulonnat ostetaan VI-TA Oy:ltä Helsingistä, Mikonkatu 7.

Päivystys

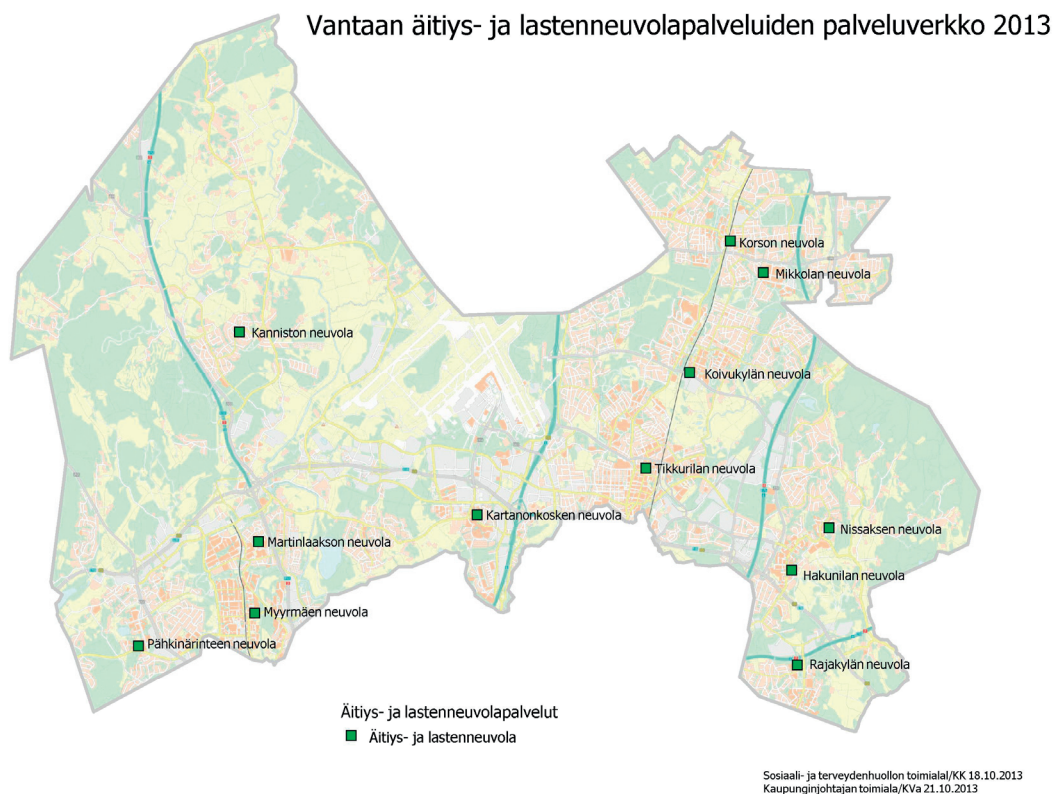
Vantaalla virka-ajan ulkopuolinen päivystys on keskitetty Peijaksen sairaalaan. Kyseessä on yhteispäivystys, jossa erikoissairaanhoidosta vastaa HUS ja perusterveydenhuollon

terveyskeskuspäivystyksestä Vantaan kaupunki. Vantaa ostaa terveyskeskuspäivystyksen ulkopuoliselta palveluntuottajalta.

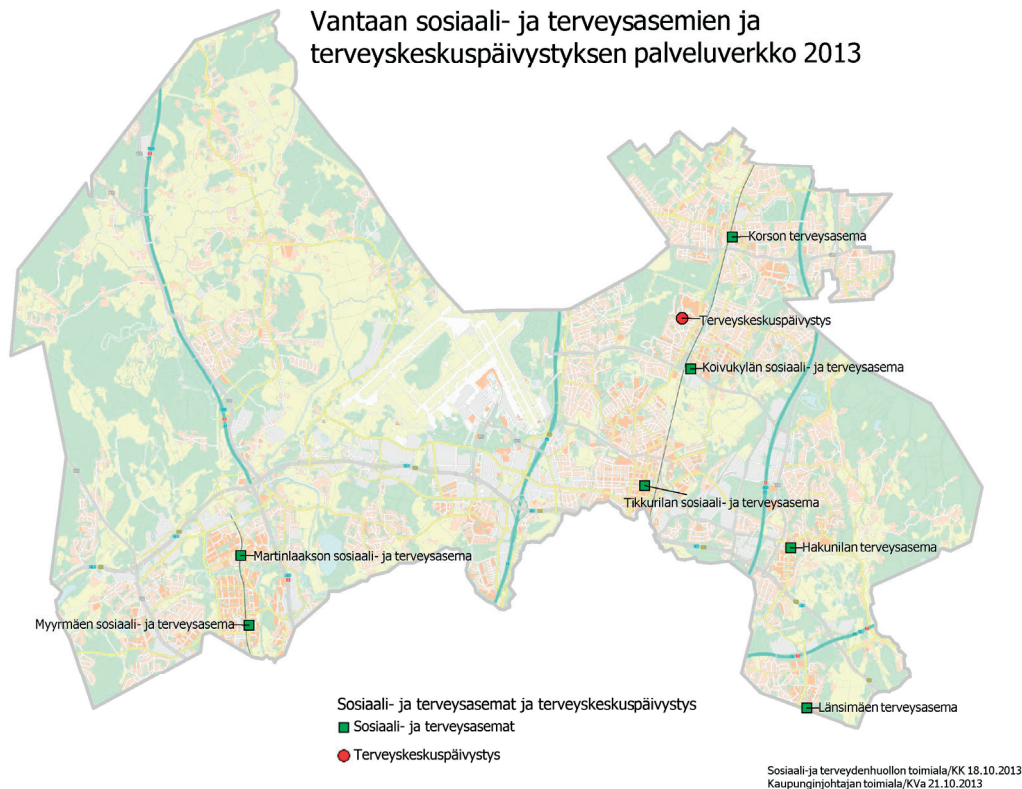
Pääkaupunkiseudun kunnissa (Hki, Espoo, Kauniainen, Vantaa) on sovittu, että potilas voi virka-ajan ulkopuolella asioida missä tahansa alueen päivystyspaikassa. Käytännössä suurin osa potilaista asioi oman kuntansa alueella.

Palvelujen käyttöasteiden alueittainen tarkastelu

Terveyspalveluissa ei missään toiminnoissa ole ylikapasiteettia. Käyttöaste on 100 %. Palvelujen kysyntä on suurempaa kuin tarjonta. Toimintaa ja palvelujen saatavuutta priorisoidaan ja lakisääteisiin velvoitteisiin vastataan (mm. hoitotakuu) käytössä olevien resurssien puitteissa. Kansallisen näkemyksen mukaan vuosittain vastaanottotoiminnan palveluja käyttäneiden osuus väestöstä tulisi olla 60 %, sen ollessa Vantaalla 50 %.

Kuva 18. Vantaan äitiys- ja lastenneuvolapalveluiden palveluverkko 2013

Kuva 19. Vantaan sosiaali- ja terveysasemien ja terveyskeskuspäivystyksen palveluverkko 2013

Johtopäätökset palveluverkon nykytilasta

Terveysasemien ja neuvoloiden palveluverkot ovat kattavia ja palvelevat eri kaupunginosien väestöjä. Toimitilat ovat 100 % käytössä virka-aikana. Tilanteessa, jolloin kaikki työntekijät ovat työssä yhtä aikaa, mm. terveysasemien vastaanotoilla, työtilat ovat riittämättömät. Lisäksi Tikkurilan terveysaseman tilojen kunto edellyttää perusparannusta. Samoin koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa osa tiloista on riittämättömiä mm. laajentuneen koululääkäritoiminnan tarpeisiin nähden. Osa oppilashuollon kouluilla ja oppilaitoksissa sijaitsevista tiloista on ahtaita tai toimintaan sopimattomia mm. sisäilmaongelmien takia. Tikkurilan puheterapeuteille haetaan uusia tiloja, koska nykyiset tilat Kielotie 20:ssä ovat monin tavoin toimintaan soveltumattomat.

Kivistöön rakentuva uusi asuinalue tulee ottaa huomioon sosiaali- ja terveyspalvelujen tuotannossa.

Palveluverkkojen kehittäminen

Keskeiset palveluverkkolinjaukset

Turvataan terveyspalvelujen tarjonta koko väestölle.

Palvelustrategiset muutokset

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisen ratkaisun mukaisesti palvelujen järjestäminen muuttuu palvelujen tuotannoksi. Syksyllä 2014 annettaneen eduskunnalle lakiesitys, jonka mukaan palveluverkkoa koskevat ratkaisut päätetään jatkossa Uudenmaan erityisvastuualueen keskitetyssä päätöksenteossa.

Lainsäädännön muutokset, jotka vaikuttavat palvelujen järjestämiseen

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluverkon kehittämistarpeet toteutetaan ennen v. 2017 Vantaan TVO:n puitteissa. Vuodesta 2017 alkaen palveluverkkosuunnittelu pohjautuu koko Uudenmaan erityisvastuualueen palveluverkkoon.

Väestönmuutosten vaikutukset palveluverkkoon

Nykyinen investointisuunnitelma perustuu ennakoituun väestön ja palvelutarpeen kasvuun. Terveydenhuollon palveluverkon suunnittelussa tulee ottaa jatkossakin huomioon väestömäärän lisääntyminen. Väestömäärän kasvu Kivistössä vaatii terveyspalvelujen lisäämistä alueelle.

Neuvolaverkoston kehittämisen pitää jatkossakin perustua lähipalvelu-periaatteelle. Väestöltään kasvavalle Ilola - Asolan alueelle tarvitaan uusi neuvola, joka voidaan toteuttaa esimerkiksi avoimen päiväkodin yhteyteen.

Olemassa olevien tilojen yhteiskäyttöä eri toimijoiden ja asiantuntijoiden kesken lisätään mahdollisuuksien mukaan uusia toimintatapoja kehittämällä. Vuonna 2016 Kivistössä toimintansa käynnistävä Aurinkokivi-kokonaisuus on erinomainen tilaisuus tilojen monipuoliselle ja tehokkaalle käytölle.

Sähköisten palvelujen kehittäminen ja niiden vaikutukset asiointiin ja palveluverkkoon

Terveyspalvelujen sähköisiä palveluja ovat mm. terveydenhuollon ajanvaraus, HUSLABin sähköinen ajanvaraus, Mareran hoitoa saavien palvelut, eResepti ja etähoito/videoyhteys. Sähköisten palveluiden kehittäminen on olennainen osa palveluiden tuottamisessa. Pääkaupunkiseudun yhteinen tietojärjestelmä Apotti mahdollistaa yhtenäisen tiedonsiirron ja vaatii onnistuakseen yhtenäiset toimintamallit sekä yhtenäiset prosessit. Potilaan ja ammattilaisen välisen varmennetun tiedonsiirron on oltava käytössä kaikissa toiminnoissa.

Omahoidon tukemiseen tarvitaan sähköiset ohjelmat, joista asiakas / potilas voi saada tietoa ja tukea omahoidon toteuttamiseen. Potilaan omat mittaustulokset tulee saada siirrettyksi potilastietojärjestelmään, jolloin lääkäri/hoitaja saa tarpeelliset tärkeät tiedot hoidon arviointiin ja toteuttamiseen.

Sähköistä ajanvarausta kehitetään edelleen. Vastaanotolle pääsyn tilannetta voi tulevaisuudessa seurata internetissä ja ajoittaa oma asiointi ruuhkia tasaamalla.

Isoissa rakennuksissa jo asiakkaan ohjaaminen oikeaan paikkaan esim. Kela- tai henkilökortilla toimivan sähköisen potilasohjausjärjestelmän avulla nopeuttaa palveluprosessin etenemistä.

Kuntien välisen yhteistyön vaikutukset palveluverkkoon

Päivystyksen toteuttaminen arvioidaan sote-uudistuksen toteuttamisen yhteydessä. Haavakeskuksen laajentaminen Katariinan sairaalaan sekä psykiatrisen hoidon järjestäminen, esim. psykiatrisen sairaalan mahdollinen sijoittuminen Vantaalle, edellyttävät yhteistä tarkastelua nykyisen HUS:n kanssa.

Y-tonttien riittävyys pitkällä aikavälillä

Kivistön alueen sosiaali- ja terveyspalvelujen toimipaikan tonttivaraus otetaan käyttöön.

Palvelutarve ja palveluverkon tavoitetila

Asuinalueille sijoittuu terveydenhuollon lähipalveluja, jotka palvelevat usein palveluja tarvitsevia. Toiminta tarkentuu sote-uudistuksen toteutuksessa.

Kohdennettujen erillisselvitysten tarve

Terveydenhuollon palveluverkko tarkentuu valtuuston edellyttämässä erillisessä palveluverkkoselvityksessä.

Palveluverkkoon liittyvät erilliskysymykset

Vantaalle sijoittuva sosiaali- ja terveydenhuollon tuotanto vuodesta 2017 alkaen ratkaistaan Uudenmaan erityisvastuualueen suunnitelmissa.

Perhepalvelut

Palveluverkon nykytila

Psykososiaaliset palvelut

Lapsiperheiden kotipalvelu tarjoaa tilapäistä apua välttämättömän kodinhoitoavun tarpeessa oleville lapsiperheille niissä tilanteissa, joissa perheen toimintakyky on merkittävästi alentunut esimerkiksi uupumuksen, sairauden tai synnytyksen vuoksi. Lapsiperheiden kotipalvelun tukipisteet sijaitsevat Martinlaaksossa Kivimäen koululla, Tikkurilassa ja Korson terveysasemalla.

Perheneuvolat tukevat lasten tervettä kasvua ja kehitystä sekä vanhemmuutta. Kunnallisessa lastenpsykiatrian yksikössä hoidetaan lasten mielenterveysongelmia. Itä-Vantaan perheneuvola sijaitsee Koivukylän sosiaali- ja terveysasemalla, Keski-Vantaan perheneuvola Tikkurilassa ja Länsi-Vantaan perheneuvola Myyrmäessä. Tilanne muuttuu 8/2014, mistä alkaen perheneuvolat ja lastenpsykiatriset yksiköt sijaitsevat Leijassa ja Koivukylässä.

Vantaan nuorisoneuvola palvelee nuoruusiän kehitykseen liittyvissä ongelmissa 13–19-vuotiaita vantaalaisia nuoria ja heidän vanhempiaan nuorten mielenterveyden hoitopaikkana. Nuorisoneuvola- ja nuorisotoimintojen yhdistämistä selvitetään keväällä 2014. Tavoitteena on löytää julkisilla liikennevälineillä hyvin saavutettavissa olevat toimitilat Tikkurilasta.

Koulun sosiaalityön yksikössä työskentelee koulukuraattoreita sekä koulun sosiaaliohjaajia. Koulun sosiaalityön kehittämisessä on otettava huomioon oppilas- ja opiskelijahuoltolain tuomat lisäedellytykset, tarve lisätä kuraattoreita toiselle asteelle sekä uudet tehtävät, kuten vastaavan kuraattorin toiminta.

Psykologipalvelut on tarkoitettu lasta odottaville perheille sekä alle kouluikäisille lapsille ja heidän vanhemmilleen, silloin kun peruspalvelujen (esim. neuvola) tuki ei riitä. Länsi-Vantaan psykologipalvelut sijaitsevat Myyrmäen sosiaali- ja terveysasemalla, Keski-Vantaan psykologipalvelut Tikkurilassa ja Pohjois-Vantaan psykologipalvelut Koivukylän sosiaali- ja terveysasemalla.

Kuva 20. Vantaan psykososiaalisten palvelujen palveluverkko 2013

Neuropsykologin palvelut on tarkoitettu alle kouluikäisille ja peruskouluikäisille lapsille ja nuorille sekä heidän perheilleen. Tavoitteena on erityisvaikeuksien ja oppimisvaikeuksien varhainen tunnistaminen sekä niiden seurausten lieventäminen. Neuropsykologien toimipaikat ovat Myyrmäen, Koivukylän ja Tikkurilan edellä mainitut psykologiapalvelujen toimipaikat.

Koko kaupunkia palvelevan Sosiaali- ja kriisipäivystyksen tilat ovat Tikkurilassa. Sosiaali- ja kriisipäivystys vastaa päivystyksellisestä sosiaalityöstä virka-ajan ulkopuolella. Kriisipäivystys palvelee ympäri vuorokauden akuuteissa kriisitilanteissa, esim. väkivallan, kuoleman, oman tai läheisen vakavan sairastumisen tai muun vaikean elämäntilanteen kohdatessa

Palvelun käyttöasteen alueittainen tarkastelu

Kapasiteetti on riittävä.

Johtopäätökset palveluverkon nykytilasta/psykososiaaliset palvelut

Työote on muuttumassa jalkautuvaksi, työntekijät liikkuvat asiakkaiden luokse kasvavassa määrin. Asiakaspalvelutilat tarvitaan edelleen, sillä osaa asiakkaista tavataan myös toimistoissa ja lisäksi asiakasryhmien toiminta tapahtuu toimistoissa.

Päihdepalvelut

A-klinikkatoiminta on keskitetty kahteen toimipaikkaan; Länsi-Vantaan A-klinikka sijaitsee Myyrmäessä ja Itä-Vantaan Tikkurilassa. A-klinikan palvelut on tarkoitettu ensisijaisesti alkoholia ja lääkkeitä päihteenä käyttäville täysi-ikäisille vantaalaisille ja heidän läheisilleen.

Vantaan päihdevieroitusyksikkö on Myyrmäessä sijaitseva ympärivuorokautinen päihde-ongelmallisille tarkoitettu katkaisu- ja vieroitushoitoyksikkö. Vieroitushoitoon voidaan ohjata täysi-ikäiset vantaalaiset alkoholin ja muiden päihteiden käyttäjät tilanteessa, jossa päihdevieroitus avohoidon keinoin ei riitä. Laitoshoito on tarkoitettu 17 vuotta täyttäneille, vantaalaisille henkilöille tai heidän perheilleen, joilla itsellään tai läheisellä on liiallista tai haitallista päihteiden käyttöä tai pelaamista.

H-klinikka on Myyrmäessä sijaitseva huumehoitoklinikka, joka tarjoaa palveluja täysi-ikäisille vantaalaisille. H-klinikkaan voi ottaa yhteyttä, jos on huolissaan omasta tai läheisensä huumeiden käytöstä. Myös huumeiden käyttäjiä työssään kohtavat voivat kysyä neuvoa ja ohjata asiakkaitaan H-klinikalle.

Sosiaali- ja terveysneuvontapisteet, Vinkkarit, sijaitsevat Tikkurilassa ja Myyrmäessä. Palvelut on tarkoitettu suonensisäisesti huumeita käyttäville.

Peliklinikan asiakaspalvelut (Kaisaniemenkatu 2, Helsinki) on suunnattu rahapeliongelmaisille ja heidän läheisilleen. Palvelut

Kuva 21. Vantaan päihdepalvelujen palveluverkko 2013

ovat maksuttomia. Peliklinikan avohoitoon voivat päästä Helsingin, Vantaan ja Kauniaisten vähintään 18-vuotiaat asukkaat.

Nuorisosaama sijaitsee Tikkurilassa. Lisäksi kerran viikossa pidetään päivystysvastaanotto Myyrmäessä Länsi-Vantaan A-klinikan tiloissa. Palvelut on tarkoitettu alle 21-vuotiaille vantaalaisille nuorille ja heidän läheisilleen. Nuorisosaamalla nuorille tarjotaan palveluja myös liialliseen pelaamiseen tai netinkäyttöön liittyvissä ongelmissa.

Koisorannan palvelukeskus Tikkurilassa on tarkoitettu asunnottomille vantaalaisille päihde-ongelmaisille. Asumispäivystys on matalan kynnyksen asumispalvelu, Arvi-asunnoissa asiakas saa laajan tilannearvion ja räätälöidyn jatkosuunnitelman. Koisokodit tarjoavat toistuvasti asunnottomaksi joutuneille asiakkaille vahvaa tukea raittiuteen. Kaikki asukkaat voivat osallistua järjestettyyn päiväkeskustoimintaan.

Oraskoti tarjoaa päihdehoitoa ja yhteisöllistä asumista henkilöille, jotka palaavat laitoshoidosta tai ovat muutoin aloittaneet raittiin elämän. Tähkä on 15-paikkainen asumisyhteisö, joka soveltuu niille, jotka tarvitsevat yhteisöllistä vertaistukea raittiin elämäntavan vahvistamiseen.

Pähkinärinteen asumispalveluyksikkö tarjoaa päihdehoitoa ja mielenterveyskuntoutujille. Yksikössä on 33 asuntoa.

Palvelun käyttöasteen alueittainen tarkastelu

Työote on muuttumassa jalkautuvaksi, työntekijät liikkuvat asiakkaiden luokse kasvavassa määrin, mutta asiakasvastaanotto-tiloja tullaan edelleen tarvitsemaan mm. ryhmähoitoja varten sekä hoidon luottamuksellisuuden varmistamiseksi.

Johtopäätökset palveluverkon nykytilasta/päihdepalvelut

Kapasiteetti ei ole nykyisellään täysin riittävä ja osa tiloista on huonossa kunnossa. Erityisesti päihdevieroitusyksikkö ja samassa tilassa oleva Länsi-Vantaan A-klinikka ovat korjaustarpeessa sisäilmaongelmien vuoksi.

Lastensuojelu

Perheasiainyksikössä Tikkurilassa sijaitsee lastenvalvojatoiminta ja siellä tehdään olosuhdeselvitykset kärkeäjoikeudelle.

Lastensuojelun avohuollon sosiaalityön yksiköt ovat Korso-Koivukylän yksikkö, Martinlaakso-Myyrmäki ja Tikkurila-Hakunila.

Kuva 22. Vantaan lastensuojelun palveluverkko 2013

Lastensuojelun sijaishuollon sosiaalityön yksikön tilat sijaitsevat Tikkurilassa. Yksikkö sisältää sijaishuollon ostopalvelun, sijaishuollon aikaisen sosiaalityön, perhehoidon ja jälkihuollon.

Tikkurilassa sijaitseva lastensuojelun tukiyksikkö käsittää perhetyön, avohuollon ostopalvelut sekä valvotut tapaamiset.

Tikkurilassa sijaitsevat Kuuselan perhekuntoutuskeskus ja Viertolan vastaanottokoti yli 12-vuotiaille lapsille. Tammininteen vastaanottokoti alle 12-vuotiaille lapsille sijaitsee Seutulassa.

Vantaan ja Pääkaupungin turvakodit ovat Ensi- ja turvakotien liiton alaisia turvakoteja. Niissä toimii päivystys vuorokauden ympäri. Vantaan turvakoti sijaitsee Karsikkokuja 17:ssä, SPR:n Nuorten turvatalo Sairaalakatu 3:ssa.

Vantaa-sopimuksen mukaisesti lastensuojelun sosiaalityö ja siihen liittyvä hallinto on keskitetty kolme toimipaikkaan. Avohuolto ja sijaishuolto on yhdistetty vuoden 2013 alusta, mutta kaikki sijaishuollon toiminnot eivät ole mahtuneet näihin kolmeen toimipaikkaan. Kumppanuussopimuksiin perustuvilla lastensuojelun yksiköillä (Kalliola, Pelastakaa lapset) kaupunki on aikoinaan aktiivisesti hakenut ja osoittanut tontit.

Palvelun käyttöasteen alueittainen tarkastelu

Lastensuojelun käyttöaste on 100 % kaikissa toimistotiloissa ja lastensuojelun laitoksissa. Tikkurilan lastensuojelun avopalveluissa on ahdasta.

Lastensuojelun sijaishuollon ostopalvelut on kilpailutettu Espoo, Kauniainen ja Vantaa -yhteistyönä vuonna 2012. Kilpailutuksen perusteella on tehty puitesopimukset, joita on noin 200 kpl. Suurin osa näistä on Vantaan ulkopuolella. Pääperiaate on se, että myös ostopalvelupaikat sijaitsevat lähialueilla. Tarjouspyynnössä (v. 2012) määriteltiin maksimietäisyydeksi Vantaalta 250 kilometriä. Joitakin erityisenhoidon paikkoja on kauempanakin ja niitä käytetään räätälöidysti sijoitettujen lasten ja nuorten tarpeiden mukaan.

Avohuollon osalta kapasiteetti on riittävä.

Johtopäätökset palveluverkon nykytilasta/lastensuojelu

Lastensuojelun palveluverkko on tällä hetkellä kattava, mutta huostaanottoa ehkäisevien kuntoutuspaikkojen kapasiteetti on riittämätön. Sijaishuollon tavoitteena on, että perhehoidon osuus kasvaa jatkossa, mikä edellyttää sijaisperheiden rekrytoinnin onnistumista.

Aikuissosiaalityö

Aikuissosiaalityöhön kuuluu perheiden taloudellisen perusturvallisuuden varmistaminen, työllisyyden sekä arjessa selviämisen tukeminen erilaisin sosiaalityön keinoin ja taloudellisen avustuksen kautta.

Kuva 23. Vantaan aikuissosiaalityön palveluverkko 2013

Aikuissosiaalityö palvelee 18–64-vuotiaita vantaalaisia aikuisia ja perheitä. Aikuissosiaalityön palveluja tarjotaan viidellä sosiaalilasemalla Myyrmäessä, Martinlaaksossa, Tikkurilassa, Koivukylässä ja Hakunilassa. Nuoria aikuisia eli 18–24-vuotiaita palvelee Myyrmäen, Tikkurilan, Korson ja Koivukylän sosiaalilasemilla.

Sovittelutoiminnan tilat ovat Tikkurilassa. Vantaan sovittelutoimiston toimialueeseen kuuluvat Vantaan lisäksi Askola, Hyvinkää, Järvenpää, Kerava, Lapinjärvi, Loviisa, Nurmijärvi, Pornainen, Porvoo, Sipoo ja Tuusula.

Sosiaalinen luototus on sosiaalihuoltoon kuuluvaa luotonantoa, jonka tarkoituksena on ehkäistä taloudellista syrjäytymistä ja ylivelkaantumista sekä edistää henkilön ja perheen itsenäistä suoriutumista. Sosiaalinen luototus sijaitsee Tikkurilassa.

Tikkurilassa sijaitsevat maahanmuuttajapalvelut (MAP) huolehtii Vantaan kaupungin vastaanottamien pakolaisten ja entisen Neuvostoliiton alueelta saapuvien paluumuuttajien kotouttamistehtävistä maahanmuuton alkuvaiheessa. Myös perhesiteiden (avioliiton) perusteella maahan tulleet saavat toimistosta neuvontapalveluja. Maahanmuuttajapalvelujen ohjausta ja neuvontaa tarjoava maahanmuuttajatyön tiimi sijaitsee hajautetusti useassa toimipisteessä: Tikkurilassa, Myyrmäessä ja Martinlaaksossa. Silkinportin toimintakeskuksessa maahanmuuttajatyön tiimi järjestää yhteistyössä useiden eri kolmannen sektorin toimijoiden kanssa erilaista kotoutumista tukevaa toimintaa.

Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut perustuvat pääosin ostopalveluihin. Ostopalvelujen osuus asumispalveluista on 86 %. Vantaalaisille mielenterveyskuntoutujille on 159 palveluasumisen ja tehostetun palveluasumisen asuntoa ja 100 tukiasumisen asuntoa. Vantaan oma, Viidakkokujan asumisyksikkö, sijaitsee Koivukylässä ja siellä on 22 asuntoa.

Pitkäaikaisasunnottomuus

Pitkäaikaisasunnottomuushankkeen asumisyksiköitä ovat Osmankäämintien tuetun asumisen asumisyksikkö (52 asuntoa) sekä Simonpirtti ikääntyneille asunnottomille (20 asuntoa).

Palvelun käyttöasteen alueittainen tarkastelu

Kapasiteetti on tällä hetkellä riittävä, mutta tilantarve on muuttuva. Kts. kohta palveluverkon tavoitteita ja sähköinen asiointi.

Johtopäätökset palveluverkon nykytilasta/ aikuissosiaalityö

Martinlaakson aikuissosiaalityö voidaan siirtää Myyrmäkeen, kun soveltuvat tilat löytyvät. Sen sijaan siirto Patotielle perheneuvolalta kesällä 2014 vapautuviin ei ole mahdollista tilojen huonon kunnon vuoksi.

Tavoitteena on asumispalvelujen siirto Martinlaaksosta Tikkurilaan, koska kyseessä on keskitetty palvelu. Toiminnallisesti on perusteltua sijoittaa asumispalvelut yhteisiin tiloihin Tikkurilassa sijaitsevien maahanmuuttajapalvelujen kanssa. Lisäksi tavoitteena on luopua pienistä, muutamien työhuoneiden toimitiloista yhdistämällä ne isompiin yksiköihin.

Palveluverkon kehittämistarpeet

Keskeiset palveluverkkolinjaukset

Turvataan sosiaalipalvelujen tarjonta koko väestölle.

Palvelustrategiset muutokset

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisen ratkaisun mukaisesti palvelujen järjestäminen muuttuu palvelujen tuotannoksi. Syksyllä 2014 annettaneen eduskunnalle lakiesitys, jonka mukaan palveluverkkoa koskevat ratkaisut päätetään jatkossa Uudenmaan erityisvastuualueen keskitetyssä päätöksenteossa.

Vantaalle asunnottomille päihde- ja mielenterveysongelmaisille tarvitaan matalan kynnyksen avoin kohtaamispaikka, josta saa neuvontaa ja ohjausta palveluihin, jossa on mahdollisuus peseytyä, pestä pyykkiä, tavata ammattilaisia ja vertaisia.

Perhepalvelujen tilatarpeeseen voidaan vaikuttaa myös lisäämällä ns. jalkautuvaa työtettä, jolloin työntekijät tapaavat asiakkaitaan esim. neuvoloiden, varhaiskasvatuksen tai vastaavissa muissa tiloissa yhdessä sovitulla tavalla.

Lainsäädännön muutokset, jotka vaikuttavat palvelujen järjestämiseen

Käynnissä oleva sote-uudistus vaikuttaa olennaisesti myös perhepalvelujen palveluverkon toteuttamiseen. Sosiaalihuoltolain (tulossa vuonna 2015) sisältö ei vielä ole tiedossa.

Väestömuutosten vaikutukset palveluverkkoon

Vantaan väestössä tulee monikulttuurisuus lisääntymään entisestään ja tämä tulee huomioida palveluissa esim. huolehtimalla sähköisen asioinnin mahdollisuus eri kielillä ja ohjaus- ja neuvontapalvelujen sekä sähköisen asioinnin tukeminen eri kielillä.

Väestön ikääntymisen takia myös pitkään päihteitä käyttäneiden määrä kasvaa. Heillä on usein toimintakyvyn ja kognitiivisten taitojen puutteita, jolloin tehostetun palveluasumisen tarve kasvaa.

Kivistön väestömäärän kasvu lisää tarvetta sosiaalipalvelujen tarjonnalle omalla asuinalueellaan.

Sähköisten palvelujen kehittäminen ja niiden vaikutukset asiointiin ja palveluverkkoon

Perhepalvelujen sähköisiä palveluja ovat mm. toimeentulotuen sähköinen hakeminen ja sosiaalihuollon ajanvaraus. Sähköisiä palveluja kehittämällä voidaan vastata asiakkaiden palvelutarpeeseen (ohjaus- ja neuvontapalvelu, itsehoitoa ja palveluohjausta tukevat sovellukset). Sähköinen asiointi toimeentulotuessa käynnistyy vuoden 2014 aikana, mikä tulee vaikuttamaan tilojen käyttöön edellä mainituissa, uusissa tilaratkaisuissa.

Normitettuun toimeentulotukeen tulee vaikuttamaan myös se, mitä tapahtuu toimeentulotuen siirrossa Kelaan sekä vuonna 2015 käynnistytävät kuntakokeilut. Ratkaisuja on odotettavissa kuntakokeilujen tuloksena vuoden 2017 aikana tai sen jälkeen.

Mobiililaitteiden mahdollistama työntekijöiden nykyistä joustavampi liikkuminen muuttaa asiakaspalvelua paikkaan sidotuista asiakastiloista monimuotoisiin asiakastapaamisiin.

Sähköinen ajanvaraus madaltaa hoitoon pääsyn kynnystä päihdepalveluissa. Yleisesti on tarvetta anonyymeille palveluille, joista voi kysyä ohjausta ja neuvontaa ja joissa voi aloittaa keskustelun esimerkiksi päihdeongelmista anonyymisti ja näin päästä hoidon piiriin.

Kuntien välisen yhteistyön vaikutukset palveluverkkoon

Kuntien välinen yhteistyö arvioidaan sote-uudistuksen toteuttamisen yhteydessä.

Y-tonttien riittävyys pitkällä aikavälillä

Lasten sijaishuollossa Y-tonttivaraus Kivistön alueella on edelleen tarpeellinen ja sitä voidaan tulevaisuudessa vaihtoehtoisesti tarjota myös jollekin ostopalvelutuottajalle. Samoin päihdekuntoutujien tarpeisiin osoitettu tontti Kivistössä tarvitaan edelleen. Sinne voidaan toteuttaa palveluasumista ikääntyneille päihdeongelmallisille ja kilpailutuksen tuloksena on mahdollista osoittaa tontti myös yksityiselle palvelujen tuottajalle. SOS-lapsikylän tonttivaraus Kivistössä tarvitaan asuntomessujen yhteydessä toteutettavaan hankkeeseen.

Palvelutarve ja palveluverkon tavoitetilä

Viertolan vastaanottokodin Harjulan osaston puretun rakennuksen tilalle rakennettava uudisrakennus valmistuu 05/2014. Lastensuojelun kuntoutuspaikkojen lisäämiseksi Kuuselan perhekuntoutuskeskuksen laajennus Tikkurilassa tulee toteuttaa vuonna 2017.

Lähiajan tavoitteena on siirtää Hakunilan sosiaalityö Hakunilan sosiaaliasemalta Tikkurilaan ja keskittää normitettu toimeentulotukityö kahteen yksikköön Itä- ja Länsi-Vantaalle. Idässä nykyiset tilat Karsikkokujalla ovat riittävät, mutta Länsi-Vantaalla ei tiloja vielä ole tiedossa.

Myyrmäen päihdevierotusyksikön peruskorjauksen yhteydessä rakennetaan yksikön tarvitsemat lisäpaikat nykyisen A-klinikan tiloihin, joille haetaan korvaavat tilat Länsi-Vantaalta hyvien liikenneyhteyksien varrelta.

Pitkäaikaisasunnottomuuden vireillä olevia hankkeita ovat Koisoniitty (40 asuntoa), Näätkuja (32 asuntoa) ja Pyykuja (20 asuntoa). Kaikki nämä hankkeet valmistuvat vuonna 2015–2016.

Palveluverkkoon liittyvät erilliskysymykset

Vantaalle sijoittuva sosiaali- ja terveydenhuollon tuotanto vuodesta 2017 alkaen ratkaistaan Uudenmaan erityisvastuualueen suunnitelmissa.

Erilliskysymyksenä kuntalaisten ennakkoluulot ja asenteet useita perhepalvelujen asiakasryhmiä kohtaan aiheuttavat haasteita palvelutilojen löytämiselle ja/tai rakentamiselle, esimerkiksi mm. sosiaali- ja kriisipäivystys sekä mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumispalvelut.

Vanhus- ja vammaispalvelut

Palveluverkon nykytila

Vanhuspalvelut

Kotihoito

Kotihoidolla on kahdeksan alueellista toimintayksikköä eri puolilla Vantaata ja Tikkurilassa yksi koko Vantaata palveleva tehostetun kotihoidon yksikkö. Tukipisteet sijaitsevat terveysasemien, palvelutalojen tai vanhustenkeskusten yhteydessä. Vanhusten kotihoito tuotetaan pääosin omana toimintana, ostopalvelujen ja palvelusetelin täydentäessä omaa tuotantoa. Kotihoidon tilajärjestelyjen tavoitteena on palvelujen helppo saatavuus asiakkaille, hoitajien matkoihin käytetyn ajan minimointi ja kotihoidossa tarvittavan moniammatillisen yhteistyön tukeminen.

Palvelutalot

Vantaalla on seitsemän kunnallista palvelutaloa (Pähkinärinne, Koivukylä, Raikukuja, Suopursu, Veturipolku, Metsotie, Hepporinne), joissa työskentelee kotihoidon henkilökuntaa. Niistä kolmessa henkilökunta on paikalla ympäri vuorokauden. Palvelutaloissa on yhteensä 262 asuntoa. Veturipolun palvelutalo tullaan lähivuosina purkamaan. Tällä hetkellä tarjolla olevat asunnot ovat ARA-rahoitteisia, mutta tarvetta on myös vapaarahoitteisiin asuntoihin. Lisäksi kaupungissa on yksityisiä palvelutaloja, joihin viedään kaupungin kotihoidon palveluja.

Hoiva-asuminen

Hoiva-asumisen tulostyöyksikkö järjestää ympärivuorokautista sekä pitkä- että lyhytaikaista aktiivista hoiva-asumista tehostetun asumispalvelun hoiva- ja pienryhmäkodeissa sekä laitoshoidossa. Vuoden 2013 lopussa hoiva-asumisen tulostyöyksikön järjestämien hoitopaikkojen määrä oli 1141, joista noin 50 lyhytaikaishoitoa. Palveluista noin 28 % järjestetään omana toimintana (Simonkylän vanhustenkeskus, Myyrinkoti, Metsonkoti) ja 72 % ostopalveluina. Kaupungilla on 11 palvelujentuottajakumppania, joilla on 19 hoitoyksikköä Vantaalla. Paikkoja näissä on yhteensä 648. Hoitopaikoista 186 sijaitsee Vantaan rajojen ulkopuolella. Näistä merkittävin on Kauniala, jossa Vantaalla on tällä hetkellä käytössä 101 paikkaa. Hoiva-asumisen palveluissa laitoshoitoa on 30 % ja tehostettua asumispalvelua 70 %.

Alueellisessa tarkastelussa hoitopaikkoja suhteutettuna 75+ väestöön on riittävästi Koivukylän alueella, sen sijaan Myyrmäki - Martinlaakson alueella sekä Hakunilassa paikkamäärät ovat riittämättömät.

Vantaan kaupunki omistaa Kaunialan sairaalan kiinteistön. Kaupungin ja Sotainvalidien Veljesliiton tekemän sopimuksen mukaa Kaunialan hoitopaikat siirtyvät Vantaan kaupungin käyttöön sotainvalidien sairaalan käytön vähentyessä. Hoitopaikkoja on yhteensä 200. Palvelut tuottaa Kaunialan Sairaala Oy. Kaupungilla on velvoite käyttää hoitopaikkoja Veljesliiton ilmoittaman määrän mukaisesti. Vuoden 2014 lopussa kaupungin käytössä tulee olemaan 135 paikkaa. Kaunialassa on Vantaan käytössä 24 tehostetun asumispalvelun hoitopaikkaa ja viisi lyhytaikaista kuntoutuspaikkaa. Loput paikoista ovat pitkäaikaisen laitoshoidon käytössä.

Sairaalapalvelut

Sairaalapalvelut tuotetaan omana toimintana Katriinan sairaalassa (7 vuodeosastoa, lyhytaikaiseen hoitoon sekä päiväsairaala ja geriatrinen vastaanotto ja Peijaksen sairaalan yhteydessä toimivan geriatrisen akuuttiyksikön vuodeosastoilla (AKOS 1 ja AKOS 2). Geriatrisilla akuuttiosastoilla hoidetaan pääasiassa päivystyksen kautta sairaalaan ohjautuneita potilaita. Katriinan sairaalan potilaista suurin osa tulee jatkohoitoon erikoissairaanhoidosta. Lisäksi lyhytaikaisia kuntoutuspalveluja ostetaan Kaunialasta ja saattohoitopalveluja Terhokodista.

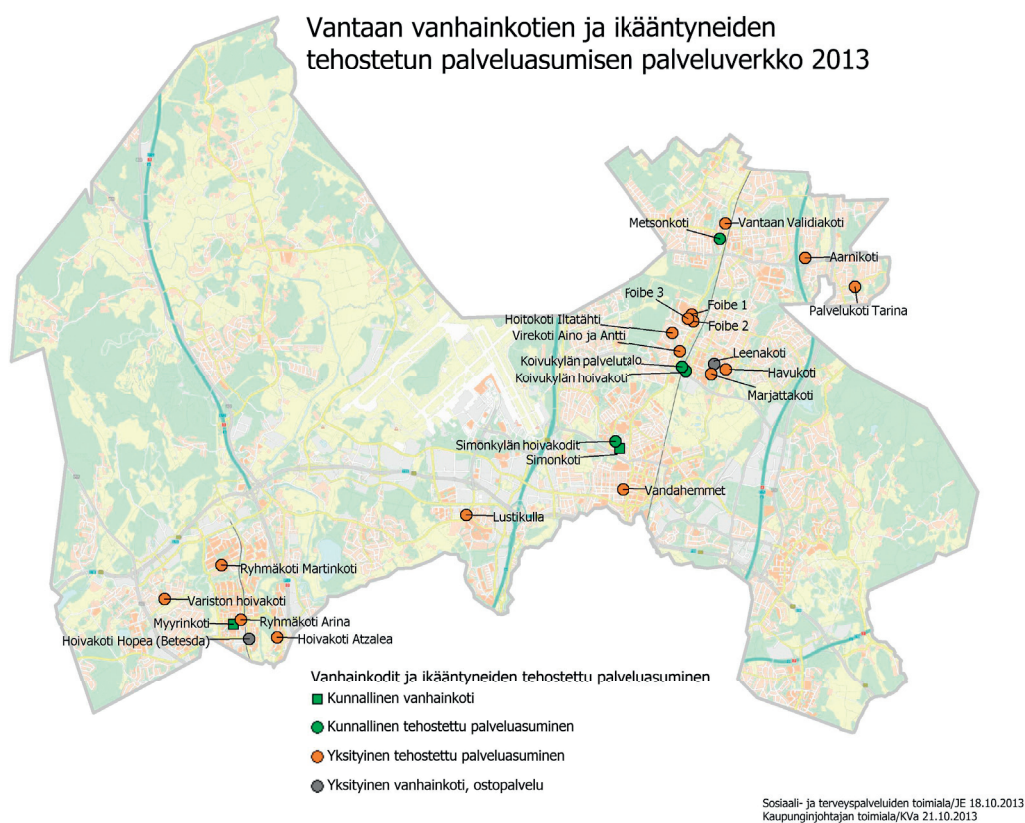
Sairaaloitten osastohoito keskittyy akuuttiin geriatriaan sekä muuhun perusterveydenhuollon tasoiseen sairaalahoitoon ja kuntoutukseen. Pitkäaikaishoito lopetettiin Katriinan sairaalassa vuonna 2012.

Vanhusten avopalvelujen ennaltaehkäisevät palvelut

Vanhuspalvelujen ennaltaehkäiseviä palveluja ovat gerontologinen sosiaalityö, seniorineuvola (mm. muistikoordinaattorit) ja omaishoidon tuki sekä kuntouttava päivätoiminta. Ennaltaehkäisevät palvelut toimivat vanhustenkeskuksissa ja terveysasemilla. Kuntouttava päivätoiminta kytketään vanhustenkeskusten yhteyteen.

Kuva 24. Vantaan kunnallisten palvelutalojen, vanhustenkeskusten ja terveyskeskussairaaloiden palveluverkko 2013

Kuva 25. Vantaan vanhainkotien ja ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen palveluverkko 2013

Kuntouttava päivätoiminta

Kuntouttavaa päivätoimintaa on kolmessa yksikössä Vantaalla. Kaupungin omat päivätoimintakeskukset toimivat Simonkylän vanhustenkeskuksissa, Myyrinkodissa ja Hakunilassa. Päivätoiminta edellyttää ryhmätoiminnan (mm. liikuntatilat) tiloja, ruokailu- ja lepotiloja sekä asiakasneuvotteluun tarvittavia tiloja.

Palvelun käyttöasteen alueittainen tarkastelu

Kapasiteetti on täysin käytössä.

Johtopäätökset palveluverkon nykytilasta/ vanhuspalvelut

Jatkuvan kotihoidon ja omaishoidon tuen peittävyys eivät ole kehittyneet palvelurakenteen kehittämissuunnitelmassa asetettujen sekä kansallisten laatusuosituksen tavoitteiden mukaisesti. Sen sijaan kotona asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus ikäluokasta ja hoiva-asumisen rakenne on tavoitteiden tasolla.

Kotihoidon ja palvelutalojen palveluverkko on tällä hetkellä tyydyttävä. Tarvetta on vapaarahoitteisista palvelutaloasunnoista.

Hoiva-asumisen palveluverkko on tällä hetkellä määrällisesti riittävä, mutta väestön nopean ikääntymisen vuoksi palvelutarve on jatkuvasti kasvava. Hoitopaikoista liian suuri osa sijaitsee Vantaan rajojen ulkopuolella. Lisäksi Kaunialan paikoista suurin osa on laitospaikkoja, joille ei ole suurta kysyntää. Paikkoja ei vanhuspalvelulain mukaan tule käyttää ellei käyttöön ole erityisiä lääketieteellisiä syitä. Myös Vantaan sisällä hoitoyksiköiden alueellinen jakautuminen ei vastaa kysyntää. Simonkylän vanhustenkeskuksen vanha osa ja Metsonkoti tarvitsevat pikaisesti peruskorjausta.

Sairaalapalvelujen hoitopaikkojen määrä on riittävä, mutta väestön nopea ikääntyminen tulee lisäämään hoitopaikkojen tarvetta. Geriatrien akuuttiosastojen kapasiteetti ei tällä hetkellä ole riittävä, koska potilaita ohjautuu päivystyksestä epätarkoituksenmukaisesti erikoissairaanhoidon. Katriinan sairaalan vanhan osan tilat ovat sekä teknisesti että toiminnallisesti elinkaarensa loppuvaiheessa.

Vammaispalvelut

Avopalvelujen palvelupiste

Avopalvelujen palvelupiste on Koivukylässä, jonne sijoittuvat asiakastyön vastaanotot, mm. sosiaalityöntekijät ja palveluohjaajat.

Asumispalvelut

Vammaispalvelut järjestää asumispalveluja vammaispalvelulain ja kehitysvammaisten erityishuoltolain perusteella. Asumispalvelut on tarkoitettu henkilöille, jotka tarvitsevat eri syistä tukea ja palveluja asumisensa järjestämiseen.

Vantaalaisten kehitysvammaisten käytössä on 380 eritasoista asumisen asiakaspaikkaa. Asiakaspaikoista noin 80 prosenttia hankitaan ostopalveluna. Puolet ostopalveluna hankittavista asumispaikoista sijaitsee Vantaan rajojen ulkopuolella.

Kaupungin omassa toiminnassa autetun asumisen paikkoja on 22, ohjatun asumisen paikkoja 25 ja tuetun asumisen asuntoja 27. Asumisyksiköistä Ruukkukoti sijaitsee Länsi-Vantaalla Myyrmäessä. Tikkurilassa sijaitsevassa Koivukodissa on ympärivuorokautista hoitoa tarjoavaa autettua asumista. Kumpukoti, Kytötie ja Hakopolun yksikkö sijaitsevat Itä-Vantaalla. Kumpukoti ja Ruukkukoti ovat ohjatun asumisen yksiköitä. Hakopolulla sijaitsee tuetun asumisen yksikkö. Kytötien yksikössä on sekä autettua, ohjattua että tuettua asumista. Autettu asumisessa on vuorokauden ympäri hoitoa ja ohjausta. Ohjatussa asumisessa ei ole yövuoroa ja tuetussa asumisessa tuki toteutetaan asiakkaan kanssa sopien asiakkaan palvelutarpeen mukaan, mutta henkilökuntaa ei ole koko ajan paikalla.

Vuonna 2014 käynnistyy kehitysvammaisten laitoshoidon purku. Pääosin Rinnekodin tuottama laitoshoido korvataan autetulla asumisella kolmessa Vantaalle rakentuvassa yksikössä.

Vammaispalvelulain mukaista palveluasumista järjestetään 86 henkilölle. Lisäksi 40 vaikeavammaiselle on tehty palveluasumispäätös kotiin. Kaupungin omana toimintana palvelua tuotetaan 10-paikkaisessa Keltamokodissa Tikkurilassa. Muilta osin palvelut järjestetään ostopalveluna Vantaalla ja myös Vantaan ulkopuolella.

Työ- ja päivätoiminta

Kaupungilla on neljä omaa kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminnan yksikköä (Myyrmeen toimintakeskus, Hämevaaran toimintayksikkö sekä Paimenentien ja Tarhapuiston toimintakeskukset). Vammaispalvelulain mukainen päivätoiminta järjestetään Koivukylän vanhustenkeskuksessa. Ostopalveluina järjestetään 50 % vammaisten työ- ja päivätoiminnasta. Tarhapuiston koulun tiloissa toimiva toimintakeskus poistuu lähivuosina käytöstä kun rakennus puretaan. Paimenentien toimintakeskuksessa on sisäilmaongelmia. Hämeenvaaran toimintakeskuksen toiminta siirtyy vuoden 2014 aikana Myyrinkotiin remontoitaviin tiloihin.

Palvelun käyttöasteen alueittainen tarkastelu

Asumispalvelujen osalta suurin ongelma on se, että palveluja ei ole riittävästi tarjolla Vantaalla, vaan palvelut hankitaan Vantaan rajojen ulkopuolelta.

Kuva 26. Vantaan vammaispalvelujen palveluverkko 2013

Johtopäätökset palveluverkon nykytilasta/vammaispalvelut

Vammaispalvelujen palveluverkon nykytilanne ei ole optimaalinen. Kehitysvammaisten asumisen osalta palvelutuotantoa on paljon Vantaan rajojen ulkopuolella, koska palvelua ei ole ollut tarjolla Vantaalla. Lisäksi palvelurakenne edellyttää keventämistä.

Työ- ja päivätoiminnan osalta ongelmana ovat lähivuosina käytöstä poistuvat toimitilat ja laitoshoidon purun sekä asiakasmäärän kasvun aiheuttamat uudet palvelutarpeet.

Vammaispalvelujen toimisto Koivukylässä sijaitsee koko Vantaata ajatellen epätarkoituksenmukaisessa paikassa ottaen huomioon asiakkaiden liikkumisen haasteet. Lisäksi tilat ovat ahtaat nykyiselle henkilökunnalle.

Liikuntavammaisille palveluasuntoja on aivan liian vähän.

Palveluverkon kehittämistarpeet

Keskeiset palveluverkkolinjaukset

Turvataan riittävä vanhus- ja vammaispalvelujen tarjonta.

Vanhuspalvelut

Palvelustrategiset muutokset

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisen ratkaisun mukaisesti palvelujen järjestäminen muuttuu palvelujen tuotannoksi. Syksyllä 2014 annettaneen eduskunnalle lakiesitys, jonka mukaan palveluverkkoa koskevat ratkaisut päätetään jatkossa Uudenmaan erityisvastuualueen keskitetyssä päätöksenteossa.

Palveluja ja asumista keskitetään aiempaa enemmän vanhustenkeskuksiin (Ikääntyneen väestön hyvinvointikeskus). Erilisiä palvelutaloja ei enää rakenneta, vaan vanhustenkeskuksiin rakennetaan eritasoisia tuettua asumista: palvelutaloasumista sekä hoivakoteja muistisairaille, jotta asukkaiden ei tarvitse toimintakyvyn heiketessä muuttaa pois toiseen yksikköön. Palvelutaloasuntojen asukkaita varten on heidän hoidon tarpeen edellyttämä määrä kotihoidon henkilökuntaa. Hoivakodeissa on oma henkilöstö. Palvelutaloasuntojen määrä on vähintään 60 ja hoivakotipaikkojen määrä 60 - 90. Vanhustenkeskukset

rakennetaan keskeisille paikoille hyvien liikenneyhteyksien äärelle.

Vanhustenkeskuksessa on myös alueen senioriväestölle tarkoitettuja avoimia palveluja esim. päivätoimintaa, seniorineuvola, kulttuuripalvelujen näyttelyjä ja tapahtumia, seniorikuntosali ja aikuisopiston kurssitiloja.

Lainsäädännön muutokset, jotka vaikuttavat palvelujen järjestämiseen

Käynnissä oleva sote-uudistus vaikuttaa olennaisesti myös vanhuspalvelujen palveluverkon toteuttamiseen.

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (ns. vanhuspalvelulaki) tuli voimaan 1.7.2013. Laki korostaa kunnan kaikkien hallintokuntien ja toimijoiden vastuuta ikääntyneen väestön hyvinvoinnin edistämisestä. Toisaalta se painottaa kotona asumisen ja kotiin tuotavien palvelujen ensisijaisuutta.

Lain mukaan laitoshoidon perusteltua ainoastaan lääketieteellisin ja eräin muin perustein. Tämän merkitsee hoiva-asumisen palveluissa laitoshoidon purkamista ja yksiportaisen asumisen palvelujärjestelmän luomista. Laki painottaa myös pariskuntien mahdollisuutta asua yhdessä sekä toimenpiteitä, joilla vältetään turhat muutot elämän loppuvaiheessa.

Lain mukaan kunnan pitää järjestää palvelu kolmen kuukauden kuluessa siitä kun päätös palvelun järjestämisestä on tehty.

Väestömuutosten vaikutukset palveluverkkoon

Väestön ikääntyminen vaikuttaa merkittävästi vanhuspalvelujen tarpeeseen. Tärkeimmät ikäryhmät ovat 75 vuotta täyttäneet (75+), joiden määrä kasvaa vuodesta 2014 väestöennusteiden mukaan 83 % (8 701 henkilöä) vuoteen 2024 mennessä ja 85 vuotta täyttäneet (2 099 henkilöä), joiden määrä kasvaa vastaavasti 97 % kyseisenä aikana.

Sähköisten palvelujen kehittäminen ja niiden vaikutukset asiointiin ja palveluverkkoon

Sähköisten palvelujen kehittäminen tulee vähäisessä määrin vaikuttamaan asiointiin vanhuspalveluissa. Niiden avulla on kuitenkin mahdollista lisätä toiminnan tuottavuutta, jolloin palvelutarpeen kasvuun voidaan vastata paremmin.

Y-tonttien riittävyys pitkällä aikavälillä

Y-tonttien saatavuus erilaisiin vanhusasumisen hankkeisiin niin kaupungin omaan kuin kaupungin puoltamaan ostopalvelutuotantoon on varmistettava riittävien joukkoliikenneyhteyksien läheisyydestä etenkin alueilla, joissa väestö ikääntyy eniten eli Myyrmäessä, Tikkurilassa ja Hakunilassa. Tulevalle Myyrmäen vanhustenkeskukselle on varattuna tonttipaikka Myyrmäen keskusta-alueelta nykyisen Myyrinkodin vierestä. Tikkurilaan ja Hakunilaan suunnitelluille vanhustenkeskuksil-

le on esitetty alustavia tonttivarauksia. Näiden lisäksi tarvitaan vielä muita tontteja.

Palvelutarve ja palveluverkon tavoitetila/ vanhuspalvelut

Kotihoito

Kotihoidon tavoitteena on että 93 % 75 vuotta täyttäneistä asuu omassa kodissa vuonna 2023. Kotihoidon asiakasmäärä tulee kasvamaan erittäin paljon johtuen väestön ikääntymisestä, mutta myös kotona asumisen osuuden lisääntymisestä. Vuoden 2013 lopussa jatkuvan kotihoidon piirissä oli 920 75 vuotta täyttänyttä henkilöä ja peittävyys oli 8,7 %. Laatusuosituksen mukainen peittävyys (13 – 14 %) merkitsisi vuonna 2023 noin 2500 75 vuotta täyttänyttä asiakasta.

Kotihoitoon ei tarvita lisää alueellisia tukipisteitä, koska toiminta muuttuu aiempaa enemmän mobiiliksi. Kotihoidon tukipisteiden tarkoituksenmukainen alueellinen sijainti arvioidaan terveysasemien ja vanhustenkeskusten peruskorjaus- ja uudisrakennushankkeiden (esimerkiksi Myyrmäen, Tikkurilan ja Hakunilan vanhustenkeskukset) yhteydessä.

Palvelutalot

Palvelutaloista, jotka eivät ole esteettömiä, luovutetaan. Palvelutaloasuntoja rakennetaan vanhustenkeskusten yhteyteen. Tavoitteena on, että palvelutaloasuntoja on 2 %:lle 75 vuotta täyttäneistä, mikä merkitsee 388 palvelutaloasuntoa vuonna 2023.

Veturipolun palvelutalo puretaan lähivuosina. Myyrmäkeen, Hakunilaan ja Tikkurilaan suunnitellaan vanhustenkeskusta. Tikkurilan vanhustenkeskus tulisi korvaamaan Veturipolun palvelutalon. Vuonna 2024 palvelutaloasuntoja on tämän hetken tavoitearvion mukaan noin 360.

Hoiva-asumisen palvelut

2013 pitkäaikaispaikkoja on 10,1 % / 75-vuotiaat, joka sisältää myös nuorempien tarpeen. Tavoite on, että osuus putoaa vuoteen 2023 mentäessä 8,5 %:iin. Lyhytaikaishoidon tarve on arvioitu olevan 0,5 % 75 vuotta täyttäneiden määrästä.

Hoitopaikkojen tarve on 8,5 %/75+ huomioiden myös alle 75-vuotiaiden hoivan tarpeen. Vuonna 2023 tarvitaan 1 750 hoitopaikkaa eli 630 hoivapaikkaa enemmän kuin nykyisin, joista 40 lyhytaikaishoitoon. Lyhytaikaishoitopaikat rakennetaan vanhustenkeskusten yhteyteen. Laitospaikkojen tarve on noin 0,5 %/75+ eli noin 100 paikkaa.

Mikäli kotona asuvien osuus säilyy nykyisellä 92 %:n tasolla (laatusuositus 91–92 %), tarvitaan vielä 200

Taulukko 1. Ympäri vuorokautisen hoivan palvelujen tarve 2013–2023

Vuosi	2013	2017	2020	2023
75 v. täyttäneet	10 489	12 977	15 609	19 404
TARVE YHTEENSÄ	1 116	1 298	1 483	1 746
75 v. täyttäneestä väestöstä (sisältää myös alle 75-v. tarpeen)				
TARVE, pitkäaikaishoito %	10,1	9,5	9,0	8,5
TARVE, pitkäaikaishoidon hoitopaikat	1 061	1 233	1 405	1 649
TARVE, lyhytaikaishoito %	0,5	0,5	0,5	0,5
TARVE, lyhytaikaishoidon hoitopaikat	55	65	78	97

paikkaa lisää. Myös mahdollinen luopuminen Kauniasta ja muiden hoitopaikkojen siirtäminen Vantaan ulkopuolelta edellyttää lisäinvestointeja Vantaalle.

Hoiva-asumisen palvelujen hoivapaikkoja tarvitaan 630 nykyistä enemmän. Niitä rakennetaan jatkossa vanhustenkeskusten (Myyrmäen vanhustenkeskus, Tikkurilan vanhustenkeskus, Hakunilan vanhustenkeskus, Kivistön vanhustenkeskus) yhteyteen. Vuonna 2015 toimintansa käynnistävään Malminiityn asumis- ja palvelukeskukseen valmistuu 44 hoivapaikkaa. Vanhustenkeskuksiin on tarkoituksenmukaista rakentaa 60–90 hoitopaikkaa, joten esitetyt vanhustenkeskukset kattavat lisätarpeesta 200–250 paikkaa. Näiden lisäksi tarvitaan noin 400 paikkaa muualta.

Sairaalapalvelut

Tällä hetkellä sairaalapaikkoja on 2,0 % / 75 vuotta täyttäneet, sisältäen alle 75-vuotiaiden tarpeen. Arvioidaan, että sairaalapaikkojen tarve kasvaa hitaammin kuin vanhusväestön määrä. Tavoitteena on, että vuoden

2023 jälkeen paikkoja on 1,5 % / 75 vuotta täyttäneet. Koska potilaiden hoidon vaatavuus kasvaa, siirretään hoitopaikkoja päivystävien sairaaloiden yhteyteen, jolloin laboratorio, röntgen, päivystys ja erikoislääkärinkonsultaatiot ovat käytettävissä 24/7. Tavoitteena on kasvattaa akuuttipaikkojen osuutta 25 %:in sairaansijojen kokonaispaikkamäärästä. Päiväsairaalatoimintaa laajennetaan huomioiden kuntoutus.

Katriinan sairaalan vanhan osan peruskorjaus, sisältyy investointiohjelmaan vuosille 2015–2017. Geriatriksen arviointi- ja akuuttiyksikön laajennus (56 ss), ei sisälly hyväksyttyyn investointiohjelmaan. HUS on ilmoittanut, että se voi luovuttaa puoli osastoa (17 ss) Vantaan käyttöön vuonna 2015. Tilat eivät ole kuitenkaan soveliaat geriatrien potilaiden hoitamiseen, vaan osastot edellyttävät peruskorjausta toiminnallisuuden parantamiseksi. Hoitoprosessien kehittäminen ja kustannusten hallinta sairaalasta kotiuttamista nopeuttamalla edellyttää Geriatriksen arviointi- ja akuuttiyksikön laajennusta.

Taulukko 2. Sairaalapalvelujen (ss) tarve ja tuotantosuunnitelma 2013–2023

Vuosi	2013	2017	2020	2023
75 vuotta täyttänyt väestö	10 489	12 977	15 609	19 404
TARVE YHTEENSÄ	197	245	275	305
75 v. täyttäneestä väestöstä (sisältää myös alle 75-v. tarpeen), %	2,0	1,9	1,8	1,6
Katriinan sairaala	155	165	165	165
Geriatrinen akuuttiyksikkö (Peijas)	37	60	60	80
Kauniola	5	5	20	30
Kotisairaala, osa tehostettua kotihoitoa	15	15	30	30
Yhteensä*	212	245	275	305
joista akuuttipaikkojen osuus, %	18	24	22	26

Vammaispalvelut

Palvelustrategiset muutokset

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisen ratkaisun mukaisesti palvelujen järjestäminen muuttuu palvelujen tuotannoksi. Syksyllä 2014 annettaneen eduskunnalle lakiesitys, jonka mukaan palveluverkkoa koskevat ratkaisut päätetään jatkossa Uudenmaan erityisvastuualueen keskitetyssä päätöksenteossa.

Vammaispalvelut järjestetään jo nykyisin ns. monituottajamallia noudattaen. Lähivuosina kasvavaan palvelutarpeeseen tullaan vastaamaan ensisijaisesti ostopalveluilla silloin kun se on toiminnallisesti ja kokonaistaloudellisesti perusteltua.

Lainsäädännön muutokset, jotka vaikuttavat palvelujen järjestämiseen

Käynnissä oleva sote-uudistus vaikuttaa olennaisesti myös vammaispalvelujen palveluverkon toteuttamiseen. Vammaislainsäädännön yhdistäminen tulee aiheuttamaan toiminnallisia muutoksia, mutta sen vaikutukset vammaispalvelujen palveluverkkoon ovat todennäköisesti vähäiset.

Väestömuutosten vaikutukset palveluverkkoon

Väestön nopea ikääntyminen vaikuttaa myös vammaispalvelujen kysyntää. Vantaan kehitysvammaisten ikärakenne on nuori, minkä takia kaupungissa tulee olemaan seuraavan 10 vuoden aikana monia itsenäistyviä, asuntoja ja palveluja tarvitsevia kehitysvammaisia.

Sähköisten palvelujen kehittäminen ja niiden vaikutukset asiointiin ja palveluverkkoon

Sähköisten palvelujen kehittäminen tulee vähäisessä määrin vaikuttamaan asiointiin vammaispalveluissa. Niiden avulla on kuitenkin mahdollista lisätä toiminnan tuottavuutta, jolloin palvelutarpeen kasvuun voidaan vastata paremmin.

Kuntien välisen yhteistyön vaikutus palveluverkkoon

Yhteistyö on laajaa ja yhteinen valmistelu toteutetaan tapauskohtaisesti.

Y-tonttien riittävyys pitkällä aikavälillä

Vammaisten asumispalveluja varten on sekä kaupungin omaa että ostopalvelutuotantoa varten varattava erikokoisia Y-tontteja tulevaisuuden tarpeita varten. Erilliset asumisyksiköt ovat usein melko pieniä, noin 15–20 asukkaalle suunniteltuja. Tonttien tulee olla saavutettavissa hyvin joukkoliikenteellä. Kaupungin omassa toiminnassa vammaisille suunnattua asumista on tarkoituksenmukaista sijoittaa muun asuntokannan yhteyteen, jolloin tontit saadaan normaalista asumiseen tarkoitetusta varannosta.

Palvelutarve ja palveluverkon tavoitetila/ vammaispalvelut

Avopalveluille tarvitaan uusia toimistotiloja. Sijainniltaan niiden tulee olla nykyistä keskeisemmällä paikalla ja hyvien liikenneyhteyksien varrella.

Asumispalveluihin Vantaalle on valmistumassa vuoden 2014 aikana Husbackankujan 20-paikkainen tuetun asumisen yksikkö. Vuosien 2014–2015 aikana valmistuu yksityisten palveluntuottajien toimesta kolme kehitysvammaisten autetun asumisen yksikköä, mihin Rinnekodista lopetettava laitoshoidon siirtyä. 15-paikkaiset yksiköt valmistuvat Kivistöön, Hiekkaharjuun ja Myyrmäkeen. Vuonna 2015 valmistuu kaksi 10-paikkaista ohjatun asumisen yksikköä (Lehtikallio ja Hämeenkyläntie) osana VAV vuokra-asuntotuotantoa. Martinlaaksoon valmistuu vuonna 2016 20-paikkainen autetun asumisen yksikkö, jonka palvelut tuotetaan omana toimintana. Tämän jälkeen kehitysvammaisten asumiseen tarvitaan noin 15 uutta asuntoa/vuosi. Lisäksi tarvitaan lisää asumisyksiköitä, jotta asumispalveluja pystytään järjestämään nykyistä enemmän Vantaalla. Asunnot integroidaan normaaliin asuntotuotantoon.

Vammaisten palveluasumiseen tarvitaan noin 10 asuntoa/vuosi. Asunnot integroidaan normaaliin asuntotuotantoon tai palvelutaloihin. Hyväksyttyyn investointiohjelmaan sisältyy Orvokkirinteen asumisyksikkö (15 asumispaikkaa) vuodelle 2018. Muiden noin 85 asumispaikan toteuttamistapa tarkentuu myöhemmin.

Työ- ja päivätoiminnan osalta Tarhapuistoa korvaava tila on kiireellinen rakennuksen purkamisen takia. Malmiintyön erityisryhmien asumis- ja palvelukeskukseen valmistuu vammaisten työ- ja päivätoimintatilat vuonna 2015 osittain korvaamaan Tarhapuiston tilaa. Myyrmäen vanhustenkeskuksen yhteyteen varaudutaan rakentamaan tilat vammaisten työ- ja päivätoiminnalle. Simonkylän vanhustenkeskuksen peruskorjauksen yhteydessä selvitetään mahdollisuudet työtoimintatilojen toteuttamiseen ko. tiloihin.

Palveluverkkoon liittyvät erilliskysymykset

Vanhuspalvelujen hoiva-asumisen palveluverkko: Hoiva-asumisen palvelutarpeen kasvu tulee olemaan erityisen suuri seuraavan 10 vuoden aikana, keskimäärin 60 paikkaa vuodessa. Mikäli Vantaan ulkopuolella sijaitsevista hoitoyksiköistä, esimerkiksi Kaunialasta, luovutaan, tarve on vielä suurempi.

Vantaalle sijoittuva sosiaali- ja terveydenhuollon tuotanto vuodesta 2017 alkaen ratkaistaan Uudenmaan erityisvastuualueen suunnitelmissa.

Suun terveydenhuolto

Palveluverkon nykytila

Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitos tuottaa Vantaan sosiaali- ja terveystalokunnan ja liikelaitoksen välisen palvelusopimuksen mukaiset suun terveydenhuollon palvelut koko Vantaan väestölle.

Suun terveydenhuollon nykyinen palveluverkko on muodostunut kouluhammashoitolaverkoston pohjalta. Hammashoidon palvelut ovat muodostuneet kansanterveystalain hammashoidon palvelujen laajentumisen kautta painottuen lapsiin ja koululaisiin, jonka takia kouluhammashoitoloita on perustettu koulujen yhteyteen. Aikuisväestön hoitoa palvelemaan on hammashoitoloita myös terveysasemien yhteydessä.

Perushammashoito tuotetaan pääasiassa lähipalveluna alueen hammashoitoloissa päivä- ja iltavastaanottoaikoina. Länsi-Vantaalla on 9, Keski-Vantaalla 14 ja Pohjois-Vantaalla 10 hammashoitolaa. Yhteensä hammashoitoloita on 33 ja kaksi liikkuvaa yksikköä. Suurimmat hammashoitolat ovat Myyrmäen terveysaseman hammashoitola (20 hoitohuonetta), Tikkurilan terveysaseman hammashoitola (11 hoitohuonetta), Länsimäen terveysaseman hammashoitola (10 hoitohuonetta) ja Leinikkien hammashoitola (9 hoitohuonetta), jossa hoidetaan keskitetysti oikomishoidon erikoishammashoito ja anestesiahammashoito. Keskikokoisia 3–5 yksikön hoitoloita on 11.

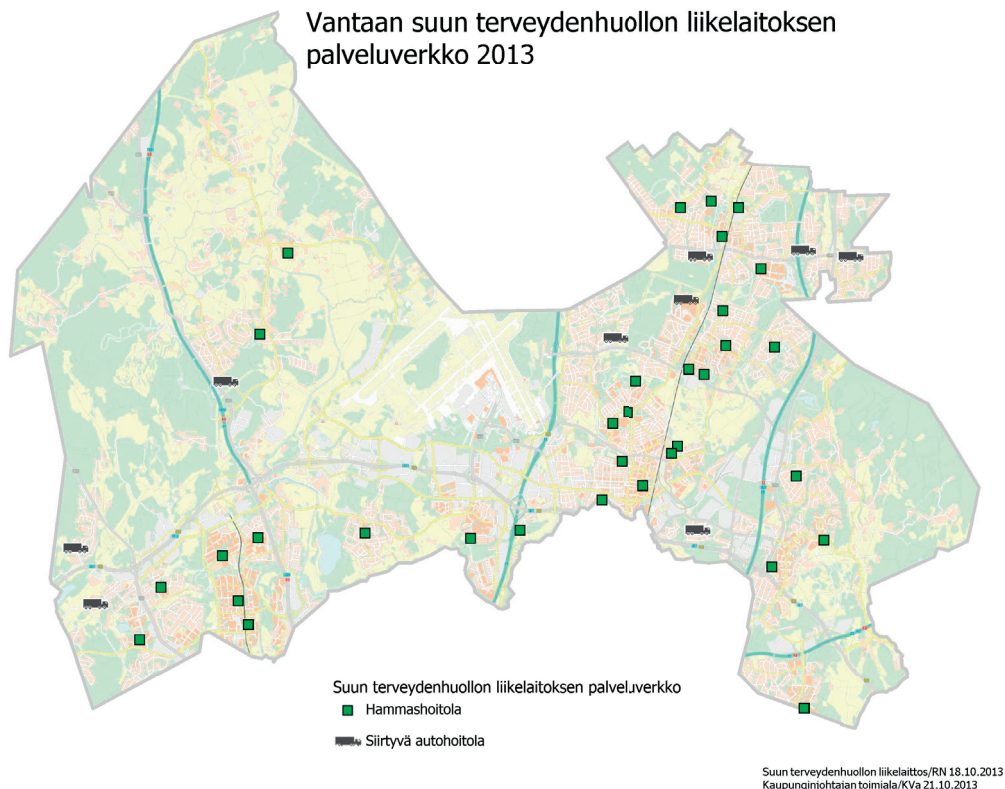
Loput hammashoitoloista ovat 1–2 hoitohuoneen yksiköitä. Hammashoitoloissa on yhteensä 120 hoitohuonetta.

Erikoishammaslääkäritasoinen hoito (suukirurgia, parodontologia, endodontia, protetiikka) järjestetään pääkaupunkiseudun yhteistyönä suun erikoishoidon yksikössä Helsingissä. Oikomishoito sekä anestesiahammashoito järjestetään omana toimintana.

Päivystyspalvelut järjestetään kaikkina päivinä. Arkipäivisin keskitetty hammasärkypäivystys, arkipoliklinikka toimii klo 8–16 Tikkurilan ja Myyrmäen terveysaseman hammashoitoloissa. Ensiapua tarvitsevat alle 18-vuotiaat hoidetaan asuinpaikkaansa lähinnä olevassa hammashoitolassa. Virka-ajan ulkopuolella ilt- ja viikonloppupäivystys järjestetään pääkaupunkiseudun yhteistyönä Haartmanin sairaalassa Helsingissä klo 9–21. Yöpäivystys on järjestetty vakavien leuka-, suu- ja hammasvammojen hoitoon Töölön kirurgisessa sairaalassa.

Palvelun käyttöasteen alueittainen tarkastelu

Suun terveydenhuollon tilojen keskimääräinen käyttöaste on 150 % laskettuna tilojen ja kliinisten tuntien suhteessa. Tilojen käyttöaste on korkea kaksivuorotyön takia. Alueellisesti suurin ero on Länsi-Vantaalla, jossa käyttöaste iltatyössä on alhaisempi kuin Pohjois- ja Keski-Vantaalla. Yhden ja kahden yksikön hammashoitoloista iltatyötä on siirretty suurempiin hoitoloihin. Suun terveydenhuollon henkilöstöllä on määriteltynä iltatyövelvoite.

Kuva 27. Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitoksen palveluverkko 2013

Johtopäätökset palveluverkon nykytilasta

Suun terveydenhuollon palveluverkko on muotoutunut lähes nykyiseen muotoonsa jo 1980-luvulla. Palveluverkko nojaa voimakkaasti koulujen yhteyteen. Kouluhammashoitotilat ovat tehokkuusselvityksen mukaan toiminnallisesti hyviä yksiköitä, jos työnjako on toteutettu oikein. Yhden yksikön hammashoitoloihin on vaikea saada henkilökuntaa, mikä tukee päätöstä siirtymisestä suurempiin yksiköihin.

Pohjois-Vantaalla suun terveydenhuollolla on tilaa käytössään vähän suhteessa alueen väestöön ja hoidon tarpeeseen. Keski-Vantaalla suun terveydenhuollon 1-2 yksikön kouluhammashoitoloita voidaan sulkea edellyttäen korvaavien tilojen järjestämistä. Länsi-Vantaalla on hoituhuonekapasiteettia väestösuhteessa enemmän kuin Pohjois- ja Keski-Vantaalla. Uusien monihuone- ja työmallien kehittämisen kannalta suu-remmat hammashoitotilat puoltavat paikkansa.

Palveluverkon kehittämistarpeet

Keskeiset palveluverkkolinjaukset

Kehitetään palveluverkkoa ja turvataan suun terveydenhuollon palvelujen tarjonta koko väestölle.

Tuleva palveluverkko nojaa nykyiseen palveluverkkoon. Suun terveydenhuollon palveluverkon tulee mahdollistaa toiminnallisesti tehokkain hammashoito. Lisäksi palveluverkon on mahdollistettava tulosalueet ylittävät yhteisprosessit. Suun terveydenhuollon palvelutarvetta mitataan hoidossa käyneiden non-cumulatiivisella D+d sekä CPI-indekseillä tehtyjen tarkastusten perusteella.

Toiminnan tehostaminen tapahtuu uusilla jo testatuilla laajempaan käyttöön otettavilla työmallilla, kuten monihuonemalli, monituottajamalli sekä vahva työnjako. Uudet työmallit edellyttävät suurempia yksiköitä ja riittävää hoituhuonekapasiteettia optimaalisten työmallien toteuttamiseksi.

Palvelustrategiset muutokset

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisen ratkaisun mukaisesti palvelujen järjestäminen muuttuu palvelujen tuotannoksi. Syksyllä 2014 annettaneen eduskunnalle lakiesitys, jonka mukaan palveluverkkoa koskevat ratkaisut päätetään jatkossa Uudenmaan erityisvastuualueen keskitetyssä päätöksenteossa.

Koko väestö pääsi julkisen hammashoidon piiriin vuonna 2002. Vuonna 2013 aikuisväestöstä vuoden aikana 20 % käytti Kela-korvattavaa yksityistä hammashoitoa. Samaan aikaan jul-

kista hammashoitoa aikuisista käytti 27,7 % ja loput eivät käyttä palveluja. Lasten- ja nuorten terveydentila on parantunut voimakkaasti, joka mahdollistaa hoidon suuntaamista aikuisväestöön. Sairausperustaisesti suun terveydenhuollon tavoitteena on saavuttaa hoitosuhde 30/70 lasten ja aikuisten välillä. Suusairaudet ovat polarisoituneet voimakkaasti niin ekonomisesti kuin sosiaalisesti. Tämän takia moniongelmaiset potilaat tulee hoitaa yhteistyönä tulosalueiden rajat ylittävillä prosesseilla. Hammashoidon hoitovälin tulee perustua sairauden ennusteseen ja todelliseen riskiin. Kuntalaisten omahoitoa ja terveysvastuuta korostetaan.

Lainsäädännön muutokset, jotka vaikuttavat palvelujen järjestämiseen

Käynnissä oleva sote-uudistus vaikuttaa olennaisesti myös suun terveydenhuollon palveluverkon toteuttamiseen. Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitoksen toimintamallia kehitetään vastaamaan kasvavaan kysyntään ja lainsäädännön velvoitteisiin.

Väestömuutosten vaikutukset palveluverkkoon

Väestön kasvu lisää hoidon kysyntää. Kahden vuoden väestönkasvu edellyttää yhden hammaslääkäri-hammashoitajatyöparin sekä yhden suuhygienistin työpanosta. Vanhusväestössä hampaallisten määrä kasvaa, mikä lisää hoidon tarvetta.

Kuntien välisen yhteistyön vaikutukset palveluverkkoon

Kuntien välinen yhteistyö arvioidaan sote-uudistuksen toteuttamisen yhteydessä.

Y-tonttien riittävyys pitkällä aikavälillä

Suun terveydenhuollon tonttitarve määritellään terveydenhuollon palveluverkon yhteydessä 2014 aikana.

Palvelutarve ja palveluverkon tavoitetila

Terveydenhuollon palveluverkkoselvityksessä arvioidaan, mitkä koulujen hammashoitotilat on syytä säilyttää ja miten paljon koululaisten hoidosta keskitetään tai hoidetaan liikkuvilla yksiköillä.

Suun terveydenhuollon palveluverkon optimoinnissa lähtökohtana on, että hoituhuoneiden määrä pysyy nykytilan mukaisena. Pienistä yksiköistä luovutaan mahdollisuuksien mukaan. Suunterveydenhuollolle esitetään hankittavaksi suuri liikkuva yksikkö (3–5 hoitokonetta) seuraavan taloussuunnittelukauden aikana. Liikkuvalla yksiköllä hoidetaan suljettavien kouluhoitotilojen oppilaat, palvelulaitoksissa olevia vanhuksia sekä muita erityisryhmiä.

Tilojen käyttöastetta kasvatetaan monihuone -työ- malleja ja hammashoitajien itsenäistä työtä lisäämällä sekä ulkopuolisilla hammashoidon palveluilla ja monituottajamallilla. Suun terveydenhuollon käytössä olevia toimitilojen käyttöä kehitetään siten, että työhuoneiden monihuone- ja monikäyttämällä voidaan toteuttaa suun terveydenhuollon, oppilashuollon ja neuvolatoiminnan kesken mm. seulonnoissa, perhe- ja lastenneuvolatoiminnassa. Liikkuvan yksikön käytön tavoitteena on syrjäytymisen estäminen alle kouluikäisillä, ala-asteikäisillä, vanhuspalvelulaitoksien hoidon toteutuksessa sekä terveyttä edistävissä tilaisuuksissa.

Kohdennettujen erillisselvitysten tarve

Terveydenhuollon palveluverkkoselvityksen laatiminen vuonna 2014.

Palveluverkkoon liittyvät erilliskysymykset

Vantaalle sijoittuva sosiaali- ja terveydenhuollon tuotanto vuodesta 2017 alkaen ratkaistaan Uudenmaan erityisvastuualueen suunnitelmissa.

Ensihoidon palvelut

Palveluverkon nykytila

Ensihoito ja sairaankuljetus

Terveydenhuoltolain 39 §:n mukaan sairaanhoitopiiriin kuntayhtymän on järjestettävä alueensa ensihoitopalvelu. Ensihoitopalvelu on suunniteltava ja toteutettava yhteistyössä päivystävien terveydenhuollon toimipisteiden kanssa siten, että nämä yhdessä muodostavat alueellisesti toiminnallisen kokonaisuuden.

Ensihoito liittyy kiinteästi päivystysjärjestelyihin. 1.1.2013 alkaen koko alueen ensihoito on HUS:n järjestämisvastuulla. HUS sopii palvelun tuottajien kanssa ensihoidon toteuttamisesta. Suurimman osan kiireellisestä sairaankuljetuksesta ja ensihoidosta tuottavat alueelliset pelastuslaitokset. Vähemmän kiireellisissä tehtävissä käytetään myös yksityisiä palvelun tuottajia. Kiireettömissä siirtokuljetuksissa HUS-Logistiikalla on merkittävä rooli. Helsingissä se jo hoitaa ambulanssia vaativat kuljetukset ja muissakin kunnissa neuvottelut ovat käynnissä. Myös Vantaa käyttää 1.1.2015 alkaen Hus-Logistiikkaa.

Johtopäätökset palveluverkon nykytilasta

Ensihoitopalvelun suunnittelu sekä käytännön ohjaus ja valvonta perustuvat lääketieteelliseen asiantuntijuteen, jota HUS:ssa edustavat ensihoidon vastuulääkärit ja ensihoidon ylilääkärit.

Ensihoitopalvelun tarve on riippuvainen alueella asuvan tai oleskelevan väestön määrästä, sairastavuudesta sekä onnettomuusriskeistä. 1000 ihmisen väestö tuottaa noin 100 ensihoitotehtävää vuodessa. Näistä ensihoitotehtävistä noin viidessä prosentissa on kyse hätätilapotilaasta eli kiireellisyysluokasta A ja noin 60–70 prosentissa HUS-alueen tehtävistä on kyse kiireellistä arviota ja/tai hoitoa vaativista potilaista eli kiireellisyysluokasta A, B ja C. Vantaalla hätätilapotilas tulisi tavoittaa viimeistään kahdeksan minuutin sisällä hälytyksestä.

Hyks Peijas: Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen kanssa on solmittu yhteistoimintasopimus 15.8.2012 koskien ensivastetehtäviä sekä ensihoidon palvelun tuotantoa kaikkien tehtävien (A-D) osalta. Helsinki-Vantaan lentoaseman ensivastetehtävien osalta on tehty 29.3.2012 yhteistoimintasopimus Finavian pelastuspalvelun kanssa.

Vantaan alueella on viisi ensihoidon päivystysasemaa: Vantaankosken paloasemalla kaksi ensihoidon yksikköä, Pelastuskeskuksessa (Teknikontie) yksi yksikkö ja ensihoidon johtoyksikkö (lääkintäesimies), Peijaksen sairaalassa yksi yksikkö, Itä-Hakkilassa (Mittatie) yksi yksikkö ja Uudenmaan sairaankuljetus Oy:llä kaksi yksikköä Ilolassa.

Palveluverkon kehittämistarpeet

Keskeiset palveluverkkolinjaukset

Ensihoidon palvelut tuotetaan HUS:n palvelusopimuksen mukaisesti.

Palvelustrategiset muutokset

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisen ratkaisun mukaisesti palvelujen järjestäminen muuttuu palvelujen tuotannoksi. Palveluverkkoa koskevat ratkaisut päätetään jatkossa Uudenmaan erityisvastuualueen keskitetyssä päätöksenteossa.

Palvelutarve ja palveluverkon tavoitetila

Tehtäväkartan perusteella määritetään yksiköille sellaiset asemapaikat, joista mahdollisimman iso osa alueen väestöstä tavoitetaan nopeimmin. Ottaen huomioon Suomen olosuhteet, ympäristönäkökohdat sekä henkilöstö, tulee ambulansseja varten olla kiinteät asemapaikat. Yksikön asemapaikkaa voidaan tarvittaessa muuttaa vuorokauden ajan tai tehtävien alueellisen ruuhkautumisen mukaan. Optimaalisimman asemapaikan saaminen ei aina ole mahdollista, kun otetaan huomioon maa-alueiden ja kiinteistöjen saatavuus sekä taloudelliset näkökohdat. Asemapaikkojen suunnittelu edellyttää erittäin pitkäjännitteistä työtä.

Kiireellisenä tarpeena Vantaan alueella nähdään päivystyspaikan perustaminen Myyrmäen alueelle. Tikkurilan alue kasvaa voimakkaasti, uutena raideliikenteen risteysasemana varsinkin lentomatkustajien määrä tulee lisääntymään runsaasti. Peijaksessa päivystävän ensihoitoyksikön tavoitettavuus Tikkurilaan ei aina ole taattu suuren tehtävämäärän vuoksi. Tikkurilaan tarvitaan lähitulevaisuudessa oma ensihoitoyksikkö. Kivistön alueen tarve riippuu väestökehityksen määrästä, mutta kasvuennusteen mukaan tarve ensihoitoyksikölle tulee 2020-luvulla.

Sivistystoimen palvelut

Varhaiskasvatus

Palveluverkon nykytila

Varhaiskasvatuksen kunnallinen palveluverkko muodostuu varhaiskasvatuksen toimintayksiköistä, joita on yhteensä 88. Suomenkielisiä toimintayksiköitä on 84 ja ruotsinkielisiä neljä. Toimintayksikköön voi kuulua yksi tai useampi päiväkotia, ryhmäperhepäiväkoti tai -koteja, perhepäivähoitajia, avoin päiväkotia, asukaspuisto tai kerhoja.

Päiväkodiksi määritellään kiinteistö tai huoneisto, jossa on kotialueita samalla tontilla yhdessä tai useammassa rakennuksessa. Mikäli tontilla on useampi rakennus, nimitetään päärakennusta päiväkodiksi ja toista rakennusta lisärakennukseksi. Päiväkotitilaksi määritellään kotialue, mikä on erillään päiväkodista tai on muun toiminnan yhteydessä (esim. esiopetusryhmä koululla).

Kunnallisia päiväkoteja on Vantaalla yhteensä 126, näistä neljä on ruotsinkielisiä. Lisärakennuksia on yhteensä 10. Päiväkotitiloja on 21, näistä 7 on koululla toimivia esiopetusryhmiä. Ryhmäperhepäiväkoteja on yhteensä 21 ja kunnallisia perhepäivähoitajia 79.

Näistä päiväkodeista vuokratiloissa on 31 päiväkotia ja kaksi päiväkotitilaa, kolme väistötilapäiväkotia, 17 ryhmäperhepäiväkotia sekä kolme avointa päiväkotia- tai kerhotoimintapistettä. Osaketiloja on yhteensä kymmenen. Eniten vuokratiloissa toimivia päiväkoteja on Tikkurilassa (8) ja osaketiloissa toimivia Myyrmäessä (6). Kahdestakymmenestä yhdestä ryhmäperhepäiväkodeista 17 toimii vuokratilassa, Tikkurilassa, Korso-Koivukylässä ja Hakunilassa kussakin viisi.

Suomenkieliset päivähoitopalvelut on järjestetty lähialueperiaatteella, ruotsinkielinen päivähoito keskitetysti Itä- ja Länsi-Vantaalle. Palvelut ovat muuttuneet päiväkotipainotteiseksi ja monipuolistuneet. Kokopäivähoidon rinnalla tarjotaan kevyempiä palveluja, kerhoja, asukaspuisto- ja avointa päiväkotitoimintaa. Kunnallisten perhepäivähoitajien määrä on vähentynyt huomattavasti aiemmista vuosista.

Palveluverkkosuunnitelman 2007 mukaisesti päiväkodin optimikoko on 5–7 ryhmää, tavoitteena on sijoittaa tilat koulun yhteyteen ja huomioida tilojen muunneltavuus muuhun käyttöön. Vantaan kasvatus- ja koulutuspoliittisen ohjelman 2011–2016 (2011) mukaisesti nykytilat suunnitellaan tukemaan pienryhmäpainotteista pedagogiikkaa ja ryhmätilojen määrää parilliseksi.

Päivähoitopalveluja järjestävät myös yksityiset päivähoidon palvelun tuottajat yksityisen hoidon tuella ja palvelusetelillä. Yksityisten palvelujen määrä vaihtelee suuralueittain. Tällä hetkellä Vantaalla on 12 yksityistä suomenkielistä päiväkotia,

kolme suomenkielistä ryhmäperhepäiväkotia ja noin 60 perhepäivähoitajaa. Kaksi uusinta päiväkotia sijaitsee kaupungin vuokraamalla Y-tonteilla.

Lisäksi sivistystoimi hankkii ostopalveluna päivähoitopalveluja kuudesta suomenkielisestä ja yhdestä ruotsinkielisestä päiväkodista sekä neljästä ruotsinkielisestä ryhmäperhepäiväkodista.

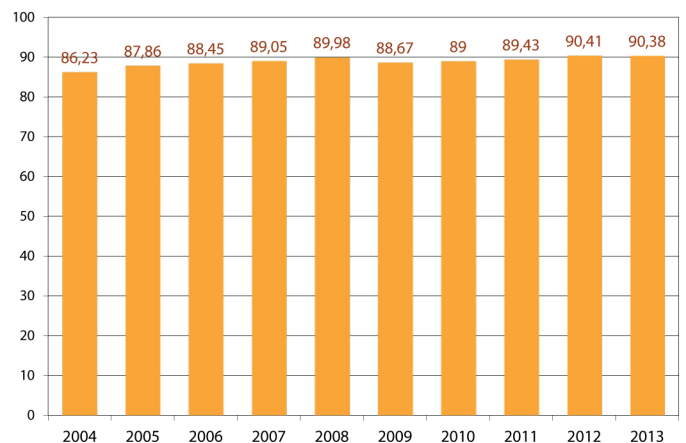
Uusimpien 2000-luvulla rakennettujen ja tätä aiemmin rakennettujen sekä vuokra- ja osaketiloissa olevien päiväkotien kunnossa on suuria eroja. Ennen vuotta 1975 käyttöön otettuja kaupungin omia päiväkoteja on 14. Voimakkaimmin päiväkotien määrä on kasvanut 1980-luvulla.

Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman (TVO) mukaisesti kokonaisvaltaisia peruskorjauksia ei toteuteta ja korjaukset painottuvat vain teknisiin korjaustarpeisiin. Viime vuosina lisääntyneet sisäilmaongelmat ovat suurin huolenaihe. Talo-tekniikan korjausten lisäksi usea vanha päiväkotia kaipaa rakenteellisia korjauksia (mm. märkätilojen vesieristeet, pintarakenteet) mutta myös toiminnallisia muutoksia (etenkin pienet märkäteiset, jakotilat, henkilökunnan työ- ja sosiaalitilat sekä lainsäädännölliset muutokset).

Kaupungin omia, peruskorjaamattomia, kaksikymmentä vuotta tai sitä vanhempia päiväkoteja on 31. Näistä kolmeen on tehty TVO:n mukaisia osittaisia teknisiä korjauksia ja suunnitelmissa on vuoden 2014 aikana korjata neljä päiväkotia. Korjauksien tarpeessa ovat lisäksi kymmenen ns. kymppitaloa sekä osake- ja vuokratiloissa toimivia päiväkoteja. Lisäksi pihojen kunnossapitoon kohdistuu resurssipaineita.

Palvelun käyttöasteen alueittainen tarkastelu

Varhaiskasvatuksen palveluverkko on kattava ja se on täydessä käytössä. Varhaiskasvatuksessa seurataan kuukausittain päiväkotien ja ryhmäperhepäiväkotien täyttö- ja käyttöastetta. Tilojen käytön näkökulmasta olennaisempaa on seurata täyttöastetta eli sitä, miten paljon toimitiloihin on sijoitettu lapsia suhteessa sovittuun kapasiteettiin.

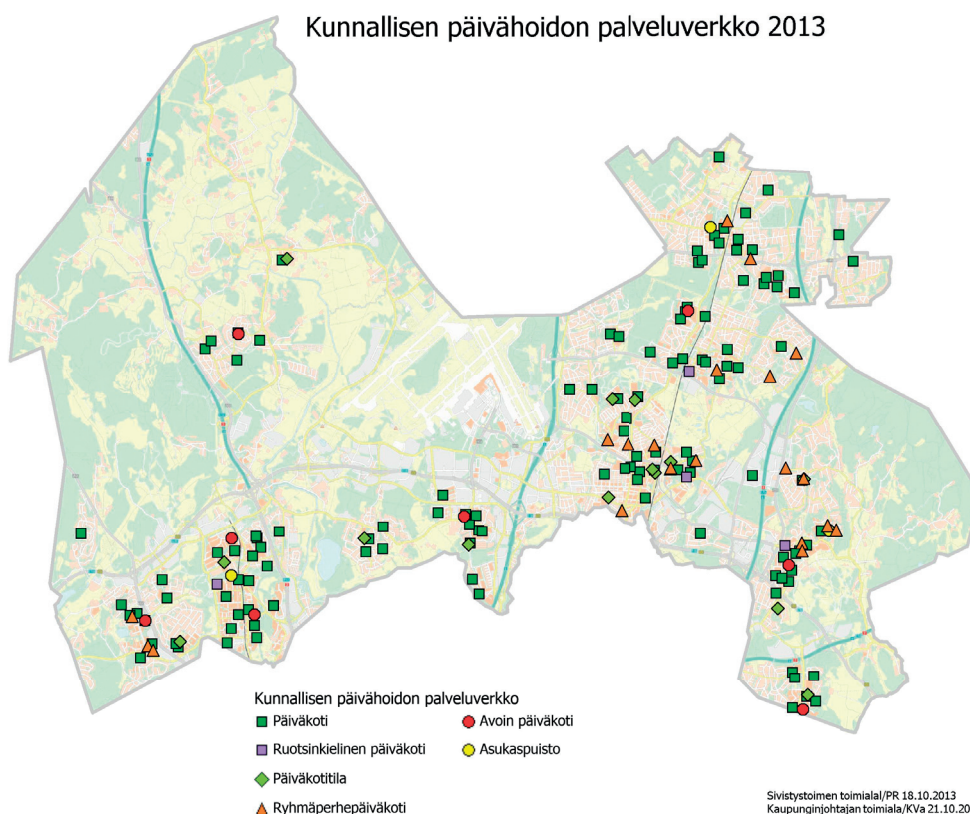

Kuva 28. Päiväkotien käyttöasteet 2004–2014, koko Vantaa

Taulukko 3. Kunnallisen päivähoiton täyttö- ja käyttöastetietoja 2011–2013

Päiväkodit keskimäärin tulosyksiköittäin ja Vantaa

	Myyrmäki		Kivistö-Aviapolis		Tikkurila		Hakunila		Korso-Koivukylä		Vantaa	
vuosi	Täyttö %	Käyttö %	Täyttö %	Käyttö %	Täyttö %	Käyttö %	Täyttö %	Käyttö %	Täyttö %	Käyttö %	Täyttö %	Käyttö %
2011	101,4	90,3	101,2	90,1	100,2	87,1	101,9	90,2	101,0	89,2	101,1	89,4
2012	101,7	91,3	100,8	89,8	102,1	88,5	103,0	91,4	101,8	91,1	102,5	91,0
2013	102,1	90,6	100,1	90,6	103,0	90,0	101,3	90,6	102,1	90,2	102,3	90,4

Kuva 29. Vantaan kunnallisen päivähoiton palveluverkko 2013**Johtopäätökset palveluverkon nykytilasta**

Suomenkieliset päivähoitopalvelut toteutetaan lähi-palveluna. Lähipalvelun kriteerinä on saavutettavuus, tavoitteena, että 70 %:lle käyttäjistä palveluun olisi matkaa enintään 1,5 km tai määritelty riittävä joukko-liikennetiheys, poikkeuksena erityistarpeet. (Joukko-liikennetiheys 30 minuutin välein, kuitenkin niin, että haja-asutusalueilla joukko-liikennetiheys on enintään 60 minuutin välein.)

Lapsen päivähoitoon ottamisessa pyritään aina ot-tamaan huomioon vanhempien toiveet päivähoito-paikasta sekä perheen mahdollisuus kuljettaa lapsi päivähoitoon. Päiväkotien optimikoon kasvaessa 1990-luvun lopulta hoitopaikan saavutettavuus on edelleen toteutunut kriteerin mukaisesti.

Ympäri vuorokautisen ja iltahoidon sekä ruotsinkie-listen palvelujen keskittäminen Länsi- ja Itä-Vantaalle aiheuttaa joillekin perheille pitkän matkan päivähoi-toon. Palvelujen keskittämisessä on pyritty ottamaan huomioon niiden hyvä saavutettavuus joukkoliikenne-välineillä.

Nykyinen palveluverkko on muodostunut vuosikym-menten kuluessa senhetkisille kasvualueille. Kau-punkirakenteen muututtua palvelut eivät välttämättä sijoitu enää optimaalisesti. Lisäksi subjektiivisen päi-vähoito-oikeuden laajeneminen kattamaan koko päi-vähoitoikäisten ikäluokan 1990-luvulla toivat paineita nopeisiin tilaratkaisuihin. Tällöin jouduttiin ottamaan käyttöön tiloja, joita ei ole suunniteltu päivähoitokäyt-töön.

Palvelujen järjestämisessä on eroja suuralueittain ja kaupunginosittain. Erityisesti Tikkurilan ja Hakunilan alueella on pieniä, toiminnallisesti huonoja ja epätauloudellisia tiloja.

Nykyinen palveluverkko on kuitenkin melko kattava, mutta sitä rasittavat perusparannusten tarpeessa olevat ja sisäilmaongelmista kärsivät rakennukset. Palveluverkkoa rasittavat osittain toiminnallisesti huonot, pienet ja epätauloudelliset tilat. Nämä tilat ovat usein vuokra- tai osaketiloja. Lapsimäärän kasvusta johtuvien hankkeiden lisäksi onkin tarve uusia palveluverkkoa korvaamalla edellä mainittuja tiloja.

Toiminnallisesti päiväkotien välillä on suuria eroja. Uudet tilat, mutta myös osa vanhemmista päiväkodeista vastaa hyvin nykypedagogiikan vaateisiin. Osassa päiväkodeista taas mm. pienryhmäpainotteisen toiminnan järjestäminen ja eri-ikäisten lasten huomioiminen on haasteellista.

Osassa tiloista hankaluutena on, että sinne varattua henkilöstökapasiteettia ei voi hyödyntää täysimääräisesti, koska tiloihin ei voi sijoittaa henkilöstön ja lasten välisen suhdeluvun mukaista lasten maksimimäärää.

Suuri osa päiväkodeista soveltuu tällä hetkellä huonosti kevyempien vaihtoehtojen, kuten avoimen toiminnan, kerhojen ja osapäiväryhmien järjestämiseen. Joillain alueilla, kuten Länsimäessä tiloista on kokonaan puutetta. Samoin vanhoja tiloja voidaan hyödyntää uusia tiloja huonommin kuntalaisten vapaa-ajan käyttöön.

Kunnallisten perhepäivähoitajien eläköityminen ja hoitajien määrän väheneminen sekä luopuminen ryhmäperhepäiväkodeista muuttaa palveluverkkoa päiväkotipainotteisemmaksi ja lisää hoitopaikkojen tarvetta.

Yksityisen päivähoidon osuus Vantaalla on pieni: 4,1 % päivähoitoikäisistä ja 6 % kaikista päivähoidossa olevista lapsista.

Palvelustrategiset muutokset

Varhaiskasvatuspalveluista lähipalveluna järjestettäviä palveluja ovat lasten koko- ja osapäivähoito, esiopetus sekä pääosin lasten kasvun ja oppimisen tukeen liittyvät palvelut sekä avoimen varhaiskasvatuksen palvelut, kuten kerhotoiminta ja avoin päiväkotitoiminta. Ilta- ja ympärivuorokautista päivähoitoa ja asukaspuittoimintaa järjestetään keskitetymmin seitsemässä toimipaikassa eri puolilla Vantaata.

Varhaiskasvatuksen strategia on lisätä yksityisen päivähoidon osuutta siten, että vähintään 5,5 % (nyt 4,1 %) päivähoitoikäisistä ja 8,6 % (nyt 6 %) päivähoidossa olevista lapsista olisi yksityisen hoidon tuella tai palvelusetelillä järjestetyssä päivähoidossa vuoteen 2016 mennessä.

Päivähoidon hankinta ostopalveluna tulee arvioida vuonna 2015, kun nykyiset ostopalvelusopimukset ovat päättymässä vuonna 2016. Tavoitteena on, että ostopalveluista luovutaan ja nykyiset palveluntuottajat siirtyvät käyttämään palveluseteliä tai yksityisen hoidon tukea palvelujen järjestämisessä. Yksityisen päivähoidon osuuden lisääminen vähentää kaupungin investointipainetta ja antaa perheille vaihtoehtoja kunnallisten palvelujen rinnalle.

Lainsäädännön muutokset, jotka vaikuttavat palvelujen järjestämiseen

Varhaiskasvatuspalveluja ohjaava lainsäädäntö uudistuu vuoden 2015 alussa, jolloin valmistellaan olevan uuden varhaiskasvatuslain pitäisi tulla voimaan. Lain valmistelun yhteydessä on ollut esillä subjektiivisen päivähoito-oikeuden purkaminen. Jos muutos toteutuu ja osapäiväisen tai muiden kevyempien varhaiskasvatuspalvelujen osuus kasvaa, se tuottaa muutostarpeita palvelujen ja palveluverkon suunnitteluun sekä toimitilojen huonetilaohjelmaan ja henkilöstösuunnitteluun. Lakimuutosta valmistellut työryhmä ei esitä raportissaan subjektiivisen päivähoito-oikeuden purkamista. Sen sijaan se esittää tiukennuksia mm. henkilöstömitoituksiin, jotka rajaisivat päivähoitotiloissa hoidettavien lasten määrää nykyisestä. Esimerkiksi 12 lapsen ryhmäperhepäiväkodit pitäisi muuttaa 8 lapsen tiloiksi, mikä vähentäisi Vantaan ryhmäperhepäivähoidon kapasiteettia noin 80 paikalla.

Toinen muutos on lasten kotihoidon tuen osittaisen hoitorahan muuttuminen joustavaksi hoitorahaksi vuoden 2014 alusta lukien sekä vasta keskusteluissa esillä ollut lasten kotihoidon tukiajan jakaminen tasan molempien vanhempien kesken. Joustavan hoitorahan käytön laajuus vaikuttaa lasten viikoittaiseen hoitoaikaan ja voi laskea tilojen käyttöastetta. Vanhemmat voivat myös aikaistaa työhön lähtöä, kun joustava hoitoraha antaa mahdollisuuden lyhyempiin työpäiviin tai -viikkoihin.

Lisäksi valtionhallinnossa valmistellaan siirtymistä sovittuihin hoitotunteihin perustuvaan laskutukseen (ns. tuntiperusteinen laskutus) nykyisen kuukausiperusteisen laskutuksen sijaan. Sovittuihin hoitotunteihin perustuva laskutus saattaa osaltaan lyhentää lasten päivähoitoaika varsinkin niiden perheiden

Palveluverkon kehittämistarpeet

Keskeiset palveluverkkolinjaukset

Varhaiskasvatuspalvelut järjestetään pääsääntöisesti lähipalveluna myös uusilla asuinalueilla. Yksityisessä päivähoidossa olevien lasten osuutta kaikista päivähoitossa olevista lapsista kasvatetaan.

kohdalla, jotka ottavat käyttöön myös kotihoidon tuen joustavan hoitorahan.

Mahdollisen kotihoidon tuen jakamisen vanhempien kesken vaikutuksia aletaan arvioida tarkemmin, mikäli muutoksen toteutuminen näyttää todennäköisemmältä. Arvioinnin yhteydessä selvitetään erityisesti päivähoiton kysynnän muutosta, millä on vaikutusta myös palveluverkon suunnitteluun.

Kevään 2014 aikana varhaiskasvatuksessa valmistellaan palvelumuotoilun keinoja hyödyntäen yhdessä asiakkaiden kanssa palvelutarjonnan ja sisällön muutoksia, jotka tulevat vaikuttamaan myös palveluverkkoon. Mahdolliset muutosehdotukset tuodaan opetuslautakunnan ja tarpeen mukaan muiden toimielimien käsittelyyn syksyllä 2014.

Väestömuutosten vaikutukset palveluverkkoon

Palveluverkon ja vuotuisen toimitilainvestointiohjelman suunnittelun lähtökohtana on varhaiskasvatuksen palvelutarve, nykyinen palveluverkko, väestöennusteen mukainen lasten määrän muutos sekä tilojen kunto. Lisäksi investointiohjelma sovitetaan talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman (TVO) linjauksiin.

Lasten määräksi lasketaan päivähoitoikäiset lapset kymmenen kuukauden iästä kuusivuotiaisiin. Heistä 63 % käyttää tällä hetkellä kunnallista, suomenkielistä päivähoitoa (ruotsinkielisiä 1,2 %). Tätä prosenttiosuuden mukaista määrää päivähoitoikäisistä käytetään arvioitaessa uusien tilojen tarvetta. Uusi hanke ajoitetaan tilanteeseen, kun lasten määrä on ylittänyt riittävästi nykyisen kapasiteetin.

Väestöennusteen 2014–2024 mukaan päivähoitoikäisten lasten (10 kuukautta – 6 vuotta) määrä kasvaa Vantaalla noin 1170 lapsella. Suurinta lasten määrän kasvu on Kivistön (580 lasta), Tikkurilan (473) sekä Myyrmäen (238) suuralueilla. Myös Koivukylässä lasten määrä kasvaa (118). Lasten määrän ennustetaan vähenevän Aviapoliksen (127 lasta), Hakunilan (57) ja Korson (21) suuralueilla.

Aviapoliksen suuralueella palvelutarve siirtyy Ylästön ja Tammiston alueilta Veromiehen alueelle. Vähennemäalueilla voidaan luopua määräaikaista tiloista, kun taas kasvava Veromiehen alue tarvitsee uusia tiloja.

Sähköisten palvelujen kehittäminen ja niiden vaikutukset asiointiin ja palveluverkkoon

Sivistystoimen sähköisiä palveluja ovat mm. hakemus esiopetukseen ja päivähoito-/palveluseteli-/kerhohakemus, mistä päätös tulee kuntalaisen asiointitilille. Tietotekniikan hyödyntämistä voidaan tehostaa varhaiskasvatuspalveluissa niin ammattilaisten työn tukemisessa kuin asiakkaan kohtaamis-

sakin. Sosiaalisen median ja keskitetyn palvelunumeron käytöllä tehostetaan palveluohjausta. Erityisesti voidaan parantaa ohjaus- ja neuvontapalvelujen saatavuutta (esim. Verkossa toteutettavat keskustelut). Sosiaalinen media otetaan käyttöön suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti kevään 2014 aikana.

Uusien sähköisten palvelujen käyttöönotolla parannetaan hallinnon sujuvuutta ja asiakkaiden asiointimahdollisuuksia ajasta sekä paikasta riippumattomiksi, mutta niillä ei ole suoria vaikutuksia palveluverkkoon.

Kuntien välisen yhteistyön vaikutukset palveluverkkoon

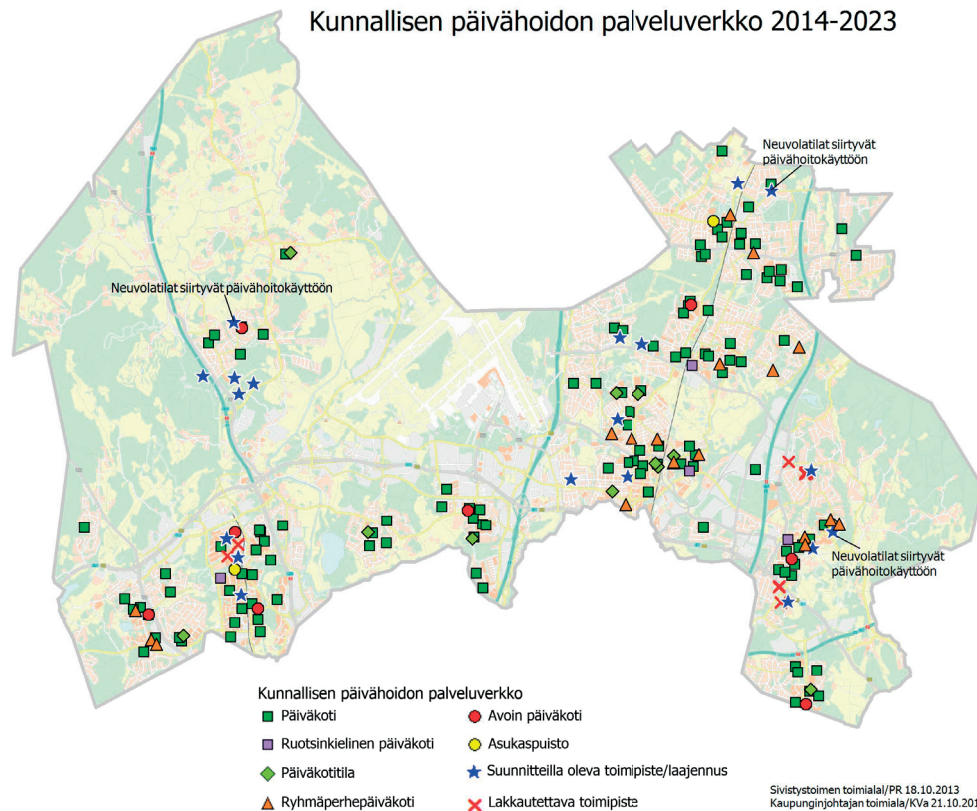
Pääkaupunkiseudun kuntien (Espoo, Helsinki, Kauniainen ja Vantaa) välillä on sovittu palvelujen järjestämisestä varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. Sopimus turvaa perheen muutotilanteessa lapsen päivähoiton ja esiopetuksen jatkumisen aiemmassa asuinkunnassa perheen niin halutessa. Perhe voi myös hakea lapselle hoitopaikkaa toisesta kunnasta. Nykyisellään Vantaalla on päivähoitossa keskimäärin noin 50 lasta muista kunnista ja vantaalaisia lapsia on päivähoitossa muissa kunnissa keskimäärin 70. Palvelujen yhteiskäytöllä ei ole merkittäviä vaikutuksia palveluverkon suunnitteluun.

Y-tonttien riittävyys pitkällä aikavälillä

Maankäytön, ympäristön ja rakentamisen toimialalla on tehty Y-tonttiselvitys. Vapaita, 6-8 -ryhmäisen päiväkotien rakentamiseen soveltuvia Y-tontteja ei juuri ole. Tontteja tulee kin mahdollisuuksien mukaan kaavoittaa riittävästi keskeisille, helposti joukkoliikenteellä saavutettaville alueille.

Tonttitarve keskittyy pääsääntöisesti Kivistöön, Myyrmäen ja Tikkurilan suuralueille (Tikkurilassa keskusta ja Jokiniemi) sekä Veromiehen alueelle. Kaavoituksessa tulee ottaa huomioon myös asuntojen täydennysrakentaminen ja sen mukanaan tuoma palvelutarve. Varhaiskasvatus pyrkii lisäksi luopumaan pienistä, epätaloudellisista ja huonosti toimivista tiloista. Tilojen korvaaminen mahdollisuuksien mukaan uudishankkeella luo myös Y-tonttitarpeen.

Y-tonttien kaavoituksessa tulee ottaa huomioon myös yhteishankkeet, esim. koulu-päiväkotit. Tällöin tonttien koko kasvaa huomattavasti verrattuna yksittäisiin päiväkoteihin. Tällainen tarve on esimerkiksi Veromiehen alueella.

Kuva 30. Vantaan kunnallisen päivähoiton palveluverkko 2014–2023

Palvelutarve ja palveluverkon tavoitetila

Taloussuunnitelmassa 2014–2017 esitetään uusia päiväkotia lasten määrän kasvusta johtuen Kivistön, Tikkurilan ja Leinelän alueille. Nykyisiä tiloja korvaavia mutta myös lasten määrän kasvusta johtuvia päiväkotia esitetään Hakunilan, Martinlaakson ja Korson alueille. Martinlaaksoon esitetään myös uusia, osittain korvaavia tiloja ruotsinkieliselle päivähoitolle koulun yhteyteen. Itä-Vantaan ruotsinkielisten palvelujen järjestämistä selvitetään.

Yksityisen palvelun osuutta voidaan kasvattaa uusilla, rakentuvilla alueilla sekä alueilla, joilla yksityistä palvelua on vähän tai ei lainkaan. Tällaisia alueita ovat Kivistö, Myyrmäki, Aviapolis ja Korso.

Pidemmällä tähtäimellä päivähoitopalveluja tullaan tarvitsemaan mm. kasvavilla Kivistön ja Tikkurilan alueilla sekä uudella Veromiehen alueella suhteessa alueiden rakentumiseen. Kasvualueilla tulee ottaa huomioon myös ruotsinkielisen päivähoiton tarve. Samoin täydennysrakentamisesta johtuvaa lisätilaraketta tulee tarkastella etenkin Myyrmäen suuralueella.

Alueet, joita on pitkään rasittanut riittämätön palvelukapasiteetti, tarvitsevat kestävä ja toimivaa palvelu-

verkkoa. Tilannetta saadaan parannettua korvaavilla, maantieteellisesti keskeisille paikoille rakennettavilla uudishankkeilla, joita pääsääntöisesti esitetään esiselvitysten perusteella. Uusiin päiväkoteihin suunnitellaan tilat 6–8 kotialueelle ottaen huomioon lainsäädännön sekä palvelumuotoilusta syntyvät ja kehittyvät huone-tila- ym. muutostarpeet. Riittämätöntä ja pirstaleista palveluverkkoa on tarve uudelleen tarkastella mm. Länsimäen alueella yhdessä alueen muiden kehittyvien palvelujen kanssa.

Alueilla, joilla lapsimäärät vähenevät, voidaan luopua pienistä vuokratiloista ja osasta osaketiloista sekä kevyt-rakenteisista ja määräaikaista päiväkotitiloista.

Kohdennettujen erillisselvitysten tarve

Palveluverkkoselvityksiä on laadittu Hakunilan suuralueen ja Myyrmäen suuralueella Martinlaakson alueen päivähoitotiloista. Vuonna 2014 on tekeillä selvitys Tikkurilan päivähoitotiloista. Tarvetta on laatia selvitykset myös Korson, Koivukylän ja Myyrmäen suuralueen tiloista. Lisäksi selvitystä tarvitaan uudella Veromiehen alueella suhteessa koko Aviapoliksen alueen rakentumiseen ja alueen palveluihin.

Lainsäädännön muutokset tuovat tarpeen tarkastella varhaiskasvatukseen palveluverkkoa edelleen palveluverkkosuunnitelman valmistuttua. Erityisesti selvitetään päivähoiton ky-

synnän muutosta ja mitä tarpeita se tuo palvelujen ja palveluverkon suunnitteluun sekä toimitilojen huonetilaohjelmaan ja henkilöstösuunnitteluun. Myös mahdollisen kotihoidon tuen jakamisen vanhempien kesken vaikutuksia arvioidaan, kun valtion tekemät ratkaisut ja esitykset ovat selvillä.

Perusopetus

Palveluverkon nykytila

Perusopetuksen kouluverkkoon kuuluu 51 koulua, joista suomenkielisiä 46 ja ruotsinkielisiä 5. Koulut ovat hallinnollisia yksiköitä. Viidessä koulussa on erillisiä opetuspisteitä. Koulun pihapiirissä voi olla useita rakennuksia. Koulukiinteistöt ovat pääsääntöisesti kaupungin tai kaupungin omistamien yhtiöiden omistuksessa, myös palvelijonkirakennukset ovat kaupungin omistuksessa.

Suomenkieliset koulut:

- alakouluja / vuosiluokkien 1-6 kouluja on yhteensä 27, joista kahdessa erillään oleva opetuspiste
- yläkouluja / vuosiluokkien 7-9 kouluja yhteensä 10
- yhtenäiskouluja / vuosiluokkien 1-9 kouluja yhteensä 9, joista kolmessa erillään opetuspiste

Ruotsinkieliset:

- alakouluja / vuosiluokkien 1-6 kouluja on 4
- yläkouluja / vuosiluokkien 7-9 kouluja on yksi

Suomenkielisten koulujen määrä tulee muuttumaan kun Kulomäen koulu vuonna 2014 yhdistetään hallinnollisesti Vierumäen kouluun ja vuonna 2016 kun Tuomelan ja Hevoshaan koulut lakkautetaan. Kolmesta palvelijonkirakennuksesta luovutaan vuonna 2014.

Suomenkielinen kouluverkko

Nykyinen kouluverkko on kattava. Kouluverkko on rakentunut pitkän aikavälin aikana, näin ollen kaksi koulua voi sijaita melko lähellä peruskoulu-uudistuksesta johtuen (oppikoulu, kansalaiskoulu).

Suomenkielisessä perusopetuksessa toteutetaan lähikouluperiaatetta. Oppilaiden koulumatkat ovat pääsääntöisesti alle kolme kilometriä. Oppilaaksioton kriteerinä on oppilaan turvallinen ja lyhyt koulumatka.

Suomenkieliset koulut on jaettu kolmeen koulun oppilaaksiottoalueeseen. Aluejako on yhteneväinen aluepäällikköjen toiminta-alueiden kanssa ja kullakin oppilaaksiottoalueella on 13–18 koulua.

Kouluissa vuonna 2012 oli oppilaita keskimäärin 430 oppilasta. Pienten koulujen osuutta on viime vuosina systemaattisesti vähennetty.

Opetusverkon erityispiirteitä ovat kansainvälinen koulu ja englanninkieliset luokat sekä ruotsin kielikylpyluokat että kaksikielinen opetus suomi-saksa.

Uomarinteen, Veromäen, Jokiniemen, Rekolanmäen, Viertolan, Hakunilanrinteen ja Martinlaakson kouluissa järjestetään vaikeavammaisten lasten opetusta, muuten erityisopetus järjestetään pääsääntöisesti lähikouluissa.

Vantaalla toimii yksi yksityinen koulu, jossa noudatetaan steinerpedagogiikkaa.

Uusista kouluyksiköistä tehdään pääsääntöisesti kooltaan taloudellisia siten, vuosiluokat 1–6 ovat kooltaan vähintään noin 300 oppilasta ja vuosiluokat 7–9 vähintään 350 oppilasta. Riittävän suuri yksikkökokoo mahdollistaa opetuksen valinnaisuuden. Yhtenäiskouluja pyritään rakentamaan aina, kun se on toiminnallisesti ja taloudellisesti mahdollista. Suunnittelussa suositetaan yhtenäiskouluja, joiden kokoluokka on 500–800 oppilasta. Vantaalla yhtenäiskouluun voi tulla oppilaita myös toisesta alaluokkien koulusta, kun huolehditaan opetussuunnitelmien linjausten yhteneväisyydestä.

Vuosiluokkien 1–6 opetustilat suunnitellaan kotiluokka-periaatteella. Esimerkiksi ensimmäisen ja toisen vuoden opetus sijoitetaan yhteiseen kotiluokka-alueeseen, joka muodostuu opetus- ja aulatilasta. Tiloja voidaan käyttää myös aamu- ja iltapäivätoimintaan.

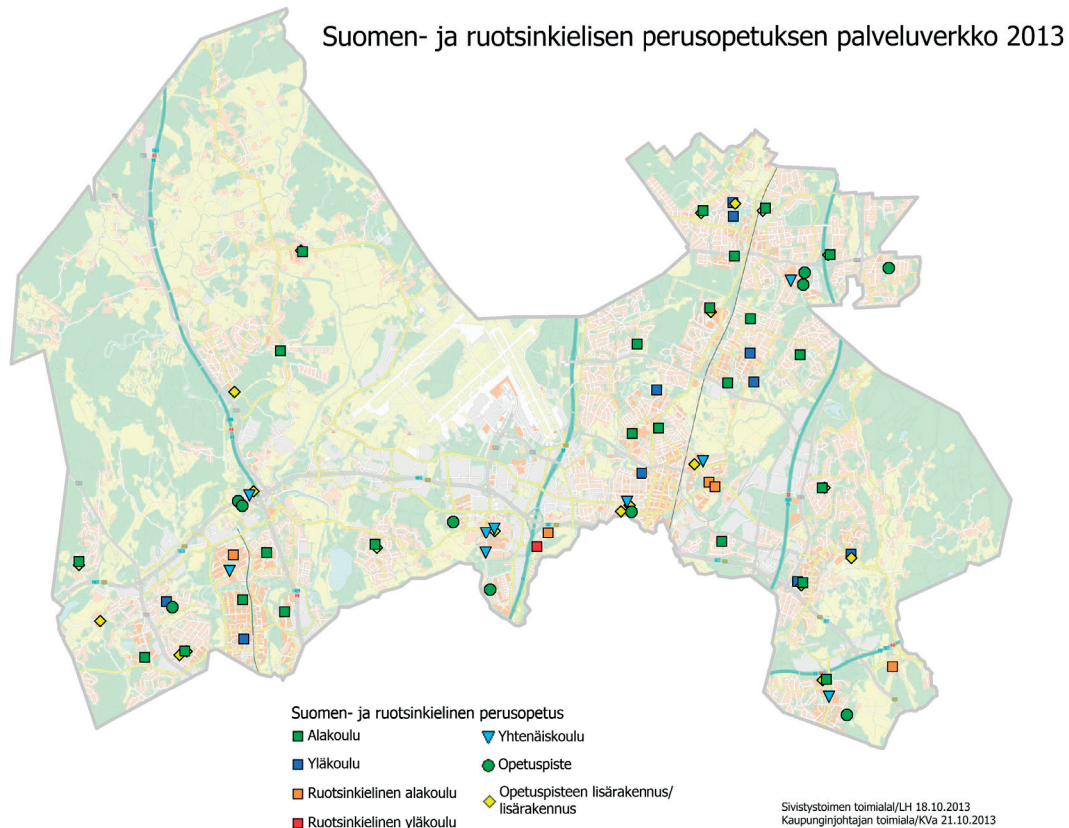
Vuosiluokkien 7–9 opetuksessa käytetään edelleen ainekohtaisia opetustiloja. Tilasuunnittelussa tulee panostaa monikäyttöisyyteen. Taiteen perusopetuksessa hyödynnetään koulujen ja oppilaitosten tiloja, kun otetaan huomioon toiminnan lisätilaraajat. Myös nuorisotoimen tilatarpeet voidaan ottaa huomioon suunnittelemalla aula- ja luokkatilat monikäyttöisiksi. Edellä esitetyt periaatteet koskevat myös ruotsinkielisiä koulutiloja.

Ruotsinkielinen kouluverkko

Vuosiluokkien 1-6 kouluja on neljä ja kaikissa on myös esiopetusta tällä hetkellä. Koulut sijaitsevat Hakunilassa, Tikkurilassa, Helsingin pitäjän kirkonkylässä ja Martinlaaksossa. Vanhimmat koulut ovat Kyrkobyn koulu, jonka päärakennus on rakennettu vuonna 1837 ja Västersundomin koulu, jonka päärakennus on rakennettu vuonna 1899.

Vuosiluokkien 7-9 koulu sijaitsee samassa kiinteistössä lukion kanssa.

Ruotsinkielisen päivähoidon ja koulujen palveluverkon tarkastelu Hakunilassa ja Martinlaaksossa on tehty yhteistyössä tilakeskuksen kanssa vuoden 2013 aikana. Taloussuunnitelmassa on määrärahavaraus Mårtensdalin koulun laajennuksesta ja päiväkodista vuosille 2022–2023. Ruotsinkielinen kouluverkko

Kuva 31. Vantaan suomen- ja ruotsinkielisen perusopetuksen palveluverkko 2013

tulee muuttumaan kun Kyrkobyn koulu yhdistetään hallinnollisesti Dickursbyn kouluun.

Palvelun käyttöasteen alueittainen tarkastelu

Suomenkielisessä perusopetuksessa on tehty laaja selvitys alueittain koulujen maksimioppilasmääristä sekä tulevasta oppilasmääräkehityksestä koulujen tiloihin nähden. Selvityksessä painotettiin tilojen ohella myös opetuksen muuttuneita järjestelyitä siten, että koulujen tilankäyttöä muutetaan yleisesti vallitsevista käytännöistä. Esimerkiksi tilojen päivittäistä käyttöaikaa laajennetaan ja opetus ei tapahdu aina ”kotiluokassa” tai samassa aineopetusluokassa.

Ruotsinkielistä kouluverkkoa on myös tarkasteltu siten, että on selvitetty mahdollisuuksia rakentaa yhteisiä kampuksia, joissa on sekä päivähoitoa että koulun palveluja samalla tontilla.

Johtopäätökset palveluverkon nykytilasta

Suomenkieliset peruskoulupalvelut on toteutettu lähikouluperiaatteella. Koulukuljetuksen piirissä on vain 3,9 % yleisopetuksen oppilaista. Pääsääntöisesti oppilaat kulkevat kouluun kävellen tai pyöräillen.

Ruotsinkielisissä kouluissa on koulukuljetuksen piirissä 45 % vuosiluokkien 1-6 oppilaista. Osalla oppilaista koulumatkat ovat pitkiä, mikä näkyy sekä bussiliikenteen että taksikuljetusten kustannuksissa.

Sivistystoimi tekee yhteistyötä joukkoliikenteen suunnittelijoiden kanssa, jotta haja-asutusalueilla asuvien oppilaiden joukkoliikenneyhteydet ovat mahdollisimman sujuvat.

Suomenkielinen peruskouluverkko on kattava. Koulukiinteistöissä esiintyy huomattavan paljon sisäilmaongelmia ja kouluissa on myös runsaasti peruskorjaustarpeita. Valtakunnallisesti voidaan arvioida, että vantaalainen suomenkielinen kouluverkko on tehokas ja taloudellinen. Koulujen keskimääräisesti suurempi keskikoko takaa, että opetus pystytään järjestämään taloudellisesti.

Kasvava oppilasmäärä voidaan ottaa vastaan siten, että uudet alueet tarvitsevat uudisrakentamista. Isompien peruskorjausten yhteydessä selvitetään uudisrakentamisvaihtoehto.

Palveluverkon kehittämistarpeet

Keskeiset palveluverkkolinjaukset

- Suomenkielisessä perusopetuksessa toteutetaan lähikouluperiaatetta.
- Vuosiluokkien 1–6 opetustilat suunnitellaan kotiluokka-periaatteella.
- Vuosiluokkien 7–9 opetuksessa käytetään edelleen ainekohtaisia opetustiloja.
- Ruotsinkielisen väestön lisääntyessä vastataan kasvavaan palvelutarpeeseen.

Lainsäädännön muutokset, jotka vaikuttavat palvelujen järjestämiseen

Lakimuutoksia, joilla olisi vaikutusta tiloihin, ei ole tällä hetkellä tiedossa, mutta näköpiirissä on kehittämis-suuntana joustava kokopäivä koulu, jolloin koulun yhteyteen kytketään myös harrastustoimintaa. Valtion rahoituksen turvin kerhotoimintaa on lisätty ja tavoitteena on myös oppilaiden liikkumisen lisääminen.

Väestömuutosten vaikutukset palveluverkkoon

Palveluverkon ja vuotuisen toimitilainvestointiohjelman suunnittelun lähtökohtana on nykyinen palveluverkko, väestöennusteen mukainen oppilasmäärän muutos sekä tilojen kunto. Lisäksi investointiohjelma sovitetaan talouden tasapainottamiseksi- ja velkaohjelman (TVO) linjauksiin.

Alustavan väestöennusteen 2014–2024 mukaan oppilasmäärä kasvaa vuoteen 2023 mennessä noin 2 400 oppilaalla. Suurimmat kasvualueet ovat Myyrmäki-Martinlaakso, Tikkurila ja Kivistö. Aviapoliksen alueella oppilasmäärän kasvu on tahtumassa alakouluikäisissä.

Lisärakentamista tarvitaan ennen kaikkea Kivistön alueella. Myös Aviapoliksen/ Veromiehen ja Tikkurilan alueiden oppilasmäärän kasvu vaatii lisärakentamista. Kivistön ja Aviapoliksen-alueiden uudisrakentamistarpeita ja aikatauluja selvitetään uusimman väestöennusteen mukaisesti.

Sähköisten palvelujen kehittäminen ja niiden vaikutukset asiointiin ja palveluverkkoon

Sähköisiä palveluja ovat mm. peruskouluun ilmoittautuminen, aamu- ja iltapäivätoimintaan hakeutuminen sekä hakemukset koulukuljetuksiin.

Sähköinen oppimisympäristö: Valtakunnallisissa tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön suunnitelmissa teknisen oppimisympäristön kehittäminen on määritelty keskeiseksi kehittämiskohteeksi. Päiväkodeilla, kouluilla ja oppilaitoksilla on oltava tasa-arvoiset mahdollisuudet hyödyntää tieto- ja viestintätekniikkaa ja sähköisiä oppimateriaaleja sekä muita e-aineistoja oppijoiden oppimisen tukena.

Kuntien välisen yhteistyön vaikutukset palveluverkkoon

Pääkaupunkiseudulla selvittää vuosittain raja-alueyhteistyön mahdollisuuksia. Oppilasennusteiden vertailu tehdään vuosittain ja selvitetään raja-alueiden investointitarpeet. Kouluverkkojen yhteensovittaminen kaupunkien kesken ei ole helppoa, koska kasvutarpeita ja/tai luopumistarpeita voi olla samanaikaisesti kummallakin kaupungilla.

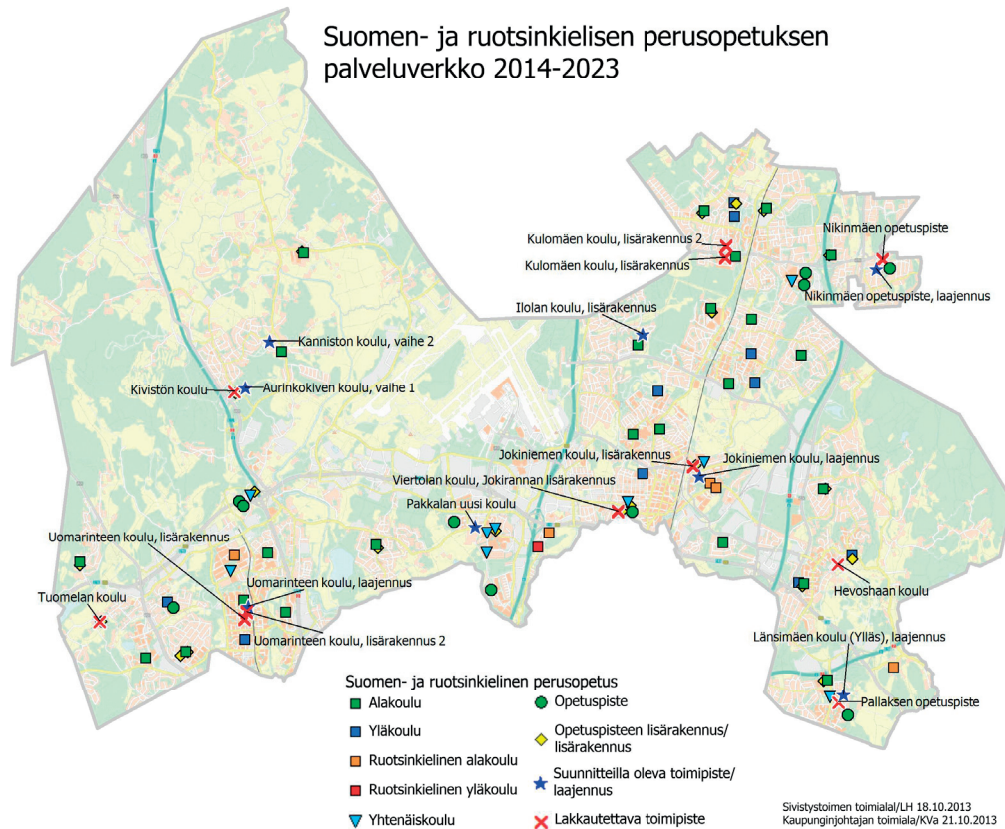
Y-tonttien riittävyys pitkällä aikavälillä

Maankäytön, ympäristön ja rakentamisen toimialalla on tehty Y-tonttiselvitys. Kivistön alueelle on yleiskaavassa esitetty varaukset perusopetuksen Y-tonteille.

Y-tonttien kaavoituksessa tulee ottaa huomioon myös yhteishankkeet, esim. koulu-päiväkotit. Tällainen tarve on esimerkiksi Veromiehen alueella.

Olemassa olevista koulukäyttöä varten varatuista tonteista ei tulisi luopua väestönkasvun vuoksi.

Tulevien peruskorjaushankkeiden yhteydessä tulee selvittää mahdollisuudet vaihtoehtoisesti toteuttaa hankkeet uudisrakennuksena.

Kuva 32. Vantaan suomen- ja ruotsinkielisen perusopetuksen palveluverkko 2014–2023

Palvelutarve ja palveluverkon tavoitetilä

Taloussuunnitelmakaudella valmistuu Länsimäen koulun laajennus, Ilolan koulun lisärakennus sekä Aurinkokivi-monitoimitilo, jossa on palveluja päiväkotilapsille, koululaisille, neuvolan asiakkaille ja musiikkiopiston oppilaille sekä alueen asukkaille. Taloussuunnitelmassa 2014–2017 ovat lisäksi määrärahavaraukset Pakkalan kouluhankkeeseen, Nikimäen koulun laajennukseen sekä Jokiniemen koulun laajennukseen. Hankkeiden tarvetta ja ajoitusta tullaan vielä tarkistamaan.

Vantaankosken koulutilojen riittävyys ja kunto vaikuttavat Ylästön ja Kivistön alueiden kouluhankkeiden aikataulutukseen.

Uusia hankkeita tullaan edelleen tarvitsemaan kasvavalla Kivistön alueella sekä uudella Veromiehen alueella suhteessa alueiden rakentumiseen. Ruotsinkielisen väestön kasvaessa myös ruotsinkielisten palvelujen tarve kasvaa.

Kohdennettujen erillisselvitysten tarve

Aviapoliksen alueella tehdään erillisselvitys alueen koulutiloista. Isompien peruskorjausten yhteydessä selvitetään uudisrakentamismahdollisuudet. Tällöin tulee selvittää myös Y-tontti tilanne.

Palveluverkkoon liittyvät erilliskysymykset

Asuinalueiden eriytyminen maahanmuuttajaväestön kasvaessa, edellyttää yhä tiiviimpää yhteistyötä kaavoituksen, asuntorakentamisen ja palvelujen järjestäjien kesken.

Lukiokoulutus

Palveluverkon nykytilä

Suomenkielinen lukiokoulutus

Vantaalla on viisi päivälukiota ja kaksi aikuislukion toimipistettä. Lukioverkko on tehokas ja taloudellinen, sillä kaikki suomenkieliset päivälukiot ovat kooltaan riittävän (keskikoko 720, vaihteluväli 436–1172) suuria ja tehokkaita. Martinlaakson lukio sijaitsee Mercuria Kauppiaitten Kauppaoppilaitoksen kanssa samassa kiinteistössä. Sotungin lukio toimii samassa kiinteistössä peruskoulun kanssa ja Lumon lukio Lumon mo-

nitoimitalossa, muut kaksi lukiota toimivat omissa rakennuksissaan. Sotungin lukion yhteydessä toimii myös aikuislinja (etälukio).

Lukioiden määrä on tällä hetkellä optimaalinen. Rakentamisen kriteerinä on, että lukiot sijoittuvat hyvien liikenneyhteyksien varrelle. Lukioissa tulee olla mahdollisuus opiskelijoiden itsenäiseen työskentelyyn myös oppituntien jälkeen.

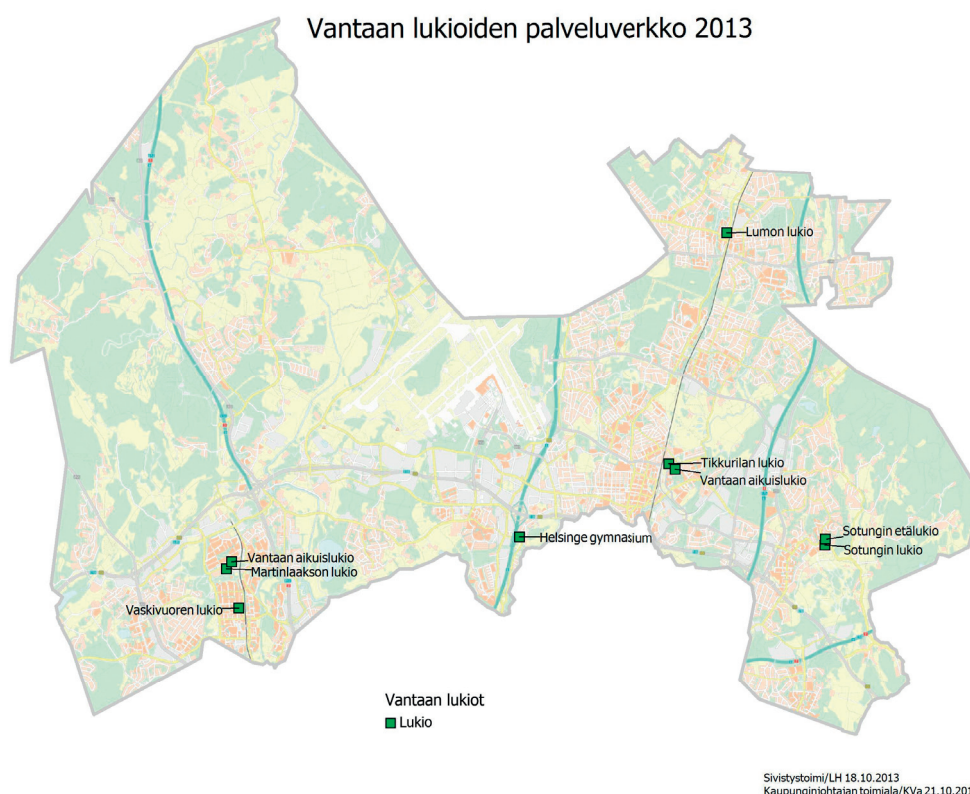
Ruotsinkielinen lukiokoulutus

Ruotsinkielinen lukio ja yläkoulu toimivat samassa koulukeskuksessa. Ratkaisu on sekä henkilöstöpoliittisesti että toimiti-

laratkaisullisesti tehokas, taloudellinen ja joustava. Koulukeskus sijaitsee hyvien liikenneyhteyksien varrella. Aikuislukiossa opiskelu on mahdollista Helsingissä.

Palvelun käyttöasteen alueittainen tarkastelu

Lukiokoulutus ei ole paikallista vaan lukiokoulutus palvelee laajempaa aluetta. Opiskelijalla on oikeus hakeutua haluamaansa lukioon asuinpaikasta riippumattomasti. Pääkaupunkiseudulla lukioihin hakeudutaan yli kuntarajojen. Vantaalaisia kävi muissa lukioissa 28 % kaikista lukioikäisistä ja Vantaan lukioissa ulkopaikkakuntalaisia on 27 % (syksy 2013).

Kuva 33. Vantaan lukioiden palveluverkko 2013

Johtopäätökset palveluverkon nykytilasta

Lukioverkko-suunnittelu on ollut Vantaalla pitkäjänteistä. Lukioverkkoa on supistettu yhdeksästä päivä-lukiosta viiteen. Lukioverkon lähtökohtana on ollut 1990-luvulta saakka lukioiden sijoittuminen hyvien liikenneyhteyksien varrelle ja lukioiden koon suuruus. Lukion koon tulee olla sellainen, että kurssitarjonta mahdollistaa lukioiden painotukset ja tutkinnon suorittamisen kolmessa vuodessa. Seuraavia lukiotiloja esitetään Kivistöön Kehäradan varrelle. Lukioiden tilat ovat pääosin hyvässä kunnossa.

Palveluverkon kehittämistarpeet

Keskeiset palveluverkkolinjaukset

Lukiokoulutus järjestetään taloudellisesti ja tehokkaasti.

Palvelustrategiset muutokset

Lukiokoulutusta ollaan uudistamassa siten, että vuonna 2016 otetaan käyttöön uudet opetussuunnitelmat ja aloitetaan sähköisten yo-kirjoitusten käyttöönotto. OKM:n Tulevaisuuden lukio -raportin esittämät uudistukset toimivat parhaiten oppi-

laitoksissa, jotka ovat riittävän suuria, ovat opetustarjonnassaan verkostoituneet muiden lukiokoulutuksen ja koulutusmuotojen järjestäjiin ja toimivat yhteistyössä alueen työ- ja elinkeinoelämän kanssa. Raportin mukaan uudistukset edellyttävät oppimisympäristöjen uudistamista pitäen sisällään opetusmenetelmien monipuolistamisen, digitaalisten mahdollisuuksien hyödyntämisen ja kansainvälisen vuorovaikutuksen.

Edellä olevat uudistukset edellyttävät myös lukiodien tiloilta mahdollisuutta uudenlaisten ja monipuolisten oppimisympäristöjen luomiseen. Esimerkiksi tulevaisuudessa yhteistyö kirjaston kanssa on tärkeää uudenlaisen oppimisympäristön aikaansaamiseksi.

Lainsäädännön muutokset, jotka vaikuttavat palvelujen järjestämiseen

Oppivelvollisuusikä tultaneen korottamaan 1.1.2015 alkaen. Lain sisältö ja sen vaikutukset eivät ole vielä tiedossa.

Väestömuutosten vaikutukset palveluverkkoon

Palvelutarpeen ennustamisessa huomiodaan peruskoulun päättävät ikäluokat, vantaalaisten käynti muiden kuntien lukioissa sekä lukiodien vetovoima.

Lukiotilat riittävät ennusteiden mukaiselle väestömäärän kasvulle. Kivistön alueelle suunnitellaan kuitenkin toisen asteen oppilaitoksen sijoittamista. Tavoitteena on löytää uudenlainen tapa järjestää toisen asteen koulutusta tulevaisuuden tarpeet huomioon ottaen.

Sähköisten palvelujen kehittäminen ja niiden vaikutukset asiointiin ja palveluverkkoon

Tällä hetkellä sähköisenä palveluna on mm. yhteishaku 2. asteen opetukseen. Valtakunnallisissa tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön suunnitelmissa teknisen oppimisympäristön kehittäminen on määritelty keskeiseksi kehittämiskohteeksi. Päiväkodeilla, kouluilla ja oppilaitoksilla on oltava tasa-arvoiset mahdollisuudet hyödyntää tieto- ja viestintätekniikkaa ja sähköisiä oppimateriaaleja sekä muita e-aineistoja oppijoiden oppimisen tukena. Opettajien ja oppijoiden käytössä tulee olla ajantasainen tieto- ja viestintätekniinen varustus, jota voidaan käyttää jokapäiväiseen opetukseen ja oppimiseen. Uusia laite- ja verkkoratkaisuja tarkastellaan lähivuosina erityisesti yliopilastutkimuksen sähköistämisen myötä, sillä ensimmäiset aineet kirjoitetaan tieto- ja viestintätekniikkaa hyödyntäen vuonna 2016. Tämän takia tulee kehittää ratkaisuja, jotka mahdollistavat oppijoiden omien laitteiden käytön.

Kuntien välisen yhteistyön vaikutukset palveluverkkoon

Pääkaupunkiseudun kunnat tekevät tiivistä yhteistyötä muun muassa suunniteltaessa aloituspaikkojen määrää.

Y-tonttien riittävyys pitkällä aikavälillä

Kivistön alueelle on yleiskaavassa esitetty varaus toisen asteen oppilaitokselle.

Palvelutarve ja palveluverkon tavoitetilä

Taloussuunnitelmassa 2014–2017 ei ole lukiohankkeita.

Kivistöön sijoittuu toisen asteen oppilaitos. Tavoitteena on löytää uudenlainen tapa järjestää toisen asteen koulutusta.

Kivistöön sijoittuvan toisen asteen koulutuksen rakennuksen suunnittelu vaatii uudenlaisen oppimisympäristön määrittelyä ja sen vaikutuksen määrittelyä tilojen suunnitteluun ja uudenlaisia pedagogisia ratkaisuja.

Lukiorakennukset ovat jo nykyisin hyvin tehokkaassa käytössä. Lukiopiskelijat käyttävät koulutiloja oppituntien jälkeen ryhmitöihin ja harjoituksiin. Tämä tulisi ottaa huomioon jatkossa lukiotiloja suunniteltaessa.

Ammatillinen koulutus

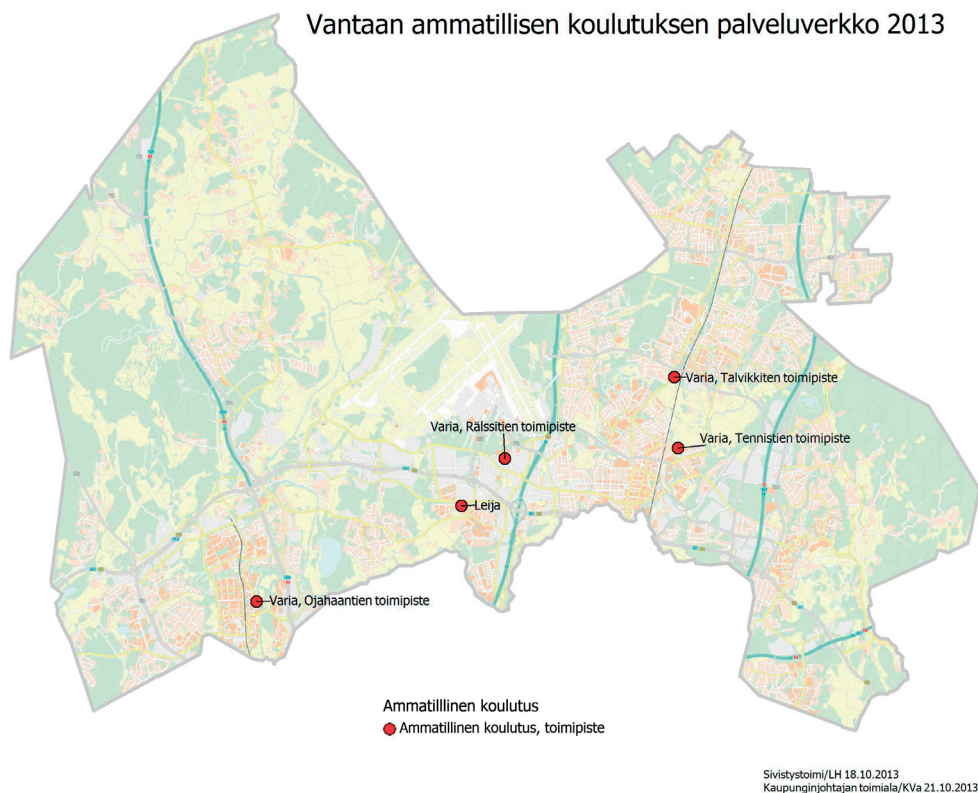
Palveluverkon nykytilä

Vantaan kaupunki toimii ammatillisen koulutuksen järjestäjänä. Oppilaitoksia on yksi, Vantaan ammatillinen oppilaitos Varia. Varia toimii neljässä toimipisteessä, jotka ovat sijoittuneet maantieteellisesti tasaisesti eri puolille Vantaata. Oppisopimustoimisto sijaitsee Leijassa. Ammatillisen koulutuksen verkko on tehokas ja toimiva. Lisäksi Vantaalla toimii kaupungin yli 90 %:sti omistama Mercuria Kauppiaitten kauppaoppilaitos Oy.

Ammatillisen koulutuksen verkkoa on suunniteltu pitkään. Toimipisteiden määrä on vähentynyt kahdeksasta neljään. Tavoitteena on ollut yksikköjen taloudellinen tehokkuus, opetusalojen tarkoituksenmukainen sijoittelu ja hyvät joukko-liikenneyhteydet.

Vantaalla ei ole ruotsinkielistä ammatillista oppilaitosta, vaan Vantaa on osakkaana Helsingissä sijaitsevassa Yrkesinstitutet Practicumissa.

Toisen asteen pääkaupunkiseudun yhteistyössä painotetaan aloituspaikkojen yhteistä suunnittelua. Suunnittelussa huomioidaan peruskoulun päättävien ikäluokan määrällinen kehitys ja elinkeinoelämän edellyttämät työelämätarpeet. Tärkeä osa

Kuva 34. Vantaan ammatillisen koulutuksen palveluverkko 2013

tätä yhteistyötä on ammatillisen koulutuksen ennakointiyhteistyö.

Ammatillisen koulutuksen tilat eivät ole kaikilta osin kunnossa: Rälssitien kiinteistössä on sisäilmaongelmia, Talvikkitien opetuspisteen tilat tulevat lähivuosina peruskorjausikään ja Ojahaantien kiinteistöä ei peruskorjata vaan siihen tehdään välttämättömät korjaustyöt, jotta rakennusta voidaan käyttää kunnes Kivistöön saadaan rakennettua korvaavat tilat.

Palvelun käyttöasteen alueittainen tarkastelu

Ammatillisen koulutuksen koulutuspaikkojen määrää säätelee valtio. Ammatillisen koulutuksen suunnittelu ei ole kuntakohdasta vaan koulutuksen ennakointia tehdään pääkaupunkiseudun ja Uudenmaan alueen puitteissa.

Ammatilliseen koulutukseen hakeutuminen on asuinpaikasta riippumatonta ja koulutukseen haetaan yli kuntarajojen. Varian opiskelijoista noin neljännes tulee Vantaan ulkopuolelta.

Ammatillisten oppilaitosten tilat ovat tehokkaassa käytössä.

Johtopäätökset palveluverkon nykytilasta

Ammatillisen koulutuksen verkko on tehokas ja toimiva.

Palveluverkon kehittämistarpeet

Keskeiset palveluverkkolinjaukset

Ammatillisen peruskoulutuksen koulutuspaikkoja lisätään ja tilatehokkuutta kasvatetaan. Valtakunnalliset uudistukset ja työelämän muutostarpeet huomioidaan ammatillisen koulutuksen suunnittelussa.

Palvelustrategiset muutokset

Ammatillisen peruskoulutuksen koulutuspaikkojen määrä tulee tämän hetkisen valtion päätöksen mukaan Vantaalla lisääntymään vaiheittain vuoteen 2016 mennessä 380 paikalla.

Nuorisotakuu (mm. Nuorten aikuisten osaamisohjelma ja op-pisopimuskoulutus) lisää nuorten aikuisten koulutusta. Tämä luo osaltaan lisäpainetta tiloille.

Ammatillisen koulutuksen suunnitteluun vaikuttavat väestön määrän muutosten lisäksi työelämän muutosten tarpeet. Yhteistyö elinkeinoelämän toimijoiden kanssa on erittäin tärkeää.

Lainsäädännön muutokset, jotka vaikuttavat palvelujen järjestämiseen

Ammatillisessa koulutuksessa on menossa huomattavia valtakunnallisia uudistuksia, jotka saattavat vaikuttaa koulutuksen järjestämiseen: järjestämisverkon rakenteellinen kehittäminen, oppivelvollisuusiän nostaminen vuodelle ja tutkinnon uudistukset. Uudistusten sisältö ja vaikutukset eivät vielä kaikilta osin ole tiedossa.

Väestömuutosten vaikutukset palveluverkkoon

Ammatillisen koulutuksen määrään vaikuttavat peruskoulun päättävien nuorten määrän kehitys ja työelämän tarpeet sekä oppilaitoksen vetovoima.

Ammatillisen koulutuksen tilat riittävät ennusteiden mukaiselle väestömäärän kasvulle. Kivistön alueelle suunnitellaan kuitenkin toisen asteen oppilaitoksen sijoittamista. Tavoitteena on löytää uudenlainen tapa järjestää toisen asteen koulutusta tulevaisuuden tarpeet huomioon ottaen.

Sähköisten palvelujen kehittäminen ja niiden vaikutukset asiointiin ja palveluverkkoon

Sähköisiä palveluja ovat mm. yhteishaku 2. asteen opetukseen, hakemukset ammatillisen perustutkinnon suorittamiseen, ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavaan ja kuntouttavaan

opetukseen ja ohjaukseen sekä hakemus maahanmuuttajien lähihoitajakoulutukseen. Valtakunnallisissa tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön suunnitelmissa teknisen oppimisympäristön kehittäminen on määritelty keskeiseksi kehittämis-kohteeksi, tämä koskee myös ammatillista koulutusta.

Kuntien välisen yhteistyön vaikutukset palveluverkkoon

Pääkaupunkiseudulla tehdään yhteistyötä ammatillisen koulutuksen suunnittelun yhteydessä, jotta koulutusalat jakaantuisivat pääkaupunkiseudulla mielekkäästi ja että tarjontaa olisi riittävästi. Ammatillisen koulutuksen palvelutarpeen ennakointiin on luotu malli, johon osallistuvat eri koulutuksen järjestäjät sekä yksityiset että kunnalliset koulutuksen järjestäjät.

Y-tonttien riittävyys pitkällä aikavälillä

Kivistön alueelle on yleiskaavassa esitetty varaus toisen asteen oppilaitokselle. Rälssitien opetuspisteen yhteyteen tulisi varata lisää tilaa ajorataharjoittelulle Veromiehen alueen kaavoituksen yhteydessä. Kaavarunko on parhaillaan valmistelussa. Asumiseen muuttuvalle alueelle ei ole mahdollisuutta jättää tilaa ajorajajoitteluradalle.

Kuva 35. Vantaan toisen asteen koulutuksen palveluverkko 2014–2023

Palvelutarve ja palveluverkon tavoitetilä

Taloussuunnitelmaan 2014–2017 on sisällytetty Varia Tennistien nykyisen, käytöstä poistetun piharakennuksen korvaava, tilapäinen piharakennus (2014). Lisäksi vuodelle 2014 on määrärahavaraukset Tennistien ja Ojahaan opetuspisteiden välttämättömimmille osakoruksille.

Kivistöön sijoittuu toisen asteen oppilaitos. Tavoitteena on löytää uudenlainen tapa järjestää toisen asteen koulutusta.

Ojahaan opetuspistettä ylläpidetään Kivistön oppilaitoksen valmistumiseen asti. Tämän jälkeen tontti käytetään asuntorakentamiseen.

Nykyiset toimipisteet säilytetään ja opiskelijamäärän muutokset voivat vaatia muutostöitä olemassa oleviin tiloihin.

Vapaan sivistystyön kansalaisopetus (Aikuisopisto)

Palveluverkon nykytilä

Keskeiset palveluverkkolinjaukset

Aikuisopiston opetusta tarjotaan eri puolilla Vantaata. Tikkurilassa toiminta keskitetään Vantaan opistotaloon.

Aikuisopiston toimintaa on keskitetty Tikkurilassa Vantaan opistotaloon Lummetielle luopumalla vuokratiloista. Toimintaa on lisäksi laajasti iltaisin koulujen tiloissa eri puolilla Vantaata. Ilmoittautuminen aikuisopistoon tehdään sähköisesti.

Aikuisopistossa toiminta on vapaan sivistystyön kansalaisopetusta, nuorten maahanmuuttajien perusopetusta sekä maahanmuuttajien työllisyyskoulutusta.

Toiminnan tulee sijaita keskeisellä paikalla, jotta koulutus on hyvin saavutettavissa.

Johtopäätökset palveluverkon nykytilasta

Vantaan opistotalo (Lummetie) on sijainniltaan hyvä. Kiinteistöä tulisi kehittää kaupunkikuvallisesti siten, että kiinteistöllä oleva Kieletien suuntainen yksikerroksinen osa tulisi muuttaa useampikerroksiseksi, jotta tontin käyttö tehostuisi.

Nuorisopalvelut

Palveluverkon nykytilä

Nuorisotilojen palveluverkko on harvako. Palveluverkko on syntynyt asuinalueiden rakentumisen myötä. Palvelu tuotetaan lähipalveluna. Tiloja käyttävät eri vuorokauden aikana erilaiset käyttäjäryhmät, mm. eläkeläiset ja järjestöt. Ruotsinkielisiä nuorisotiloja ei Vantaalla ole.

Kaupungissa on nyt 13 nuorisotilaa ja 5 nuorten työpajaa. Työpajojen tilat sijaitsevat viidessä toimipisteessä (auto- ja metallipajan yhteydessä myös nuorten avointa moottoripajatoimintaa iltaisin). Lisäksi on lasten ja nuorten monitoimitalo, joka sijaitsee Vernissassa. Nuorisotilojen yhteydessä on bänditiloja (Myrmyäki, Kannisto, Havukoski, Hiekkaharju).

Mikkolan nuorisotilat ovat Mikkolan koulun yhteydessä. Yhteistyötä koulun kanssa tiivistetään. Pähkinärinteeseen vuokratiloista luovutaan 2014 alkupuolella ja toiminta siirtyy kirjaston yhteyteen. Pähkinärinteessä suunnitellaan uudenlaista yhteistyötä nuorisotoimen ja kirjaston välille: tilojen yhteiskäyttöä, laajempia aukioloaikoja, myös toiminnan sisältöjen yhteistä kehittämistä, ”yhteistä työtä asukkaiden hyväksi”.

Länsimäen nuorisotilan yhteyteen on suunniteltu tiloja avoimelle päiväkotitoiminnalle, tiloihin ollaan lisäämässä myös nuorten harrastustoimintaa sekä alueen asukkaiden tapahtumia. Nuorisotilan, kirjaston ja asukkaiden yhteistyöllä ollaan kehittämässä entistäkin monipuolisempaa toimintaa ja tehokkaampaa tilojen käyttöä. Kirjastolla ja nuorisotyöllä suunnitelmia yhteisistä tilamuutoksista, joilla voitaisiin tilojen käyttöä merkittävästi tehostaa.

Nuorisotiloja on sekä kaupungin omissa että vuokra- ja osaketiloissa. Nuorisopalvelut toimivat osaketiloissa Korsossa, Hakunilassa ja Länsimäessä.

Palvelun alueittainen tarkastelu

Nuorisotilojen käyttö on vilkasta, päivisin tiloja käyttävät mm. eläkeläiset, päiväkodit, yhdistykset jne. Suurimmissa tiloissa käyttö on monipuolisempaa ja mittavampaa, mutta pienemmillekin tiloille on kysyntää asukastoimintaa varten.

Lainsäädännön muutokset, jotka vaikuttavat palvelujen järjestämiseen

Nuorisolaissa nuorisotyö kuvataan peruspalveluksi.

Kuva 36. Vantaan nuorisopalvelujen palveluverkko 2013

Johtopäätökset palveluverkon nykytilasta

Nykyinen palveluverkko on melko kattava. Osa tiloista kaipa kipeästi peruskorjausta ja uusia korvaavia tiloja.

Nikinmäki ja Pakkala tarvitsevat nykyistä suurempia tiloja. Kanniston kasvavalla alueella tullaan tulevaisuudessa tarvitsemaan lisää vapaa-ajantiloja myös nuorille. Tikkurilan keskustan nuorisotilojen tarve tulee entisestään kasvamaan Tikkurilan keskustan kasvun myötä. Suunnitelmissa on ns. Pajatalon kunnostus jolloin rakennuksessa voisi iltaisin toimia myös nuorisotila. Kolohongan nuorisotilan siirtymistä pienempään tilaan samassa kiinteistössä suunnitellaan tilakeskukseen, nuorisopalvelujen ja VTK:n yhteistyönä.

Vantaan kasvatus- ja koulutuspoliittisen ohjelman (2011) mukaisesti koulujen ja oppilaitosten tiloja voidaan hyödyntää myös nuorisotoimen tilatarpeisiin. Tämä edellyttää, että aula- ja luokkatilat suunnitellaan monikäyttöisiksi. Monikäyttöisyys edellyttää nykyistä väljempää tilamitoitusta ja varastotiloja eri käyttäjäryhmille. Periaate koskee myös ruotsinkielisiä palveluja.

Palveluverkon kehittämistarpeet

Keskeiset palveluverkkolinjaukset

Uusilla kasvavilla alueilla nuorisopalvelut hyödyntävät koulujen ja oppilaitosten tiloja.

Palvelustrategiset muutokset

Nuorisotyötä tullaan tekemään yhteistyössä asukkaiden ja kumppaneiden kanssa. Asukkaiden omaehtoiselle toiminnalle luodaan toimintaedellytyksiä ja tilojen toivotaan olevan tehokkaassa käytössä.

Nuorten oma toiminta on tärkeää, esimerkkinä nuorten itsensä tekemä toiminta muille nuorille. Nuoret ovat myös hyviä kokemusasiatuntijoita työn ja toiminnan kehittämisessä, mikä on yksi tärkeimmistä näkökulmista nuorisotyön suunnittelussa.

Nuorisotilat ja nuorisotyö ovat lähipalveluja. 10-13-vuotiaat lapset liikkuvat pääsääntöisesti 1-2 kilometrin säteellä kodistaan, 13-17-vuotiaatkin suurimman osan vapaa-ajastaan lähinnä omalla asuinalueellaan.

Väestömuutosten vaikutukset palveluverkkoon

Vantaan väestön kasvun myötä myös nuorten määrä kasvaa, Vantaa on myös merkittävästi nuorten kaupunki. Palveluver-

kon suunnittelun yhtenä perustana ovat nuorten määrien ennuusteet alueilla. Tavoitteena on, että uusilla kasvavilla alueilla on myös nuorisopalveluja.

Aviapoliksen ja Kivistön alueet ovat erityisiä kasvualueita nuorisotyön näkökulmasta.

Tikkurilan keskustan rakentuminen, ja sen mukanaan tuoma suuri liikenteen kasvu on huomioitava. Tikkurilan keskusta tulee olemaan hyvin merkittävä nuorten kohtaamispaikka tuoden mukanaan suuria haasteita nuorisotyölle ja kaupungin turvallisuussuunnittelulle ja -työlle.

Sähköisten palvelujen kehittäminen ja niiden vaikutukset asiointiin ja palveluverkkoon

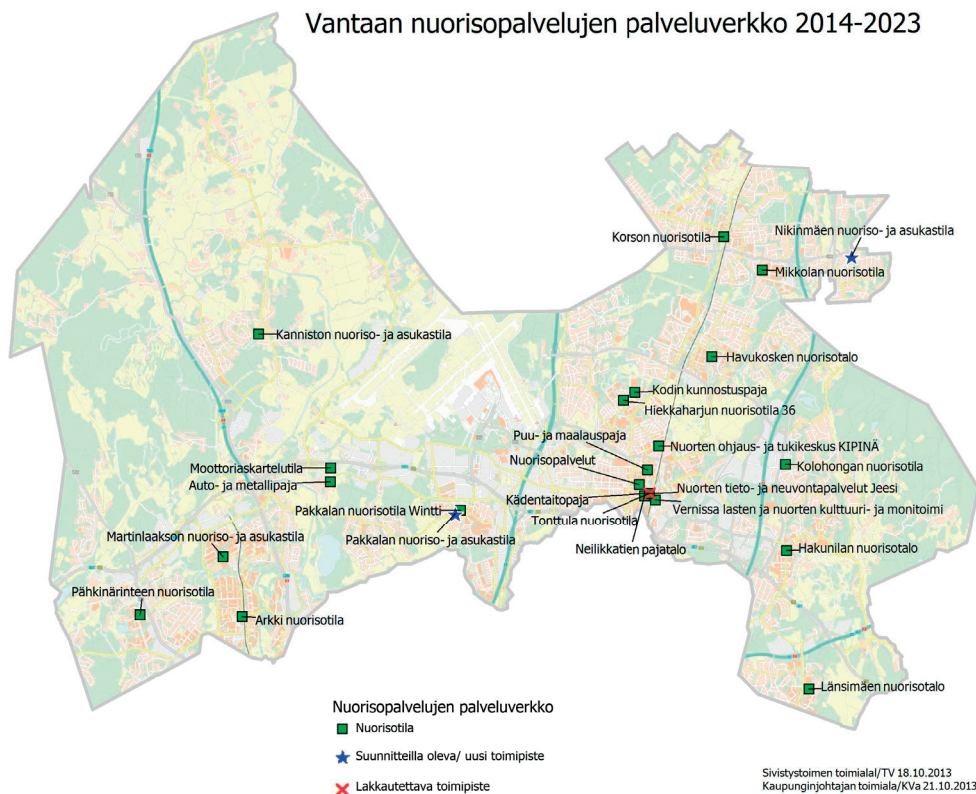
Nuorisopalvelujen sähköisiä palveluja ovat mm. hakemus nuorten työharjoitteluun nuorten työpajoille, käyttövuoro-hakemukset nuorisotoimen bänditiloihin. Sosiaalista mediaa hyödynnetään nuorisotyön välineenä.

Kuntien välisen yhteistyön vaikutukset palveluverkkoon

Pääkaupunkiseudulla tehdään yhteistyötä nuorisotyön kehittämisessä. Palveluja vertaillaan erityisesti kaupunkien raja-alueilla. Jatkossa tarkastellaan onko kuntien rajojen läheisyydessä mahdollista toteuttaa tilaratkaisuja kaupunkien yhteistyönä.

Y-tonttien riittävyys pitkällä aikavälillä

Tavoitteena on, että uudet nuorisotilat tulevat keskusta-alueille muiden palvelujen yhteyteen. Nuorisotilojen palvelukapasiteetin tarpeet tulee kuitenkin ottaa huomioon muun palvelutuotannon yhteydessä (mm. koulutilat).

Kuva 37. Vantaan nuorisopalvelujen palveluverkko 2014–2023

Palvelutarve ja palveluverkon tavoitetilä

Taloussuunnitelmakaudella 2014–2017 on määrärahavaraukset Hakunilan ja Länsimäen nuorisotilojen osakorjauksiin. Uutta nuorisotilaa taloussuunnitelmassa esitetään Nikinmäen (2018) ja Pakkalan koulujen (2018) yhteyteen. Nuorisotiloja tarvitaan etenkin kehittyvillä keskusta-alueilla, mm. Kivistön kaupunkikeskukseen ja Tikkurilan keskustassa. Tikkurilan Pajatalon kunnostuksen jälkeen (2015) voidaan nuorisotilan toiminta käynnistää samassa rakennuksessa. Tonttulan nuorten työpajatoiminta tarvitsee tiloista luovuttaessa korvaavat tilat.

Mikäli Pakkalaan ei tulla tarvitsemaan uutta koulu-kiinteistöä, taloussuunnitelmassa 2014–2017 olevan Pakkalan nuorisotilan sijainti tulee arvioida uudelleen. Samalla tulee ottaa huomioon kasvavan Veromiehen alueen nuoret. Nuorisotilan keskeinen sijainti on tärkeää.

Täydennysrakentamisen vaikutusta eri alueilla tulee selvittää ja arvioida nykyisten nuorisotilojen riittävyyttä.

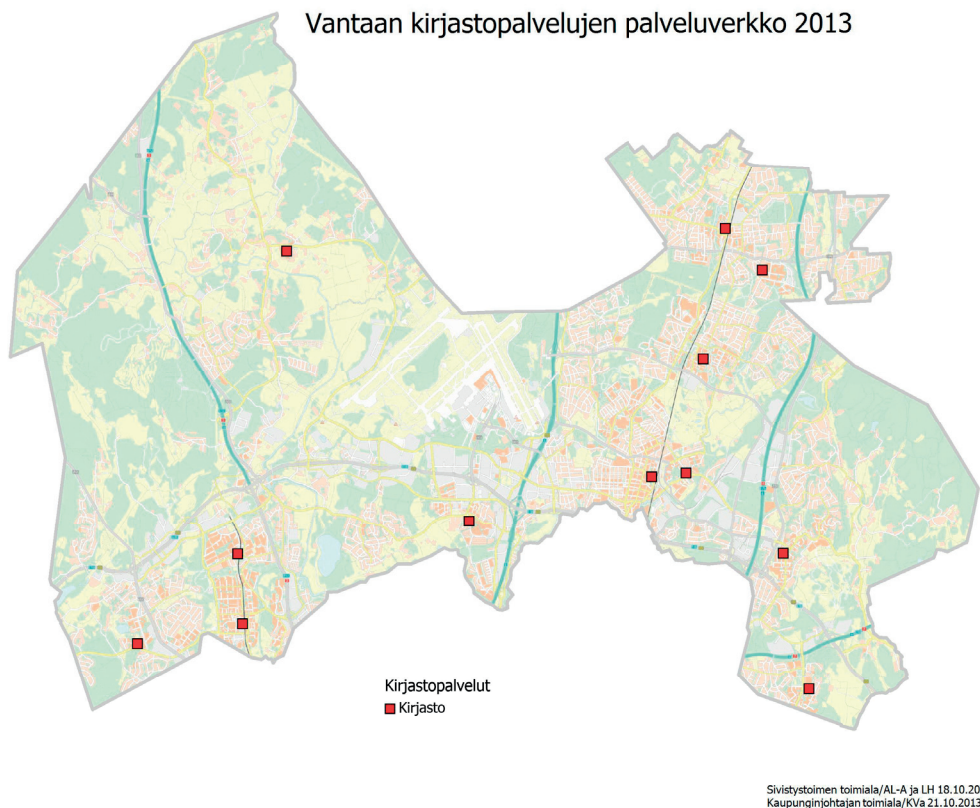
Kirjastot

Palveluverkon nykytilä

Alueiden yleinen hyvinvointi ja työllisyys korreloivat kirjastojen käytön kanssa. Mitä paremmin sijaitseva ja markkinoitu kirjasto, sitä houkuttelevampi ja enemmän käytetty se on. Kirjasto on erityisesti tietoyhteiskuntataitojen osalta kaikille avoin oppimiskeskus. Tietotekniikkataidot tukevat asukkaiden työllistymismahdollisuuksia ja kansalaistaitoja, ja siten koko kaupungin elinvoimaisuutta.

Vantaan kirjastopalvelut jakautuvat tasaisesti koko kaupungin alueelle. Kymmenen toimipistettä tarjoaa lainattavia ja kirjastoissa käytettäviä aineistoja, tietotekniikkaa ja niiden käytön opastusta. Lainoja annetaan vuodessa noin 3 miljoonaa, joista vuonna 2013 noin 5 % on tietoverkkojen kautta välitettyjä e-aineistolainoja. Kävijöitä kirjastoissa on vuosittain noin 2 miljoonaa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön suosituksen mukaan 80 %:lle kunnan asukkaista joko kirjaston olisi sijaittava alle kahden kilometrin päässä kotoa tai kirjastoauton pysäkin alle kilometrin päässä kotoa. Kaupungin kasvaessa osa tiheästi asutetuista uusista alueista uhkaa jäädä kauas nykyisistä kirjastoista. Kaksi kirjastoautoa kiertää alueilla, joissa kiinteää kirjastoa ei ole,

Kuva 38. Vantaan kirjastopalvelujen palveluverkko 2013

mutta ne palvelevat erityisesti päiväkoteja ja alakouluja. Kaikissa kirjastoissa on myös ruotsinkielistä aineisto ja toimintaa, mutta Dickursby skolanin yhteydessä toimii täysin ruotsinkielinen Sandkulla bibliotek.

Palvelun käyttöasteen alueittainen tarkastelu

Vantaalaisista 33 % käytti kirjastokorttiaan vuonna 2012. Vantaalla kirjaston kapasiteetti riittää nykyisille asiakasmäärille, mutta vanhentunut varustus sekä joidenkin kirjastojen sijainti hieman syrjässä asiointivirroista vaikuttavat kirjastopalvelujen käyttöön.

Johtopäätökset palveluverkon nykytilasta

Kirjastoverkko on uusia tai kasvavia alueita lukuun ottamatta tyydyttävän kattava, mutta mm. Tikkurilan ja Länsimäen kirjastot ovat perusparannuksen tarpeessa. Kirjastojen sijainnille tärkeää on, että kouluikäiset lapset pääsevät turvallisesti ja itsenäisesti käymään kirjastossa.

Palveluverkon kehittämistarpeet

Keskeiset palveluverkkolinjaukset

Kirjastojen digitaalisia oppimisympäristöjä kehitetään ja tilojen monikäyttöisyyttä lisätään. Kivistön alueen kirjastopalvelut turvataan.

Palvelustrategiset muutokset

Kirjaston perinteinen funktio, kirjojen lainaaminen, on muuttumassa. Lainausluvut ovat laskeneet koko maassa muutaman prosentin vuosivauhtia vuodesta 2000 lähtien. Tilalle ovat tulleet erilaiset tietotekniikkaan liittyvät palvelu- ja opastustehtävät, joiden kysyntä kasvaa jatkuvasti. Vantaan kirjastoissa on asiakkaiden käyttöön yhä enemmän tietokoneita ja erilaisia digitoimimahdollisuuksia kaikille aineistotyypeille. Kirjastoissa käsitellään yhä enemmän kuvaa, ääntä ja videota, uusimpana myös 3D-dataa esineiden tulostamista varten. Kirjasto myös opastaa asiakkaita näiden teknologioiden käyttöön.

Kirjastoja kehitetään voimakkaasti kohti digitaalisia oppimisympäristöjä. Näistä osa voidaan keskittää yhteen tai kahteen suurimpaan kirjastoon. Uusi toimintatapa ei välttämättä edellytä muutoksia kirjastoverkkoon, mutta sitäkin enemmän muutoksia erityisesti suurimpien kirjastojen varustukseen ja tiloihin.

Kaikkia edistyneimpiä tietoteknisiä palveluja ei tarvitse järjestää lähipalveluna, koska tällaisia palveluja käyttävä aikuisväestö voi liikkua kauemmas kotoa.

Lainsäädännön muutokset, jotka vaikuttavat palvelujen järjestämiseen

Kuntien on järjestettävä asukkaalleen kirjastopalveluja Kirjastolain 4.12.1998/904 sekä Valtioneuvoston asetuksen kirjastoista 406/2013 perusteella. Laki edellyttää myös tietoyhteiskuntataitojen edistämistoimia sekä tietoverkon kautta tarjottavia palveluja ja niiden kehittämistä. Palveluverkon osalta Vantaan kirjasto- ja tietopalvelut täyttävät lain ja asetuksen vaatimukset.

Väestönmuutosten vaikutukset palveluverkkoon

Kivistön aluetta rakennetaan 30 000 asukkaalle. Tällaista asukasvarteen tarvitaan keskiuusi, noin tuhannen neliön kirjasto. Alueen rakentumisen aikana kirjastotoiminta voidaan järjestää ensimmäiset kymmenen vuotta myös pienemmissä tiloissa. Kirjastoilla on merkittävä osuus maahanmuuttajaväestön kotouttamisessa, joka myös on syytä ottaa palveluverkkoa kehitettäessä huomioon.

Sähköisten palvelujen kehittäminen ja niiden vaikutukset asiointiin ja palveluverkkoon

Kirjasto kehittää aineiston tarjontaa sähköisessä muodossa. Sähköisen aineiston kysyntä on suurta.

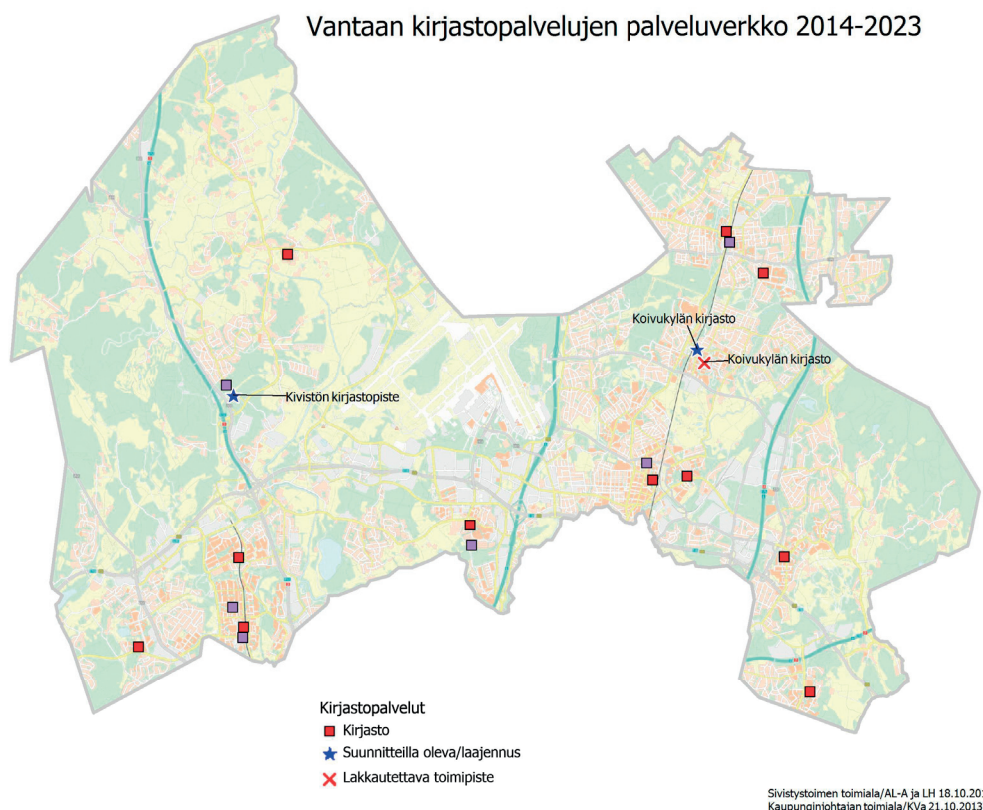
Kartanonkoskella Pointin kirjastossa kokeillaan kirjaston miehittämätöntä aukioloa. Mikäli tulokset ovat suotuisia, voidaan osaan Vantaan kirjastoista lisätä aukioloa erityisesti viikonloppuisin. Järjestelyt edellyttävät paitsi melko runsasta valvontatekniikkaa ja kirjastoautomaatiota, myös tällaiseen käyttöön soveltuvaa korkeaa ja selkeää tilaa.

Kuntien välisen yhteistyön vaikutukset palveluverkkoon

Vantaan kirjasto- ja tietopalvelut toimii tiiviissä yhteistyössä Helsingin, Espoon ja Kauniaisten kaupunginkirjastojen kanssa. Näillä ns. HelMet -kirjastoilla on myös kaksi yhteistä työntekijää. Yhteistyö tuottaa suurta taloudellista ja toiminnallista hyötyä, mutta sillä ei ole vaikutusta itse palveluverkkoon.

Y-tonttien riittävyys pitkällä aikavälillä

Tonttivarausta kirjastolle Kivistön keskustaan tehdään muiden palvelujen yhteyteen.

Kuva 39. Vantaan kirjastopalvelujen palveluverkko 2014–2023

Palvelutarve ja palveluverkon tavoitetilä

Taloussuunnitelmakaudelle 2014–2017 on vuokratilavaraus Koivukylän kirjastolle. Investointikaudella toteutetaan myös Kivistön kirjastopiste keskusta-alueelle. Kivistön kirjasto toteutetaan myöhemmin.

Kulttuuripalvelut

Palveluverkon nykytilä

Vantaan kulttuuripalvelut vastaavat kaupungin kulttuuripalveluiden ja taiteen perusopetuksen järjestämisestä eri puolella kaupunkia.

Vantaan kaupunginmuseo

Vantaan kaupunginmuseo on vantaalaisen kulttuuriperinnön ja kulttuuriympäristön hoitaja. Museo sijaitsee Tikkurilassa, 1862 valmistuneella historiallisella rautatieasemalla.

Vantaan taidemuseo

Vantaan taidemuseo järjestää vaihtuvia kotimaisen ja ulkomaisen nykytaiteen näyttelyitä sekä vastaa kaupungin julkisesta taiteesta. Museo sijaitsee Myyrmäkitalossa Myyrmäessä. Syksyllä 2013 Tikkurilaan avattu Galleria K kuuluu taidemuseon hallintaan.

Lastenkulttuuri

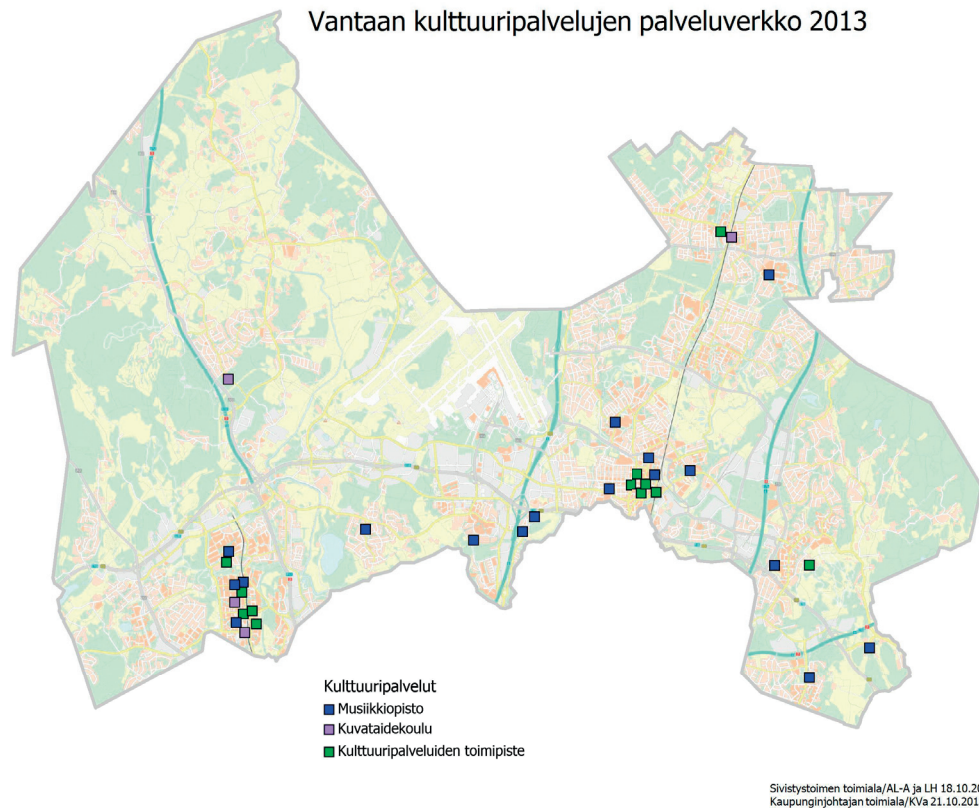
Lastenkulttuuri tarjoaa monimuotoista palvelua ympäri kaupunkia sekä suomeksi että ruotsiksi. Toiminta levittyy Lasten taidetalo Pessin, Tikkurilassa ja Toteemin, Myyrmäessä ulkopuolelle mm. kaupungin kirjastoihin ja kouluihin.

Kulttuurituotanto

Kulttuurituotanto huolehtii siitä, että kulttuurielämyksiä on tarjolla koko kaupungin alueella. Vuotuisesti toistuvilla tapahtumilla, seniorikulttuuritoiminnalla, elokuvasarjoilla sekä kulttuurin avustuksilla mahdollistetaan kulttuurin saavutettavuus. Yksiköllä on toimipisteet Tikkurilassa ja Korsossa.

Länsi-Vantaan kulttuuritilat

Länsi-Vantaan kulttuuritilat -yksikkö hallinnoi Vantaan kaupungin kulttuuritaloja Myyrmäkitaloa sekä Vantaan konserttitalo Martinusta. Kulttuuritalot tarjoavat monipuolisia kokemuksia ja elämyksiä kaikenikäisille. Yksiköllä on toimipisteet Myyrmäkitalossa ja konserttitalo Martinuksessa.

Kuva 40. Vantaan kulttuuripalvelujen palveluverkko 2013

Vantaan musiikkiopisto

Vantaan musiikkiopisto tarjoaa taiteen perusopetusta kaikissa soittimissa, laulussa ja musiikin perusteissa. Lisäksi opisto tarjoaa monipuolista soitin- ja musiikkivalmennusta, musiikki-leikkikoulutoimintaa ja avointa opetusta sekä suomeksi (Vantaan musiikkiopisto – VMO) että ruotsiksi (Vanda musikinstitut svenska enheten – VMISE). Yksiköllä on opetuspisteitä ympäri kaupunkia. Hallinnolliset tilat sijaitsevat Tikkurilassa (VMO) ja Myyrmäessä (VMISE).

Vantaan kuvataidekoulu

Vantaan kuvataidekoulu tarjoaa taiteen perusopetusta 5–20-vuotiaille vantaalaisille lapsille ja nuorille sekä lyhytkursseja lapsille ja perheille. Yksiköllä on opetuspisteitä ympäri kaupunkia. Hallinnolliset tilat sijaitsevat Tikkurilassa.

Palvelun käyttöasteen alueittainen tarkastelu

Käyttöaste on pääsääntöisesti hyvä. Konserttitalo Martinusta voidaan myydä ulkopuoliseen käyttöön nykyistään enemmän edellyttäen, että vuokraaja tarvitessaan palkkaa ääni-, valo- ja näyttämötekniikan.

Johtopäätökset palveluverkon nykytilasta

Kulttuuripalvelujen palveluverkko on harva ja painottuu lähinnä perinteisille asuinalueille, Myyrmäkeen ja Tikkurilaan. Muilla Vantaan suuralueilla palvelupisteitä ei ole lisätty.

Taiteen perusopetuksen laitoksien sekä Vantaan taidemuseon osalta palveluverkkoa on kehitetty. Vantaan musiikkiopistoon liitettiin vuonna 2011 Musikinstitutet Kungsvägen i Vanda, joka näin ollen muodostaa musiikkiopiston ruotsinkielisen toiminnan ytimen, Vanda musikinstitut svenska enheten (VMISE). Tikkurilassa sijaitseva kulttuurikeskus Orvokki (Orvokkitie 15) sekä Kanniston koulun tiloja on myös saatu Vantaan musiikkiopiston sekä Vantaan kuvataidekoulun käyttöön.

Vantaan taidemuseo on huolehtinut siitä, että uudet ja vanhat asuinalueet ovat saaneet julkisia taideteoksia osaksi katukuvaa. Uusi galleriatila Galleria K mahdollistaa taidemuseon palvelut myös Tikkurilassa.

Osittain rakennukset ovat peruskorjauksen tai muiden korjaustoimenpiteiden tarpeessa. Vantaan konserttitalo Martinus on ollut peruskorjauksen tarpeessa jo pitkään. Suurin haaste kulttuuripalvelujen tilojen suhteen ovat niiden vaatimaton varustelutaso, tilojen toimimattomuus tai tilojen puute tietyillä alueilla.

Palveluverkon kehittämistarpeet

Keskeiset palveluverkkolinjaukset

Kulttuuripalveluja tarjotaan kulttuuritaloissa, kirjastoissa sekä muissa kaupungin toimipisteissä. Tikkurilan keskustan kulttuuripalvelujen palveluverkkoa kehitetään.

Palvelustrategiset muutokset

Palveluverkon on tuettava kulttuuristrategian toteutumista.

Lähipalveluina toteutetaan lasten- ja nuorten taide- ja kulttuuriharrastustoiminta sekä taiteen perusopetuksen nuorimpien oppilaiden opetus.

Aluekeskittymissä tarjotaan edistyneiden oppilaiden taiteen perusopetus, tapahtumatuotanto sekä mahdollisuus taide-elämään osallistumiseen.

Keskittettynä kulttuuripalveluna järjestetään aikuisten taidelajeittain erikoistunut - esim. teatterit, museot, konsertit, orkesterit ym. tuotanto.

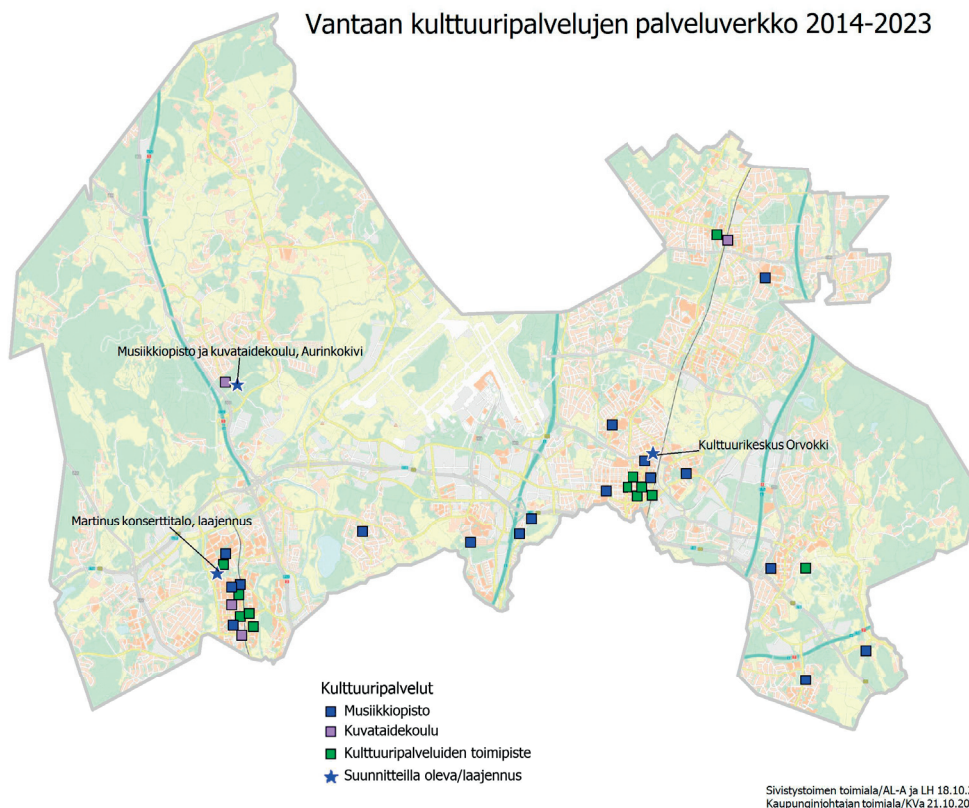
Pyrkimys tilojen yhteiseen tehokäyttöön eri toimijoiden kanssa (museotoiminta ja konserttitalo Martinus eivät sovellu yhteiskäyttöön).

Väestönmuutosten vaikutukset palveluverkkoon

Etenkin uusilla ja rakenteilla olevilla alueilla tämän hetkiset palvelut ja olemassa olevat resurssit pitää järjestää uudelleen vastaamaan alueellisia erityispiirteitä. Väestörakenteen muuttuessa käyttäjien tarpeetkin muuttuvat, tämä huomioidaan uusia palveluja suunniteltaessa. Organisatorisia muutoksia tehdään lähitulevaisuudessa, jotta kulttuuripalvelujen palvelutarjonta ja palveluverkko vastaa tarpeita.

Kuntien välisen yhteistyön vaikutukset palveluverkkoon

Kuntien välistä yhteistyötä tulee suunnitelmallisesti lisätä ja eriyttää toimintoja varsinkin kuntien raja-alueilla.

Kuva 41. Vantaan kulttuuripalvelujen palveluverkko 2014–2023

Palvelutarve ja palveluverkon tavoitetilä

Kulttuuripalvelujen palveluverkko toimii lähitulevaisuudessa pitkälti jo olemassa olevissa tai suunnitteilla olevissa keskittymissä, eli kulttuuritaloissa, kirjastoissa sekä muissa kaupungin toimipisteissä.

Kulttuuripalvelut etsivät organisaatiomuutoksella ja resurssien uudelleen järjestelyllä parannuksia palveluverkkoon.

Tavoitteena on paremmin kuntalaisia palvelevat kulttuurin palveluverkot, jotka vastaavat joustavasti muutuviin palvelutarpeisiin. Tilojen yhteiskäyttöä kehittämällä etsitään synergiaetuja eri toimijoiden kanssa. Tavoitteena on myös kehittää kulttuurin palveluverkkoa vastaamaan Tikkurilan kehittyvän keskustan statusta, selvittämällä Silkin kiinteistön kunnostamista Tikkurilassa kulttuurin keskittymäksi.

Kohdennettujen erillisselvitysten tarve

Kehitettäessä kulttuuripalvelujen palveluverkkoa ja palvelutarjontaa kuntalaisten näkemykset otetaan huomioon.

Liikuntapalvelut

Palveluverkon nykytilä

Lähtökohtana on luoda liikunnallista elämäntapaa edistävä arkiympäristö erityisesti liikunnan lähi- ja alueellisia palveluja tuottamalla ja ottamalla huomioon tämän hetken olosuhteet Vantaalla.

Kaupungin alueella on nykyisin noin 250 urheilu- tai pallokenttää, viisi uimahallia, kaksi muuta sisäuintipaikkaa ja kuusi uimarantaa/ulkouintipaikkaa, noin 130 liikuntasalia, noin 40 kunto/voimailusalia sekä 4 jäähallia.

Taulukko 4.	Kunnan	Kunnan liikuntayhtiön	Yksityisen
pallokentät	n. 240	3	3
uimahallit/altaat	5	-	2
uimarannat	6	-	-
liikuntasalit	n. 100	n. 10	n. 20
kuntosalit	10	2	n. 30
jäähallit	-	4	-

Valtaosa Vantaan liikuntapaikoista on kaupungin omistamia ja operoimia. Joidenkin liikuntapaikkojen operoinnista vastaa kaupungin omistamat liikuntayhtiöt tai yksityiset toimijat (yritykset, seurat). Lisäksi koulujen pihat voidaan nähdä osana liikunnan palveluverkkoa. Kaupungin rajan läheisyydessä asuvat käyttävät myös muiden kuntien tarjoamia liikuntapalveluja.

Ohjatusa liikuntatoiminnasta vastaavat pääosin urheiluseurat. Liikuntapalvelujen tarjoamien liikuntaryhmien ohjaus toteutetaan osittain ostopalveluna Seure-palvelun kautta.

Palvelun käyttöasteen alueittainen tarkastelu

Liikuntapaikkojen varausaste on pääosin erittäin korkea. Keivällä 2013 päivitetystä liikuntapaikkasuunnitelmassa liikuntapalveluverkon erityisinä puutteina mainitaan jäähallien määrä, salibandyolosuhteet erityisesti Tiikeri Areenan sulkeutuessa ja jalkapalloilun talviolosuhteet. Senioreiden osuus myös liikuntatoimen palveluvalikossa on kasvamassa.

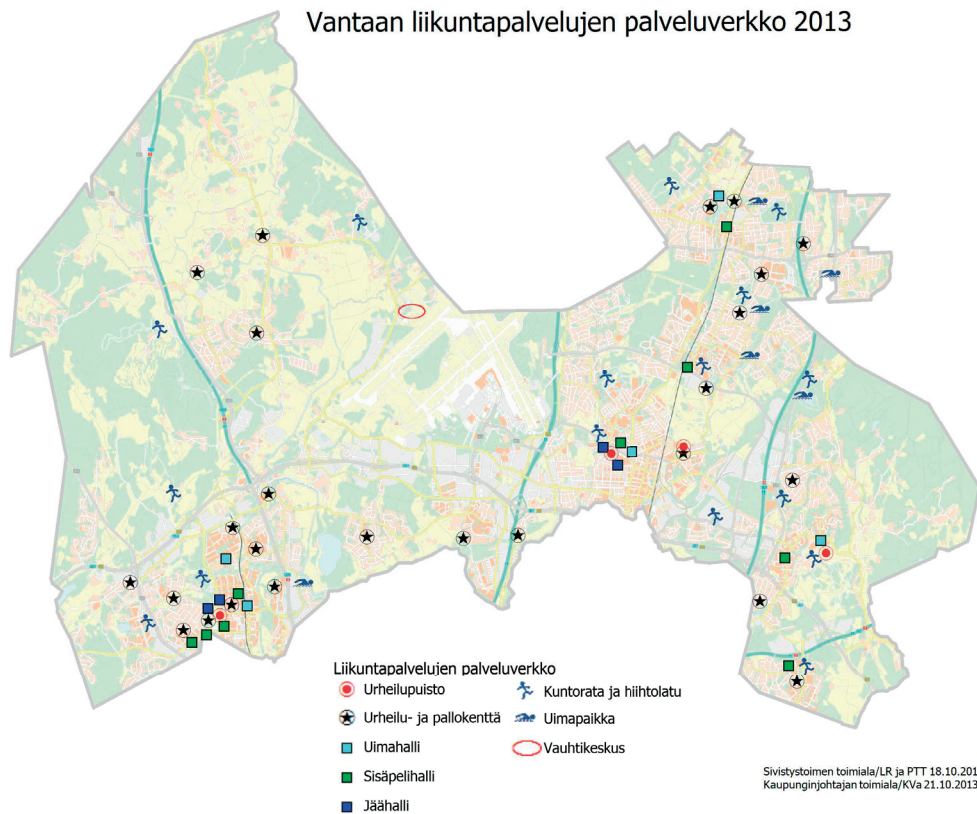
Johtopäätökset palveluverkon nykytilasta

Liikuntapaikkoja pyritään sijoittelemaan asuinalueille ja usein koulujen yhteyteen. Liikuntapuistot sijaitsevat suurempien asutuskeskusten läheisyydessä ja ne ovat helposti saavutettavissa myös joukkoliikennevälineillä.

Valtaosa Vantaan liikuntapaikoista on kaupungin omistamia ja operoimia ja niiden varausaste on pääosin erittäin korkea.

Vantaan liikuntaolosuhteita on monilta osin kehitettävä. Nykyisiä liikuntapaikkoja on peruskorjattava ja -parannettava ja tulevaisuudessa on rakennettava myös uusia liikuntapaikkoja, tarvetta on mm. harjoitusjäähalleille sekä salibandyn ja kamppailulajien olosuhteille. Palveluverkkoa on laajennettava uusille asuinalueille, kuten Kivistöön. Liikuntapaikkasuunnitelma on laadittu maltillisesti taloudelliset realiteetit huomioon ottaen.

Liikuntapaikat ovat kovalla kulutuksella ja etenkin uimahallit vaativat määrävuosin korjaustoimenpiteitä. Akuutein tilanne on Martinlaakson uimahallissa, joka on suljettu. Tikkurilan uimahallille on taloussuunnitelmassa määrärahavaraus osakorjauksille.

Kuva 42. Vantaan liikuntapalvelujen palveluverkko 2013

Palveluverkon kehittämistarpeet

Keskeiset palveluverkkolinjaukset

Ylläpidetään olemassa olevia liikuntaolosuhteita sekä toteutetaan uusia lähiliikuntapaikkoja ja -paikkoja eri puolille kaupunkia. Kivistön ja Keski-Vantaan liikuntaolosuhteet toteutetaan alueiden rakentumisen myötä.

Palvelustrategiset muutokset

Painopiste on siirtymässä ohjatusta seuratoiminnasta omatoimiseen liikkumiseen ja liikunnalliseen ajanviettoon. Keskeinen toiminnallinen haaste on liikkumisen esteiden poistaminen ja kuntalaisten, etenkin liikunnallisesti passiivisten, aktivoiminen.

Koulujen ja päiväkotien pihojen kehittämistarpeet on syytä yhdistää liikunnan palveluverkon kehittämiseen ja suunnitteluun.

Lainsäädännön muutokset, jotka vaikuttavat palvelujen järjestämiseen

Liikunta on peruspalvelu, jonka asemaa pyritään vahvistamaan uudistuvalla liikuntalailla. Liikuntalaki asettaa kunnan tehtäväksi luoda edellytyksiä kuntalaisten liikunnalle osallistumalla paikalliseen ja alueelliseen yhteistyöhön, tukemalla kansalais-

toimintaa sekä tuottamalla liikuntapalveluja ja liikkumisen olosuhteita eri elämäntilanteiden vaiheisiin.

Väestömuutosten vaikutukset palveluverkkoon

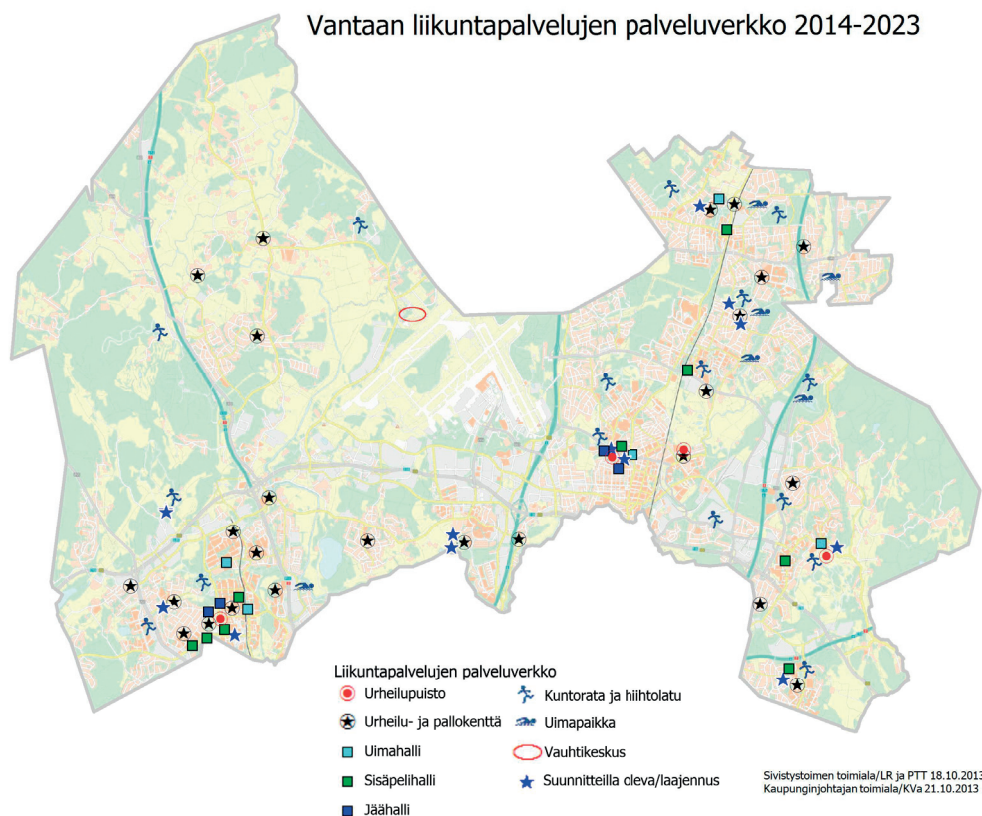
Uusien liikuntapaikkojen tarve kasvaa alueiden rakentuessa ja väestömäärän lisääntyessä. Kartanokoskelle rakentuva lähiliikuntapuisto ja muut Keski-Vantaan alueen olosuhteet vaativat ylläpitoa ja lisääntyvää henkilöstötarvetta. Myöhemmin mm. Kivistön alueelle tarvitaan monipuolinen liikuntapuisto.

Sähköisten palvelujen kehittäminen ja niiden vaikutukset asiointiin ja palveluverkkoon

Keskeisiä sähköisiä palveluja ovat kulkutunniste- ja kassajärjestelmät, liikuntatilojen varausjärjestelmä WebTimmi, avustustenhakujärjestelmä Apuri sekä ohjatuissa liikuntaryhmissä käytettävä ilmoittautumisjärjestelmä. Kehitteillä on seuratoimijoille suunnattu kävijätietopalvelu, jonka avulla saataisiin tilastoitavia lukuja liikuntatilojen käytöstä ja seurojen toiminnan laajuudesta vuorojen sekä avustusten jaon tueksi. Uudet sähköiset palvelut eivät vaikuta nykyisiin aukioloaikoihin eivätkä palveluverkkoon.

Kuntien välisen yhteistyön vaikutukset palveluverkkoon

Hiihtolatujen kunnossapito ja suunnittelu hoidetaan raja-työhyöhykkeillä naapurikuntien kanssa yhteistyössä (Helsinki,

Kuva 43. Vantaan liikuntapalvelujen palveluverkko 2014–2023

Espoo, Sipoo, Kerava). Kokoluokaltaan suurien hankkeiden (kuten areenat ja stadionit) merkittävyyttä tarkastellaan koko pääkaupunkiseudun kannalta. Kuntien välinen tiiviimpi yhteistyö on vireillä.

Y-tonttien riittävyys pitkällä aikavälillä

Liikuntapaikat sijaitsevat pääosin VU-, P1 ja P2-alueilla. Näitä on riittävästi.

Palvelutarve ja palveluverkon tavoitetilä

Liikunnan palveluverkkoa kehitettäessä pyritään huomioimaan alueellinen ja eri liikumismuotojen keskinäinen tasavertaisuus. Uudet liikuntarakentamisen hankkeet keskittyvät liikunnan olosuhteisiin, jotka puuttuvat Vantaalta tai ovat sekä nykyiseen että tulevien vuosien tarpeeseen nähden alimitoitettuja.

Liikuntapalvelujen uudisrakentamisen painopistealueet ja tulevien vuosien kehittämistarpeet painottuvat lähiliikuntapuistojen ja -paikkojen rakentamiseen. Lähiliikuntapaikkaverkostoa kehitetään toteuttamalla monikäyttöisiä, muunneltavia ja ympärivuotiseen käyttöön soveltuvia lähiliikuntapaikkoja eri puolella Vantaata. Tavoitteena on toteuttaa liikunnan pariin houkuttelevia, laadukkaita, viihtyisiä, turvallisia ja nykyistä laajemmille käyttäjäryhmille soveltuvia lii-

kuntapaikkoja ja tarjota aiempaa monipuolisempia liikunnan harrastamismahdollisuuksia eri-ikäisille asukkaille.

Taloussuunnitelmassa 2014–2017 on määrärahavarakset urheilupuistojen huoltorakennuksille. Konserniyhtiöiden toteutettavaksi suunniteltuina hankkeina esitetään Hakunilan jalkapallohallia, Tikkurilan harjoitusjäähallia ja Energia-Areenan laajennusta. Kiviston alueen rakennuttua riittävästi alueelle tarvitaan monipuolinen liikuntapuisto.

Liikuntapalvelujen investointien hankealoitteet tulevat vapaa-ajan lautakunnalta ja liikuntapalveluilta ja toteutus tehdään yhteistyössä tilakeskuksen ja konsernihallinnon kanssa.

Kohdennettujen erillisselvitysten tarve

Palveluverkon kehittämistarpeet on arvioitu päivitetystä liikuntapaikkasuunnitelmassa (11.06.2013).

Tarvittaessa tehdään esim. sopivan sijoittamispaikan löytämiseksi tarveselvitystä laajemman olosuhdeselvityksen, missä selvitetään mm. harrastajien asuinpaikkoja, asiointimatkoja ja kohteen huoltokustannuksia. Olosuhdeselvitys on tehty mm. jalkapalloilun ylipainehallin sijoituspaikan vaikutuksia selvittäessä.

Konserni- ja asukaspalvelujen palvelut

Työllisyyspalvelut

Palveluverkon nykytila

Työllisyyspalvelut ovat erityispalveluja ja suurin osa palveluista sijaitsee Tikkurilassa palvelun siellä kaikkia vantaalaisia.

Työvalmennustalot

Työvalmennustaloissa järjestetään työpajatoimintaa, työvalmennusta ja kuntouttavaa työtoimintaa. Vantaan Valo (Korso) ja Koutsi (Tuupakka) sijaitsevat eri puolilla Vantaata ja palvelevat näin laaja-alaisesti vantaalaista väestöä.

Työvoiman palvelukeskus (TYP)

Työvoiman palvelukeskukset ovat työllisyyspalvelujen, TE-toimiston ja Kelan yhteisiä toimipisteitä. Asiakkaat ohjautuvat pääasiassa Tikkurilaan (Vernissakatu 6). Myyrmäen toimipiste (Vaskivuorentie 25) palvelee Länsi-Vantaalta tulevia asiakkaita.

Kuntouttava työtoiminta

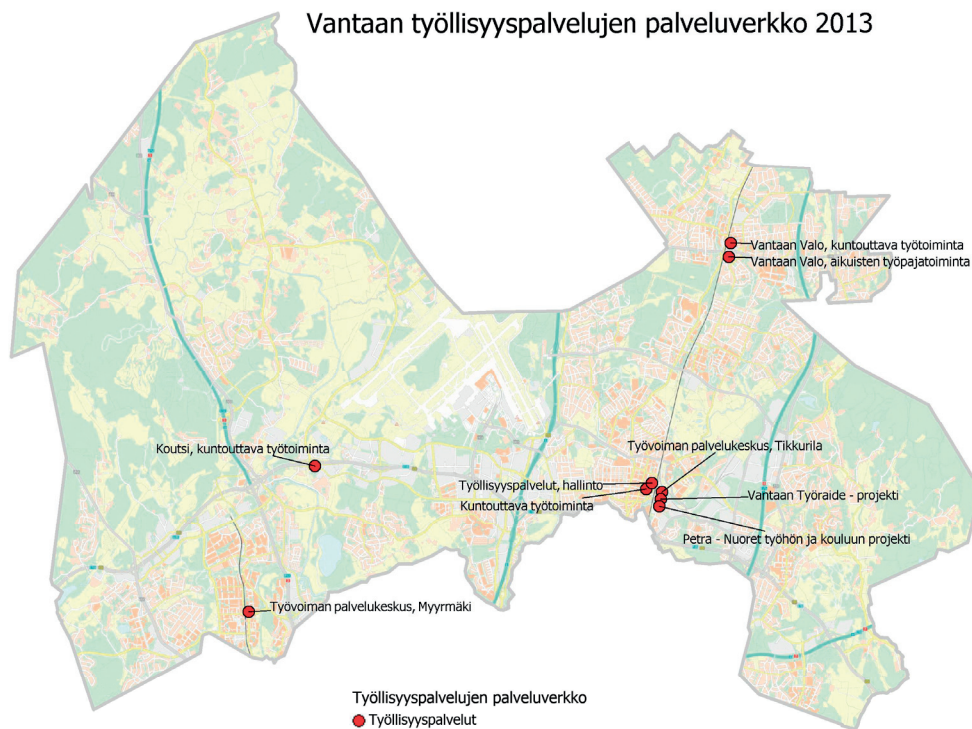
Pääsääntöisesti työ tehdään asiakkaan luona työtoimintapaikoilla ympäri Vantaata. Kuntouttavan työtoiminnan tiloissa Tikkurilassa (Vernissakatu 6) järjestetään mm. ryhmätoimintaa. Kuntouttavan työtoiminnan ostopalveluista on menossa kilpailutus, eivätkä vuosien 2014–2015 palveluntarjoajat ole vielä tiedossa.

Työraide, valtakunnallinen kuntakokeilu (1.9.2012–31.12.2015)

Työraide ohjaa pitkäaikaistyöttömiä aikuisia työelämään, koulutukseen sekä tarvittavien työllistymistä edistävien palvelujen piiriin. Asiakaspalvelu aikavarauksella tapahtuu Tikkurilassa (Vernissakatu 6) sekä sosiaaliohjaan tapaamiset myös Tuupakantien työskentelypisteessä (Tuupakantie 4). Työraiteen atk-valmennusta tarjotaan työnhakijoille Vantaan Valossa Opastimessa (Minkkitie 8).

Petra-projekti (31.12.2014 saakka)

Petra-projekti tarjoaa työhön- ja koulutukseen ohjausta alle 25-vuotiaille työttömille nuorille. Tilat sijaitsevat TE-toimiston yhteydessä Tikkurilassa (Vernissakatu 8). Henkilökohtaisen ohjauksen lisäksi pidetään ryhmävalmennuksia.

Konserni- ja asukaspalveluiden toimiala/KA ja SS 18.10.2013
Kaupunginjohtajan toimiala/KVa 21.10.2013

Kuva 44. Vantaan työllisyyspalvelujen palveluverkko 2013

Työllistämisavustukset yrityksille ja järjestöille

Yritysten ja järjestöjen työllistämisavustusten haku tapahtuu kirjallisesti ja hakemukset palautetaan pääsääntöisesti postitse, mutta yritysten tai järjestöjen edustaja voi palauttaa hakemuslomakkeet myös henkilökohtaisesti (Asematie 10 A, Tikkurila). Neuvonta tapahtuu yleensä puhelimitse.

Palvelun käyttöasteen alueittainen tarkastelu

Työvalmennustalojen Vantaan Valon ja Koutsin koko kapasiteetti on käytössä, eikä laajentumistarpeita tällä hetkellä ole.

TYP:n Tikkurilan toimipisteessä on työhuonevajausta. Myyrmäen toimipisteessä kapasiteetti on riittävä.

Kuntouttavan työtoiminnan tilat ovat riittävät tällä hetkellä, mutta jos asiakasmäärät jatkavat kasvuaan tulee tarvetta lisätiloille.

Työraiteen tilat ovat täydessä käytössä, asiakasmäärän kasvaessa tilantarve kasvaa.

Petran ohjauskapasiteetti on hyvä, jos asiakasmäärää halutaan kasvattaa ja toimintaa laajentaa, on mietittävä uudenlaisia tilaratkaisuja. Sijoittuminen TE-toimiston henkilökunnan kanssa samoihin tiloihin on keskeistä.

Johtopäätökset palveluverkon nykytilasta

Työllisyyspalvelut ovat erityispalveluja. Suurin osa palveluista on Tikkurilassa ja palvelee kaikkia vantaalaisia. Työllisyyspalvelujen toiminnassa on huomioitava, että esimerkiksi TYP:n toimipisteessä työskentelee kunnan, TE-toimiston ja Kelan henkilökunta yhdessä moniammatillisena tiiminä. Kaikille työllisyyspalvelujen yksiköiden toiminnoille on keskeistä, että TE-toimisto on lähellä.

Työtoimintaa tarjoavat valmennustalot on sijoitettu sekä Pohjois-Vantaalle Korsoon että Länsi-Vantaalle Tuupakkaan, jolloin ne palvelevat eri puolelta Vantaata tulevia asiakkaita. Osa Työraiteen palveluista on myös sijoitettu valmennustaloihin Korsoon ja Tuupakkaan, jossa on paljon työllisyyspalvelujen aktivoivia toimenpiteitä asiakkaille. Työvalmennustalot Vantaan Valo ja Koutsi ovat molemmat elinkaarensa lopussa. TYP:n Tikkurilan tiloissa on tehty sisäilmakartoitus syksyn 2013 aikana.

Palveluverkon kehittämistarpeet

Keskeiset palveluverkkolinjaukset

Työllisyyspalvelut keskitetään TE-toimistojen läheisyyteen.

Palvelustrategiset muutokset

Työllisyyspalvelut ovat erityispalveluja, jolloin niiden keskittäminen on perusteltua. Erityisesti tulisi huomioida TE-toimiston läheisyys, koska yhteistyö on tiivistä.

Petra-projektissa nuorten työttömien tehokkaassa ohjauksessa yhteinen palvelupiste TE-toimiston kanssa on havaittu toimivaksi. Myös Kelan, sosiaalitoimen, nuorisotoimen ja sivistötoimen kanssa on pyrittävä läheiseen yhteistyöhön.

Lainsäädännön muutokset, jotka vaikuttavat palvelujen järjestämiseen

TYP-toiminta lakisäätöistään vuonna 2015, lain tuomat vaikutukset toimintaan eivät ole vielä tiedossa. Valmisteilla on myös lakimuutos työmarkkinatuen kuntaosuuden rahoitusvelvollisuuden muuttamisesta aiemmasta 500 työmarkkinatukipäivästä 300 työmarkkinatukipäivään. Lakimuutoksen vaikutuksista ei ole vielä tietoa, mutta todennäköisesti se lisää työllisyyspalvelujen asiakasmäärää.

Väestönmuutosten vaikutukset palveluverkkoon

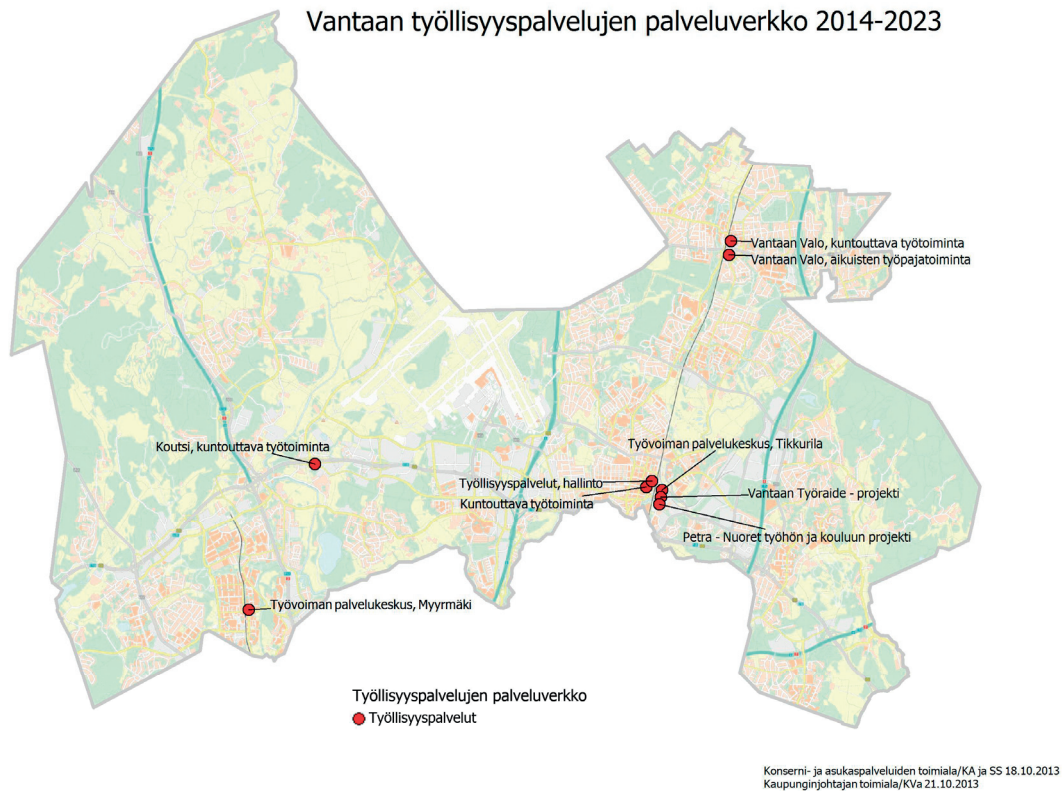
Maahanmuuttajaväestön kasvu lisää työllisyyspalvelujen asiakasmäärää, sillä maahanmuuttajien työttömyysaste on kanta-väestöä korkeampi.

Sähköisten palvelujen kehittäminen ja niiden vaikutukset asiointiin ja palveluverkkoon

Työllisyyspalveluissa ei ole käytössä sähköisiä palveluja. Asiakkailla on käytössä TE-toimiston sähköiset palvelut. Sähköisiä palveluja voi kehittää esim. avuksi asiakasohjaukseen ja tiedottamiseen. Petra-projektissa, jossa asiakkaat ovat alle 25-vuotiaita, kehitetään ohjausta sähköisen asiointin hallitsemiseen.

Kuntien välisen yhteistyön vaikutukset palveluverkkoon

Yhteistyö on pääasiallisesti tiedon ja hyvien käytäntöjen leviämistä.

Kuva 45. Vantaan työllisyyspalvelujen palveluverkko 2014–2023

Palvelutarve ja palveluverkon tavoitetilä

Vuoden 2015 lakimuutosten tuomista vaikutuksista ei ole vielä tietoa. Ohjauspalvelujen keskittyminen Tikkurilaan TE-toimiston läheisyyteen on toiminnan kannalta olennaista. Työvalmennustalojen on hyvä sijaita nykymallin mukaisesti eri puolilla Vantaata.

Palveluverkkoon liittyvät erilliskysymykset

Työllisyyspalvelujen osalta on huomioitava TE-toimiston läheisyys. TYP-toiminnassa on huomioitava työvoimahallinnon lisäksi myös Kelan näkemys toimipisteiden määrästä ja paikoista.

Nuorten ohjaamisen kannalta toiminnassa on huomioitava TE-toimiston lisäksi myös muut nuorten palveluja tuottavat toimialat.

Kuntalaispalvelut

Neuvonta- ja asiointipalvelut

Palveluverkon nykytilä

Talous- ja velkaneuvonta

Talous- ja velkaneuvonnan palvelupiste sijaitsee Tikkurilassa. Talous- ja velkaneuvonta antaa puhelinneuvontaa ja ajanvarauksella myös henkilökohtaista neuvontaa. Tarkoituksena on yhdessä asiakkaan kanssa kartoittaa mahdollisuuksia ja keinoja taloudellisen tilanteen tasapainottamiseen ja velkojen järjestelmiseen. Palvelut on tarkoitettu vantaalaisille ja ne ovat maksuttomia.

Talous- ja velkaneuvonnan palvelu perustuu lakiin talous- ja velkaneuvonnasta. Keskustelu talous- ja velkaneuvonnan valtiollistamisesta jatkuu. Mahdollinen ajankohta muutokselle saattaa olla vuoden 2015 alussa, mutta päätökset tästä tehdään myöhemmin.

Yhteispalvelupisteet

Vantaalla on kolme yhteispalvelupistettä: Korson yhteispalvelupiste, joka sijaitsee Monitoimitalo Lumossa, Myyrmäen yhteispalvelupiste, joka sijaitsee Myyrmäkitalossa ja Tikkuri-

lan yhteispalvelu, joka sijaitsee nykyisen linja-autoterminaalin vieressä omassa erillisessä rakennuksessaan. Tikkurilan yhteispalvelupiste muuttaa Tikkurilan uuteen asemakeskus Dixiin joulukuussa 2014.

Yhteispalvelussa tarjotaan kunnan ja valtion neuvonta- ja kas-sapalveluja. Valtiolliset yhteistyökumppanit ovat Kela, Vero-hallinto, poliisi, TE-toimisto ja maistraatti. Lisäksi yhteispal-velussa on laajat HSL-matkakorttipalvelut. Yhteispalvelulla on sopimus myös Vantaan seurakuntayhtymän, Mannerheimin lastensuojeluliiton sekä SPR:n Korson osaston kanssa. Lisäksi yhteispalvelussa tarjotaan maahanmuuttajien alkukartoituksia sekä kevyempää maahanmuuttajille suunnattua neuvontaa.

Lisäksi asiakkaita palvelaan puhelin- ja sähköpostineuvonnal-la. Tikkurilan yhteispalvelupiste on asiakasmääriin nähden lii-an pieni riippumatta asiakasmäärien kausittaisesta vaihtelusta.

Sähköisten palvelujen lisääntymisen vaikutuksista asiakasmää-riin on tällä hetkellä mahdotonta arvioida. Fyysisten asiakas-palvelupisteiden keskittäminen edelleen keskeisten luontevien liikennevirtojen yhteyteen tulee olla suunnittelun keskiössä.

Valtiollisten yhteistyökumppaneiden palvelujen käyttöaste ei ole vuonna 2013 noussut erityisen korkeaksi johtuen asiakas-virtojen suuntautumisesta kunkin valtion toimijan omiin, lä-histöllä sijaitseviin asiakaspalvelupisteisiin.

Palvelun käyttöasteen alueittainen tarkastelu

Taulukko 5. Yhteispalvelujen asiakasmäärät/ yhteispalvelupiste (v. 2013):

Tikkurila	39 823
Myyrmäki	30 481
Korso	11 007 * Korso on kesällä kiinni juhannuksesta koulujen alkuun
Yhteensä	81 311 vuoronumeron ottanutta asiakasta

Johtopäätökset palveluverkon nykytilasta

Nykyinen palveluverkko toimii asianmukaisesti. Yh-teispalvelun osalta on tarpeen yleinen tilojen ajan-mukaistaminen ottaen huomioon mm. sähköiset palvelukanavat, muunneltavuus vaihtelevien asiakas-volyymien ja käyttötarkoitusten mukaan, yksityisyy-den vaatimukset tiettyjen palvelujen tarjoamisen osalta ja henkilökunnan tilat.

Kuva 46. Vantaan neuvonta- ja asiointipalvelujen palveluverkko 2013

Palveluverkon kehittämistarpeet

Palvelustrategiset muutokset

Keskeiset palveluverkkolinjaukset

Asiointi- ja neuvontapalveluja tarjotaan yhteisissä asiakaspalvelupisteissä monikanavaisesti.

Kaupungin yhteistä asiakaspalvelua suunnittelemaan on vuonna 2013 kaupunginjohtajan päätöksellä (61/2013) perustettu poikkihallinnollinen ohjausryhmä, Uuden yhteisen asiakaspalvelun suunnittelun ohjausryhmä, joka määrittelee suuntaviivat yhteiselle uudelle asiakaspalvelumallille ja tekee yhteistyötä kaikkien toimialojen kanssa löytääkseen perustan yhteisille palvelukokonaisuuksille.

Kehitystyön tavoitteena on tuoda koko kaupungissa tapahtuvaa asiointi- ja neuvontapalvelua saataville yhteisiin asiakaspalvelupisteisiin (nykyiset yhteis palvelupisteet), kunnan neuvonnan ja asiointipalvelun tehostuminen sekä palvelujen monikanavaisuuden edistäminen. Kunnan sisäisen palvelujen keskittämistyön lisäksi palvelutarjooma saattaa laajentua myös valtiovarainministeriön Asiakaspalvelu 2014 -hankkeen myötä.

Lainsäädännön muutokset, jotka vaikuttavat palvelujen järjestämiseen

Valtionvarainministeriön Asiakaspalvelu 2014 -hankkeen tarkoituksena on luoda koko maahan kuntatasolle kattava, lakisääteisyteen perustuva, myös valtion toimijoiden palveluja tarjoava yhteisten palvelupisteiden verkko, jossa palvelut tuotetaan yhden luukun periaatteella taloudellisen ja tehokkaan tuotannon kriteerejä noudattaen.

Hanke laajentaa toteutuessaan huomattavasti lakisääteistä, yhteisissä asiakaspalvelupisteissä tarjottavaa avustavaa asiointi- ja neuvontapalveluvalikoimaa. Lisäksi hankkeessa on linjattu, että asiantuntijapalvelun saatavuus taataan tarvittaessa etäyhteydellä, joka toteutetaan koko maassa videoneuvottelumahdollisuuden avulla.

Valtiovarainministeriön Asiakaspalvelu 2014 -hanke on ollut kunnissa lausuntokierroksella vuoden 2013 syksyllä ja käsiteltäneen eduskunnassa saman syksyn aikana. Hankkeen siirtymäaika on 2015–2019. Suurten, erityisesti pääkaupunkiseudun kuntien osalta yhteistyö ja sen vaikutukset ovat vielä määrittelemättä.

Väestömuutosten vaikutukset palveluverkkoon

Väestön määrän lisääntyminen ja toisaalta talouden tasapainottamisen periaate edellyttävät uusia, innovatiivisia tapoja järjestää asiointi- ja neuvontapalveluja. Kehittämällä etäpalveluja Vantaa voi järjestää asiointi- ja neuvontapalveluja joustavasti, taloudellisesti ja lähellä asiakkaita ilman, että väestön-

muutosten seurauksena tarvitaan välttämättä uusia palvelupisteitä palvelun takaamiseksi.

Väestön ikääntyminen vaikuttaa palvelutarpeeseen. Yhteisissä asiakaspalvelupisteissä toimii tällä hetkellä vanhuksille suunnattu neuvontapalvelukonsepti Seniori-info, jonka palvelutarjoomaa kartutetaan tarvittaessa vuoden 2014 aikana mm. käyttäjälähtöisin palvelumuotoilun keinoin.

Yhteisissä asiakaspalvelupisteissä on myös reagoitu maahanmuuttajien määrän kasvuun kehittämällä maahanmuuttajien neuvonta- ja alkukartoituspalvelua sekä osallistumalla pääkaupunkiseudun kuntien yhteisiin hankkeisiin (ks. Kuntien välisen yhteistyön vaikutukset palveluverkkoon). Maahanmuuttajien alkukartoitukset ja yhteistyön kevyemmät neuvontapalvelut ovat vakiintuneet osaksi yhteis palvelun toimintaa.

Sähköisten palvelujen kehittäminen ja niiden vaikutukset asiointiin ja palveluverkkoon

Sähköisten palvelujen lisääntyessä kaupunkiorganisaatiossa ja väestön ikääntyessä lisääntynee myös sähköisten palvelujen käytön ohjauksen ja neuvonnan tarve. Yhteisten palvelupisteiden mahdollisuutta toimia kaupungin keskitettynä asiakasovellusten helpdesk-palvelupisteinä kartoitetaan.

Vantaan kaupungin kehitteillä olevat, palvelukeskeiset verkkosivut helpottanevat toteutuessaan yhteisten asiakaspalvelupisteiden palveluneuvojen työtä paitsi kooten sähköiset palvelut helposti opastettavaksi kokonaisuudeksi, myös ennaltaehkäisten henkilökohtaisen, kasvotusten tapahtuvan neuvontapalvelun ja palveluohjauksen tarvetta.

Sähköisten palvelukanavien ja etäpalvelun kehittäminen mahdollistaa uudentyyppisen, joustavamman palveluverkkoajattelun myös yleisessä neuvontapalvelussa. Jatkossa uusille asuinalueille ei välttämättä tarvitse perustaa kokonaan uutta asiakaspalvelupistettä, vaan palvelutarve voidaan kattaa esimerkiksi etäpalvelupisteen avulla. Näin palvelut voidaan tuoda lähelle asukkaita kustannustehokkaalla tavalla. Tavoitteena tulisi olla yleisen neuvontapalvelun saaminen kotoa poistumatta hyödyntäen erilaisia tapoja ottaa yhteyttä.

Kuntien välisen yhteistyön vaikutukset palveluverkkoon

Vantaan kaupunki on ollut vuosina 2009–2012 mukana ESR-rahoitteisessa Vantaan, Espoon, Helsingin ja Kauniaisten yhteisessä NEO-seutu-hankkeessa, jonka tuloksena on syntynyt työperäisten maahanmuuttajien neuvontapalvelu myös Vantaan Yhteis palveluihin. Lisäksi vuoden 2012 lopulla on solmittu em. kuntien välinen yhteistyösopimus, jossa sovitaan mm. kaupunkien yhteisestä koulutus- ja tiedotusyhteistyöstä sekä ulkomaalaistaustaisten asiakkaiden vastavuoroisesta neuvonnasta ja opastuksesta. Yhteistyötä kaupunkien välillä on jatkettu Reaaliaikaista neuvontaa CLICK-seutu-hankkeen tiimoilta, jossa kehitetään uutta digitaalista palvelukanavaa (chat) työperäisten maahanmuuttajien opastukseen. Hanke on jo vähentänyt tarvetta lähettää asiakkaita pisteestä toiseen.

Kuva 47. Vantaan neuvonta- ja asiointipalvelujen palveluverkko 2014–2023

Palvelutarve ja palveluverkon tavoittila

Nykyinen yhteispalvelun palveluverkko ei kata tulevia Kivistön, Aviapoliksen eikä Keimolanmäen alueita. Tasapuolisen palvelutason takaamiseksi myös uusilla asuinalueilla tulee jatkossa harkita joko uusia asiakaspalvelupisteitä tai sähköisten palvelujen tarjoamisen lisäämistä.

Kuluvalle taloussuunnitelmakaudelle on asetettu tavoitteeksi yhtenäisen kuntalaisten asiakaspalvelumallin kehittäminen. Kuntalaispalvelut valmistautuu tuottamaan tiettyjä avustaviin asiakas- ja neuvontapalveluihin kuuluvia palvelukokonaisuuksia yhteisistä asiakaspalvelupisteistä asiakaslähtöisesti yli hallintorajojen. Käynnissä on koko kaupungin laajuinen selvitystyö. Selvitystyön tulos saattaa vaikuttaa palveluverkon tavoittilaan ja uusiin palvelupisteisiin keskitettäviin palvelukokonaisuuksiin.

Vantaalla Tikkurilan yhteispalvelupiste siirtyy uuteen, vuoden 2014 lopulla valmistuvaan asemakeskukseen. Tuolloin palvelupisteessä voidaan siirtyä uuteen palvelukonseptiin käyntiasioinnin pilotointina. Keskeisellä paikalla (asiakasvirta jopa 40 000–60 000/päivä) sijaitsevasta pisteestä on mahdollista tehdä koko kaupungin yhteinen asiakaspalvelupiste laajentamalla palveluvali-

koimaa ja tuomalla yleiset asiointi- ja neuvontapalvelut lähelle kuntalaisia.

Matkailuneuvonnan näkökulmasta on jatkossa huomioitava paremmin matkailuvirrat ja pohdittava uusien, jopa kokonaan sähköisinä toimivien, etäneuvontapisteiden perustamista käyntiasiointipisteiden rinnalle Vantaan elinvoimaohjelman mukaisesti.

Kohdennettujen erillisselvitysten tarve

Laaja asiakaspalvelujen yhdistämiseen liittyvä selvitys on käynnissä ja jatkuu vuonna 2014.

Kohtaamispaikat ja järjestötilat

Palveluverkon nykytila

Kuntalaispalvelut vastaa kohtaamispaikkojen ylläpitämisestä ja järjestötilojen toiminnallisesta hallinnoinnista.

Kohtaamispaikat/asukastilat

Kuntalaispalvelujen hallinnassa olevia kohtaamispaikkoja/asukastiloja ovat Myyrmäessä kohtaamispaikka Myyrinki, Koivukylän alueella nettikahvila Kafnetti ja asukastila Tuulikontti. Tikkurilassa sijaitsee vapaaehtoistalo Viola, joka helmikuussa 2013 on palvelusopimuksella annettu Järjestörinki ry:n ylläpidettäväksi. Länsimäessä sijaitseva Kilpakujan asukastila on annettu talotoimikunnan hallinnoitavaksi ja Hakunilassa sijaitseva Ystävän Kammari on osoitettu Hakunilan Mielenterveysseuran käyttöön.

Kuntalaispalveluilla on lisäksi kolme vanhaa torpparakennusta. Hakunilassa sijaitsevaa Skomarsin torppaa vuokrataan kokous- ja juhlaikäyttöön, Vantaanlaaksossa sijaitsevasta Buldersista annetaan käyttövuoroja vantaalaisille eläkeläisjärjestöille ja Sipoon saaristossa sijaitsevasta Mölandetin Villa Sainiosta annetaan käyttövuoroja Vantaalaisten yhdistysten sekä Vantaan kaupungin hallintokuntien virkistystoimintaan.

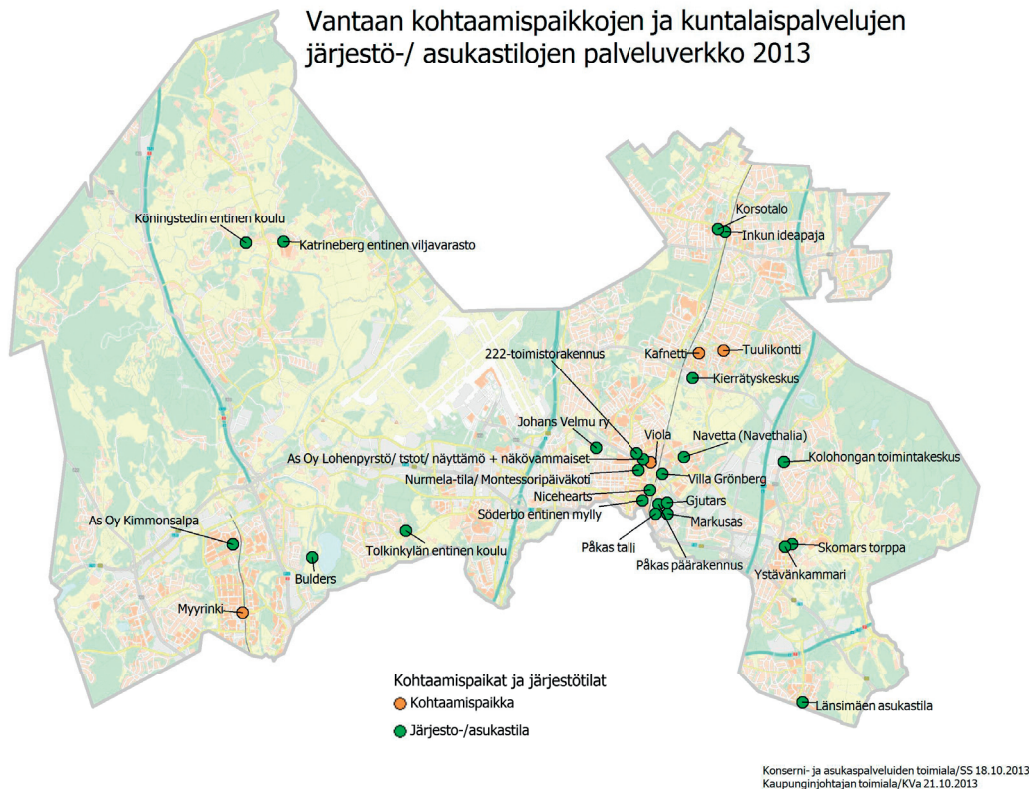
Järjestötilat

Kuntalaispalvelujen hallinnoimana on 21 eri järjestöjen nimikkotilaksi vuokrasopimuksella luovutettua rakennusta tai huoneistoa. Vantaan kohtaamispaikat ja järjestötilat- ja asukastilat esitetään oheisessa kartassa.

Palvelun käyttöasteen alueittainen tarkastelu

Kohtaamispaikoissa on runsaasti käyttöä, mutta edelleen voidaan tarjota vapaita käyttövuoroja järjestöille ja muille toimijoille. Palvelusopimuksen myötä Järjestöringille siirtyneessä Violassa Tikkurilassa on uuden toimijan myötä käyttöaste lisääntynyt huomattavasti. Entiset toimijat ovat jatkaneet tilan käyttöä ja Järjestörinki on tuonut muassaan uusia toimijoita.

Kapasiteetti nykyisenlaisten tilojen osalta on riittävä Koivukylässä, Tikkurilassa ja Myyrmäessä. Sen sijaan muilla suuralueilla nykyisenlaista kohtaamispaikkatoimintaa ei ole. Kivistön alueen rakentua on myös keskusteltu asukastilojen/kohtaamispaikkojen tarpeesta ja niiden toteutuksesta. Yhteiskäytössä olevia järjestötiloja on Seutulassa, Ylästössä, Korsossa, Hakunilassa ja Länsimäessä. Käyttöaste on hyvä, mutta yhteiskäyttöä voi edelleen tehostaa. Käyttäjien ryhmäkoot ovat kasvaneet, mikä aiheuttaa tarvetta isommille kokoontumistiloille. Tällainen tarve on mm. Länsimäessä.

Kuva 48. Vantaan kohtaamispaikkojen ja kuntalaispalvelujen järjestö-/ asukastilojen palveluverkko 2013

Johtopäätökset palveluverkon nykytilasta

Järjestelmällistä alueellista suunnittelua ja painopisteiden valintaa ei juuri ole tehty. Nykyinen asukas- ja järjestötilaverkko on syntynyt tehtävä- ja toimialajakojen uudistuksien myötä.

Olemassa olevien kohtaamispaikkojen toiminta palvellee ennen kaikkea ikäihmisiä ja on tärkeä lisä Vantaan palveluvalikkoon. Toiminnan järjestäminen kaupungin omana toimintana ei kuitenkaan ole välttämätöntä. Kohtaamispaikkojen/asukastilojen toiminnassa pyritään kumppanuuteen järjestöjen kanssa. Vapaaehtois- talo Violassa kokeiltua kumppanuusmallia ja saatuja hyviä kokemuksia palvelusopimusyhteistyöstä pyritään levittämään olemassa oleviin ja mahdollisiin uusiin asukastiloihin ja saamaan myös muihin tiloihin kolmannen sektorin toimijoita ylläpitäjiksi. Vapautuvaa henkilöstöresurssia suunnataan vahvemmin asukkaiden ja järjestöjen kanssa tehtävään alueelliseen yhteistyöhön.

Järjestötiloista, jotka on vuokrattu yhdistysten ja muiden yhteisöjen nimikkotiloiksi osa on vanhoja ja kaavamääräyksissä suojeltavaksi luokiteltuja rakennuksia. Pääasiassa vuokralaiset vastaavat itse tilojen käytön ja ylläpidon kustannuksista. Kaupungilla on tilojen omistajana velvollisuus säilyttää suojellut tilat. Tilat säilyvät,

kun ne ovat järjestön käytössä joka sitoutuu ylläpitämään niitä. Järjestötiloista erityisen huonokuntoisia kiinteistöjä ovat Johans ja Korsotalo.

Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman tavoitteet ohjaavat palveluverkon kehittämistä. Ohjelman tavoitteen mukaisesti tulee luopua palveluverkkojen kannalta tarpeettomista ja erityisesti huonokuntoisista kiinteistöistä sekä ulkoa vuokratuista järjestötiloista.

Palveluverkon kehittämistarpeet

Keskeiset palveluverkkolinjaukset

Jokaisella suuralueella on tulevaisuudessa vähintään yksi järjestöjen yhteiskäytössä oleva tila.

Palvelustrategiset muutokset

Asukastilaverkkoa tulee tarkastella yli toimialarajojen. Asukastilojen tarve tulee ottaa huomioon kaavoituksessa uusia asuinalueita suunniteltaessa. Vapaaehtois- talo Violassa saatuja hyviä kokemuksia palvelusopimusyhteistyöstä pyritään laajentamaan ja saamaan myös muihin tiloihin kolmannen sektorin toimijoita ylläpitäjiksi.

Konserni- ja asukaspalveluiden toimiala/KA ja SS 18.10.2013
Kaupunginjohtajan toimiala/KVa 21.10.2013

Kuva 49. Vantaan kohtaamispaikkojen ja järjestötilojen palveluverkko 2014–2023

Sähköisten palvelujen kehittäminen ja niiden vaikutukset asiointiin ja palveluverkkoon

Kuntalaispalvelujen tilojen käyttövuorojen varaukset tullaan soveltuvien osin siirtämään sähköiseen WebTimmi-järjestelmään vuoden 2014 aikana.

Kuntien välisen yhteistyön vaikutukset palveluverkkoon

Länsimäen ja Kuninkaankolmion alueilla voidaan ennakkoluulottomasti tehdä kaupunkien rajat ylittävää työtä.

Palvelutarve ja palveluverkon tavoitetila

Kuntalaispalvelujen tavoitteena on, että asukkailla on riittävästi tiloja, joissa kokoontua. Kokoontumistilojen tarve tulee täyttää siten, että jokaisella suuralueella on tulevaisuudessa vähintään yksi järjestöjen yhteiskäytössä oleva tila.

Kuntalaispalvelujen hallinnoimien kohtaamispaikkojen/asukastilojen toiminnan ylläpitäminen voidaan järjestää palvelusopimuksin eikä niissä tarvitse olla kaupungin omaa henkilökuntaa.

Uusille asuinalueille rakennetaan asukastila Kivistön Rubiiniparkkiin ja Asukastupa Leinelän päiväkotin yhteyteen.

Tikkurilan alueella vapaaehtoistalo Violan kiinteistön kehittämisen myötä poistuvalla tilalla tulee etsiä uusi korvaava tilaratkaisu.

Kirjastot, nuorisotilat, terveysasemien auditoriotilat ja kokoustilat voidaan suunnitella niin, että asukkaat ja yhdistykset voivat käyttää niitä myös aukioloaikojen ulkopuolella ilman vahtimestaripalveluja. Tavoitteena on tilojen monikäyttöisyys.

Järjestöjen nimikkotilojen osalta palveluverkkoa tulee karsia talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman mukaisesti. Korvaavia tilaratkaisuja tullaan etsimään kuntalaispalvelujen strategian mukaisesti järjestö- ja vapaaehtoistoiminnan tukemiseen. Korvaavien tilojen tulee olla lähtökohtaisesti kaupungin omasta tilakanasta. Uusia tiloja käyttöönottaessa tilojen monikäyttöisyys ja yhteiskäyttö tulee painottumaan. Taiteilijoiden työtilojen tukemisesta luovutaan.

Länsimäen alueen järjestöjen tilatarve on kasvanut ja Länsimäen asukastila on käynyt liian pieneksi isoien ryhmien kokoontumiseen. Länsimäen alueella selvitetään uusia tilaratkaisuja järjestöjen tarpeisiin.

Kohdennettujen erillisselvitysten tarve

Toimialojen välisten toimintamallien luominen kaupunkitasoisesti on välttämätöntä, sillä tiloja luovutetaan asukkaiden ja järjestöjen käyttöön kaikilla toimialoilla.

Erillisselvitys tulee tehdä luovuttavien järjestötilojen korvaavien tilaratkaisujen löytämiseksi eri alueilla. Ensisijaisesti korvaavia tiloja tulee etsiä Korsotalon käyttäjille ja Inkun Ideapajalle Korson alueella, Johansin käyttäjille sekä Tikkurilan alueen asukas- ja järjestötilojen käyttäjille.

Pelastustoimen palvelut

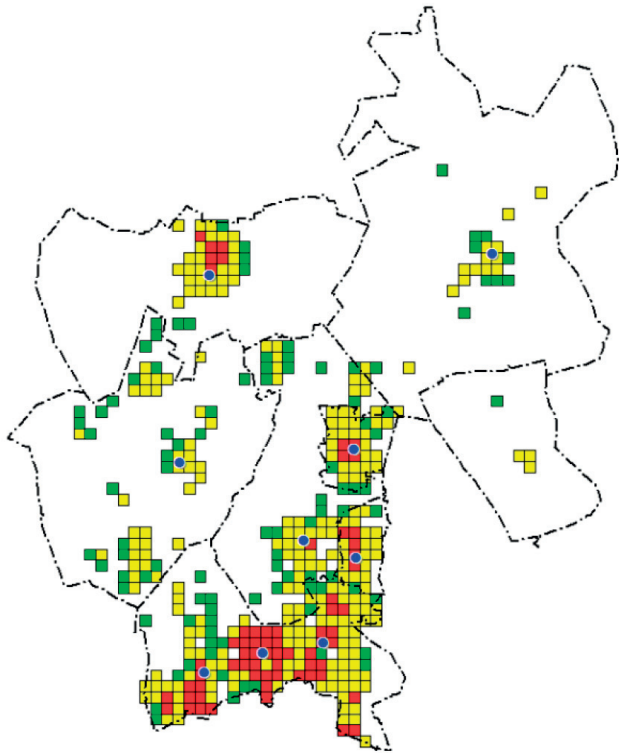
Palveluverkon nykytila

Keski- Uudenmaan pelastustoimialue käsittää aluekokonaisuuden, johon kuuluvat Hyvinkää, Järvenpää, Kerava, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Tuusula ja Vantaa.

Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitos ei omista eikä investoi kiinteistöihin tai muihin tiloihin, vaan vuokraa tarvitsemansa tilat ensisijaisesti sopijapuolilta olevilta kunnilta.

Kunnat tukevat Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitoksen tarvitsemien tilojen aikaansaamista. Sopijakunnat voivat perustaa yhdessä kiinteistöosakeyhtiön, jonka tarkoituksena on Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitoksen paloasemien ja muiden pelastustoimen tilojen omistaminen.

Alueella on yhdeksän välittömässä toimintavalmiudessa olevaa paloasemaa, yksi kevytpaloasema, kolme ensihoitoasemaa ja 31 sopimuspalokuntaa, joista osa on vapaapalokuntia ja osa tehdaspalokuntia. Vantaan alueella on kolme paloasemaa, kaksi ensihoitoasemaa ja 13 sopimuspalokuntaa.

Kuva 50. Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen välittömässä valmiudessa olevat paloasemat ja riskialueet I, II ja III. Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen päätoimisella henkilöstöllä miehitetyt paloasemat on merkitty sinisillä palloilla. Havukosken paloasema, Vantaankosken paloasema, Pelastuskeskus (lentoasemalla), Keravan paloasema, Tuusulan paloasema, Nurmijärven paloasema, Hyvinkään paloasema ja Mäntsälän paloasema. (kuvasta puuttuu Klaukkalan paloasema ja Pornaisissa ei ole miehitettyä paloasemaa). Punaiset alueet kuuluvat riskiluokkaan I, keltaiset riskiluokkaan II ja vihreät riskiluokkaan III.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen pelastustoiminnan vähimmäispalvelutasomääritys noudattaa sisäasianministeriön antamia ohjeita: pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje (SM 21/2012) sekä ohje valmiussuunnittelusta pelastuslaitoksissa (SM 26/2007).

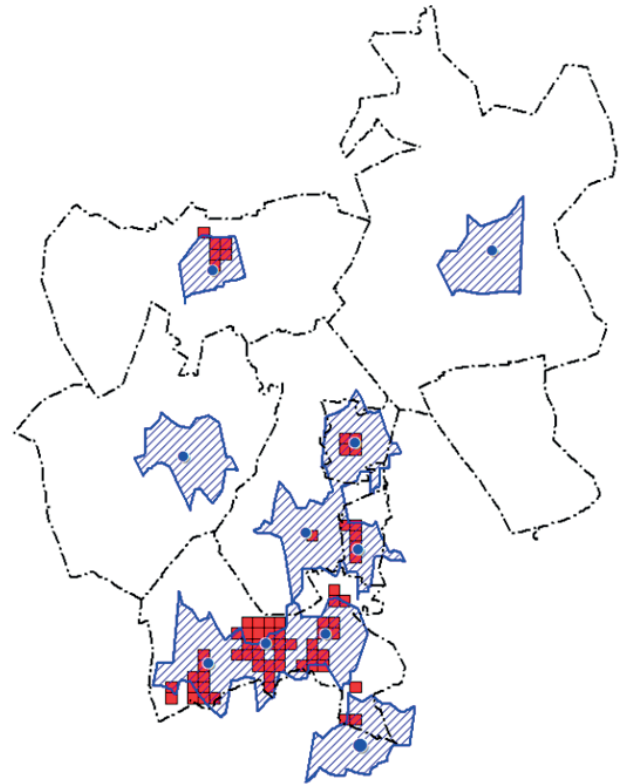
Suunnitteluohjeen mukaan pelastustoimen alue päättää palvelutasopäätöksessä pelastustoiminnan aloittamisesta ja tasosta. I riskiluokassa tavoitteena on, että ensimmäinen yksikkö on onnettomuuspaikalla 6 minuutin kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut hälytyksen. Tavoitteena on myös, että pelastustoiminnan toimintavalmiusaika olisi korkeintaan 11 minuuttia. Vantaa on I- riskiluokassa mm. kaikkien kerrostaloalueiden osalta.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen paloasemaverkoston uudistamisesta on laadittu selvitys riskianalyysointia pohjalta (Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen paloasemaverkoston uudistaminen, Rahikainen 5.6.2006). Selvityksen pohjalta on kuntien kanssa toteutettu paloasemahankkeita: Hyvinkään paloasema (valmistunut 2009), Havukosken paloasema (2011)

ja Järvenpään paloasema (valmistuu 2014). Kevytasemia on otettu käyttöön Itä- Hakkilassa (2009) ja Klaukkalassa (2013). Kerava-Tuusula yhteispaloaseman rakennushanke on käynnistetty 2014.

Johtopäätökset palveluverkon nykytilasta

Vantaan paloasemat ovat uusia ja hyvässä kunnossa lukuun ottamatta Vantaankosken paloasemaa. Vantaankosken paloasemalla on todettu kosteusvaurioita ja teknisiä puutteita. Vuonna 1995 tehtiin vanhan 1960-luvulla rakennetun paloaseman peruskorjaus, mikä ei onnistunut kaikilta osin. Aseman uudesta peruskorjaustarpeesta on laadittu tarveselvitys viime vuonna 2013 ja hankesuunnitelma valmistuu keväällä 2014.

Kuva 51. Teoreettinen 6 minuutin toimintavalmiusalue

Teoreettinen 6 minuutin toimintavalmiusalue on sinisellä viivoitettu alue. Punaisella on merkitty I-luokan riskialue. Paloasemat on merkitty sinisillä palloilla, kuvan eteläisessä osassa on Mellunkylän paloasema Helsingissä. Tavoitettavuusalueen ulkopuolelle jää Vantaalla lännessä Myyrmäen-Vapaalan alue, idässä Hakunilan alue ja pohjoisessa osa Korson aluetta. Kivistöön tuleva asuinalue jää pohjoisosiltaan tavoitettavuuden ulkopuolelle.

Palveluverkon kehittämistarpeet

Keskeiset palveluverkkolinjaukset

Paloasemaverkkoa muokataan toimintavalmiuden edellyttämällä tavalla. Uusia paloasemahankkeita perustetaan alueille, joilla eri riskialueiden toimintavalmiusajan vaatimukset edellyttävät välittömässä toimintavalmiudessa olevaa yksikköä.

Palvelustrategiset muutokset

Pelastustoimen palvelu- ja toimintastrategiassa ei ole tiedossa sellaisia muutoksia jotka muuttaisivat nykyistä jo käytössä olevaa mallia. Palveluverkko perustuu edelleen läheisyysperiaatteeseen, jossa keskeinen merkittävä tekijä toimintavalmiusaika ja tavoitettavuus.

Lainsäädännön muutokset, jotka vaikuttavat palvelujen järjestämiseen

Hallitus päätti valtion kehysriihessä, että pelastustoimen rakenneuudistus toteutetaan nykyisellä aluejaolla, ottaen huomioon sote-uudistuksen uusi aluejako. Samalla päätettiin, että pelastustoimeen perustetaan enintään 11 tilannekeskusta. Pelastustoimen tilannekeskusten lopullinen määrä tarkentuu myöhemmin sote-uudistuksen suunnittelun yhteydessä.

Kuntien välisen yhteistyön vaikutukset palveluverkkoon

Paloasemat 2035 -selvitys on tehty yhteistyössä Helsingin, Länsi-, Itä- ja Keski- Uudenmaan pelastuslaitosten kanssa. Sen avulla voidaan tarkastella paloasemien sijoittamistarvetta pitkällä aikavälillä ja sitä päivitetään palvelutasopäätöksen voimassaoloaikana.

Paloasemat 2035 selvitys esittää järjestelyjä Vantaan osalta:

- Yhteinen paloasema Helsingin kanssa Lahdenväylän ja Kehä III:n tuntumaan toteutettuna parantaa saavutettavuutta alueille Siltämäki, Tapulikaupunki, Puistola, Heikinlaakso ja Hakunila, asemalle sijoitetaan myös ensihoitoyksikkö.
- Yhteinen paloasema Helsingin kanssa Varistoon Vihdintien ja Rajatorpantien risteyksen tuntumaan toteutettuna parantaa saavutettavuutta alueille Myyrmäki, Vapaala, Pähkinärinne, Konala ja Espoon Laaksolahti ja Niipperi, asemalle sijoitetaan myös ensihoitoyksikkö.

Y-tonttien riittävyys pitkällä aikavälillä

Y-tonttien riittävydessä ei pelastustoimen kannalta ole puutetta.

Palvelutarve ja palveluverkon tavoitetilä

Kaupungin investointiohjelmassa on Vantaankosken paloaseman peruskorjaus vuosille 2015–2017, jonka jälkeen se on seuraavat 20–30 vuotta käytettävissä. Kaavamuutosten myötä Länsi- Vantaalla toimivan Kaarelan VPK:n omistama paloasema (Palotie 5) jää Kehä II:n Vantaalle tehtävän linjauksen alle (lunastusmenetely). Paloasemalle haetaan uutta tonttia Kaivoksela-Silvolan alueelta.

Riskianalyysi 2012 (PELAJK 11.12.2012 § 3): Toimintavalmiuden kehittäminen on ensisijainen kehittämiskohde. Paloasemaverkkoa muokataan toimintavalmiuden edellyttämällä tavalla. Uusia paloasemahankkeita perustetaan alueille missä eri riskialueiden toimintavalmiusajan vaatimukset edellyttävät välittömässä toimintavalmiudessa olevaa yksikköä.

30 000–50 000 asukkaan väestöpohja edellyttää vakinaisen henkilöstön miehittämän pelastusyksikön, joka on miehitetty vahvuudella 1+3. Alle 20 000 asukkaan asuinalueelle, joka kuuluu I-riskialueeseen, voidaan katsoa riittävän ns. kevytyksikkö (1+1).

Riskianalyysin 2012 perusteella on noussut esiin seuraavat alueet, joiden pelastustoiminnan toimintavalmiusajan seuranta on erityisen tarkastelun kohteena.

- Klaukkala – Kivistön alue
- Länsi-Vantaa; Myyrmäki, Rajatorppa ja Pähkinärinne
- Itä-Vantaa; Hakunila, Rajakylä ja Korso

Suunnitelmissa huomioidaan myös naapuripelastusalueiden valmius ja yhteishankkeiden mahdollisuus.

Palveluverkkoon liittyvät erilliskysymykset

Kivistön ja Klaukkalan alueen pelastustoimen valmiuden kehittäminen yhteistyössä Nurmijärven kanssa on suunniteltu toteutettavan seuraavasti:

Klaukkalan alueelle on Nurmijärven kunnan kanssa toteutettu ja sijoitettu ns. kevytyksikkö vuoden 2013 alusta. Yksikkö on sijoitettu ensihoitoyksikön kanssa samoihin tiloihin ja yksikön vahvuus on 1+1.

Selvitetään Kivistön ja Klaukkalan alueen pelastusvalmiuden vaatimat toimenpiteet ja erilaiset vaihtoehdot vuosina 2014–2015. Yhtenä vaihtoehtona on, että alueelle toteutetaan yhteinen paloasema 2018–2020. Asemalle sijoitetaan pelastusyksikkö vahvuudella 1+3 ja ensihoitoyksikkö vahvuudella 2. Toinen vaihtoehto jos alueen väestönkasvu ei toteudu suunnitellusti on, että Kivistön ja Klaukkalan alueella on kummasakin kevyt asema. Pelastustoimintaan sopiva kevytyksikkö vahvuudella 1+1 ja ensihoitoyksikkö. Toimitilana olisivat noin 400–500 neliön vuokratilat.

Toimitilojen tukipalvelut

Toimitilojen tukipalveluja ovat ateria-, puhtaus- ja aulapalvelut sekä henkilösuojaamisen turvapalvelut. Konserni- ja asukaspalvelujen toimialan talous- ja hallintopalvelut vastaavat kaupungin toimitilojen tukipalvelujen tilaamisesta.

Tukipalvelujen tuottaminen tapahtui vuoden 2011 loppuun saakka kaupungin omana tuotantona kunnes vuoden 2012 toiminnot yhtiöitettiin Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy:hyn (Vantti). Vantti toimii In-House-yhtiönä tarjoten palvelujaan ainoastaan Vantaan kaupungille. Kaupungin tukipalveluista Vantti Oy tarjoaa noin reilut 10 %. Tämän lisäksi ateriapalveluissa palveluja antaa Blue Service Partners Oy (1.4.2014 alkaen Fazer Food Oy), puhtauspalveluja 10 eri palveluntuottajaa ja aula- sekä vartijapalveluja Securitas Oy.

Palveluverkon nykytila

Ateriapalvelujen palveluverkko sisältää 61 valmistuskeittiötä, 152 palvelukeittiötä ja 54 ruoan toimituspistettä. Varsinaisia keittiöitä on siis 213 kappaletta. Vantaan kaupungin ateriapalveluasiakkaita ovat päiväkotien lapset, koulujen ja toisen asteen oppilaitosten opiskelijat, sairaalan ja palvelutalojen sekä vanhainkotien ja muiden toimintayksiköiden asiakkaat, kotiateriä-asiakkaat, henkilöstöateria-asiakkaat ja muut mahdolliset asiakasryhmät.

Vantaan kaupungin keittiöissä eri palveluntuottajat valmistavat noin 39 000 lounasta päivässä. Vuodessa eri asiakasryhmille tarjotaan yli 11 miljoonaa ateriatuotetta.

Johtopäätökset palveluverkon nykytilasta

Ateriapalvelujen tuottaminen perustuu osittaiseen keskittämiseen aterioiden valmistuksessa. Aterioiden valmistus tapahtuu 61 valmistuskeittiössä, joista 43 on koulun yhteydessä, 10 päiväkodeissa, 6 sairaalassa ja hoivayksiköissä sekä 2 henkilöstöravintoloissa.

Näissä valmistuskeittiöiden yhteydessä olevissa toimipaikoissa myös kaikissa tarjoillaan ateriat ko. toimipisteen asiakkaille. Tämän lisäksi aterioita toimitetaan 152 palvelukeittiöön ja 54 toimituspisteeseen. Palvelukeittiöitä on kouluissa 22 ja päiväkodeissa 130.

Puhtauspalvelujen antamiseen liittyvät toimitilojen osat ovat siivouskomerot, pyykinpesutilat ja sosiaalitalat. Siivouskomero ja sosiaalitala löytyvät tällä hetkellä jokaisesta rakennuksesta. Päiväkotien liinavaatteet pestään kuhunkin päiväkotiin tehdyssä pyykinpesutilassa Vantin työntekijöiden toimesta.

Aula- ja turvapalveluja annetaan toimitilojen vahtimestareiden tiloissa. Kouluissa on niin sanotut kouluisäntien tilat, monitoimitaloissa ja joissakin toimitiloissa aulapalvelutila. Aulapalveluista tehdään palvelusopimus Vantti Oy:n ja tilaajan välille. Lisäpalvelun tilaaminen on mahdollista mutta aiheuttaa lisäkustannuksen.

Tukipalvelujen kehittämistarpeet

Keskeiset palveluverkkolinjaukset

- Ateriapalvelujen palveluverkkoa kehitetään keittiö-verkkoselvityksen mukaisesti.
- Puhtauspalvelut tuotetaan liikkuvammilla resursseilla.
- Pesulapalveluissa hyödynnetään kuntouttavan työtoiminnan ja sosiaalisen yrityksen tarjoamia palveluja.
- Aula- ja turvapalveluissa siirrytään käyttämään liikkuvia resursseja, jolloin resursseja voidaan kohdentaa joustavammin eri tarpeiden ja vuorokaudenaikojen mukaan.

Palvelustrategiset muutokset

Palvelustrategiset muutokset tukipalvelujen tuottamisessa voivat liittyä ateriapalvelujen valmistustapaan ja -paikkaan sekä puhtaus- ja aula- sekä turvapalvelujen mobilisaatioon.

Puhtaus- ja aula- sekä turvapalvelujen palvelustrategiset muutokset voivat olla partioiden/henkilöiden suurempi liikkuvuus, jolloin sosiaalitalojen tai vahtimestaritilojen määrää voidaan vähentää.

Joustavat aulapalvelut tarjoavat mahdollisuuden tilojen tehokkaaseen käyttöön. Palveluntuottajalle voidaan jopa antaa tehtäväksi tilojen/tilan (kokonaispalvelumalli) edelleenvuokraus.

Puhtauspalveluihin liittyen on meneillään hanke, jossa selvitetään varhaiskasvatuksen ja toisaalta vanhus- ja vammaispalvelujen liinavaatteiden pesemistä kuntouttavana työtoimintana keskitetyssä toimintayksikössä.

Palvelutarve ja palveluverkon tavoitetila

Konserni- ja asukaspalvelujen talous- ja hallintopalvelut -tulosalue on kilpailuttanut konsultin tekemään Vantaan kaupungin keittiöverkkoselvityksen vuosille 2014-2025. Selvityksessä laaditaan skenaariot varten otettavista vaihtoehdoista. Eri skenaarioita voivat olla muun muassa a) turvautua nykyisenkaltaiseen melko hajautettuun keittiöverkkoon, b) keskittää aterioiden valmistus muutama suureen valmistuskeittiöön, c) perustaa yksi suuri valmistuskeittiö, d) suurelta osin ostaa ateriat/ ateriakomponentit markkinoilta. Jokaisessa vaihtoehdossa käydään läpi miten tulevaisuuden tuotantotapoja niissä voidaan hyödyntää. Tämän lisäksi jokaisessa vaihtoehdossa selvitetään sen vaikutus puhtaus-, aula- ja turvapalveluihin sekä mahdollisiin muihin seikkoihin.

Liinavaatepyykin pesemisessä tavoitetila on ensimmäisessä vaiheessa työn suorittaminen kuntouttavana työtoimintana ja jatkovaiheissa sosiaalisen yrityksen toimesta. Säästöistä on tehty laskelmat selvitystyön aikana.

Aula- ja turvapalvelujen tavoitetilana toimitiloihin liittyen on aulapalvelutiskien yleistyminen varsinaisten ”koppien” sijaan.

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön palvelut

Toimialan asiakaspalvelu

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan asiakaspalvelupisteet sijaitsevat Tikkurilassa Kielotielellä ja Pakkalassa Pakkalankujalla (Leija).

Palveluverkon nykytila

Kuntatekniikan keskus

Kuntatekniikan keskuksen asiakaspalvelupisteessä palvelemaan sekä asukkaita että yrittäjiä monenlaisissa kunnallistekniikkaan ja yksityisteihin liittyvissä asioissa. Palvelupisteestä myönnetään mm. katualueiden kaivu- ja myyntilupia, lupia tilapäisille liikennejärjestelyille sekä kootaan rakennus- ja toimenpidelupia varten kunnallisteknisiä lausuntoja. Lisäksi asiakaspalvelu hoitaa lumien vastaanottoon liittyvän asiakasrekisteröinnin tarkistuksen ja laskutuksen.

Palvelupisteessä käy vuosittain noin 2 000 asiakasta, lisäksi puhelimitse ja sähköpostitse palvelemaan tuhansia asiakkaita.

Pysäköinninvalvonta

Pysäköinnin valvonnan asiakaspalvelu hoitaa yleisen pysäköinninvalvonnan neuvonnan, maksutietojen antamisen, käsittelee maksuaikaa koskevia pyyntöjä sekä vastaanottaa ja käsittelee oikaisuvaatimuksia.

Lisäksi asiakaspalveluun kuuluu yleinen ajoneuvojen siirtoon liittyvä neuvonta, asiakaskyselyihin vastaaminen, ajoneuvojen siirtopyyntöjen vastaanottaminen sekä ajoneuvojen siirtoon liittyvän maksupäätöksen antaminen.

Kaupunki on solminut valvontasopimuksia yksityisten maanomistajien kanssa ja pysäköinninvalvonnan asiakaspalvelu hoitaa myös näihin liittyvä neuvontaa ja vastaanottaa valvontapyyntöjä.

Asiakkaita käy noin 1 000, ja puhelimitse palvelemaan noin 4 000 asiakasta vuosittain.

Tilahallinta

Tilahallinta tuottaa pääasiassa sisäisiä tukipalveluja, ainoa asiakaspalvelu on asuntojen ja liiketilojen ulosvuokraus. Tilahallinta tekee asukasvalinnassa yhteistyötä sosiaali- ja terveystoimen sekä mm. VAV Asunnot Oy:n kanssa.

Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonnan nykyiset neuvontapalvelut eli palvelupisteen toiminta liittyy suoraan käsiteltävinä olevien lupien valmisteluun ja täytäntöönpanoon. Rakennusvalvonnan asiakaspalvelussa annetaan yleisneuvontaa rakennuslupien sekä muiden maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten lupien hakemisessa. Lisäksi asiakastapaamisten ajanvaraukset tehdään rakennusvalvonnan asiakaspalvelussa. Asiakaspalvelussa myös vastaanotetaan työnjohtajahakemuksia sekä postitetaan työnjohtajapäätökset. Lupien toimeenpanoon liittyen asiakaspalvelussa postitetaan lupapäätökset.

Asiakkaita rakennusvalvonnassa käy päivittäin noin kolmekymmentä. Lisäksi kymmeniä asiakkaita palvelemaan päivittäin puhelimitse sekä sähköpostitse.

Kuntatekniikan keskuksen mittausosasto ja kaupunkisuunnittelu

Kuntatekniikan keskuksen tulostusyksiköistä mittausosastolla sekä kaupunkisuunnittelun tulosalueella on yhteinen asiakaspalvelupiste (Kielotie 28).

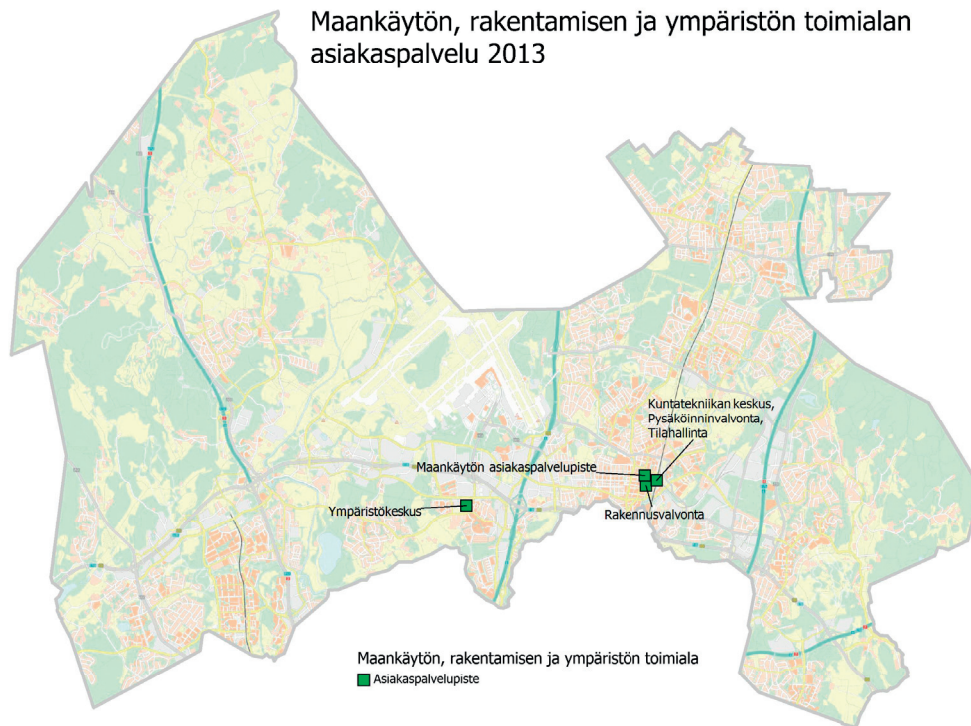
Yhteinen asiakaspalvelu palvelee asukkaita ja yrityksiä mm. antamalla tietoa kaavoituksesta, poikkeamisluvista ja maanalaisten johtojen sijainnista. Maanomistajia ja rakentajia neuvotaan myös erilaisissa kiinteistönmuodostusasioissa, myös näitä koskevia hakemuksia vastaanotetaan. Lisäksi asiakaspalvelupisteessä myydään paperisia karttoja, rekisteriotteita sekä kiintopiste- ja maanomistajatietoja.

Ympäristökeskus

Ympäristökeskuksessa on eläinlääkärin vastaanotto pieneläimiä varten. Vastaanotto on avoinna sekä virka-aikana että virka-ajan ulkopuolella. Asiakkaita vastaanotolla käy noin 4 500 vuodessa.

Eläinperäisten elintarvikkeiden ja tuotteiden kolmasmaavientiin tarvitaan virkaeläinlääkärin allekirjoittama vientitodistus. Vantaan kaupungineläinlääkärit valvovat vientitoimintaa ja allekirjoittavat noin 3 500 vientitodistusta vuodessa.

Muutoin ympäristökeskus palvelee asiakkaitaan postitse, puhelimitse tai sähköisesti. Asiakkaita käy satunnaisesti eikä varsinaista asiakaspalvelupistettä ole.

Kuva 52. Vantaan maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan asiakaspalvelu 2013

Johtopäätökset palveluverkon nykytilasta

Toimialan varsinaiset asiakaspalvelut ovat keskittyneet Tikkurilaan. Ympäristökeskuksen palvelut ovat hyvin saavutettavissa.

Kielotien asiakaspalvelutilat ovat melko hyvässä kunnossa rakennusten ikä huomioon ottaen. Ympäristökeskuksen tilat ovat kunnoltaan hyvät ja tarkoituksenmukaiset.

Kuntatekniikan keskus

Kuntatekniikan keskuksen varsinaista asiakaspalvelua on tarkoitus kehittää mm. tehtäviä järjestelmällä ja lisäämällä resursseja nykyisestä. Muut kehittämistarpeet liittyvät sähköisten palvelujen kehittämiseen, mikä puolestaan helpottaa ja nopeuttaa varsinaista asiakaspalvelutyötä.

Kehäradan valmistumisen ja asuntomessujen jälkeen vuonna 2015 vapautuu toimitiloja Kielotie 13:n katutasossa sekä neljännessä kerroksessa. Viheralueyksikkö on kiinnostunut neljännen kerroksen vapautuvista tiloista, katutasoon on mahdollista sijoittaa uutta toimintaa.

Palveluverkon kehittämistarpeet

Keskeiset palveluverkkolinjaukset

Asiakaspalveluverkko säilyy ennallaan, sähköisten palvelujen tarjontaa lisätään.

Palvelustrategiset muutokset

Toimialan osuus koko kaupungin palveluverkosta on vähäinen, ja huomiota kiinnitetään enimmäkseen toimitilojen tilatehokkuuden parantamiseen ja sähköisen asioinnin kehittämiseen.

Pysäköinninvalvonta

Vireillä on kehittämishanke, jossa tavoitteena on pysäköinninvalvonnan suoran asiakaspalvelun siirtäminen Tikkurilan uuteen asemakeskukseen vuodenvaihteessa 2014–2015 avattavaan yhteispalvelupisteeseen. Käytännössä yksi henkilö siirtyisi yhteistoimintapisteeseen. Lisäksi on suunnitteilla pysäköinninvalvonnan asiakaspalvelun tarjoamista myös Korson ja Myyrmäen yhteispalvelupisteistä sen jälkeen, kun henkilöstö on perehdytetty pysäköinninvalvonnan toimintaan.

Muutos ei vaikuta pysäköinninvalvonnan nykyisten, Kielotie 13:ssa olevien, tilojen käyttöön.

Tilahallinta

Tilahallinta on aiemmin selvittänyt yhteistyömahdollisuuksia Helsingin kaupungin kiinteistöviraston asuntoasiainyksikön kanssa siirtää osa erityisryhmien asuntojen asukasvalinnasta (esim. palvelussuhdeasunnot) Helsingin hoidettavaksi. Hanke ei edennyt.

Vuokrareskontraa hoitaa talouspalvelukeskus, joten osa palveluprosessista on pilkottavissa esimerkiksi sähköiseksi tai keskitetyksi palveluksi. Asiakaspalvelu edellyttää riittävää asian-
tuntemusta kyseisestä toiminnasta, joten siirtäminen yhteiseen asiakaspalvelupisteeseen ei ole järkevää.

Rakennusvalvonta

Rakentamisen yleisneuvonta kuuluu rakennusvalvonnan tehtäviin. Yleisneuvontaa ei ole ollut mahdollista tarjota muutoin kun erillisissä pientaloiltoissa, messuilla, artikkeleilla ja netissä.

Mittausosasto ja kaupunkisuunnittelu

Maanalaisten johtojen sijaintitietopalvelun osalta on tavoitteena, että palvelu tulee osaksi koko kuntatekniikan keskuksen katutapahtuma-/lupajärjestelmää. Vakioasiakkaille koko palvelu voitaisiin toteuttaa sähköisenä asiointina.

Kiinteistönmuodostusasioiden neuvonnan, hakemusten vastaanoton tai paperikarttojen ja -rekisteriotteiden yms. myynnin osalta ei ole käynnissä tai suunnitelmassa kehittämissä hankkeita. Kiinteistönmuodostushakemuksista 40 % tehdään nykyisin verkkolomakkeella. Kiintopisteiden verkkokartta ja pisteselityskortit on tammikuussa 2014 siirretty kartta.vantaa.fi -palveluun käyttäjille maksuttomiksi.

Ympäristökeskus

Ympäristökeskuksen palveluihin ei ole tiedossa muutoksia. Potilastyö ja vientitodistukset on tehtävä jatkossakin tiloissa, joissa virkaeläinlääkärit sekä talous- ja hallintopalvelujen tukipalvelut ovat käytettävissä.

Lainsäädännön muutokset, jotka vaikuttavat palvelujen järjestämiseen

Tiedossa ei ole sellaisia lainsäädännön muutoksia, jotka vaikuttavat palveluiden järjestämiseen. Metropolihallintoa koskevaa lainsäädäntöä valmistellaan, mutta sen vaikutuksia toimialan toimintaan ei pysty vielä arvioimaan.

Mikäli lainsäädäntö yksityisestä pysäköinninvalvonnasta toteutuu siten, että se lisää kunnallisen pysäköinninvalvonnan tehtäviä, joudutaan palveluiden järjestämistapaa arvioimaan ja resursoimaan uudelleen.

Sähköisten palvelujen kehittäminen ja niiden vaikutukset asiointiin ja palveluverkkoon

Toimialan sähköisiä palveluja ovat mm.: karttavantaa.fi, ulkovalaistusverkon vikailmoitukset, palautekanava (kuntek) ja suunnitelmaehdotusten nähtävillä olo. Lisäksi Lupa.fi -palvelua pilotoidaan.

Uuden yhteispalvelupisteen avaaminen Tikkurilan asemakeskukseen ja sähköisten palvelujen lisääminen eivät poista toimialan varsinaisten asiakaspalvelupisteiden tarvetta pysäköinninvalvonnan suoraa asiakaspalvelua lukuun ottamatta.

Rakennusvalvonta kehittää jatkuvasti sähköistä asiointijärjestelmäänsä. Rakennusvalvonnan käyttöön ollaan ottamassa rakennuspiirustusten sähköistä myyntipalvelua (ARSKA), jossa asiakkaat voivat ostaa rakennusvalvonnan arkistoon tallennettuja rakennuspiirustuksia. Tulevaisuudessa tarkoituksena on myös ottaa käyttöön Lupapiste.fi palvelu, joka mahdollistaa rakennusluvan hakemisen sähköisesti.

Rakennusvalvonnan asiakaspalveluun merkittävästi vaikuttava muutos tulee olemaan Vantaalla mahdollisesti käyttöön otettava ns. yhden luukun periaate. Yhden luukun järjestelmässä rakennusluvan hakija voi halutessaan saada rakennusluvan vain asioimalla rakennusvalvonnan kanssa, joka huolehtii tarvittavasta yhteydenpidosta muihin viranomaisiin.

Kuntien välisen yhteistyön vaikutukset palveluverkkoon

Rakennusvalvonta on selvittänyt pääkaupunkiseudun yhteistyön puitteissa mahdollisuutta hoitaa yleisneuvontatehtävää Helsingin kaupungin toimitiloissa toimivan yleisneuvontapisteen Tellingin yhteydessä. Selvittely on vielä kesken osittain siksi, että Tellinki on vasta käynnistämässä toimintaansa.

Palvelutarve ja palveluverkon tavoitetila

Toimialan palvelutarpeen ja -verkon arvioidaan ja toivotaan pysyvän suurin piirtein ennallaan, mutta sähköisten palvelujen osuutta lisätään nykyisestä.

Julkinen kaupunkitila eli liikenneverkko, puistot ja torit

Palveluverkon nykytila

Ylläpidettävän liikenneverkon (infra) laajuus Vantaalla on yhteensä noin 782 ha, josta katuja on noin 900 km, jalankulku- ja pyöräteitä noin 500 km ja jalkakäytäviä noin 150 km. Siltoja on yhteensä 209 kpl ja ulkovalaistuksen valopisteitä noin 35 000 kpl.

Puisto- ja katuviheraluepinta-alat:

- hoitoluokka A, rakennetut viheralueet noin 800 ha
- hoitoluokka B, niityt ja maisemapellot noin 420 ha
- hoitoluokka C, puistometsät noin 1 700 ha

Puistokäytäviä on yhteensä noin 190 km, joista talvikunnossapidettavia noin 130 km. Erilaisia puistoleikkipaikkoja, toiminta- ja muita puistoja on yhteensä lähes 200, joista osa on erilaisia pelikenttiä. Lisäksi eri puolella kaupunkia on 11 matonpesupaikkaa ja 24 koira-aitausta.

Metsätilojen vastuualueella hoidossa on noin 3 500 ha puisto- ja virkistymetsiä, ja kaupungin maatalan peltopinta-ala on noin 360 ha.

Vantaan viheralueohjelma 2011–2020 hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 30.1.2012. Siinä kuvataan mm. viheralueiden merkitystä yleensä, Vantaan viheralueiden nykytilaa ja saavutettavuutta sekä niiden kehittämistarvetta. Lisäksi ohjelmassa on viheralueiden palveluverkkosuunnitelma suuralueittain.

Torialueilla harjoitetaan perinteistä torikauppaa sekä pidetään markkinoita ja erilaisia ulkoilmatilaisuuksia. Tällaisia torialueita on Myyrmäessä (Punamulta-, Paalu- Iskos- ja Liesitori), Tikkurilassa (Peltolantori ja Lauri Lairalan aukio), Hiekkaharjussa (Talkootori), Koivukylässä (Koivutori, Euroopan aukio/Rasinaukio ja Kydönaukio/Havukoski) ja Korson keskustassa. Vantaalla on myös lukuisia pienempiä torialueita, joita ei käsitellä tässä suunnitelmassa.

Johtopäätökset palveluverkon nykytilasta

Nykyinen, julkisen kaupunkitilan palveluverkko ja kaava-varaukset ovat melko hyvät ja kattavat. Palveluverkko on tyydyttävässä kunnossa, painopiste on suurien uudishankkeiden toteuttamisessa.

Palveluverkon kehittämistarpeet

Keskeiset palveluverkkolinjaukset

Julkista kaupunkitilaa kehitetään kaavoituksen keinoin ja asemakaavoja toteuttamalla. Vuosittaisten rakentamishajelmien laadintaa ohjaavat mm. erilaiset sopimusvelvoitteet, tonttien luovutukset ja HSL:n reittimuutokset.

Palvelustrategiset muutokset

Kun suuret uudishankkeet saadaan toteutettua, siirtyy painopiste nykyisen verkoston saneeraukseen (myös sillat) sekä vanhojen alueiden parantamiseen.

Kivistön alueen toteuttamisen myötä tulee huomattavan paljon uusia ylläpidettäviä alueita, ja hoidettava pinta-ala kasvaa Vantaalla vuosittain noin 1–2 %.

Lainsäädännön muutokset, jotka vaikuttavat palvelujen järjestämiseen

Vesihuoltolain muutoksella saattaa olla vaikutuksia HSY:n kaupungin väliseen yhteistyöhön.

Väestönmuutosten vaikutukset palveluverkkoon

Kun uusia asuinalueita kaavoitetaan lisääntyvälle väestömäärälle, merkitsee se myös tarvetta rakentaa uutta katu- ja vesihuoltoverkostoa sekä puistoja. Täydennysrakentamiskohteissa voidaan yleensä hyödyntää jo rakennettua infraa täysimääräisesti.

Sähköisten palvelujen kehittäminen ja niiden vaikutukset asiointiin ja palveluverkkoon

Sähköisten palvelujen kehittämisen ei uskota lähivuosina vaikuttavan julkisen kaupunkitilan laajuuteen, tarpeeseen ja käyttöön.

Kuntien välisen yhteistyön vaikutukset palveluverkkoon

Raja-alueilla tehdään kiinteätä yhteistyötä mm. yhtenäisen, kuntarajoista riippumattoman väylä- ja puistokäytäväverkon kehittämiseksi.

Palvelutarve ja palveluverkon tavoitetilä

Julkisen kaupunkitilan eli yleisten alueiden lähtökohdaksi on toimiva, turvallinen sekä ympäristöönsä sopiva katu- ja puistoverkosto, jossa asukkaan on mahdollista elää hyvää elämää. Se myös osaltaan turvaa elinkeinoelämän toiminta- ja kehittymisedellytyksiä.

Suunnittelun ja rakentamisen painopistealueita ovat Kehäradan asemaan olennaisesti liittyvät Tikkurilan, Kivistön ja Aviapoliksen keskusta-alueet sekä Vehkalan työpaikka-alue.

Yleisten alueiden rakentamisen ja kunnossapidon palvelut

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan kuntatekniikan tulosalueella on seitsemän tulossyksikköä, joista katu- tekniikalla, mitta- ja osastolla, kadunpidolla viheralueyksiköllä, varikolla ja geotekniikalla on hallinnon tilojen lisäksi ns. tukikohtia eri puolilla kaupunkia. Näissä ei varsinaisesti palvella asiakkaita, mutta tukikohdista käsin rakennetaan ja ylläpidetään

tään kunnallistekniikkaa ja yleisiä alueita, joten niiden sijainti ei ole merkitykseltään vähäinen.

Vaikka tukikohdissa ei ole varsinaisia asiakaspalvelupisteitä, niissä kuitenkin vastataan kiireisimpinä kuukausina satoihin asiakkaiden sähköposteihin ja puheluihin.

Palveluverkon nykytila

Yhteinen tukikohta

Voimalantien tukikohdassa on toimitilat kadunpidon ja mittausosaston länsipiireille sekä Länsi-Vantaan viheraluekunnossapidolle ja katutekniikan hankerakentamiselle.

Viheralueyksikön tukikohta

Viheralueyksikön Länsi-Vantaan viheraluekunnossapidolla on sosiaali- ja taukutiloja sekä hieman varastotilaa. Tätä kohtuullisen hyvin palvelevaa tukikohtaa tarvitaan toistaiseksi, koska Voimalantiellä ei ole riittävästi työ-, sosiaali- ja varastotiloja etenkin kesäkaudella.

Viheralueyksikön metsätilojen tukikohta

Vanha omakotikiinteistö toimii nykyisin viheralueyksikön neljän metsurin tukikohtana.

Viheralueyksikön maatalan tukikohta

Katrinebergin kartanon navetta toimii viheralueyksikön tilanhoidajan ja kahden maataloustyöntekijän tukikohtana.

Varikon tukikohta

Varikko tuottaa kaupungin kaikille toimialoille kone-, kuljetus- ja korjaamopalveluja. Varikon konekeskus ja korjaamo sijaitsevat keskeisellä paikalla Tuupakassa. Varikon lisäksi kiinteistön tiloja käyttävät nuorisopalvelut, Tilapalvelut Oy ja ravintola. Tukikohtatiloja on remontoitu vuosien kuluessa ja ne ovat nyt hyvässä kunnossa.

Ajoneuvojen siirtokeskus

Kaupungilla on lakisääteinen velvollisuus huolehtia hylättyjen ja väärinpysäköityjen autojen siirrot. Vuonna 2004 valmistunut siirtokeskus sijaitsee Vantaan Seutulassa. Siirtotoimintaa ollaan parhaillaan ulkoistamassa, mutta siirtokeskus oletettavasti säilyy nykyisellä paikallaan kaupungin omistamalla kiinteistöllä.

Maatutkimuksen tukikohta

Geotekniikan tulossyksikköön kuuluvan maatutkimuksen vastualueen tukikohta sijaitsee Viertolassa.

Kuva 53. Vantaan yleisten alueiden, rakentamisen ja kunnossapidon palvelut 2013

Yhteiset tukikohdat

Koisotie 7:ssä sijaitsevat mittausosaston ja Keski-Vantaan viheraluekunnossapidon, hankerakentamisen (viherrakentamisen) sekä sivistystoimen liikuntapalvelujen tukikohtatilat.

Koisotie 10:ssä on syksyllä 2012 valmistunut tukikohta, jota käyttävät kadunpidon itäpiiri ja hankerakentamisen kadunrakentajat.

Lumenvastaanottopaikat

Kuntatekniikan keskuksella on käytössä kolme virallista lumenvastaanottopaikkaa: Vehkalanmäki, Kulomäki ja Koisotie. Lisäksi lunta on ajettu myös Ojangan lumenvastaanotolle varatulle alueelle. Kolme ensin mainittua aluetta palvelevat kaikkia lumenkuljetusyrittäjiä, Ojangan alue on ollut varattu pääasiassa Hakunilan hoitourakka-alueen lumille.

Lumien vastaanotto on maksullista, juuri käyttöönotettu uusi laskutusjärjestelmä perustuu ajoneuvojen rekisterinumeroiden tunnistukseen.

Pitkäsuon täyttömäki

Petikon Pitkäsuolla vastaanotetaan puhtaita ylijäämämaita Vantaan kaupungin alueelta. Vastaanotto on maksullista ja tarvittavia maksulipukkeita saa ostaa kaupungin yhteispalvelupisteistä.

Johtopäätökset palveluverkon nykytilasta

Tukikohtaverkosto on nykyisellään toimiva. Kaikki tukikohdat ovat melko hyvässä tai hyvässä kunnossa.

Palveluverkon kehittämistarpeet

Keskeiset palveluverkkolinjaukset

Tukikohtaverkosto säilyy ennallaan. Alueurakointimallin osuutta lisätään ylläpidettävien alueiden pinta-alan kasvaessa.

Palvelustrategiset muutokset

Tukikohtien määrää on viime vuosien aikana vähennetty ja toimintaa pyritty keskittämään Voimalantielle ja Koisotielle.

Mittausosaston suunnitelmissa on henkilökunnan määrän vähentyessä luopua Voimalantien tiloista viimeistään vuoden 2016 aikana. Tukikohtatoiminnan keskittäminen Koisotie 7:ään edellyttää, että mittausryhmien autot, mittauslaitteet sekä mobiilit ja tietotekniset työvälineet ovat ajanmukaiset.

Kasvavien hoitoneliömäärien vuoksi yleisten alueiden ylläpito- töissä on alueurakoiden määrää lisätty niin, että tällä hetkellä on kaksi urakka- aluetta Hakunilan ja Korson suuralueet, joissa molemmissa toimii kilpailutuksen perusteella valittu yksityinen urakoitsija. Ulkopuolista urakointia laajennetaan todennäköisesti vuonna 2015 tai 2016 kilpailuttamalla Koivukylän suuralueen ylläpitotyöt.

Länsi-Vantaalla ei ole toiminnallisista syistä tarvetta luopua nykyisistä tukikohtatiloista, mutta niiden keskeinen sijainti mm. Kehä III:n varrella aiheuttanee ennemmin tai myöhemmin muutospaineita. Mittausosastolta vapautuville tiloille pitää löytää muuta käyttöä.

Maatutkimuksen Viertolassa sijaitsevia toimitiloja uhkaa jos- sain vaiheessa mahdollinen maankäytön muutos. Uusien kor- vaavien tilojen toivotaan löytyvän nykyisten läheltä, keskeiseltä paikalta.

Lumen vastaanottopaikat

Ojangan lumenvastaanottopaikka siirtyy hiukan itään nykyiseltä paikalta ja sen rakentamaan aloitetaan kesällä 2014. Valmistuttuaan 2015–2016 siitä tulee yleinen lumien vastaan- ottoalue.

Uutta tulevaisuuden lumien vastaanottopaikkaa suunnitellaan Tulkintien alueelle. Sen rakentaminen ja käyttöönotto ajankoh- taistuvat, kun Kivistön rakentuu ja Vehkalan vastaanotosta jou- dutaan luopumaan.

Lumenvastaanottopaikat sijaitsevat tällä hetkellä logistisesti melko hyvin eri puolilla kaupunkia. Vastaanottopaikat ovat erittäin tärkeitä katujen ylläpidon kannalta.

Täyttömäet

Pitkäsuon täyttömäki on vantaalaisten rakentajien käytettävissä vielä useita vuosia. Uutta, Kiilan täyttömäkeä suunnitellaan Vantaan ja Tuusulan rajan tuntumaan yhteistyössä Helsingin kaupungin ja Seepsula Oy:n kanssa. Sen arvioidaan olevan käytettävissä aikaisintaan vuonna 2019.

Lainsäädännön muutokset, jotka vaikuttavat palvelujen järjestämiseen

Palvelujen järjestämiseen vaikuttavia lakimuutoksia ei ole tie- dossa. Metropolihallintoa koskevaa lainsäädäntöä valmistel- laan, mutta sen vaikutuksia toimialan toimintaan ei pysty vielä arvioimaan.

Sähköisten palvelujen kehittäminen ja niiden vaikutukset asiointiin ja palveluverkkoon

Sähköisiä palveluja kehitetään mahdollisuuksien mukaan, mutta niiden ei arvioida vaikuttavan palveluverkkoon nyt tar- kasteltavalla ajanjaksolla.

Kuva 54. Vantaan yleisten alueiden, rakentamisen ja kunnossapidon palvelut 2014–2023

Kuntien välisen yhteistyön vaikutukset palveluverkkoon

Naapurikuntien (Helsinki, Espoo, Sipoo, Kerava) välinen yhteistyö on säännöllistä ja tiivistä. Se kohdistuu osaltaan yhteisten hyvien käytäntöjen luomiseen ja levittämiseen sekä tarvittavan ohjeistuksen luomiseen mm. kaivuulupakäytäntö. Myös hankinnoissa tehdään jatkuvasti yhteistyötä. Täyttömäkien ja lumenlajitusalueiden osalta yhteistyö on jatkunut jo pitkään. Lumenlajitusalueille on hankittu pääkaupunkiseudun yhteinen puomijärjestelmä, mikä jatkossa mahdollistaa myös yhtenäisen sähköisen laskutuskäytännön. Tällä on vaikutusta kuntateknikan keskuksen asiakaspalveluun.

Kaupungin omajohtoinen väylien ja puistojen rakentaminen ja ylläpito edellyttää jatkossakin paikallista tukikohtaverkostoa kohteiden läheisyydessä, jotta toiminta olisi tehokasta ja taloudellista. Em. perusteella arvioidaan, että nykyisenkaltaisen palveluverkosto säilyy jatkossakin Vantaan alueella. Pääkaupunkiseudun kuntien yhteistä varikkoa on selvitelty viimeksi vuonna 2010 (ulkoistusselvitys). Keskitetty varikko merkitsisi luopumista nykyisestä Tuupakan kiinteistöstä.

Ajoneuvojen siirtokeskuksen liittämistä Helsingin tai Espooseen vastaaviin toimintoihin on selvitetty, mutta ko. kunnissa ei ole yhtään vapaata kapasiteettia.

Palvelutarve ja palveluverkon tavoitetila

Palvelutarpeen ja -verkon arvioidaan pysyvän ennallaan. Ylläpidettävän pinta-alan kasvuun vastataan lisäämällä alueurakoiden osuutta. Sähköisten palvelujen osuutta lisätään nykyisestä.

Lumilogistiikan tehostamisen edellyttämä uusi lumen vastaanottoalue pyritään rakentamaan lähivuosina Ylästön alueelle Tulkintien varteen. Jätevoimalan läheisyyteen Långmossabergenille rakennetaan myös uusi ja nykyaikainen lumien vastaanottoalue, joka tulee korvaamaan Kehä III:n parannustyömaan alle jäävän vanhan vastaanottoalueen.

Maarakentamisen taloudellisuus mm. kuljetusmatkojen minimointi edellyttää, että pääkaupunkiseudulla jatkossa pystytään osoittamaan kolme puhtaiden ylijäämämaiden vastaanottoaluetta: lännessä Ämmässuo/Kulmakorpi, keskellä suunnitella oleva Kiilan alue ja idässä Östersundomin suunnalla kolmas kokonaan uusi vastaanottoalue.

Palveluverkkoon liittyvät erilliskysymykset

Bussivarikot

Helsingin seudun liikenne (HSL) vastaa alueensa bussiliikenteen kilpailuttamisesta, mutta ei toistaiseksi omista eikä hallinnoi bussivarikoita. Aiemmin HSL on hyvin jyrkästi tulkinnut varikkojen järjestämisvastuun kuuluvan kunnille perussopimuksen hengen mukaisesti, mutta tulevaisuudessa varikko-kiinteistöjen hallinnointimalli saattaa edellyttää yhteisen varikkokiinteistöyhtiön perustamista.

Bussiyhtiöt ovat muutamaa yhtiötä lukuun ottamatta luopuneet omista varikoistaan. Yhtiöt vuokraavat varikkotilat joko yksityisiltä maanomistajilta tai kaupunkien hallinnoimista varikkotiloista. Yksityisten omistamat varikkoalueet ovat käytännössä asemaakaavan mukaisia teollisuustontteja, joille voidaan sijoittaa korkeintaan 50 bussia ilman erityistä ympäristölupakäytäntöä. Suuret ja varsinaiseen varikkotoimintaan keskittyneet varikot ovat kuntien omistuksessa.

Vantaalla on kaksi kaupungin omistamaa isoa, yli 100 bussin varikkoa, jotka sijaitsevat Tuupakassa ja Hakunilassa. Tuupakan varikon osalta ei ole mitään muutossuunnitelmia vireillä. Lähin mahdollinen korvaava paikka uudelle varikolle löytyy Vehkalan alueelta, jonka asemakaavoitus on parhaillaan vireillä.

Kaupunki on kaavoittamassa Hakunilan bussivarikkoaluetta hyväksytyn kaavoitusohjelman mukaisesti mm. asuinkäyttöön, ja varikosta luovutaan todennäköisesti vuonna 2017. Varikolle oli esitetty yleiskaavassa aluevaraus Lahdenväylän ja Koivukylänväylän luoteiskulmasta, mutta varaus on poistettu tekeillä olevasta Vantaan Akselin kaavarunko 2:sta kaupunkisuunnitteluviraston päätöksellä 9.12.2013.

Kaupunki ei ole tehnyt periaatepäätöstä uuden varikon rakentamisesta eikä kohteelle ole myöskään varattu investointimäärärahoja taloussuunnitelmassa.

Kevään 2014 aikana selvitetään mahdollisuutta korvata Hakunilan varikko useammalla Itä-Vantaalle sijoittuvalla pienemmällä varikolla. Samassa yhteydessä selvitetään mahdollisuutta vuokrata valmiit varikkotilat yksityiseltä toimijalta, jolloin joko kaupunki tai HSL voisi vuokrata kiinteistön piha-alueineen edelleen liikenteenharjoittajalle. Varikkoselvitys liittyy HSL:n linja-autoliikenteen kilpailutukseen, joka tehdään vuoden 2014 aikana.

Joukkoliikenteen talouden kannalta on erittäin hyödyllistä, että eri puolella toiminta-aluetta on riittävästi varikkoja hyvien liikenneyhteyksien läheisyydessä mm. tarpeettomien ja kallien siirtoajojen minimoimiseksi. Vantaalla tämä tarkoittaa 2-3 varikkoa.

HSL käynnistää laajan, 14 kuntaa käsittävän varikkoselvityksen keväällä 2014 HLJ-suunnitelman laatimisen yhteydessä.

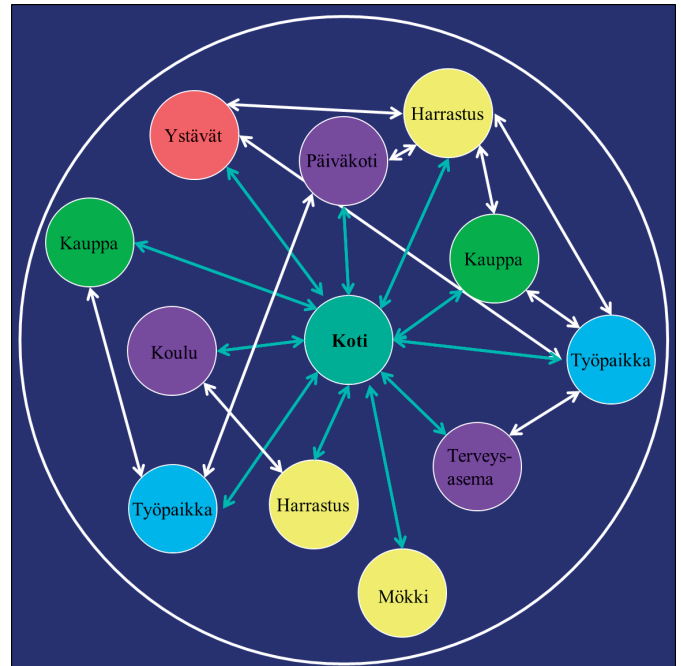
Saavutettavat palvelut

Palveluiden saavutettavuudesta

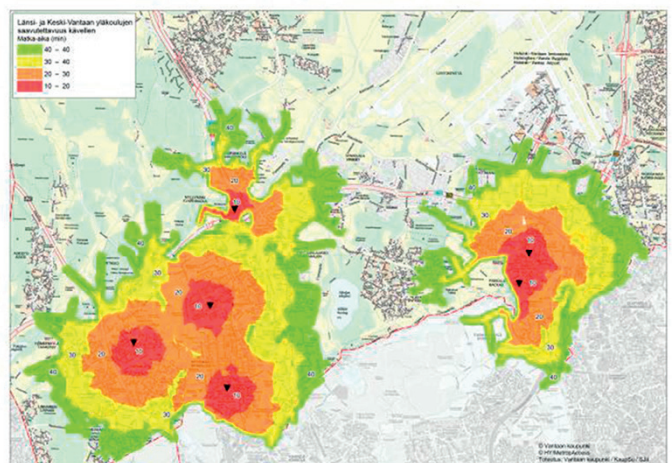
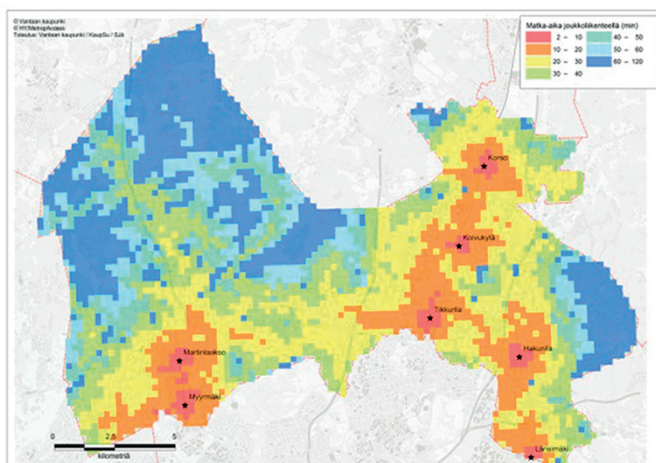
Palveluiden saavutettavuudella on merkittävä vaikutus arjen sujuvuuteen sekä kaupunkien tavoitteisiin kestäväan liikku- miseen tukeutumisesta. Useissa selvityksissä (esimerkiksi KSV 2012, Salonen et al. 2012) on viime aikoina todettu että kestävät kulkumuodot eivät nykyisellään ole pääkaupunkiseudulla kil- pailukykyisiä suhteessa henkilöautoon.

Päivittäin liikkumiseen käytetty aika on pysynyt hyvin saman- suuruisena vuosikymmenien ajan. Nykyään pääkaupunkiseu- dun asukas käyttää päivittäisiin asiointimatkoihin keskimäärin reilut 70 minuuttia vuorokaudessa (HSL 2013). Verkostomai- sessa kaupunkirakenteessa yksittäisen palvelun saavutettavuut- ta oleellisempaa on saavutettavuuteen perustuva arkiliikkumi- sen kokonaisuus (kuva 55). Jos tarvittavat palvelut sijaitsevat lähellä tai joukkoliikenteen solmukohtien läheisyydessä, on helpompaa tukeutua kestäviin kulkumuotoihin myös muussa liikkumisessa.

Palveluiden saavutettavuutta on perinteisesti tarkasteltu lin- nuntie-etäisyyksinä, mikä soveltuu metropoliympäristöön läh- tökohtaisesti heikosti: todelliset etäisyydet eroavat linnuntie- etäisyyksistä usein merkittävästi. Palveluiden saavutettavuutta tuleekin tarkastella todellisiin katuverkkoihin ja joukkoliiken- nelinjoinhin perustuen (kuva 56).

Kuva 55. Arjen liikumistarpeet ovat monenlaisia ja eroavat yksilöiden välillä.

Kuva 56. Esimerkkejä todellisiin etäisyyksiin perustuvista saavutettavuustarkasteluista.

Vantaan palveluverkkosuunnittelun periaatteiden mukaan palvelut sijoitetaan pääosin juna-asemien ja joukkoliikenteen laatukäytävien läheisyyteen sekä taataan hyvä saavutettavuus etenkin kestävillä kulkumuodoilla. Kun palvelut sijoittuvat järkevästi, on myös joukkoliikenteen järjestäminen taloudellisempaa.

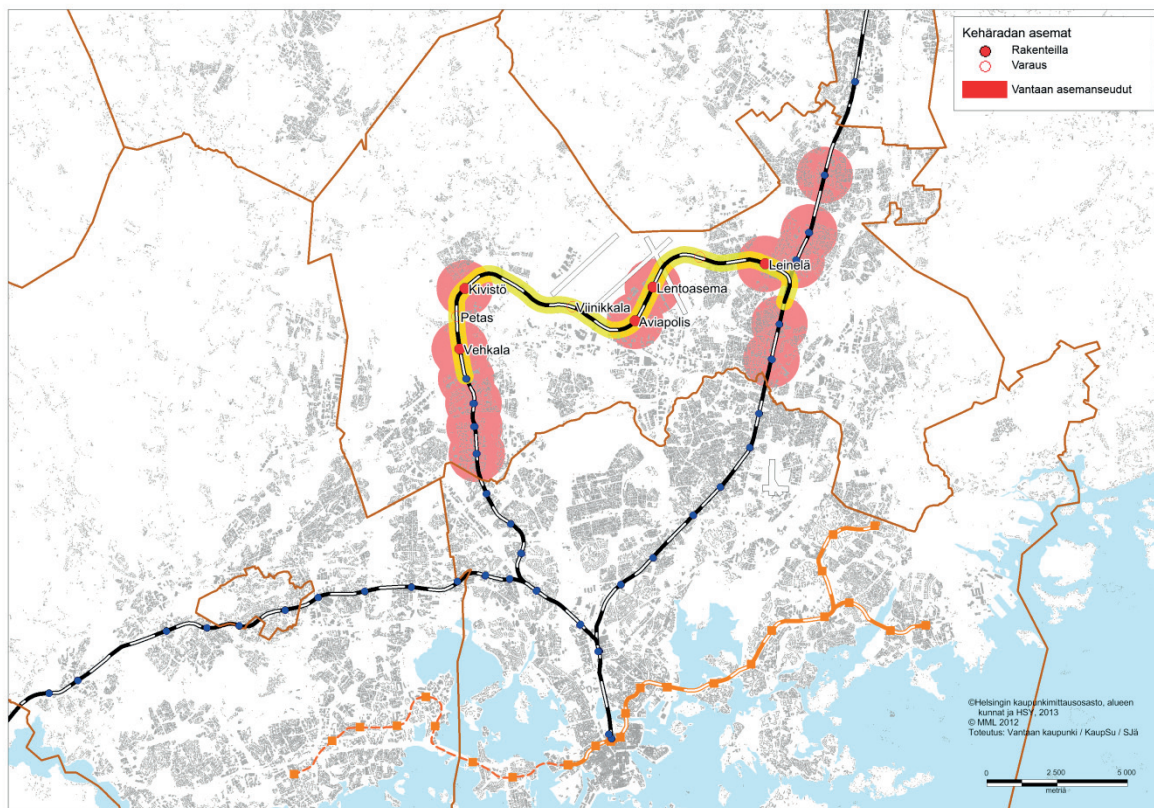
Osa palveluista on luonteeltaan paikallisia, toisten ollessa kaukunki- ja seututasoisia palveluita. Tämä vaikuttaa myös siihen, minkä kulkumuodon näkökulmasta saavutettavuutta tulisi tarkastella. Paikallisempien palveluiden kuten alakoulujen ja päiväkotien kohdalla korostuu saavutettavuus kävellen ja pyörällä, kun esimerkiksi uimahallien tai terveysasemien kohdalla joukkoliikennesaavutettavuus voi olla tärkeämpää. Oleellista on, että myös paikallistason palvelut sulautuvat järkeväksi osaksi kokonaisuutta ja sijoittuvat joukkoliikenteen laatukäytävien läheisyyteen.

Kehärata vaikuttaa palvelujen saavutettavuuteen

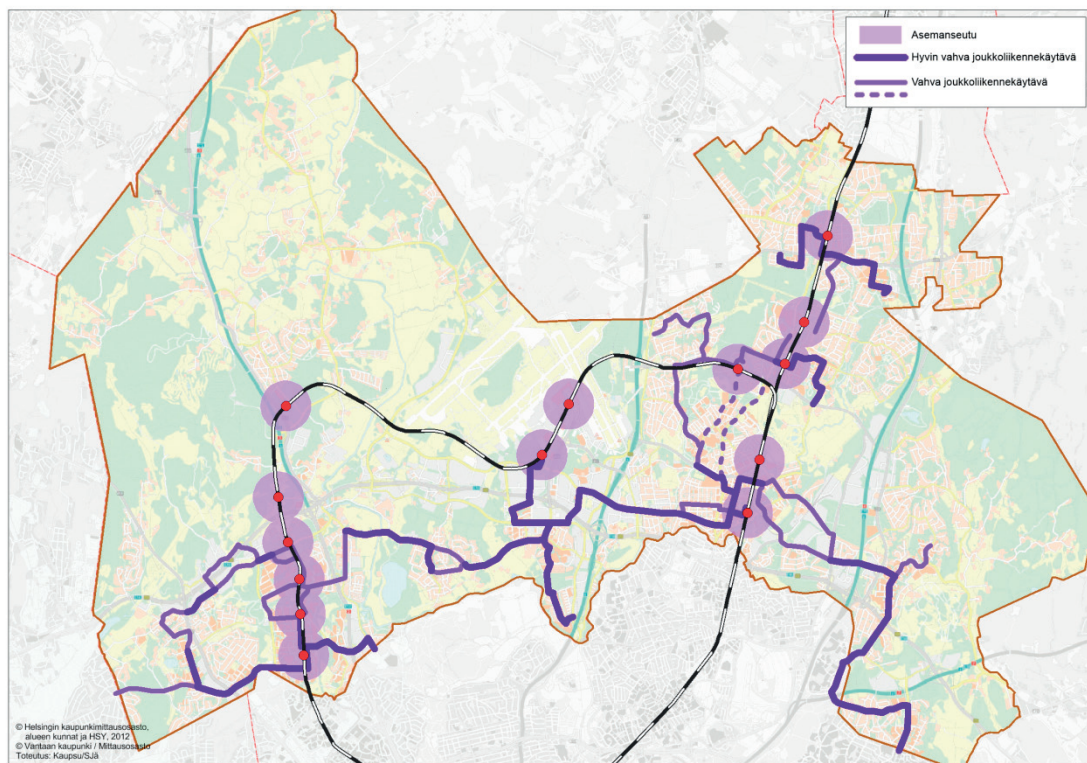
Vantaan liikennejärjestelmässä tapahtuu suuri muutos, kun Kehäradan liikennöinti kesällä 2015 alkaa viidelle uudelle asemalle: Leinelään, Lentoasemalle, Aviapolikseen, Kivistöön ja

Vehkalaan (kuva 57). Kehärata muuttaa alueiden suhteellista sijaintia koko kaupunkiseudulla: joukkoliikennesaavutettavuus radan vaikutusalueella paranee, mikä tekee niistä entistä houkuttelevampia sijainteja myös palveluille. Kehäradan myötä Martinlaaksan radalta muodostuu vaihdoton yhteys pääradalle ja matka-ajat esimerkiksi Martinlaaksosta Tikkurilaan lyhenevät jopa puoleen nykyisestä. Kehäradan myötä myös bussilinjasto muuttuu merkittävästi.

Vantaan joukkoliikennelinjastosuunnitelma on valmistunut kevään 2014 aikana ja joukkoliikennejärjestelmän muutoksien vaikutusta saavutettavuuteen tullaan analysoimaan tarkemmin vuoden 2014 aikana. Suunnitelman mukaiset vahvat joukkoliikennekäytävät on esitetty kuvassa 58. Radat muodostavat joukkoliikennejärjestelmän selkärangan, joita vahvat bussiliikenteeseen perustuvat joukkoliikennekäytävät täydentävät. Osa joukkoliikennekäytävistä toimi syöttöliikenteenä asemille, osan toimiessa myös poikittaisina runkoyhteyksinä.

Kuva 57. Kehärata yhdistää Länsi-Vantaan ja Keski-Vantaan ja luo sen asemilta vaihdottoman yhteyden parhaimmillaan 23 asemalle.

Kuva 58. Vahvat joukkoliikennekäytävät Vantaalla nykyisten suunnitelmien mukaan.

Saavutettavuusanalyysien avulla voidaan jatkossa arvioida palveluiden optimaalista sijoittamista eri palveluiden ja kulkumuotojen näkökulmasta. Menetelmiä hyödynnetään jatkossa tarkemmissa alue- ja palvelukohtaisissa tarkasteluissa sekä seurataan tarvittaessa asetettujen tavoitteiden toteutumista.

Palveluverkkoihin liittyvät erilliskysymykset

Palveluverkkosuunnitelmassa on noussut esiin joukko erilliskysymyksiä, jotka vaikuttavat tuleviin palveluverkkoihin. Osa kysymyksistä liittyy lainsäädäntöön, toimitilojen kuntoon, osa väestön määrän tai väestörakenteen muutoksiin ja yleisten rakennusten korttelialueeksi määriteltyjen tonttien kaavoitukseen sekä segregaatian ehkäisemiseen.

Sote-uudistuksen vaikutukset

Vantaalle sijoittuva sosiaali- ja terveydenhuollon tuotanto ratkaistaan vuodesta 2017 alkaen Uudenmaan erityisvastuualueen suunnitelmissa. Valtakunnallinen uusi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelmä tulee voimaan 1.1.2017, jolloin kuntien asema muuttuu palvelujen järjestäjästä niiden tuottajaksi.

Kuntarakennelain mukainen metropoliselvitys

Metropolilainsäädäntöä valmistelleen työryhmän valmistuksesta väliraportista pyydetään kuntien lausunto. Aikataulun mukaan ehdotus Metropolilaiksi valmistuu syksyllä 2014 ja annetaan hallituksen esityksenä eduskunnalle vuoden 2015 alussa. Tämän hetkisen suunnitelman mukaan uusi rakenne tulisi voimaan 1.1.2017. Lain muutoksen vaikutuksia Vantaan kaupungin palveluverkkoihin ei voida vielä arvioida.

Segregaation ehkäiseminen

Asuinalueiden negatiivisen eriytymisen, segregaatian, ehkäiseminen edellyttää entistä tiiviimpää yhteistyötä kaavoituksen, asuntorakentamisen ja palvelujen järjestäjien kesken. Segregaatiosta on kyse, kun alueelliset erot nähdään ensisijaisesti ongelmana, johon liitetään mm. syrjäytyminen, rikollisuus, kasautunut työttömyys, puutteet asukkaiden hyvinvoinnissa, köyhyys, monikulttuurisuus ja asuinalueen ankea lähiympäristö.

Vantaalla asunto-ohjelman tavoitteena on monipuolinen asuntotuotanto ja asuntorakentamisessa kiinnitetään erityistä huomiota asuinalueiden sosiaalisen eheyden varmistamiseen. Vantaalla kaupunginosien väliset erot asuntojen hallintamuotojakautumassa ovatkin harjoitetun ”sosiaalisen sekoittamisen” johdosta nykyisin pienemmät kuin 1990-luvun lopulla.

Asuntokannan lisäksi myös asukasrakenne on Vantaalla monipuolistunut maahanmuuttajataustaisen väestön lisääntyessä vuosittain. Joillakin alueilla maahanmuuttajataustaisen väestön osuus ylittää jo 30 prosentin rajan.

Vantaalla ei tällä hetkellä ole tarvetta kokonaisten kortteleiden tai asuinalueiden purkamiseen. Lähiöiden korjausrakentamisen kiihtyessä on kuitenkin syytä pitää myös rakennusten purkamista yhtenä vaihtoehtona. Samalla luodaan mahdollisuuksia monipuolistaa asukasrakennetta kaavoittamalla uusia rakennuksia vanhojen tilalle, monipuolistamalla asuntojen hallintamuotojakautumaa ja rakentamalla pienempiä asuntoja.

Toimitilojen kunto

Kaupungilla on runsaasti 1980-luvulla rakennettuja kiinteistöjä, jotka kaipaavat sekä peruskorjausta että toiminnallisia muutoksia. Jokaisella toimialalla on huonokuntoisia ja peruskorjauksen tai korvaamisen tarpeessa olevia tiloja. Myös monet osake- ja vuokratiloihin sijoitetut toiminnot kaipaavat tiloihin sekä toiminnallisia että teknisiä parannuksia. Kuntatalouden haasteista johtuen kaupungin omien investointimenojen tasoa on laskettu viime vuosina TVO:n periaatteiden mukaisesti kaupunkitasoiseen priorisointiin perustuen.

Hakunilan bussivarikko

Kaupunki on kaavoittamassa Hakunilan bussivarikkoaluetta hyväksytyn kaavoitusohjelman mukaisesti mm. asuinkäyttöön, ja varikosta luovutaan todennäköisesti vuonna 2017. Kaupunki ei ole tehnyt periaatepäätöstä uuden varikon rakentamisesta eikä kohteelle ole myöskään varattu investointimäärärahoja taloussuunnitelmassa.

Kivistön rakentamisen vaikutukset pelastusvalmiuteen

Kivistön ja Klaukkalan alueen pelastustoimen valmiutta kehitetään yhteistyössä Nurmijärven kanssa. Mikäli alueen väestönkasvu johtaa riskiluokan muutokseen, I- riskiluokkaan, tulee harkittavaksi yhteisen paloaseman rakentaminen (v.2020–2023). Toinen vaihtoehto on, että Kivistön ja Klaukkalan alueella on kummassakin pelastustoimintaan sopiva kevytyksikkö (n. 400–500 m²).

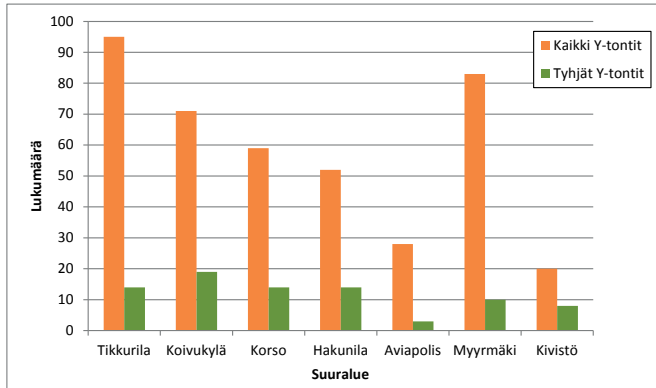
Y-tontit

Y-tonteilla tarkoitetaan asemakaavassa yleisten rakennusten korttelialueeksi määriteltyjä tontteja. Näille tonteille on mahdollista rakentaa julkisen hallinnon ja julkisten palvelujen rakennuksia. Käyttötarkoitusta voidaan tarpeen mukaan rajata myös tarkemmin esimerkiksi opetustoimintaa tai sosiaalitoimintaa ja terveydenhuoltoa palvelevien rakennusten korttelialueeksi. Tyypillisesti Y-tonteille sijoittuu esimerkiksi kouluja, päiväkotia, urheiluhalleja tai kirkkoja. Tässä yhteydessä Y-tontteina on käsitelty myös P-tontteja, jotka ovat palvelurakennusten korttelialueeksi määritettyjä tontteja.

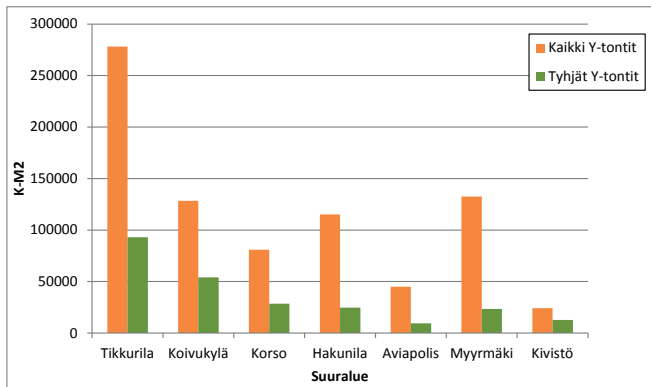
Vantaan Y-tontteja on tarkasteltu syksyn 2013 ja talven 2014 aikana yhdessä kaupungin eri toimialojen kanssa. Selvityksen tarkoituksena on ollut luoda kokonaiskuva Vantaan Y-tonttikannasta sekä käydä se tonttikohteisesti läpi kaavavarauksien tarpeellisuuden arvioimiseksi. Tavoitteena on ollut myös arvioida tarvetta tarkemmille alueellisille selvityksille.

Tarkasteluhetkenä Vantaalla oli yhteensä hieman yli 400 Y-tonttia, joilla oli laskennallista asemakaavavarausta (HSY 2012) yhteensä yli 800 000 k-m². Tonteista tyhjillään oli tällä

hetkellä joka viides ja kokonaisvarannosta tyhjiillä tonteilla sijaitisi vajaa kolmannes, lähes 250 000 k-m². Y-tonttien määrä ja laskennallinen asemakaavavaranto suuralueittain on esitetty kuvissa 59 ja 60.

Kuva 59. Y-tonttien määrä suuralueittain.

Kuva 60. Laskennallinen varanto Y-tonteilla suuralueittain.

Laskennallisesti tarkasteltuna Y-tontteja ja niillä sijaitsevaa rakennusoikeutta on vielä kohtuullisesti Aviapoliksen suuralueta lukuun ottamatta. Keskeisesti, hyvien joukkoliikennetyhteyksien varrella sijaitsevia tyhjiä tontteja on kaikilla suuralueilla kuitenkin melko vähän. Tilanne korostuu isojen tonttien kohdalla. Sen sijaan pääosin pientalovaltaisilla ja väljemmin rakennetuilla alueilla on vielä selkeästi enemmän tyhjiään olevia Y-tontteja.

Länsi-Vantaalle Martinlaakson radan varren kaupunginosaan ei tämän hetken suunnitelmien mukaan ole jäämässä juuri yhtään tyhjää, keskeisesti sijaitsevaa isoa Y-tonttia tulevaisuuden tarpeisiin. Olemassa olevilla tonteilla on vielä hieman laajennusvaraa, mutta todennäköisesti alueella tarvitaan tulevaisuudessa lisää Y-tontteja, joita on jo hahmoteltu alustavasti alueen täydennysrakentamistarkastelujen yhteydessä. Länsi-Vantaan pientalovaltaisilla alueilla on vielä joitakin Y-tontteja tulevaisuuden tarpeisiin, mutta niidenkin sijaintia alueen sisällä voisi tarkastella vielä tarkemmin esimerkiksi Hämevaarassa.

Kivistön alueella Y-tontteja on tällä hetkellä vielä tulevaisuuden tarpeisiin nähden hyvin ja aktiivinen asemakaavoitusvaihe mahdollistaa tonttien kaavoittamisen joustavasti tarpeiden mukaan.

Aviapoliksen suuralueella Y-tonteilla sijaitsevaa asemakaavavarantoa on alle 50 000 k-m². Kartanonkosken alueella olemassa olevilla tonteilla on vielä hieman laajentamismahdollisuuksia, mutta tyhjiä, palvelujen järjestämiseen hyvin soveltuvia Y-tontteja koko suuralueella ei ole käytännössä lainkaan tällä hetkellä. Koska alueen väestömäärä kasvaa myös tulevaisuudessa, on uusille varauksille tarvetta.

Keski-Vantaalla Tikkurilan suuralueella laskennallista asemakaavavarantoa on runsaasti niin rakennetuilla kuin tyhjiilläkin tonteilla. Kuitenkin esimerkiksi Tikkurilan keskustan tuntumassa ei tällä hetkellä ole yhtään tyhjää asemakaavoitettua Y-tonttia, joka sellaisenaan soveltuisi hyvin palvelujen järjestämiseen. Tikkurilan keskustaa kuitenkin asemakaavoitetaan aktiivisesti uuden kaavarungon mukaisesti, joten tarvittavien tonttien kaavoittaminen on tässä yhteydessä mahdollista.

Koivukylän suuralueella tyhjiä Y-tontteja on etenkin pientalovaltaisilla alueilla Asolassa, Ilolassa, Rekolassa ja Päiväkummussa. Alueella on myös vielä useampi kohtuullisen iso tyhjä Y-tontti, joiden sijainti suhteessa joukkoliikenteeseen on hyvä. Osaa pientalovaltaisilla alueilla sijaitsevien tyhjiä tonttien varausta tulee arvioida vielä tarkemmin sekä tutkia, tulisiko joidenkin tonttien käyttötarkoitusta muuttaa nykyisestä.

Myös Korson suuralueella tyhjiä Y-tontteja on huomattavasti enemmän pientalovaltaisemmilla alueilla kuin keskustan ja juna-aseman läheisyydessä. Kuten Koivukylässä, myös Korson suuralueella osan pientaloalueilla sijaitsevien tonttien sijaintia ja käyttötarkoituksen muuttamista voitaisiin tutkia tarkemmin varmistaen kuitenkin myös tulevaisuuden Y-tonttireservin säilyminen. Tämä tulee kuitenkin tehdä vasta sen jälkeen kun tarvittavat palveluverkkoselvitykset alueelta on tehty.

Hakunilan suuralueen Y-tonteista lähes puolet sijaitsee Hakunilan kaupunginosassa, jossa Y-tonttikannassa on tapahtunut ja tapahtumassa suuria muutoksia Kormuniityn ja Keskusta 1:n asemakaavamuutosten myötä. Tämän vuoksi alueella voi olla tarpeen tehdä tarkempi tarveselvitys tonttitarpeesta. Tyhjiä, hyvillä paikoilla sijaitsevia ja kohtuullisen kokoisia tontteja palvelujen järjestämiseen alueella ei juuri nyt ole. Länsimäessä laajennusvaraa sekä tyhjiä tontteja on vielä hyvillä sijainneilla.

Johtopäätökset ja toimenpiteet palveluverkkojen kehittämiseksi

Kaupungin palvelut uudistuvat ja niitä kehitetään palvelutarpeiden muuttuessa ja lisääntyessä. Sähköinen asiointi muuttaa jatkossa perinteistä asiakaspalvelua ja mahdollistaa monikanavaisen asioinnin kaupungin kanssa. Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman mukaisesti, investointeja tehdään tiukkojen talouden reunaehtojen puitteissa kaupunkitasoisesti hankkeita priorisoiden.

Kaupungin palveluverkkoja koskevia johtopäätöksiä:

- Sote-uudistuksen, kuntarakenteen- ja metropolilain vaikutukset voidaan arvioida ja ottaa huomioon vasta lainsäädännön valmistuttua.
- Vantaan kaupunki tekee vuosittain väestöennusteet, jotka sisältävät sekä koko kaupungin että osa-alueittaisen ennusteen ikäluokittain ja sukupuolittain. Ennusteet perustuvat aiempaan väestökehitykseen ja asuntorakentamisennusteeseen. Kaupungin investointiohjelma laaditaan kaupunkitasoisen priorisoinnin ja toteutuksen oikea-aikaisuuden varmistamiseksi kaupunkitasoisessa palveluverkkosuunnitteluprosessissa, jossa toimialojen väestöennusteiden pohjalta tarkistettujen palvelutarpeet sovitetaan talouden reunaehtoihin.
- Sähköisten palvelujen kehittäminen on keskeinen tavoite kaupungin tietohallinto-ohjelmassa vuosille 2014–2017. Sähköiset itsepalvelut muodostavat keskeisen asiointitavan, jolla kuntalaiset hoitavat asioitaan Vantaan kaupungin kanssa. Tavoitteena on kuntalaisen asiointikokemuksen parantaminen ja palvelujen tuottavuuden lisääminen. Sähköisiä itsepalveluja lisätään oleellisesti nykyisestä. Toistaiseksi ei voida arvioida vähentävätkö käyttöönottavat sähköiset asiointipalvelut asiakaspalvelutilojen tarvetta.
- Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman mukaisesti investointitasoa on karsittu, uusien alueiden avaamista siirretty, rakentamiskustannuksissa säästetty ja kattavista perusparannuksista on siirrytty kohdennettuihin korjaustoihin. Teknisillä osakorjauksilla voidaan jatkaa rakennusten käyttöikää joitakin vuosia. Vantaan kaupungin korjausvelasta 38 % ja perusparannustarpeesta vajaa puolet on vuosien 1960–1980 välillä valmistuneissa rakennuksissa. Kiinteistöomaisuuden arvon säilymisen ja tilojen käytettävyyden kannalta olennaista on korjausvelan ja sisäilmaolosuhteiden hallinta.
- Uudet ja perusparannettavat tilat suunnitellaan ja toteutetaan laajaan yhteiskäyttöön. Toimitilojen määrää vähennetään luopumalla ulkoisista vuokratiloista sekä omista huonokuntoisista kiinteistöistä. Korkean peruskorjausasteen kohteiden osalta arvioidaan vaihtoehtoiset palveluverkko- ja uudisrakentamisvaihtoehdot.
- Vantaalla asunto-ohjelman tavoitteena on monipuolinen asuntotuotanto. Asuntorakentamisessa tulee kiinnittää erityistä huomiota asuinalueiden sosiaalisen eheyden varmistamiseen siten, että kaupunginosissa ja asuinalueilla on monipuolisesti erilaisia asuntoja pienasunnoista perheasuntoihin sekä riittävästi rahoitus- ja hallintamudoltaan erilaisia asuntoja. Asuntokannan lisäksi myös asukasrakenne tulee huomioida asuinalueita kehitettäessä (mm. maahanmuuttajataustaisen väestön osuus).
- Sivistystoimen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkoista laaditaan esitettynä alueellisia selvityksiä. Palveluverkkoja kehitetään em. selvitysten suositusten sekä kasvavan väestön palvelutarpeen mukaisesti.
- Kaupungin uusi yhteinen asiakaspalvelu -hankkeessa etsitään perustaa yhteisille palvelukokonaisuuksille. Tavoitteena on tuoda kaupungissa tapahtuva asiointi- ja neuvontapalvelut saataville yhteisiin asiakaspalvelupisteisiin, kunnan neuvonnan ja asiointipalvelujen tehostaminen sekä palvelujen monikanavaisuuden edistäminen. Kunnan sisäisten palvelujen lisäksi näiden asiakaspalvelupisteiden palvelutarjooma saattaa laajentua myös Valtiovarainministeriön Asiakaspalvelu 2014 -hankkeen myötä.
- Bussivarikkojen sijainnista tulee tehdä ratkaisu pikaisesti, jotta Hakunilan keskusta-aluetta päästään kehittämään suunnitelmien mukaisesti.
- Riittävä Y-tonttien määrä tulee turvata tulevaisuuden palvelutarpeita varten arvioimalla tonttikantaa jatkuvasti suhteessa ennustettuun tarpeeseen. Palveluiden saatavuuden takaamiseksi on oleellista löytää palveluille varaukset keskeisiltä sijainneilta, etenkin hyvien joukkoliikennedyhteyksien varsilta. Yhteishankkeiden tukemiseksi on löydettävä myös niille soveltuvia, riittävän isoja tontteja. Oleellista on huomioida myös eheytyvien keskusta-alueiden kasvavista asukasmääristä aiheutuvat lisääntyvät palvelutarpeet.
- Kaupunki- ja palvelurakenteiden muutoksessa hyvän sijainnin paikat ovat muuttuneet useaan otteeseen. Entinen keskus saattaa nykyrakenteessa olla toiminnallisen kaupunkirakenteen reunalla, jolloin reserviin jätettyjen tonttien sijainti ja ominaisuudet eivät vastaakaan nykyisiä tarpeita. Täydennysrakentamishankkeiden yhteydessä tulisi arvioida kriittisesti olemassa olevia Y-tontteja sekä mahdollisesti löytää palveluille uudet ja paremmat paikat, jonka myötä vanhat varaukset voidaan kaavoittaa uuteen käyttöön.
- Toimialoilla vuosittain päivitettävien investointisuunnitelmien tulee olla kaupunkitasoisen palveluverkkosuun-

nitelman vuosille 2014–2023 esitettyjen linjausten mukaisia sekä tukea palveluverkkojen tavoitetilän toteutumista.

Toimialojen keskeiset palveluverkkolinjaukset ja toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi on esitetty tiivistettynä seuraavassa taulukossa.

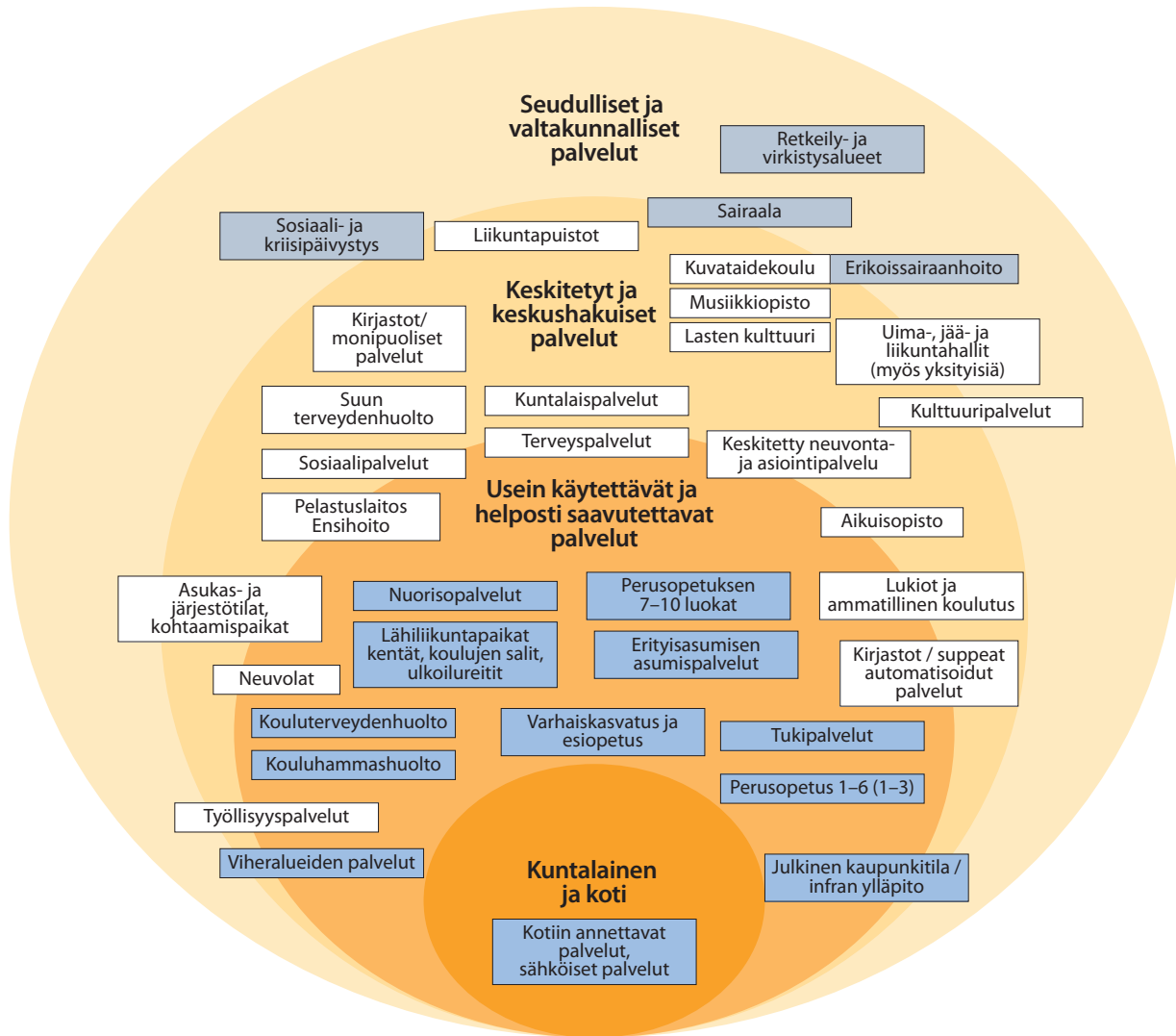
Keskeiset toimenpiteet palveluverkkojen kehittämiseksi 2014–2023

Keskeiset palveluverkkolinjaukset		Toimenpiteet
Sosiaali- ja terveystoimen palvelut		
Sosiaali- ja terveystoimen palveluverkkoa koskevat päätökset tehdään 1.1.2017 alkaen Uudenmaan erityisvastuualueella.		
Terveyspalvelut		
Turvataan terveyspalvelujen tarjonta koko väestölle.		Terveyspalvelut ovat koko väestön saavutettavissa. Lisätään perusterveydenhuollon palveluja Kivistön alueelle. Kehitetään neuvolaverkostoa. Jatketaan sähköisten palvelujen kehittämistä.
Perhepalvelut		
Turvataan sosiaalipalvelujen tarjonta koko väestölle.		Sosiaalipalvelut ovat koko väestön saavutettavissa. Pitkäaikaisasunnottomuusohjelmaa toteutetaan. Lastensuojelun kuntoutuspaikkoja lisätään. Sähköisiä palveluja kehitetään.
Vanhus- ja vammaispalvelut		
Turvataan kattava vanhus- ja vammaispalvelujen tarjonta.		Vastataan hoiva-asumisen kasvavaan tarpeeseen. Toteutetaan ikääntyneen väestön hyvinvointikeskuksia. Toteutetaan geriatrisen arviointi- ja akuuttiyksikön laajennus. Kotiutetaan asumispalvelujen asiakkaita Vantaan ulkopuolelta Vantaalle.
Suun terveydenhuolto		
Kehitetään palveluverkkoa ja turvataan suun terveydenhuollon palvelujen tarjonta koko väestölle.		Palveluverkkoa keskitetään hallitusti: selvitetään säilytettävät hammashuoltolat sekä koululaisten hammashuollon järjestäminen, pienistä yksiköistä luovutaan, tilojen käyttöastetta kasvatetaan, hoituhuoneiden määrä pidetään kuitenkin ennallaan.
Ensihoidon palvelut		
Ensihoidon palvelut tuotetaan HUS:n palvelusopimuksen mukaisesti.		Toteutetaan ensihoidon päivystyspiste Myyrmäen alueelle.
Sivistystoimen palvelut		
Sivistystoimen toimialalla suunnitellaan tilat joustaviksi ja monikäyttöisiksi yhteishankkeiksi.		
Varhaiskasvatus		
Varhaiskasvatuspalvelut järjestetään pääsääntöisesti lähipalveluna myös uusilla asuinalueilla. Yksityisessä päivähoidossa olevien lasten osuutta kaikista päivähoidossa olevista lapsista kasvatetaan.		Tehottomista vuokratiloista luovutaan, uudet tilat suunnitellaan 6-8 kotialueelle. Uusien päiväkotihankkeiden yhteydessä selvitetään aina yksityisen toteutusvaihtoehto. Yksityisessä päivähoidossa olevien lasten määrä kasvatetaan palvelustrategian mukaisesti vähintään 8,6 %:iin vuoteen 2016 mennessä.
Perusopetus		
Suomenkielisessä perusopetuksessa toteutetaan lähikouluperiaatetta. Vuosiluokkien 1–6 opetustilat suunnitellaan kotiluokka-periaatteella. Vuosiluokkien 7–9 opetuksessa käytetään edelleen ainekohtaisia opetustiloja.		Vuosiluokkien 1–6 opetustilat suunnitellaan kotiluokka-periaatteella, jolloin esimerkiksi ensimmäisen ja toisen vuoden opetus sijoitetaan yhteiseen kotiluokka-alueeseen, joka muodostuu opetus- ja aulatiloista. Varaudutaan uusin hankkein Kivistön alueen sekä uuden Vero miehen alueen kasvuun alueiden rakentumisen edetessä. Isompien peruskorjausten yhteydessä selvitetään uudisrakentamisvaihtoehto.

Keskeiset palveluverkkolinjaukset		Toimenpiteet
Ruotsinkieliset palvelut		
Ruotsinkielisen väestön lisääntyessä vastataan kasvavaan palvelutarpeeseen.	Päivähoidon ja koulujen tilat toteutetaan jatkossa mahdollisuuksien mukaan yhteishankkeina monikäyttöperiaate huomioiden.	
Lukiokoulutus		
Lukiokoulutus järjestetään taloudellisesti ja tehokkaasti.	Kivistöön sijoittuu toisen asteen oppilaitos. Tavoitteena on löytää uudenlainen tapa järjestää toisen asteen koulutusta.	
Ammatillinen koulutus		
Ammatillisen peruskoulutuksen koulutuspaikkoja lisätään ja tilatehokkuutta kasvatetaan. Valtakunnalliset uudistukset ja työelämän muutostarpeet huomioidaan ammatillisen koulutuksen suunnittelussa.	Koulutuspaikkojen määrä tulee vuoteen 2016 mennessä lisääntymään 380 paikalla nykyisissä tiloissa. Kivistöön suunnitellaan uusi oppilaitos, mikä korvaa Ojahaan opetuspisteen. Tavoitteena on löytää uudenlainen tapa järjestää toisen asteen koulutusta.	
Vapaan sivistystyön kansalaisopetus (Aikuisopisto)		
Aikuisopiston opetusta tarjotaan eri puolilla Vantaata. Tikkurilassa toiminta keskitetään Vantaan opistotaloon.	Kielotien suuntaisen yksikerroksisen osan muuttamista useampikerroksiseksi monikäyttötilaksi selvitetään, jotta tilan ja tontin käyttö tehostuisi.	
Nuorisopalvelut		
Uusilla kasvavilla alueilla nuorisopalvelut hyödyntävät koulujen ja oppilaitosten tiloja.	Tikkurilan, Aviapoliksen ja Kivistön nuorisopalveluja tarjotaan koulujen - ja oppilaitosten yhteydessä. Nikinmäen ja Pakkalan koulujen yhteyteen esitetään toteutettavaksi uudet nuorisotilat.	
Kirjastot		
Kirjastojen digitaalisia oppimisympäristöjä kehitetään ja tilojen monikäyttöisyyttä lisätään. Kivistön alueen kirjastopalvelut turvataan.	Asiakkaiden käyttöön järjestetään yhä enemmän tietokoneita ja erilaisia digitointimahdollisuuksia. Toteutetaan Kivistön ja Koivukylän alueen kirjastotilat monikäyttöperiaatteen mukaisesti.	
Kulttuuripalvelut		
Kulttuuripalveluja tarjotaan kulttuuritaloissa, kirjastoissa sekä muissa kaupungin toimipisteissä. Tikkurilan keskustan kulttuuripalvelujen palveluverkkoa kehitetään.	Tilojen yhteiskäyttöä kehittämällä etsitään synergiaetuja eri toimijoiden kanssa, esimerkiksi Kivistön kaupunkikeskuksessa. Selvitetään Tikkurilan Silkki-kiinteistön ottaminen kulttuuripalvelujen yhteiskäyttöön.	
Liikuntapalvelut		
Ylläpidetään olemassa olevia liikuntaolosuhteita sekä toteutetaan uusia lähiliikuntapuistoja ja -paikkoja eri puolille kaupunkia. Kivistön ja Keski-Vantaan liikuntaolosuhteet toteutetaan alueiden rakentumisen myötä.	Suunnitellaan ja toteutetaan liikuntaolosuhteet Keski-Vantaan ja Kivistön alueille sekä toteutetaan uusia lähiliikuntapuistoja ja -paikkoja eri puolille kaupunkia.	
Konserni- ja asukaspalvelujen palvelut		
Työllisyyspalvelut		
Työllisyyspalvelut keskitetään TE-toimistojen läheisyyteen.	Työllisyyspalvelujen ja elinkeinopalvelujen yhteistyötä kehitetään. Asiakaspalvelu keskitetään Tikkurilaan ja työtoimintaa tarjotaan Pohjois- ja Länsi-Vantaalla. Asiakkaita opastetaan TE-keskuksen sähköisten palvelujen käytössä.	
Kuntalaispalvelut		
Asiointi- ja neuvontapalveluja tarjotaan yhteisissä asiakaspalvelupisteissä monikanavaisesti.	Neuvonta- ja asiointipalveluja kehitetään edelleen keskittäen palvelupisteet luontevien kulkuväylien varrelle. Lisäksi kaupungin neuvontaa sähköistetään ja niiden käyttämiin tarjotaan tukea. Jokaisella suuralueella on tulevaisuudessa vähintään yksi järjestöjen yhteiskäytössä oleva tila.	

Keskeiset palveluverkkolinjaukset		Toimenpiteet
Tukipalvelut		
Ateriapalvelujen palveluverkkoa kehitetään keittiöverkkoselvityksen mukaisesti. Puhtauspalvelut tuotetaan liikkuvammilla resursseilla. Pesulapalveluissa hyödynnetään kuntouttavan työtoiminnan ja sosiaalisen yrityksen tarjoamia palveluja. Aula- ja turvapalveluissa siirrytään käyttämään liikkuvia resursseja, jolloin resursseja voidaan kohdentaa joustavammin eri tarpeiden mukaan.		Keittiöverkkoselvityksen pohjalta määritellään valmistuskeittiöiden määrä sekä aterioiden tuotantotavat. Kehitetään ja lisätään liikkuvien resurssien käyttöä puhtaus- ja aulapalveluissa.
Pelastustoimen palvelut		
Paloasemaverkkoa muokataan toimintavalmiuden edellyttämällä tavalla. Uusia paloasemahankkeita perustetaan alueille, missä eri riskialueiden toimintavalmiusajan vaatimukset edellyttävät välittömässä toimintavalmiudessa olevaa yksikköä.		Toteutetaan yhteinen paloasema Helsingin kanssa Lahdenväylän ja Kehä III:n tuntumaan tai vaihtoehtoisesti kevyt paloasema Hakkila-Hakunila alueelle sekä yhteinen asema Nurmijärven kanssa Kivistöön.
Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan palvelut		
Asiakaspalvelu		
Asiakaspalveluverkko säilyy ennallaan, sähköisten palvelujen tarjontaa lisätään.		Lisätään sähköisiä palveluja mahdollisuuksien mukaan.
Julkinen kaupunkitila eli liikenneverkko, puistot ja torit		
Julkista kaupunkitilaa kehitetään kaavoituksen keinoin ja asema-kaavoja toteuttamalla. Vuosittaisten rakentamishjelmien laadintaa ohjaavat mm. erilaiset sopimusvelvoitteet sekä asunto- ja työpaikatonttien luovutukset.		Asemakaavoja toteutetaan eli uutta infraa ja yleisiä alueita rakennetaan ja ylläpidetään. Painopistealueita ovat Kehäradan asemiin olennaisesti liittyvät Tikkurilan, Kivistön ja Aviapoliksen keskusta-alueet sekä Vehkalan työpaikka-alue.
Yleisten alueiden rakentamisen ja kunnossapidon palvelut		
Tukikohtaverkosto säilyy ennallaan. Alueurakointimallin osuutta lisätään ylläpidettävien alueiden pinta-alan kasvaessa.		Pyritään säilyttämään nykyinen tukikohtaverkosto ja korvaamaan maankäytön muutoksista aiheutuvat mahdolliset poistuvat tukikohdat uusilla. Lisätään sähköisiä palveluja.

Kaupungin palveluverkon nykytilannetta on kuvattu kehämallilla raportin alussa. Näkemys toimialojen palvelutarpeiden ja palveluverkkosuunnittelun tavoitetilasta vuodelle 2023 voidaan myös kuvata kehämallilla, jossa palvelut on sijoitettu eri kehävyöhykkeille:

Kuva 61. Kaupungin palvelujen sijoittuminen eri kehävyöhykkeille, tavoitetila 2023.

Huom. Sote-uudistuksen tultua voimaan 1.1.2017 sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämistavasta ja palveluverkoista päättää erityisvastuualue.

Lähteet

Vantaan kaupunki (2014). Menettelytapaohjeet uusia toimintoja hankittaessa. Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala.

Vantaan kaupunki (2013). Taloussuunnitelma 2014–2017 ja talousarvio 2014. Kaupunginjohtajan toimiala. Taloussuunnittelu. (Kaupunginvaltuusto 18.11.2013).

Vantaan kaupunki (2013). Tietohallinto-ohjelma 2014–2017. Konserni- ja asukaspalvelut. Tietohallinto. (Kaupunginhallitus 4.11.2013).

Vantaan kaupunki (2013). Sähköisten palveluiden toimintaohjelma 2014–2017. Konserni- ja asukaspalvelut. Tietohallinto.

Vantaan kaupunki (2013). Vantaan kaupungin sitovat tavoitteet vuodelle 2014. (Kaupunginvaltuusto 18.11.2013)

Vantaan kaupunki (2013). Valtuustokauden 2013–2016 strategia. (Kaupunginvaltuusto 17.6.2013)

Vantaan kaupunki (2013). Vantaan väestöennuste 2013, koko kaupungin ennuste 2014–2040 ja osa-alue-ennuste 2014–2023. Kaupunginjohtajan toimiala, taloussuunnittelu, tietopalveluyksikkö. Tietopalvelu A6:2013.

Vantaan kaupunki (2012). Maapoliittiset linjaukset kaavoitusta, maanhankintaa ja maanluovutusta koskien. (Kaupunkisuunnittelulautakunta 26.11.2012)

Vantaan kaupunki (2012). Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelma. (Kaupunginvaltuusto 4.6.2012).

Vantaan kaupunki (2008). Vantaan palveluverkkojen kehittämismisselvitys 2015–2025 ja muutokset palveluverkkoselvitykseen 2007–2015. (Kaupunginhallitus 14.1.2008)

Vantaan kaupunki (2007). Vantaan palveluverkkojen kehittämismisselvitys 2007–2015. (Kaupunginhallitus 18.6.2007).

Vantaan kaupunki (2005). Palveluverkkotoimikunta (PAVE), loppuraportti 31.10.2005.

Toimialojen keskeisimmät lähteet

Vantaan kaupunki (2014). Vähintään 65 vuotta täyttäneet Vantaalla. Vantaan kaupungin tilastokatsaus 2014:1. Kaupunginjohtajan toimiala, taloussuunnittelu, tietopalveluyksikkö.

Vantaan kaupunki (2013). Suomenkielisen perusopetuksen TVO -säästöjen edellyttämien toimenpiteiden toteuttaminen mm. Tuomelan ja Hevoshaan koulujen lakkauttaminen vuosi-

na 2014–2016 ja niiden vaikutukset kouluverkkoon ja koulutilojen käytön tehostamiseen. Sivistystoimi.

Hyks-alueen kuntien terveydenhuollon järjestämissuunnitelma v. 2013–2016 (2013). (Hyks- sairaanhoitoalueen lautakunta 29.10.2013).

Vantaan kaupunki (2013). Vantaan liikuntapaikkasuunnitelma vuosille 2013–2016. (Vapaa-ajan lautakunta 11.6.2013).

Asiakaspalvelu 2014 – Yhdessä palvelut lähelle (2013). Julkisen hallinnon asiakaspalvelun kehittämishankkeen loppuraportti. Valtiovarainministeriön julkaisuja, hallinnon kehittäminen 14/2013.

Helsingin, Itä-Uudenmaan, Keski-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan pelastuslaitosten paloasemaverkon tuottama saavutettavuus 2035 (2013). (22.11.2013).

Vantaan kaupunki (2012). Vantaan viheralueohjelma 2011–2020. (Kaupunginhallitus 30.1.2012).

Vantaan kaupunki (2012). Vantaan vammaispoliittinen ohjelma (Wampo) 2012– 2016. Sosiaali- ja terveystoimen toimiala.

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvveluista. (28.12.2012).

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen palvelutasopäätös 2013–2016 (2012). PELAJK 11.12.2012 § 3.

Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje (SM 21/2012).

Keski-Uudenmaan pelastustoimialueen riskianalyysi 2012 (2012). PELAJK 28.8.2012 § 4.

Vantaan kaupunki (2011). Oman kodin avaimet, Kehitysvammaisten asumisen ohjelma 2011–2015. Sosiaali- ja terveystoimen toimiala. (Sosiaali- ja terveyslautakunta 15.8.2011).

Vantaan kaupunki (2011). Vantaan kasvatus- ja koulutuspoliittinen ohjelma 2011– 2016. Sivistystoimi. (Opetuslautakunta 13.6.2011 § 19, Kaupunginhallitus 8.8.2011 § 16, Kaupunginvaltuusto 22.8.2011 § 7).

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus ensihoitopalvelusta <http://www.finlex.fi/fi/laki/kokoelma/2011/20110340.pdf>.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus ensihoitopalvelusta – muistio http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=42730&name=DLFE-15436.pdf.

Vantaan kaupunki (2010). Vantaa vanhennee viisaasti. Vantaan ikääntymispoliittinen ohjelma 2010–2015. Sosiaali- ja terveystoimen toimiala.

Vantaan kaupunki (2008). Elämänmakuista asumista Vantaalla. Vantaan asunto-ohjelma 2009–2017.

Terveystoimintalaki 39 §: Ensihoitopalvelun järjestäminen: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101326>.

Keski-Uudenmaan alueen pelastustoimen yhteistoimintasopimus (2008). PELAJK 28.10.2008 § 7.

Ohje valmiussuunnittelusta pelastuslaitoksissa (SM 26/2007).

Rahikainen, Jussi (2006). Keski-Uudenmaan paloasemaverkoston uudistaminen. (5.6.2006).

Muut lähteet

Valtiovarainministeriö (2014). Peruspalvelujen tila –raportti 2014. Kunnallistalouden ja –hallinnon neuvottelukunta. I OSA – Yhteenveto. Valtiovarainministeriön julkaisuja 9/2014.

Valtiovarainministeriö (2014). Peruspalvelujen tila –raportti 2014. Kunnallistalouden ja –hallinnon neuvottelukunta. Valtiovarainministeriön julkaisuja 9/2014, osa II.

Oulun kaupunki (2013). Oulun palvelumalli 2020, palvelut ja verkkosuunnitelma 2013–2020. (1.2.2013).

Ristimäki, M., Tiitu, M., Kalenoja, H., Helminen, V. & P. Söderström (2013). Yhdyskuntarakenteen vyöhykkeet Suomessa - jalankulku-, joukkoliikenne- ja autovyöhykkeiden kehitys vuosina 1985 - 2010. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 32/2013.

Lahden kaupunki (2012). Lahden kaupungin palvelukonsepti, 30.5.2012.

Salonen M., Toivonen T., Vaattovaara M. (2012). Arkiliikkumisen vaihtoehtoja monikeskustuvassa metropolissa: Kaksi näkökulmaa palvelujen saavutettavuuteen pääkaupunkiseudulla.

Liite 1. Väestö- ja rakentamisennustemenetelmän kuvaus

Väestöennustemenetelmä

Vantaan väestöennusteessa käytetään determinististä väestöennustemenetelmää. Menetelmä perustuu väestössä ja sen rakenteessa tapahtuneisiin muutoksiin ennustetta edeltävinä vuosina, muutosten avulla tehtäviin oletuksiin ja muutoksista estimoituihin parametreihin. Koko kaupungin ennusteessa oletukset tehdään hedelmällisyydestä, muuttoliikkeestä ja kuolevuudesta.

Ennusteen menetelmä voidaan karkeasti kuvata siten, että olemassa olevaan väestöön (1.1) lisätään oletusten mukaisten hedelmällisyyyslukujen avulla lasketut vuoden aikana syntyneet, vähennetään oletusten mukaisten kuolevuuslukujen avulla lasketut kuolleet ja lisätään oletusten mukaisen nettomuuton, tulomuuton ja lähtömuuton erotus, vaikutus väestön määrään. Hedelmällisyysoletukset tehdään ikäluokittain ja kuolleisuus sekä nettomuutto-oletukset sukupuolittain ja ikäluokittain. Lisäksi nettomuutossa tehdään oletukset erikseen kotimaan- ja ulkomaan nettomuutolle. Ennusteen avulla saadaan seuraavan vuoden (1.1) väestö, jota käytetään taas seuraavan ennustevuoden lähtöväestönä. Samaa menetelmää toistetaan kunnes saadaan ennusteessa haluttu ennustevuosien määrä, esimerkiksi 40 vuotta.

Osa-alueittainen ennuste tehdään omana kokonaisuutenaan. Siitä saatu tulos täsmätään koko kaupungin ennusteeseen ikä- ja sukupuolijakaumien suhteen, jotta molempien ennusteiden väestömäärä täsmäisi henkilömäärien suhteen. Osa-alueittaisessa ennusteessa oletukset tehdään lähtökohtaisesti kaupunginosakohtaisesti, mutta joissain tapauksissa kaupunginosia myös yhdistetään esim. pienen väestömäärän vuoksi. Ottamalla huomioon kaupunginosien ominaispiirteet pyritään saamaan ennusteesta osa-alueitasolla tarkempi. Osa-alue-ennusteessa oletuksia tehdään hedelmällisyydestä, vanhassa asuntokannassa tapahtuvista väestönmuutoksista ja uuden asuntokannan vaikutuksista väestönmuutoksiin. Uuden asuntokannan määrä saadaan asuntorakentamisennusteesta.

Osa-alueittaisen ennusteen menetelmä poikkeaa joiltain osin koko kaupungin ennusteen menetelmästä. Osa-alueittaisessa ennusteessa lasketaan syntyneet kaupunginosakohtaisten hedelmällisyyyslukujen avulla. Kuolleisuus ja nettomuutto sisällytetään teknisesti samaan termiin, ns. väestömuutuskertoimeen, jonka avulla lasketaan vanhassa asuntokannassa tapahtuvat väestönmuutokset syntyvyyttä lukuun ottamatta. Kertoimen vaikutus siis voi olla joko väestöä lisäävä tai vähentävä. Uuden asuntokannan vaikutus osa-alueen väestöön lasketaan asuntorakentamisennusteesta saatavien kerrosneliömetrien ja asumisväljyyksistä tehtävien oletusten avulla. Sekä rakentamisennuste että asumisväljyydet lasketaan talotyypeittäin (erilliset pientalot, rivi- ja kerrostalot).

Asuntorakentamisennusteen laadinta

Osa-alueittaista väestöennustetta ei voida laatia ilman alueittaista rakentamisennustetta. Rakentamisennusteessa ennustetaan tulevan 10 vuoden rakentamisen määrä vuosittain kerrosaloina (erikseen omakotitalot, pari- ja rivitalot sekä kerrostalot). Kerrosalatieto voidaan muuntaa tarvittaessa asunnoiksi arvioimalla valmistuvien asuntojen keskikoko menneen kehityksen pohjalta.

Yleisinä lähtökohtina ennustetta tehtäessä ovat toisaalta kaupungin tontinluovutusohjelma (sekä pientalo- että kerrostalotontit), kaavoitustilanne, kaupungin kaavoitusohjelma ja kunnallistekniikan rakentamisohjelma, rakentamisvarannot eri alueilla, rakennuttajien arviot asuntorakentamisesta (mm. vuoden vaihteen rakennuttajaneuvottelut, kaavakokoukset, seurantaryhmät) sekä kaavoitettavien/kaavoitettujen alueiden käyttöönottosuunnitelmat (rakentamisjärjestys, tehdyt sopimukset, suunnitelmat), toisaalta aiempina vuosina valmistuneiden asuntojen kerrosala asunnon talotyyppin mukaan, edeltävinä kuukausina myönnetty rakennusluvat, aloitetut ja valmistuneet asunnot sekä ennusteen tekohtekellä rakenteilla olevien asuntojen kerrosalatiedot.

Erikseen ennustetaan **yksittäisrakentaminen** (yksityiset henkilöt, pienet rakennusliikkeet, ja mm. kaupungin luovuttamat pientalotontit). Yksittäisrakentamisennuste tehdään pääosin menneiden vuosien kehityksen ja olemassa olevien ja tulevien kaavavarantojen sekä kaupungin tontinluovutusohjelman pohjalta ja se on pientalorakentamista. Ohjelmoidun rakentamisen ennuste tehdään vuodenvaihteessa käytyjen rakennuttajaneuvottelujen pohjalta. Rakentaminen on pääosin kerrostalorakentamista ja sen toteuttajina ovat ”isot” rakennusliikkeet.

Yksittäisrakentamisennuste ja ohjelmoitu rakentamisennuste yhteen summattuna muodostavat asuntorakentamisennusteen.

Vantaa

Vantaan kaupunki
Kaupunginjohtajan toimiala
Taloussuunnittelu